

OBSAH

Část A: INFORMACE A DOKUMENTY

Výroční zpráva NKÚ za rok 2020

143

Část C

Informace a dokumenty

VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI NKÚ ZA ROK 2020

OBSAH

Úvodní slovo prezidenta NKÚ.....	5
I. Postavení a působnost NKÚ.....	6
1. Základní informace o postavení a působnosti NKÚ	6
2. Kolegium NKÚ.....	7
3. Vedení NKÚ	9
4. Poslání a přínosy činnosti NKÚ.....	9
5. Plán kontrolní činnosti na rok 2020.....	10
6. NKÚ a covid-19.....	11
II. Zhodnocení kontrolní a analytické činnosti za rok 2020.....	12
1. Úvodní shrnutí.....	12
2. Veřejné finance.....	21
3. Příjmy státu.....	29
4. Výdaje státu na boj s pandemií covidu-19	33
5. Vládní výdajové oblasti.....	37
5.1 Digitalizace veřejné správy.....	38
5.2 Doprava.....	44
5.3 Sociální oblast a zaměstnanost.....	48
5.4 Školství	52
5.5 Zdravotnictví.....	56
5.6 Obrana, bezpečnost a mezinárodní vztahy	59
5.7 Zemědělství	66
5.8 Životní prostředí.....	69
5.9 Výzkum, vývoj a inovace	73
6. Management institucí.....	77
6.1 Hospodaření institucí.....	77
6.2 Řízení prostředků poskytnutých ČR ze zahraničí.....	81
7. Stanoviska NKÚ k vykazovaným finančním informacím státu	86
7.1 Stanovisko k návrhu státního závěrečného účtu.....	86
7.2 Stanoviska k vykázaným finančním informacím státu	87
7.3 Podpora dobré účetní a auditní praxe	92
III. Finanční zhodnocení kontrolní činnosti	93
1. Celkové finanční zhodnocení kontrolních akcí.....	93
2. Plnění oznamovací povinnosti podle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.....	93

IV. Zhodnocení ostatní činnosti	94
1. Součinnost s orgány činnými v trestním řízení v roce 2020.....	94
2. Stanoviska k návrhům právních předpisů za rok 2020.....	94
3. Mezinárodní spolupráce	95
4. Činnost NKÚ ve vztahu k veřejnosti	105
4.1 Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.....	105
4.2 Podání občanů.....	106
5. Hospodaření s rozpočtovými prostředky kapitoly NKÚ v roce 2020	107
5.1 Plnění závazných ukazatelů kapitoly NKÚ.....	107
5.2 Nároky z nespotřebovaných výdajů.....	110
5.3 Výdaje na financování programů reprodukce majetku	110
5.4 Informace o vnějších kontrolách v NKÚ	110
5.5 Povinný audit.....	111
6. Interní audit	111
7. Odbor bezpečnostní.....	114
8. Personální zajištění činnosti NKÚ	116
9. Organizační schéma NKÚ	121
Příloha č. 1: Kontrolní akce zařazené do plánu kontrolní činnosti na rok 2020	122
Příloha č. 2: Přehled kontrolních akcí se schváleným kontrolním závěrem v průběhu roku 2020....	125
Příloha č. 3: Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2020 projednán kontrolním výborem PS PČR.....	128
Příloha č. 4: Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2020 projednán vládou ČR.....	133
Příloha č. 5: Zdroje k vizualizacím	136
Seznam zkratk.....	138

ÚVODNÍ SLOVO PREZIDENTA NKÚ

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

držíte v ruce výroční zprávu Nejvyššího kontrolního úřadu za rok 2020. Byl to rok mimořádný, jehož podobu ve světě i u nás zásadně určovala pandemie nemoci covid-19. Vstoupila významně i do naší práce, přesto Vám zde mohu představit výsledek 30 kontrol u 152 kontrolovaných institucí, v rámci kterých jsme prověřili majetek a peněžní prostředky v celkové výši 108 miliard korun.

Pandemie nemoci covid-19 se bezesporu tvrdě promítla do hospodaření státu. Z našeho úhlu pohledu na sebe však vzala roli katalyzátoru, zesilovače problémů, kterými naše země v oblasti nakládání s veřejnými prostředky trpí dlouhodobě a na které jsme dlouhodobě upozorňovali.

Rok 2020 skončil nejhorším výsledkem hospodaření v historii ČR, v tempu zadlužování patříme v Evropské unii k rekordmanům. Vysvětlení, že za neradostnou statistikou stojí pandemie, ovšem neobstojí. Pravdou totiž je, že za téměř polovinou z nárůstu státních výdajů nestála protiepidemická opatření, ale růst celkových výdajů na provoz státu, sociální výdaje a další položky. I bez pandemie bychom v roce 2020 měli nakročeno do horších časů.

Pandemie a s ní spojená omezení ukázaly, jak tristní jsou dosud výsledky digitalizace státní správy. A to přesto, že jen od roku 2016 na ni ministerstva vynaložila minimálně 67 miliard korun. Stát na jednu stranu žádá po občanovi, aby maximálně omezil své kontakty, na druhou stranu mu poskytuje jen velmi omezenou možnost jednat s úřady elektronicky. A pokud už ji nabízí, její podoba a „přívětivost“ uživatele často spíše odradí. Jeden příklad za všechny: systém elektronické identifikace a *Portál občana*. Ministerstvo vnitra na něj vynaložilo téměř 250 milionů korun, ke konci roku 2019 ho však využívalo necelých 0,5 % plnoletých občanů.

Čeká nás složité období, kdy role státu bude významnější než doposud. Část obyvatel, na niž tvrdě dolehne dopady protiepidemických opatření, bude potřebovat oporu a pomoc. Řada klíčových oblastí, jako jsou podpora bydlení, bezpečnost, vzdělávání, ale třeba i rozvoj dopravní infrastruktury, však trpí přebujelou administrativou a zpomalenou byrokracií, nekoordinovaností, špatnou komunikací a nízkou kvalitou poskytovaných služeb. To vše jen umocní problémy, s nimiž se budeme muset v blízké době vypořádat. Jak je třeba možné, že zákon o sociálním bydlení, který měl vymezit základní atributy systému sociálního bydlení, MMR a MPSV připravují už od roku 2015 a stále nebyl předložen poslanecké sněmovně? Proč stát odkládá řešení otázek svého efektivního fungování, financování důchodové reformy, zaměstnanosti u starších lidí či sociálního vyloučení?

Tvrdá data jsou neradostná a odhalují nízkou výkonnost veřejného sektoru. Prožíváme krizi, vyvolanou nečekaným vypuknutím světové pandemie, krizi se zdravotními, sociálními, psychologickými dopady. Tato krize ale zároveň odhaluje, jak nefunkční systém správy věcí veřejných jsme budovali a financovali. Jak zoufale komplikovaný je náš právní řád, jak těžkopádné a byrokratické je řízení státu, jak poddimenzované jsou jeho zásoby a kapacity, prostě jak špatně na tom jsme v oblastech, na které spoléháme v těžkých časech. To, co jsme léta přehlíželi a vlastně si na to zvykli – vždyť nejde postavit rychle dálnici nebo čerpat evropské dotace na smysluplné projekty –, se naplno odhalilo v souboji s mocným „nepřítelem“, pandemií. Není divu, že roste nedůvěra občanů ve státní instituce a že se vyčerpává jejich ochota podřízovat se státním opatřením.

Nerad bych úvodní slovo k této daty a zjištěními nabitě publikaci končil v pesimistickém tónu. Každá krize s sebou nese potenciál probudit v lidech i to dobré – kreativitu, odpovědnost, soucit, schopnost řešit následky. Máme dost odvahy vidět věci takové, jaké opravdu jsou, a zároveň i sílu a dovednosti, které nám pomohou najít východisko z těžké situace. Výroční zprávou NKÚ za rok 2020 k tomu chceme přispět.

Miloslav Kala,
prezident NKÚ

I. POSTAVENÍ A PŮSOBNOST NKÚ

1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O POSTAVENÍ A PŮSOBNOSTI NKÚ

Existence Nejvyššího kontrolního úřadu /NKÚ/ vychází přímo z Ústavy České republiky, která zaručuje jeho nezávislost na moci zákonodárné, výkonné i soudní. NKÚ tím představuje jeden z nezastupitelných prvků parlamentní demokracie.

Podrobnější úprava postavení, působnosti, organizační struktury a činnosti NKÚ je obsažena v zákoně č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu. Podle tohoto zákona NKÚ prověřuje zejména hospodaření se státním majetkem a s finančními prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch právnických osob, plnění příjmových a výdajových položek státního rozpočtu a také hospodaření s prostředky poskytnutými České republice ze zahraničí.

Zákonnými orgány NKÚ jsou prezident a viceprezident, Kolegium, senáty a Kárná komora. V zájmu zajištění objektivit při posuzování kontrolovaných skutečností a v zásadních otázkách týkajících se kontrolní působnosti NKÚ rozhodují jeho kolektivní orgány – Kolegium a senáty NKÚ.

Nezávislost NKÚ zaručuje, že při plánování, přípravě a provádění kontrolní činnosti není ovlivňován mocí zákonodárnou, výkonnou ani soudní. Kromě nezávislosti institucionální má NKÚ i přiměřenou finanční nezávislost. Určujícím orgánem v této oblasti je Poslanecká sněmovna, která schvaluje státní rozpočet, jehož součástí je i rozpočtová kapitola *Nejvyšší kontrolní úřad*.

Kontrolní činnost provádí NKÚ na základě svého plánu kontrolní činnosti. Plán kontrolní činnosti po schválení Kolegiem NKÚ předkládá prezident NKÚ k informaci Parlamentu ČR a vládě ČR a zveřejňuje jej ve *Věstníku NKÚ*. Výsledkem kontrolní činnosti jsou kontrolní závěry, které shrnují a vyhodnocují skutečnosti zjištěné při kontrole. Kontrolní závěry jsou schvalovány Kolegiem nebo příslušnými senáty NKÚ.

V rámci vymezené působnosti provádí NKÚ kontrolu v souladu se svými kontrolními standardy, které vycházejí z mezinárodních standardů nejvyšších kontrolních institucí. NKÚ provádí kontrolu souladu s právními předpisy, která zahrnuje kontrolu legality a kontrolu typu finanční audit, a dále audit výkonnosti.

Kontrolou legality NKÚ prověřuje, zda jsou kontrolované činnosti v souladu s právními předpisy, a přezkoumává věcnou a formální správnost kontrolovaných činností v rozsahu potřebném pro dosažení cílů kontroly.

Kontrolou typu finanční audit NKÚ prověřuje, zda účetní závěrky kontrolovaných osob podávají věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví v souladu s právními předpisy. Tento typ kontrol je nástrojem pro ověřování správnosti informací uvedených v závěrečných účtech kapitol státního rozpočtu, které NKÚ využívá při formulování stanoviska k návrhu státního závěrečného účtu.

Při kontrole typu audit výkonnosti NKÚ posuzuje účelnost, hospodárnost a efektivnost použitých prostředků státního rozpočtu, majetku státu nebo jiných finančních prostředků, které NKÚ kontroluje v souladu se svou působností.

2. KOLEGIUM NKÚ

Kolegium NKÚ tvoří prezident, viceprezident a členové NKÚ. Kolegium NKÚ schvaluje plán kontrolní činnosti, kontrolní závěry, návrh rozpočtu NKÚ předkládaný Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR /PS PČR/, závěrečný účet rozpočtové kapitoly NKÚ a účetní závěrku NKÚ sestavenou k rozvahovému dni. Kolegium NKÚ dále schvaluje výroční zprávu, jednací řady Kolegia NKÚ a senátů NKÚ, organizační řád a jeho změny a kárný řád. Rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí o námitkách proti kontrolnímu protokolu a o námítce podjatosti, pokud ji vznesla kontrolovaná osoba proti členu NKÚ.

Členové NKÚ vykonávají kontrolu, řídí kontrolní činnost a vypracovávají kontrolní závěry podle plánu kontrolní činnosti, účastní se činnosti senátů NKÚ a Kolegia NKÚ. Řídí průběh kontrolní akce od pověření výkonem kontroly až po schválení kontrolního závěru. V následujícím přehledu jsou modře vyznačeny ukončené kontrolní akce /KA/, jejichž kontrolní závěr /KZ/ byl publikován v roce 2020, zeleně jsou vyznačeny neukončené akce.¹

¹ V textu výroční zprávy jsou jednotlivé kontrolní akce označeny číslem, pod kterým jsou uvedeny v plánu kontrolní činnosti na příslušný rok. Texty kontrolních závěrů schválených v roce 2020 lze nalézt v jednotlivých částkách *Věstníku NKÚ* nebo v elektronické verzi výroční zprávy po kliknutí na modře zvýrazněné číslo dané kontrolní akce.

Tabulka č. 1: Přehled kontrolních akcí prováděných v roce 2020

Jméno člena NKÚ	Členem od	Počet KA, které člen řídil do konce roku 2020	Přehled KA, které člen řídil v roce 2020	
			Ukončené	Neukončené
Ing. Adolf Beznoska	14. 3. 2017	8	19/06 19/19	20/12 20/13
Ing. Pavel Hrnčíř	11. 12. 2009	26	19/15 19/24 19/28	20/20
Ing. Hana Hykšová*	13. 2. 2014	14	19/12 19/22	–
JUDr. Ing. Jiří Kalivoda	17. 9. 1993	73	19/09	19/30 20/01
Ing. Jan Kinšt	25. 1. 2018	8	19/11 19/18	20/10 20/18
RNDr. Vladimír Koniček	4. 12. 2018	3	19/33	20/02 20/16
Ing. Stanislav Koucký	8. 10. 2020	0	–	–
Ing. Josef Kubíček	10. 6. 2014	15	18/32 19/05	20/32
Ing. Jan Málek	21. 6. 2016	12	19/10 19/16	20/11 20/14
RNDr. Petr Neuvirt	21. 12. 2010	36	19/04 19/13 19/17	20/04 20/05 20/06 20/19
Ing. Roman Procházka	25. 1. 2018	5	19/07 19/26 20/03	20/23
RNDr. Hana Pýchová**	24. 10. 2014	8	–	–
Ing. Daniel Reisiegel, MPA	30. 4. 2010	29	19/08 19/29 19/34	20/21
Ing. Jan Stárek	4. 6. 2015	14	19/20 19/25	20/24 20/29
Ing. Jaromíra Steidlová	16. 11. 2006	32	19/21	20/25 20/34
Ing. Michal Šmucr	10. 6. 2020	0	–	–
Ing. Jan Vedral	25. 4. 2001	62	19/14 19/23 19/31	20/07 20/22 20/27 20/33

* Ing. Hana Hykšová – funkční období do 4. 9. 2020.

** RNDr. Hana Pýchová – funkční období do 4. 5. 2020.

3. VEDENÍ NKÚ

Vedení NKÚ tvoří zaměstnanci přímo podřízení prezidentovi – jedná se o vrchního ředitele kontrolní sekce, vrchního ředitele správní sekce, ředitele kanceláře prezidenta, tajemníka Kolegia NKÚ, ředitele odboru bezpečnostního a ředitele odboru interního auditu.

4. POSLÁNÍ A PŘÍNOSY ČINNOSTI NKÚ

Strategickým posláním NKÚ je poskytovat objektivní informace o hospodaření státu s veřejnými prostředky². Výstupy v podobě kontrolních závěrů, stanovisek k plnění státního rozpočtu, stanovisek ke státním závěrečným účtům a další výstupy činnosti NKÚ mají za cíl podávat především důležité informace o legalitě, účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti hospodaření s veřejnými prostředky a přispívat tím k prosazování dobré praxe. Nezávislá a objektivní zpětná vazba je ve fungování našeho státu nezbytně nutná. Tyto informace jsou důležité pro parlament a vládu jako klíčové partnery NKÚ a rovněž i pro širokou veřejnost.

NKÚ má ve své činnosti pevnou pozici, která je dána nejen jeho nezávislostí na výkonné moci, ale zejména tím, že je spolehlivým, profesionálním a důvěryhodným partnerem a poskytovatelem těchto informací již dlouhodobě. Ambicí NKÚ je, aby objektivní, adresné a srozumitelné závěry a doporučení NKÚ nezůstaly jen u konstatování zjištěného stavu, ale aby vedly k nápravě nedostatků a k pozitivnímu posunu v nakládání s veřejnými prostředky a majetkem a k prosazování dobré praxe hospodaření.

K nejdůležitějším dopadům činnosti NKÚ patří zejména pozitivní působení na příslušné orgány za účelem odstraňování zjištěných nedostatků a následná realizace systémových opatření. Nezanedbatelný je také preventivní účinek kontrol, které působí na další subjekty v podobě vyvarování se chybám řízení a kontroly a posilování odpovědnosti veřejné správy a vymahatelnosti práva obecně. S tím souvisí i výsledky činnosti NKÚ v oblasti posuzování fungování právní úpravy a návrhů legislativních doporučení. V neposlední řadě, byť to není hlavním cílem kontroly, NKÚ přináší významný účinek v podobě plnění oznamovací povinnosti ve vztahu k porušení rozpočtové kázně a trestní odpovědnosti.

Klíčové údaje o činnosti NKÚ v roce 2020, které jsou uvedeny v následující části této výroční zprávy, jakož i četná zjištění a poznatky uvedené v jejich dalších částech jsou jasným a srozumitelným důkazem výsledků a přínosu práce NKÚ.

5. PLÁN KONTROLNÍ ČINNOSTI NA ROK 2020

Základním dokumentem určujícím věcné a časové vymezení kontrolních akcí v uplynulém roce byl plán kontrolní činnosti NKÚ na rok 2020. Při navrhování plánu se NKÚ v souladu se svou strategií zaměřil zejména na ty oblasti a témata, které jsou důležité z hlediska fungování vládních politik v různých oblastech života občanů, efektivity veřejné správy a konkurenceschopnosti ČR v mezinárodním srovnání.

Z důvodu efektivnějšího výkonu kontrolní činnosti vycházel NKÚ především z analytického a rizikově orientovaného přístupu se záměrem identifikovat rizika v oblastech hospodaření státu z hlediska nerespektování účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti nebo nedodržování zákonů. Cílem je, aby výsledky kontrolní činnosti přispívaly k prosazování dobré praxe v hospodaření státu a zlepšení v těch oblastech, ve kterých NKÚ shledá nedostatky.

Ke stěžejním oblastem, na které se NKÚ v plánu zaměřil, patří zejména:

- prostředky vynaložené v souvislosti s epidemickou situací,
- podpora využívání veřejné hromadné dopravy ve městech v elektrické trakti,
- plnění národních cílů strategie *Evropa 2020*,
- opatření ke snížení energetické náročnosti bytových domů,
- správa pojistného na sociální zabezpečení,
- potravinová pomoc a opatření ke snižování plýtvání s potravinami,
- investice v oblasti sociálních služeb,
- podpora státu na programy protidrogové politiky,
- podpora výstavby, údržby a oprav cyklistické infrastruktury,
- plnění vybraných cílů migrační politiky,
- ICT v resortu Ministerstva zemědělství,
- intervence k zajištění udržitelné jakosti vod,
- podpory státu poskytované veřejným vysokým školám,
- pořízování výzbroje Armádou České republiky,
- hospodaření vybraných státních organizací,
- spolehlivost údajů pro finanční řízení, jejichž prostřednictvím instituce skládají účty z hospodaření s prostředky státního rozpočtu.

Kontrolní akce zařazené do plánu kontrolní činnosti na rok 2020 vycházely z podnětů vzniklých na základě vlastní monitorovací a analytické činnosti NKÚ a v některých případech se opíraly také o podání, která NKÚ obdržel od veřejnosti.

Plán kontrolní činnosti na rok 2020 přijalo Kolegium NKÚ na svém jednání dne 14. října 2019. Celkem bylo schváleno 31 kontrolních akcí. V průběhu roku 2020 bylo vypuštěno osm kontrolních akcí a doplněny tři nové kontrolní akce na celkový počet **26** kontrolních akcí.

Přehled kontrolních akcí zařazených do plánu na rok 2020 i jejich konkrétní věcné a časové vymezení jsou uvedeny v příloze č. 1. Jednotlivé kontrolní akce byly v souladu s časovým plánem zahajovány postupně v průběhu roku 2020. V závislosti na termínu zahájení a délce kontrolních akcí jsou termíny ukončení, tj. schválení kontrolních závěrů kontrolních akcí, plánovány v roce 2020 a 2021.

6. NKÚ A COVID-19

Celosvětová pandemie měla vliv i na Nejvyšší kontrolní úřad. Vedení NKÚ přijalo množství režimových a organizačních opatření, která reagovala na nově vzniklou epidemickou situaci. NKÚ také aktualizoval plán kontrolní činnosti. A v neposlední řadě se představitelé a zaměstnanci NKÚ zapojili do řady dobrovolnických aktivit.

Ihned po vypuknutí pandemie byl aktivován krizový štáb NKÚ. Vedení NKÚ přijalo množství režimových a organizačních opatření, která měla za cíl ochránit zaměstnance před nákazou a šířením onemocnění covid-19. NKÚ průběžně aktualizoval své vnitřní předpisy v návaznosti na vládou přijímaná opatření. Již před vypuknutím pandemie měl NKÚ zavedena pravidla pro práci z domova. Během pandemie začali zaměstnanci NKÚ pracovat z domova v nejvyšší možné míře a pracovní jednání byla vedena online formou. NKÚ zajistil vzdělávání svých pracovníků distanční formou a také vytvořil e-learningové kurzy. Pokud zaměstnanec musel být z nějakého důvodu přítomen na pracovišti, byl vybaven dezinfekčními prostředky. Přijatá opatření se promítla do nízkého počtu zaměstnanců nakažených onemocněním covid-19, a úřad tak mohl pokračovat ve své práci.

S ohledem na novou situaci bylo nutné aktualizovat plán kontrolní činnosti. Některé kontroly byly z plánu vyřazeny, jiné byly posunuty nebo byly upraveny jejich termíny. NKÚ zároveň zařadil do plánu kontroly finančních prostředků vynakládaných na boj s pandemií, případně v tomto ohledu aktualizoval už probíhající kontroly. Nezanedbatelná část kontrol také probíhala vzdáleně bez fyzické přítomnosti kontrolorů u kontrolované osoby. Podrobnosti můžete nalézt v části výroční zprávy věnované kontrolní činnosti.

Přestože nastala situace kladla zvýšené nároky na všechny zaměstnance NKÚ, ať už jde o výše zmíněná režimová opatření, či například nutnost zajišťovat distanční výuku pro své potomky či péči o starší příbuzné, velké množství zaměstnanců se zapojilo do celé řady dobrovolnických aktivit. Dětem z nemajetných rodin NKÚ prostřednictvím ředitelů škol nabídl nepotřebné počítače pro domácí výuku. NKÚ také poskytl část výkonu svých serverů Stanfordské univerzitě, která ho použila k počítačovým simulacím pro hledání koronavirové vakcíny. Mnoho kolegů i kolegů šilo roušky. NKÚ uspořádal dvě interní finanční sbírky, kterými se podařilo podpořit jeden pražský Klokánek a zdravotní sestřičky. Celkem se v těchto sbírkách vybralo 340 500 korun. Někteří zaměstnanci na svých domácích 3D tiskárnách tiskli ochranné štíty pro zdravotníky. Prostory dětské skupiny nabídl NKÚ k péči o děti zdravotníků, policistů a záchranářů. Oslovili jsme naše bývalé kolegy důchodce s nabídkou pomoci při zajištění nákupů. A v neposlední řadě se desítky představitelů a zaměstnanců NKÚ zapojily do brigádnické pomoci Správě státních hmotných rezerv, kdy v jejích skladech pomáhali vykládat kamiony přivážející zdravotnické ochranné prostředky.

II. ZHODNOCENÍ KONTROLNÍ A ANALYTICKÉ ČINNOSTI ZA ROK 2020

Zhodnocení činnosti NKÚ uvedené v této kapitole vychází zejména z výsledků kontrolních akcí, které byly ukončeny v roce 2020 schválením kontrolního závěru Kolegiem NKÚ. Využity byly rovněž poznatky ze stanovisek NKÚ k návrhu státního závěrečného účtu za rok 2019 /stanovisko k SZÚ/ a ke zprávě o vývoji ekonomiky a plnění státního rozpočtu ČR za 1. pololetí roku 2020, informace z dalších zpráv NKÚ, jakož i další poznatky z analytické činnosti NKÚ.

Zhodnocení vychází z výsledků celkem **30 kontrolních akcí**³, jejichž přehled je uveden v příloze č. 2. Tyto akce zařazené do plánů kontrolní činnosti na roky 2018–2020 byly ukončeny v roce 2020. NKÚ tak plnil svůj mandát v segmentech působnosti dle ustanovení § 3 odst. 1 a 3 zákona o NKÚ. Kontrolní akce byly zaměřeny převážně na období let 2016–2020.

1. ÚVODNÍ SHRNTÍ

Z pohledu NKÚ rok 2020 provázela řada problémů v řízení státu, které navíc v mnoha ohledech umocnila pandemie covidu-19. Krizová situace se negativně promítla především do oblasti veřejných financí a sestavování státního rozpočtu, kdy stát v rámci řešení probíhající krize rezignoval na hledání odpovídajících úspor a zefektivnění svých činností, což je v rozporu se základními principy hospodaření s veřejnými financemi. Jedná se o závažný problém, který bude mít dlouhodobý negativní dopad, pokud stát nezmění přístup k řízení veřejných prostředků.

Kromě krize a jejích dopadů se v roce 2020 opět projevila dlouhodobá neschopnost státu výrazně posunout zásadní projekty, které mají mít pozitivní dopad na život občanů nebo výkonnost České republiky. Příkladem je digitalizace státní správy, kde i přes dílčí změny chybí reálné výsledky, jež by odpovídaly vynaloženým prostředkům.

Společným jmenovatelem nezanedbatelné části problémů popsanych v této výroční zprávě je také chybějící schopnost státu jednat cíleně a systematicky. Nadále pokračuje stav, kdy stát není schopen určit, čeho a jak chce dosáhnout, a dovést daný projekt úspěšně do konce. To s sebou často přináší situace, kdy jednotlivé resorty vynakládají prostředky, aniž by věděly, jak přesně jsou využívány a jaké výsledky přinášejí. Situaci komplikuje také nevykonná státní správa, přebujelá byrokracie a rovněž nedostatečná či zcela chybějící koordinace a komunikace mezi odpovědnými orgány.

Dlouhodobě odsouvané nebo nedorozřešené problémy, ale i probíhající epidemie staví stát před zásadní rozhodnutí, která bude nezbytné učinit. Podle NKÚ je nutné razantně změnit způsob řízení státu tak, aby ČR byla schopna se úspěšně vypořádat s důsledky krize i s výzvami, které před ní dlouhodobé problémy staví.

³ Z toho jedna kontrolní akce byla zahájena podle plánu kontrolní činnosti v roce 2018, 28 akcí v roce 2019 a jedna v roce 2020. Kontrola probíhala ve všech segmentech působnosti vymezených zákonem o NKÚ, vyjma působnosti v oblasti hospodaření České národní banky a vydávání a umořování státních cenných papírů, ve kterých NKÚ provádí kontroly v delších časových intervalech.

NKÚ v roce 2020

ZVÝŠUJE SE RIZIKO NEUDRŽITELNOSTI VEŘEJNÝCH FINANČÍ

STÁT ANI STÁTNÍ ROZPOČET NEBYLY PŘIPRAVENY NA VÝRAZNÉ ZPOMALENÍ EKONOMIKY A UŽ VŮBEC NE NA ZCELA MIMOŘÁDNOU KRIZI, KTERÁ NASTALA V SOUVISLOSTI S PANDEMÍ COVIDU-19. ROK 2020 SKONČIL S NEJHORŠÍM VÝSLEDKEM HOSPODAŘENÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU V HISTORII ČR. TENTO VÝSLEDEK NELZE PŘÍČÍTAT JEN VLIVU PANDEMIE, ALE I NEŘEŠENÍ DLOUHODOBÝCH PROBLÉMŮ, KTERÉ NA ČR DOPADAJÍ STÁLE RAZANTNĚJI. NÁRŮST VÝDAJŮ NA PROVOZ STÁTU A NA SOCIÁLNÍ DÁVKY (ZEJMÉNA PLATŮ A DŮCHODŮ) BEZ JEJICH ADEKVÁTNÍHO KRYTÍ PŘÍJMY V KOMBINACI S REZIGNOVÁNÍM NA HLEDÁNÍ ÚSPOR JE PRAXÍ, KTERÁ OHROŽUJE STABILITU VEŘEJNÝCH FINANČÍ.

Po období ekonomického růstu se Česká republika musela v roce 2020, obdobně jako všechny další státy, vypořádávat s negativními důsledky pandemie covidu-19. Vlády jednotlivých zemí s cílem zaomezit šíření tohoto onemocnění přistoupily k celé řadě opatření, která velmi výrazně ovlivnila chod ekonomik. Česká ekonomika však znaky zpomalení vykazovala už před propuknutím pandemie, která dynamiku poklesu jen dále umocnila. Rok 2020 skončil nejhorším propadem ekonomiky od vzniku samostatné ČR. Průměrná roční míra inflace byla jedna z nejvyšších v Evropě. Částečně pozitivně lze hodnotit stav na trhu práce, kde i díky opatřením vlády nedošlo k výraznějšímu růstu nezaměstnanosti, která tak zůstala jedna z nejnižších v Evropě.

Hospodaření státního rozpočtu skončilo výrazným schodkem 367,4 mld. Kč především vlivem meziročně nižšího plnění příjmů státního rozpočtu, absencí úsporných opatření a značného nárůstu výdajů – rostly nejen výdaje spojené s nemocí covid-19, ale zejména běžné výdaje, které s pandemií nesouvisely a jejichž trend zvyšování pokračoval z předchozích let. Více než polovina z nárůstu celkových výdajů nebyla způsobena opatřeními proti šíření onemocnění covid-19, ale nárůstem výdajů na provoz státu, sociální výdaje a další položky.

V roce 2019 byl podíl státního dluhu 28,5 % HDP, v roce 2020 se meziročně zvýšil na 36,5 % HDP. Ačkoliv tak vychází ČR stále jako jedna z nejméně zadlužených zemí EU, dle odhadu Evropské komise⁴ vykazuje ČR jedno z nejrychlejších temp zadlužování. Dle stanoviska Národní rozpočtové rady může být tento vývoj v následujících letech významným rizikem pro udržení dlouhodobé stability veřejných financí.

V roce 2020 tvořily celkové příjmy SR **1 475,5 mld. Kč** a byly o **47,7 mld. Kč** nižší než příjmy za rok 2019. Nejvíce se na tomto snížení podílel výpadek na straně daňových příjmů **57 mld. Kč** způsobený zejména utlumením ekonomiky a opatřeními přijatými vládou ČR. Výdaje SR dosáhly **1 842,9 mld. Kč** a v porovnání s rokem 2019 došlo k nárůstu o **291,2 mld. Kč**. Na tomto nárůstu se podílely nejen běžné výdaje, které se zvýšily o **257,7 mld. Kč**, ale rovněž výdaje kapitálové, které vzrostly o **33,5 mld. Kč**.

*Z meziročního nárůstu celkových výdajů SR v roce 2020 ve výši **291 mld. Kč** minimálně **147 mld. Kč** nesouviselo s pandemií covidu-19.*

Mezi výdaje, které měly souviset s opatřeními proti šíření nemoci covid-19, MF v rámci svého pokladního plnění navíc zařadilo i položky, které s přijatými opatřeními přímo nesouvisely (například jednorázový příspěvek důchodcům, oddlužení nemocnic a další).

NKÚ opakovaně upozorňuje na významné nedostatky v řízení a financování státu, které v dlouhodobém horizontu ohrožují stabilitu veřejných financí.

4 Evropská komise: *Statistical Annex of European Economy* (AUTUMN 2020); Evropská komise: *General Government Data – General Government Revenue, Expenditure, Balances and Gross Debt* (AUTUMN 2020).

NEVÝKONNOST STÁTU SE PROMÍTALA DO DLOUHODOBÝCH PROJEKTŮ I MIMOŘÁDNÝCH SITUACÍ

ŘADA ZÁSADNÍCH OBLASTÍ, JAKO JSOU NAPŘ. ROZVOJ DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY, PODPORA BYDLENÍ, BEZPEČNOST, ALE I SCHOPNOST REAGOVAT NA PANDEMII ZPŮSOBENOU ONEMOCNĚNÍM COVID-19, BYLA NEGATIVNĚ OVLIVNĚNA PŘEBUJELOU BYROKRACIÍ A POMALÝMI PROCESY, ZACYKLENÍM, NEKOORDINOVANOSTÍ I NÍZKOU KVALITOU POSKYTOVANÝCH SLUŽEB.

Odpovědné orgány oddalují řešení dlouhodobých problémů vycházejících z oprávněných potřeb. Nemají rovněž dostatečný přehled o řadě svěřených oblastí, do kterých i přesto vynakládají značné finanční prostředky. Výkon a účinná koordinace činností, včetně rychlosti řešení, nejsou zajištěny ani tam, kde je nezbytná mezíresortní spolupráce.

Jako alarmující lze označit extrémně dlouhé procesy při získání stavebních povolení. Ty jsou mj. příčinou nedostatečného tempa příprav a realizací stavebních akcí, což negativně ovlivňuje např. dopravní infrastrukturu. Stát však svou nedostatečnou činností negativně ovlivňuje také přímo životy občanů, např. v oblasti investic a dostupnosti bydlení.

Nevyhovující procesy v oblasti přípravy a realizace akcí a nedostatečnou péči v rámci dopravní infrastruktury potvrdila i kontrolní akce⁶ zaměřená na kritická místa dopravní infrastruktury, kterými jsou dálniční a silniční mosty. NKÚ upozornil na zanedbání péče, když zjistil, že z celkového počtu **17,5 tisíce** mostů je **3,4 tisíce** ve špatném až havarijním stavu. Kontrolní akce vyhodnotila kromě jiného i to, že stát o jejich stavu nemá úplné a věrohodné informace. Není tak schopen vyčíslit celkovou výši prostředků potřebných na jejich opravu.⁶

Dalším příkladem neefektivních činností státu je již více než **23 let** probíhající příprava a výběr lokality pro hlubinné úložiště radioaktivního odpadu, aniž by bylo dosaženo výsledku. Termín výběru finální lokality je stále posouván⁸. SÚRAO přitom za toto období vynaložila více než **1,8 mld. Kč**.

Dlouhodobá nečinnost či pomalá reakce státu může mít zásadní negativní důsledky v přípravě na krizové situace. Přestože povodně představují podle MŽP pro Českou republiku největší přímé nebezpečí v oblasti přírodních katastrof, odpovědné orgány nepodnikaly dostatečné kroky k tomu, aby bylo možné povodním účinně předcházet a minimalizovat jejich škody. Povodně jsou přitom příčinou závažných krizových situací, které provázejí nejenom rozsáhlé materiální škody, ale rovněž ztráty na životech. Kontrolou⁹ byly odhaleny systémové nedostatky, jako jsou zpoždění při provádění protipovodňových opatření či nedostatečné prosazování přírodě blízkých opatření. Dalším vážným nedostatkem byla nová výstavba v aktivních zónách záplavových území.

Zákon o sociálním bydlení, který měl vymezit základní atributy systému sociálního bydlení, připravují MMR a MPSV již od roku 2015 a stále nebyl předložen Parlamentu ČR.

Podle Světové banky⁵ byla Česká republika v roce 2019 z hlediska administrativní náročnosti při vyřízení stavebního povolení na 157. místě ze 188 hodnocených zemí a v rámci zemí EU byla na posledním místě.

*Tempo výstavby dálnic je v ČR výrazně pomalejší než v sousedním Polsku. V roce 2020 bylo v ČR zprovozněno jen **21 km** nových úseků dálnic, zatímco v Polsku **138 km**⁷.*

*Z celkového počtu **135** vládou schválených protipovodňových opatření na období 2015–2021 jich více než **50 %** nebude do konce roku 2021 ani zahájeno.*

5 *Doing Business 2020*, World Bank Group, 2019.

6 Kontrolní akce NKÚ č. 19/10.

7 ŘSD, General Directorate for National Roads and Motorways; viz: <https://www.gddkia.gov.pl/a/40629/Podsumowanie-2020-roku>.

8 Kontrolní akce NKÚ č. 19/25.

9 Kontrolní akce NKÚ č. 19/04.

STAGNUJÍCÍ DIGITALIZACE JE NENAPLNĚNOU PŘÍLEŽITOSTÍ PRO UŽIVATELSKY PŘÍVĚTIVOU STÁTNI SPRÁVU

PROBLÉMEM ZŮSTÁVÁ ÚROVEŇ KVALITY SLUŽEB STÁTNI SPRÁVY URČENÝCH OBČANŮM. POTENCIÁL ZMĚNIT TUTO SKUTEČNOST MÁ ELEKTRONIZACE STÁTNI SPRÁVY A S TÍM SPOJENÉ SLUŽBY, KTERÉ BY USNADNILY KONTAKT VEŘEJNOSTI SE STÁTNI SPRÁVOU. ELEKTRONIZACE ALE DOSUD NEPŘINÁŠÍ VÝSLEDKY, KTERÉ BY ODPOVÍDALY VYNALOŽENÝM PROSTŘEDKŮM.

NKÚ upozorňuje, že počet státních zaměstnanců pravidelně od roku 2016 narůstá, avšak bez významnějšího dopadu na zlepšení výkonu státní správy. Dokladem toho je, že ve stejném období průběžně klesal ukazatel efektivity vládního sektoru¹⁰. Příležitostí ke zvýšení efektivity je elektronizace veřejné správy, která je však v ČR neúměrně nákladná, postupuje velmi pomalu a nepřináší očekávané výsledky. To potvrzuje i mezinárodní srovnání¹¹, ve kterém Česká republika stabilně zaostává za průměrem států EU. Jedním z důsledků přetrvávající nízké výkonnosti státní správy je stále vysoká administrativní a byrokratická zátěž, která dopadá na občany.

Příkladem nevyužití příležitosti ke zlepšení služeb státu pro občany může být systém elektronické identifikace a *Portál občana*, na které MV vynaložilo téměř **250 mil. Kč**, které však širokou nabídku dostupných služeb občanům nezajistily. Současně ani nabízené služby nebyly pro občany natolik atraktivní, aby o ně projevil zájem. *Portál občana* využilo do konce roku 2019 necelé **0,5 %** plnoletých občanů ČR. Nejvyšší kontrolní úřad hodnotí dosavadní rozvoj eGovernmentu z pohledu zajištění elektronického přístupu k digitálním službám veřejné správy jako zcela nedostatečný¹².

S rozšiřující se elektronizací roste také množství kybernetických incidentů. Dle dat NÚKIB se jejich počet mezi roky 2019–2020 více než zdvojnásobil. NKÚ upozornil, že stát nemá přehled o tom, kolik peněz vynakládají resorty na kybernetickou bezpečnost¹³. Bez zajištění adekvátní bezpečnosti digitalizovaných služeb je nejen zpochybněna důvěra občanů při online komunikaci se státními úřady, ale je ohroženo i samotné zajištění poskytování těchto služeb občanům. Alarmujícím příkladem byla série kybernetických útoků směřujících na zdravotnická zařízení na začátku roku 2020, které ohrozily poskytování zdravotní péče občanům.

*Od roku 2016 do roku 2019 se počet státních zaměstnanců zvýšil téměř o **27 tisíc** a celkové prostředky na platy a ostatní platby vzrostly o více než **58 mld. Kč**.*

*Výdaje na elektronizaci státní správy neustále rostou. Od roku 2016 ministerstva vynaložila minimálně **67 mld. Kč**, i přesto v rámci dílčího ukazatele pro oblast „digitální veřejné služby“ indexu DESI si ČR v roce 2020 meziročně pohoršila o dvě místa a skončila na **22. místě** v rámci zemí EU.*

10 *The Worldwide Governance Indicators* (Government Effectiveness); viz: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/>.

11 Kompozitní ukazatel *Digital Economy and Society Index 2020* hodnotí tyto aspekty: připojení, lidský kapitál, používání internetových služeb, integraci digitálních technologií, digitální veřejné služby; viz: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>.

12 Kontrolní akce NKÚ č. [19/14](#).

13 Kontrolní akce NKÚ č. [19/26](#).

ŘEŠENÍ KLÍČOVÝCH SOCIÁLNÍCH OTÁZEK JE NEDOSTATEČNÉ

STÁT NEDOSTATEČNĚ ŘEŠÍ DLOUHODOBÉ PROBLÉMY V SOCIÁLNÍ OBLASTI, JAKÝMI JSOU DŮCHODOVÁ REFORMA, ZAMĚSTNANOST STARŠÍCH OSOB A SOCIÁLNÍ VYLOUČENÍ. JEDNÁ SE O ZÁSADNÍ OBLASTI DŮLEŽITÉ PRO BUDOUCÍ ROZVOJ SPOLEČNOSTI, SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOST A UDRŽITELNOST. NEVYŘEŠENÍ TĚCHTO OTÁZEK MŮŽE PROHLUBOVAT SOCIÁLNÍ NEROVNOSTI.

Stát odkládá potřebné reformy s dopadem na sociální oblast. Se zhoršujícím se demografickým vývojem je spojena i větší zátěž pro státní rozpočet, což dokládá i rostoucí *index ekonomického zatížení* sledovaný Českým statistickým úřadem. Na důležitosti nabývá také potřeba správně zacílit peněžní prostředky tak, aby napomohly k minimalizaci sociálního znevýhodnění a přispěly k rovným podmínkám ve společnosti.

Na značně rizikový vývoj v sociální oblasti dopadá dlouhodobé odkládání důchodové reformy. Česká republika patří ke státům s nepříznivou projekcí stárnutí obyvatelstva. Dle dat ČSÚ bylo v roce 2020 osob starších 65 let více než **20 %** z celkové populace. Z hlediska demografické projekce by tento poměr dle ČSÚ mohl být v roce 2060 až **31 %**. V evropském srovnání¹⁴ Česká republika dosáhla mezi roky 2009 a 2019 jednoho z nejvyšších nárůstů tohoto podílu z **14,9 %** na **19,6 %** a umístila se jako druhá nejhorší hned za Finskem. Dopad schodku důchodového systému na státní rozpočet by tak mohl být v souvislosti s valorizací důchodů velmi razantní.

*Dle odhadu ČSÚ bude v roce 2060 připadat **81 ekonomicky neaktivních obyvatel na 100 ekonomicky aktivních.***

NKÚ rovněž upozorňuje, že podíl uchazečů o zaměstnání starších padesáti let se na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání stále zvyšuje. MPSV vyčíslilo celkovou výši prostředků vynaložených z operačního programu *Zaměstnanost* na podporu zaměstnanosti této skupiny na téměř **6,5 mld. Kč**. NKÚ zjistil, že vynaložené prostředky sice přispívaly ke zvýšení zaměstnanosti, avšak pouze do doby ukončení financování projektů¹⁵.

*Ze statistik Úřadu práce ČR vyplývá, že zatímco v roce 2015 tvořili lidé starší 50 let **31 %** všech uchazečů o zaměstnání, v roce 2019 to bylo již **38 %**.*

S cílem zamezit vzniku oblastí se sociální segregací bylo mezi roky 2016–2018 vyčerpáno **114 mil. Kč** na podporu demolice budov v obcích se sociálně vyloučenou lokalitou nebo v obcích, u kterých je riziko jejího vzniku. Kontrola NKÚ však ukázala, že některé obce podporu využily na likvidaci nepotřebných objektů a revitalizaci svého území. Přínos pro řešení sociální problematiky byl tedy minimální¹⁶.

Na společné vzdělávání žáků, tzv. inkluzi, poskytly MŠMT, hl. město Praha a MMR k polovině roku 2019 ze státního rozpočtu a evropských fondů **32,3 mld. Kč**. MŠMT však na zaváděnou inkluzi nepřipravilo dostatečně školy ani pedagogy.¹⁷ Společné vzdělávání je navíc finančně závislé na prostředcích z EU, což zakládá riziko, že po skončení stávajícího programového období nebude dostatek finančních prostředků na zaměstnávání potřebných odborných pracovníků. To může znamenat, že nebude zajištěn rovný přístup ke vzdělávání a hrozí tak znevýhodnění některých žáků.

14 Eurostat.

15 Kontrolní akce NKÚ č. [19/23](#).

16 Kontrolní akce NKÚ č. [19/22](#).

17 Kontrolní akce NKÚ č. [19/19](#).

STÁT SE ČASTO NEZABÝVÁ SKUTEČNÝM PŘÍNOSEM VYNALOŽENÝCH PROSTŘEDKŮ

NEZBYTNÝM PŘEDPOKLADEM PRO EFEKTIVNÍ VYNAKLÁDÁNÍ PROSTŘEDKŮ JE SLEDOVÁNÍ JEJICH PŘÍNOSŮ PRO STÁT A OBČANY. NAPŘ. V OBLASTECH, JAKO JSOU PODPORA VÝZKUMU A VÝVOJE, OBRANA NEBO MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE, ODPOVĚDNÉ ORGÁNY TENTO PŘÍNOS VYNALOŽENÝCH PROSTŘEDKŮ NESLEDOVALY. ZÁROVEŇ SE JEDNÁ O OBLASTI, KTERÉ VÝZNAMNĚ OVLIVŇUJÍ POZICI ČESKÉ REPUBLIKY V MEZINÁRODNÍM PROSTŘEDÍ.

Výsledky kontrolní činnosti NKÚ dokládají, že řada resortů nepřijímá odpovědnost za účelné, hospodárné a efektivní nakládání s veřejnými prostředky. Neřeší dlouhodobou udržitelnost výsledků projektů, nesledují skutečný přínos projektů a není dostatečně zajištěna návratnost nebo využitelnost poskytnutých prostředků.

NKÚ konstatuje, že klíčovým nedostatkem v oblasti podpory výzkumu, vývoje a inovací je absence monitorování a vyhodnocování dopadů poskytované podpory.¹⁸ Výsledkem pak například v případě MZd bylo, že u jednoho programu předpokládalo **415** aplikovaných výsledků a vznikly pouze **dva**. Naproti tomu u publikační činnosti vzniklo místo plánovaných **180** výstupů **2 945** článků nebo publikací. Nízkou využitelnost výsledků výzkumu v praxi ilustruje výrazně podprůměrné umístění ČR v evropském srovnání v rámci dílčího ukazatele „počet přihlášených patentů“ ze souhrnného indexu inovací¹⁹.

Obdobně nemá stát informace o tom, jaké jsou přínosy spolupráce s řadou mezinárodních organizací. Celkový přehled o tom, s jakými mezinárodními organizacemi ČR spolupracuje a co jí tato spolupráce přináší, má mít MZV. Ani k jednomu si ale MZV nedokázalo zajistit potřebné informace. NKÚ proto vlastním dotazníkovým šetřením zjistil, že ČR spolupracovala v roce 2018 s **477** organizacemi a uhradila jim **4,4 mld. Kč**. Přínos spolupráce pro ČR byl však vyhodnocen pouze u **49 %** organizací.²⁰

Z pohledu mezinárodní spolupráce mají významnou roli také výdaje státu na obranu a rovněž to, jak jsou tyto výdaje efektivní. I přes vysoké náklady na nákup a servis obrněné techniky, které mezi roky 2016–2018 přesáhly **4 mld. Kč**, není její velká část provozuschopná. MO se nezabývalo celkovými náklady životního cyklu obrněné techniky a v důsledku toho se stalo závislé na dodavateli servisních služeb a náhradních dílů s příslušnou licencí. Peněžní prostředky určené na pořizování, opravy a udržování této techniky byly vynaloženy neúčelně a neefektivně.²¹ Neefektivní nákupy zjistil NKÚ i při kontrole pořizování armádní výzbroje.²² To ohrožuje i budování schopností Armády ČR.

*MV v letech 2015–2018 vynaložilo na bezpečnostní výzkum přes **1,5 mld. Kč** a MZd v letech 2015–2019 vynaložilo **4,2 mld. Kč** na zdravotnický výzkum.*

*ČR se umístila na osmém nejhorším místě v rámci zemí EU. S hodnotou **0,7** přihlášených patentů na 1 mld. HDP se ani nepřibližovala průměru EU, který dosahoval hodnoty **3,4**.*

*Průměrné stáří obrněné techniky bylo **20 let**, provozuschopných vozidel a transportérů bylo méně než **70 %** a v případě tanků méně než **43 %**.*

18 Kontrolní akce NKÚ č. [19/11](#) a č. [19/17](#).

19 *European Innovation Scoreboard 2020*, Evropská komise.

20 Kontrolní akce NKÚ č. [19/05](#).

21 Kontrolní akce NKÚ č. [19/13](#).

22 Kontrolní akce NKÚ č. [20/03](#).

NÍZKÁ VÝKONNOST STÁTU OVLIVŇUJE KONKURENCESCHOPNOST ČR I DŮVĚRU OBČANŮ

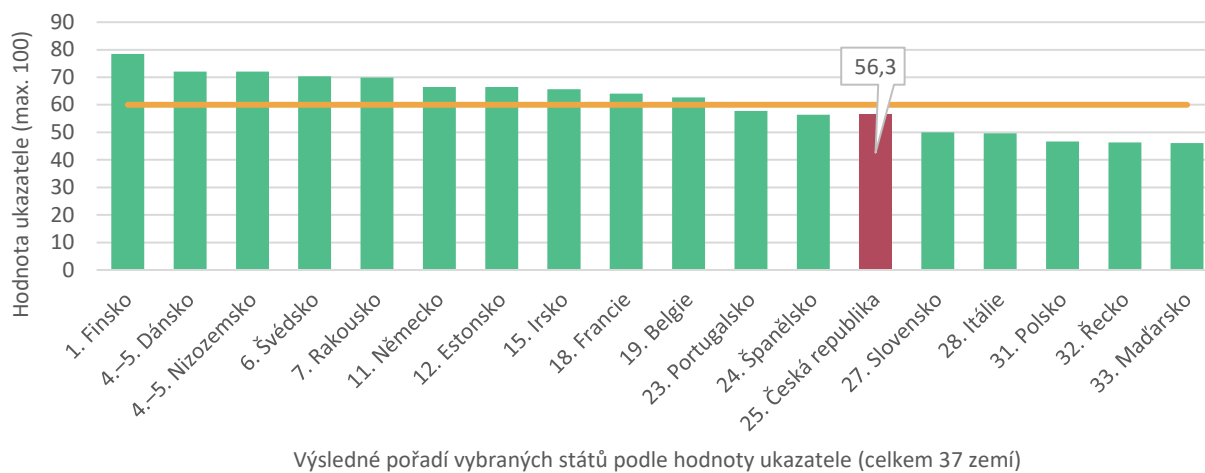
VÁŽNOU PŘEKÁŽKOU PRO PŘEKONÁNÍ DLOUHODOBÝCH PROBLÉMŮ I SOUČASNÉ SITUACE JE NÍZKÁ VÝKONNOST VEŘEJNÉHO SEKTORU A NEDŮVĚRA OBČANŮ VE STÁTNÍ INSTITUCE.

NKÚ dlouhodobě poukazuje na to, že právě nedostatečná *výkonnost veřejného sektoru* negativně ovlivňuje celkovou konkurenceschopnost ČR, což potvrzují i výsledky mezinárodního srovnání. V rámci dílčího ukazatele výkonnost veřejného sektoru obsadila ČR v roce 2019 až **99. místo** a byla tím zároveň jednou z nejhorších zemí EU.²³ V roce 2020 Světové ekonomické fórum /WEF/ vydalo speciální tematickou zprávu²⁴ o tom, jaké mají jednotlivé země předpoklady k oživení ekonomiky po krizi. V souhrnném ukazateli připravenosti na ekonomickou transformaci bylo hodnoceno celkem 37 zemí a Česká republika se umístila na **24. místě**. Celkové hodnocení vychází z 11 priorit. V prioritě zaměřené na potenciál veřejného sektoru z hlediska dodržování pevných zásad, budování důvěry občanů a dlouhodobých vizí v práci veřejných institucí Česká republika dosáhla podprůměrného výsledku a umístila se až na **25. místě**. Z evropských zemí tak skončila šestá nejhorší (viz graf č. 1).

23 *The Global Competitiveness Report 2019*; World Economic Forum 2019;
viz: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2019>. (V rámci ukazatele bylo hodnoceno 141 zemí.)

24 *Global Competitiveness Report Special Edition 2020: How Countries are Performing on the Road to Recovery*,
viz: <https://www.weforum.orgreports/the-global-competitiveness-report-2020>.

Graf č. 1: Pozice států EU v mezinárodním srovnání v rámci dílčí priority „silné zásady veřejných institucí, dlouhodobé vize a důvěra občanů“

Zdroj: *Global Competitiveness report Special Edition 2020.*

Dle WEF lze v souvislosti s dopady současné krize sledovat i negativní trend v podobě narušení výkonu státních institucí z důvodu ohrožení rovnováhy dělby moci ve státě a snížené celkové transparentnosti. V rámci obnovy doporučuje WEF upřednostňovat dlouhodobé vize a strategie před řešeními ad hoc a zaměřit se na efektivnější procesy díky digitalizaci veřejné správy. To jsou dle WEF nezbytné základní podmínky k vytvoření příznivého prostředí k efektivní ekonomické transformaci.

Výše uvedené příklady ukazují, že stát nehospodaří dobře a není výkonný. Není schopen reagovat na dlouhodobé úkoly ani na rychlé změny a potřeby, a v řadě oblastí tak neplní řádně svou funkci. NKÚ ve svých výstupech opakovaně poukazuje na hlavní příčiny tohoto stavu ve snaze přispět ke zlepšení hospodaření státu a v poskytování jeho služeb občanům.

2. VEŘEJNÉ FINANCE

NKÚ se na základě svých stanovisek k návrhu státního závěrečného účtu a ke zprávě o plnění státního rozpočtu a na základě výsledků kontrolní a analytické činnosti i aktuálních údajů za rok 2020 vyjadřuje také k vývoji ekonomické situace a výsledkům hospodaření s veřejnými prostředky, resp. státního rozpočtu.

V roce 2020 výrazně zasáhla celosvětovou ekonomiku pandemie nemoci covid-19 a vlády jednotlivých zemí začaly následně přijímat opatření k zamezení masivnějšího šíření tohoto onemocnění. Pandemie zastihla českou ekonomiku v klesající fázi hospodářského cyklu. Razantní opatření vlády ČR přispěla k útlumu ekonomiky, především v oblastech cestovního ruchu, obchodu a služeb, kultury a dopravy. Výsledkem byl nejhlubší propad ekonomiky v historii samostatné České republiky ve výši 5,6 % HDP. Pokles zaznamenaly i další ekonomické ukazatele, např. výdaje na spotřebu domácností nebo investiční aktivita. Občané ČR rovněž pocítili nárůst cenové hladiny, která meziročně vzrostla na 3,2 %, a ČR tak dosáhla jedné z nejvyšších inflací v EU. Nezaměstnanost se díky vládním zásahům zvýšila jen mírně a dosáhla průměrné výše 2,6 %; stále patřila k nejnižším v EU. Tyto skutečnosti se výrazně projevily na příjmové i výdajové straně SR. Stát na nárůst běžných výdajů nedokázal zareagovat adekvátním krytím na straně příjmů ani hledáním úspor. Hospodaření státního rozpočtu tak skončilo nejhorším výsledkem v historii ČR a ke konci roku 2020 státní dluh překročil hranici 2 bilionů Kč.

V souvislosti s opatřeními k omezení šíření nemoci covid-19 došlo během roku k třem novelizacím zákona o státním rozpočtu ČR²⁵, které původně schválený schodek SR ve výši **40 mld. Kč** zvýšily na **500 mld. Kč**. Oproti lednovému schválenému rozpočtu došlo k poklesu příjmů o **213,3 mld. Kč** a nárůstu výdajů o **246,7 mld. Kč**. Státní rozpočet na rok 2020 stanovil tedy celkové příjmy ve výši **1 364,8 mld. Kč**, celkové výdaje ve výši **1 864,8 mld. Kč** a deficitní saldo ve výši **500,0 mld. Kč**. Skutečné celkové příjmy v roce 2020 dosáhly **1 475,5 mld. Kč**, celkové výdaje **1 842,9 mld. Kč** a výsledný deficit činil **367,4 mld. Kč**.

Kromě změn zákona o státním rozpočtu přistoupila vláda ČR v souvislosti s pandemií covidu-19 také ke změně zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. První přijatá novela²⁶ zvýšila pro rok 2021 hranici strukturálního deficitu z **1 % HDP** až na **4 % HDP**. Mezi roky 2022 a 2027 by mělo být strukturální saldo snižováno meziročně alespoň o **0,5 p. b.** Proti této novele se ve svém vyjádření²⁷ vyslovila Národní rozpočtová rada, která zastropování strukturálního salda ve výši **4 % HDP** vyhodnotila jako nadbytečné, neboť i předchozí znění zákona umožňovalo vládě přijmout nezbytná fiskální opatření. V rámci schvalování daňového balíčku, který prohloubil původní očekávaný strukturální deficit, byla na konci roku 2020 přijata i druhá novela²⁸. Stanovení hodnoty strukturálního salda na rok 2022 bude vycházet z predikovaného strukturálního salda za rok 2021 (podle fiskálního výhledu MF bude až na úrovni **5,9 % HDP**). I v tomto případě se Národní rozpočtová rada ve svém stanovisku²⁹ vyjádřila, že zvolený způsob úpravy daného zákona ukazuje na tristní a nezodpovědný přístup vlády k institutu fiskálních pravidel.

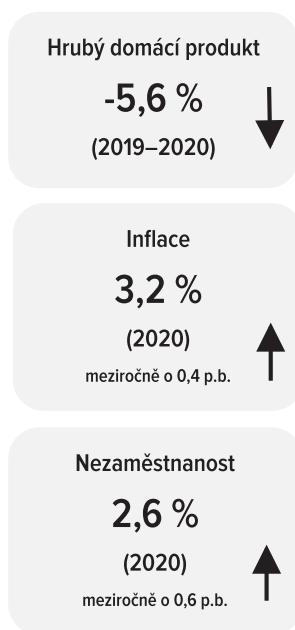
*V rámci novel zákona o státním rozpočtu nebyly kromě snížení výdajů o **2,9 mld. Kč** v kapitole 307 – Ministerstvo obrany a **1,5 mld. Kč** v kapitole 327 – Ministerstvo dopravy navrženy žádné další úspory peněžních prostředků.*

- 25 Zákon č. 129/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020. Účinnost od 26. března 2020.
Zákon č. 208/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020, ve znění zákona č. 129/2020 Sb. Účinnost od 27. dubna 2020.
Zákon č. 323/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020, ve znění pozdějších předpisů. Účinnost od 16. července 2020.
- 26 Zákon č. 207/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění zákona č. 277/2019 Sb.
- 27 Vyjádření Národní rozpočtové rady ze dne 3. 4. 2020 k vládnímu návrhu změny zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti.
- 28 Zákon č. 609/2020 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony – část třicátá druhá – změna zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti.
- 29 Vyjádření Národní rozpočtové rady ze dne 27. 10. 2020 k pozměňovacímu návrhu, který ruší zdaňování superhrubé mzdy a rozvolňuje fiskální pravidla.

Státní rozpočet nebyl připraven na výrazné zpomalení ekonomiky a na mimořádnou krizi, která nastala v souvislosti s pandemií nemoci covid-19

STÁT NEDOKÁZAL ZAREAGOVAT NA SNÍŽENÍ VÝKONU EKONOMIKY ADEKVÁTNÍMI ÚSPORNÝMI OPATŘENÍMI NA STRANĚ VÝDAJŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU

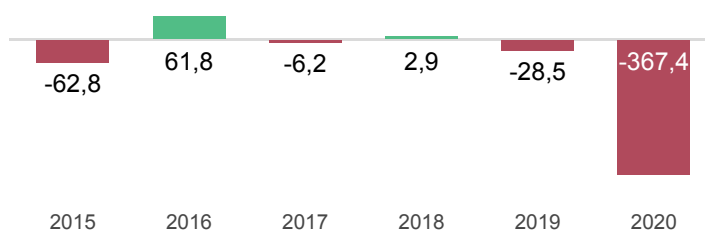

Vývoj a meziroční změna celkových příjmů a výdajů státního rozpočtu

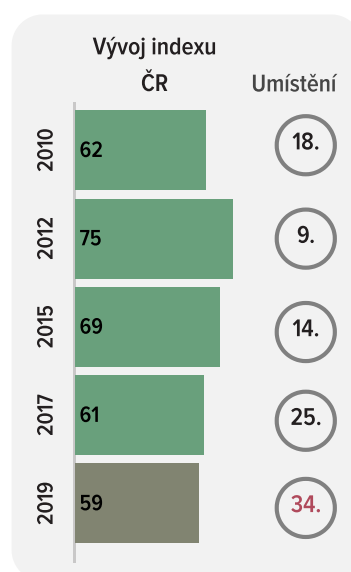
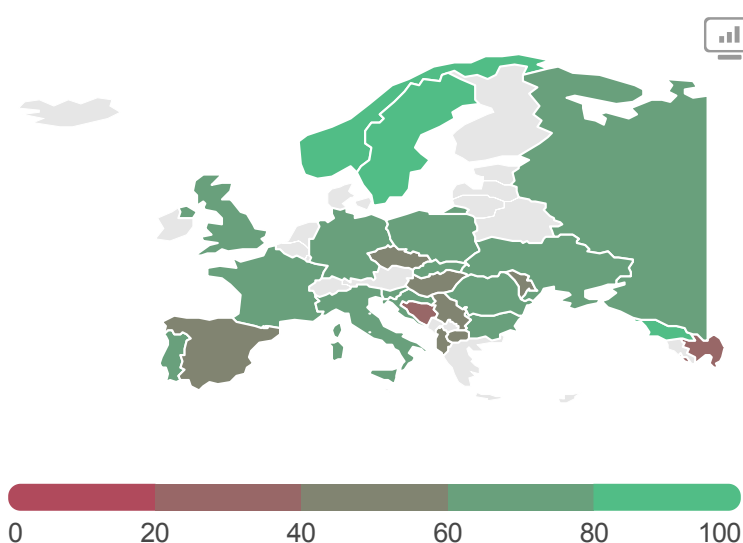
(v mld. Kč)

	2019	2020	změna
Příjmy	1 523,2	1 475,5	-3,1 % ↓
Výdaje	1 551,7	1 842,9	18,8 % ↑

Saldo státního rozpočtu v letech 2015–2020 (v mld. Kč)

V RÁMCI INDEXU OPEN BUDGET SE ČR V ROCE 2019 ZAŘADILA MEZI ZEMĚ S MĚNĚ TRANSPARENTNÍM PŘÍSTUPEM K SESTAVOVÁNÍ ROZPOČTU

Tabulka č. 2: Saldo státního rozpočtu v letech 2014–2020 (v mld. Kč)

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Plánované saldo SR	-112,0	-100,0	-70,0	-60,0	-50,0	-40,0	-500,0
Skutečné saldo SR	-77,8	-62,8	61,8	-6,2	2,9	-28,5	-367,4
Saldo SR bez EU/FM	-64,1	-41,7	-13,5	-1,5	-3,7	-29,5	-365,1

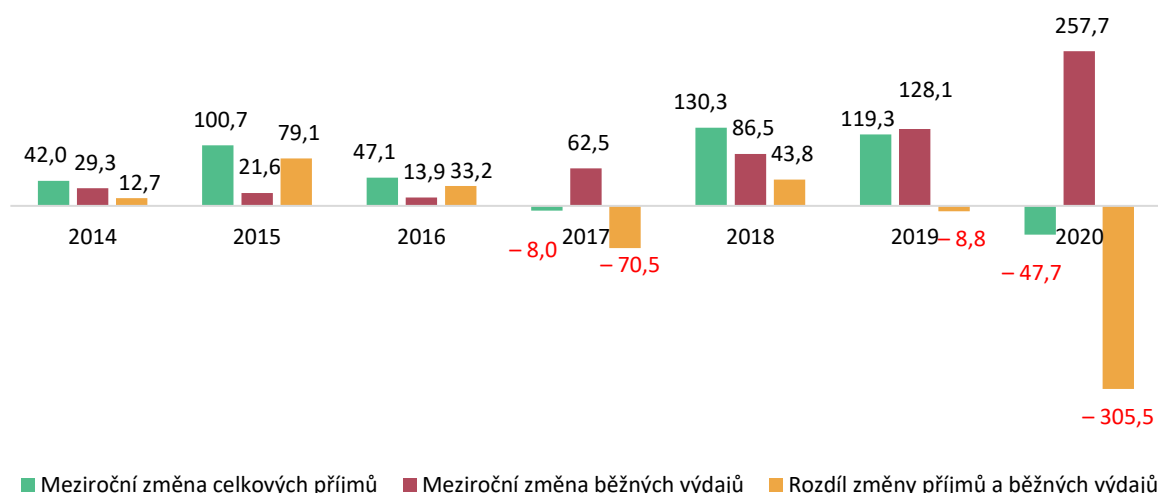
Zdroj: IISSP.

NKÚ UPOZORŇUJE, ŽE ZVÝŠENÝ FISKÁLNÍ PROSTOR VZNIKLÝ ZMĚNOU ZÁKONA O PRAVIDLECH ROZPOČTOVÉ ODPOVĚDNOSTI BY NEMUSEL BÝT NEZBYTNĚ VYUŽIT POUZE PRO VÝDAJOVÁ A PŘÍJMOVÁ OPATŘENÍ VZTAHUJÍCÍ SE K ELIMINACI EKONOMICKÝCH DOPADŮ SOUČASNÉ KRIZE A MOHLO BY TAK DOJÍT K POPŘENÍ SMYSLU ZAVEDENÝCH PRAVIDEL ROZPOČTOVÉ ODPOVĚDNOSTI.

Příjmy SR dosáhly v roce 2020 celkové výše **1 475,5 mld. Kč**, což bylo oproti předchozímu roku o **47,7 mld. Kč** méně, a to i přes to, že plnění příjmů překročilo schválený rozpočet o **110,7 mld. Kč**. Zásadní vliv na snížení příjmů měla mimořádná vládní opatření přijatá v souvislosti se snahou omezit šíření onemocnění covid-19. Celkový propad příjmů způsobily především daňové příjmy, které se meziročně snížily o **57 mld. Kč** na **1 258,7 mld. Kč**. Nedaňové příjmy také klesly, naopak kapitálové příjmy si zachovaly meziroční růst. Zvýšení přijatých transferů o **7,9 mld. Kč** oproti roku 2019 bylo docíleno přijatými transfery z rozpočtu Evropské unie a finančních mechanismů včetně společné zemědělské politiky. Z důvodu výrazného poklesu plnění daňových příjmů došlo po třech letech k meziročnímu snížení celkových příjmů. Zároveň podruhé v řadě byla meziroční změna příjmů menší než meziroční růst běžných výdajů, který se v posledních letech značně zvyšuje.

*V roce 2020 z důvodu enormního nárůstu běžných výdajů a poklesu celkových příjmů dosáhl rozdíl meziročních změn příjmů a běžných výdajů **305,5 mld. Kč**. V roce 2019 tento rozdíl činil **8,8 mld. Kč**.*

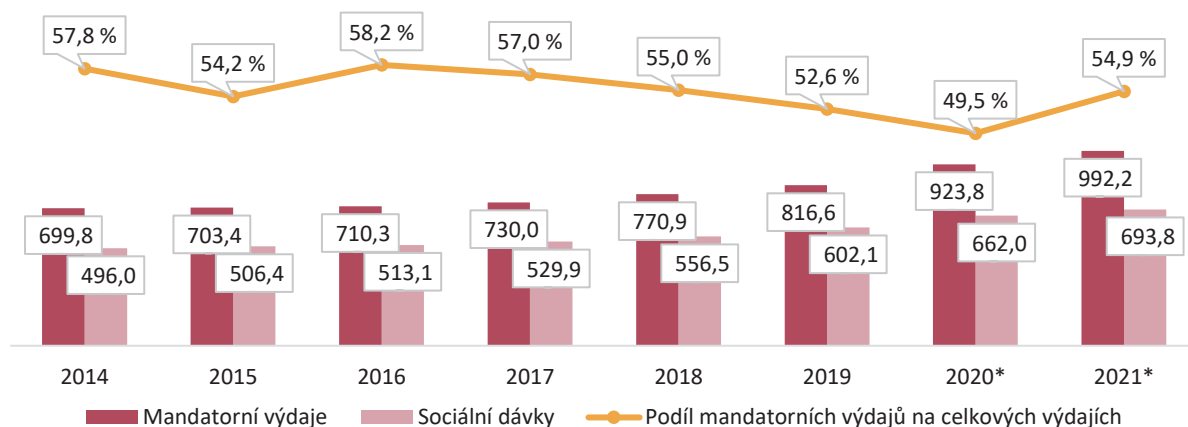
Graf č. 2: Meziroční změny celkových příjmů a běžných výdajů v letech 2014–2020 (v mld. Kč)

Zdroj: IISSP.

Výdaje SR na konci roku 2020 dosáhly **1 842,9 mld. Kč**. Na meziročním nárůstu o **291,2 mld. Kč** se podílely nejen běžné výdaje, které se zvýšily o **257,7 mld. Kč**, ale rovněž kapitálové výdaje, které vzrostly o **33,5 mld. Kč**. Již od začátku roku nastaly změny v oblasti mandatorních výdajů, kdy byly zvýšeny některé sociální dávky (důchody, rodičovský příspěvek a příspěvek na péči). Plánovaný podíl mandatorních výdajů na celkových výdajích byl v roce 2020 oproti předchozím rokům nižší z důvodu výrazného nárůstu celkových výdajů. Jelikož byl schválen na rok 2021 další značný nárůst mandatorních výdajů a meziroční pokles výdajů státního rozpočtu, mělo by dojít ke zvýšení podílu mandatorních výdajů na celkových výdajích o **5,4 p. b.**

Graf č. 3: Mandatorní výdaje včetně jejich podílu na celkových výdajích a sociální dávky v letech 2014–2021
(v mld. Kč, v %)

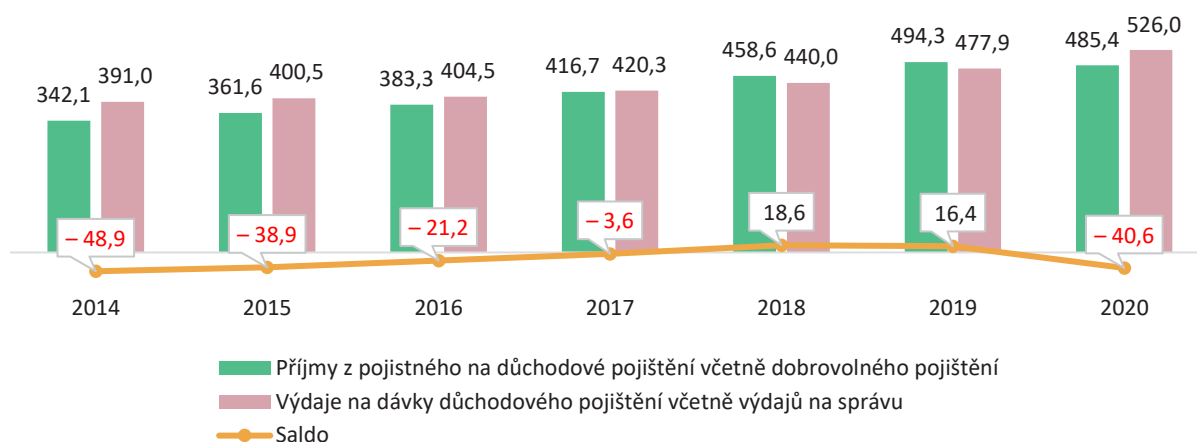

Zdroj: dokumentace k návrhu zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2021, IISSP.

* Jedná se o rozpočtované hodnoty.

Hlavní položku mandatorních výdajů tvoří dávky důchodového pojištění, které jsou součástí důchodového systému. Dlouhodobá udržitelnost financování důchodového systému by měla být jednou z hlavních priorit následujících politických jednání, neboť zlepšující se saldo hospodaření důchodového systému v předchozích letech bylo způsobeno především pozitivním ekonomickým vývojem doprovázeným růstem platů a mezd a rekordně nízkou nezaměstnaností. V letech 2019 a 2020 však docházelo k opětovnému zhoršení výsledku jeho hospodaření. V roce 2020 se saldo propadlo do značného deficitu, mj. i z důvodu vyplacení mimořádného jednorázového příspěvku důchodcům v celkové výši **14,9 mld. Kč**.

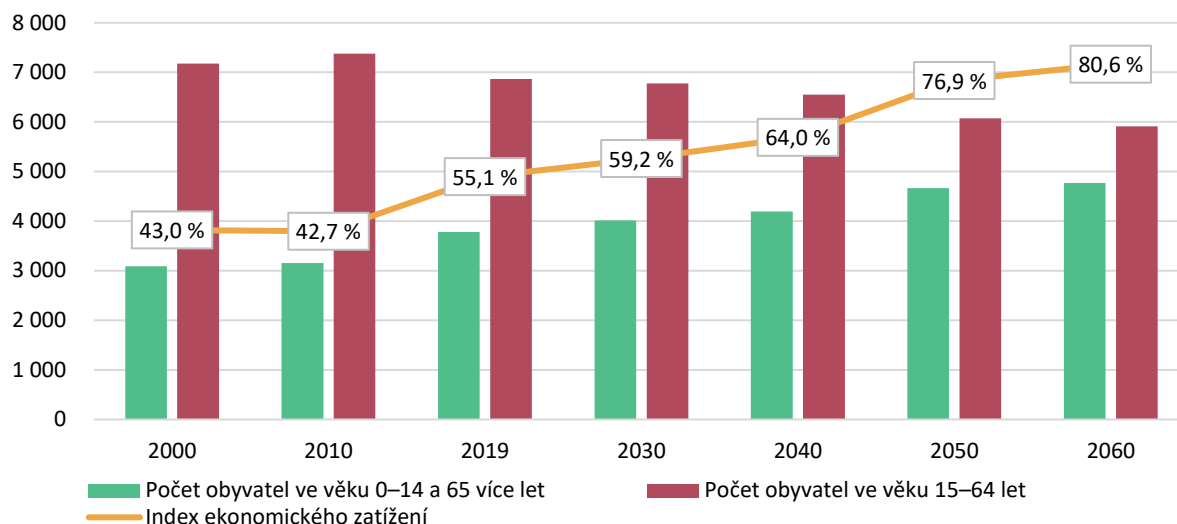
Graf č. 4: Příjmy, výdaje a saldo důchodového systému v letech 2014–2020 (v mld. Kč)

Zdroj: MF.

Důchodovou reformu si žádá také demografický vývoj obyvatelstva, neboť v následujících letech se bude zvyšovat *index ekonomického zatížení*, který udává podíl ekonomicky neaktivních obyvatel (0–14 let a 65 a více let) na obyvatelích potenciálně ekonomicky aktivních (15–64 let).

Graf č. 5: Počet obyvatel ČR dle jednotlivých kategorií a *index ekonomického zatížení* v letech 2000–2060 (v tis. osob, v %)

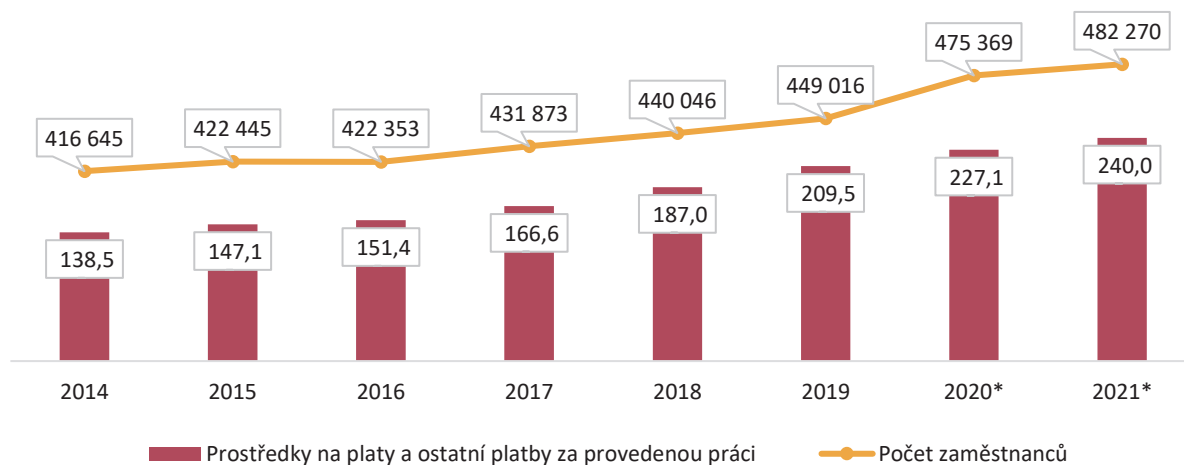
Zdroj: ČSÚ.

Předchozí roky hospodářského růstu a vysokého objemu příjmů mohly být využity k realizaci základních kroků, které by přispěly ke stabilizaci a dlouhodobé udržitelnosti důchodového systému. Neustálé odkládání klíčových změn tohoto systému v sobě skrývá pro budoucí státní rozpočty riziko ve formě nepřetržitého růstu výdajů vynakládaných na důchody a hledání alternativních zdrojů příjmů, respektive krytí schodků tohoto systému, především v dobách ekonomické stagnace nebo recese.

Problematická se jeví také strana kvazimandatorních výdajů, kde opětovně došlo k navýšení výdajů na platy, které souvisí zejména s vysokým počtem zaměstnanců státu. Nárůst počtu zaměstnanců a výdajů na jejich platy je plánován i na další roky.

*Ve výhledu na rok 2021 je počítáno oproti rozpočtu na rok 2020 s dalším nárůstem počtu státních zaměstnanců až o **7 tisíc** a nárůstem výdajů na jejich platy o téměř **13 mld. Kč**.*

Graf č. 6: Výdaje na platy a ostatní platby za provedenou práci a počet zaměstnanců ve vládou regulované sféře v letech 2014–2021 (v mld. Kč, v osobách)

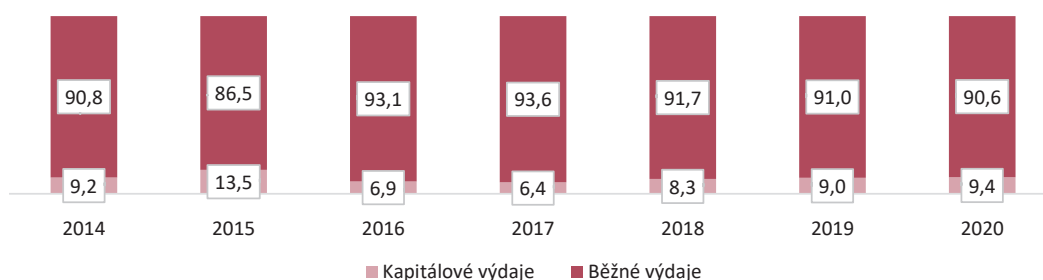
Zdroj: SZÚ za roky 2014–2018, návrh SZÚ za rok 2019, dokumentace k návrhu zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2021.

* Jedná se o rozpočtované hodnoty.

POČET STÁTNÍCH ZAMĚSTNANCŮ PRAVIDELNĚ OD ROKU 2016 NARŮSTÁ, AVŠAK BEZ VÝZNAMNĚJŠÍHO PROMÍTNUTÍ DO ZLEPŠENÍ VÝKONU STÁTNÍ SPRÁVY. DOKLADEM TOHO JE, ŽE VE STEJNÉM OBDOBÍ PRŮBĚŽNĚ KLESAL UKAZATEL EFEKTIVITY VLÁDNÍHO SEKTORU³⁰.

Kapitálové výdaje na konci roku 2020 dosáhly **172,6 mld. Kč**, přičemž ke zvýšení došlo zejména u kapitálových výdajů z tuzemských zdrojů. Tyto výdaje byly meziročně vyšší o **32,3 %**. Rovněž vzrostl podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích a dosáhl **9,4 %**. Vyšší investiční aktivita souvisela mj. s blížícím se koncem programového období 2014–2020.

Graf č. 7: Podíly běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích v letech 2014–2020 (v %)

Zdroj: IISSP.

NKÚ DLOUHODOBĚ UPOZORŇUJE NA VÝRAZNÉ TEMPO RŮSTU MANDATORNÍCH A KVAZIMANDATORNÍCH VÝDAJŮ. ABSENCE HLEDÁNÍ ÚSPORNÝCH OPATŘENÍ, ZEJMÉNA V OBDOBÍ ZHORŠENÉ EKONOMICKÉ SITUACE, PŘEDSTAVUJE VÝZNAMNÉ RIZIKO PRO BUDOUCÍ UDRŽITELNOST VEŘEJNÝCH FINANČÍ.

Schopnost kapitol státního rozpočtu vyčerpat v daném roce veškeré rozpočtované prostředky se odráží ve stavu nároků z nespotřebovaných výdajů. V posledních letech došlo k poklesu jejich stavu, avšak kvůli mimořádné situaci v roce 2020 stav nároků k 1. 1. 2021 výrazně vzrostl.

Tabulka č. 3: Stavy nároků z nespotřebovaných výdajů k 1. 1. let 2014–2021 (v mld. Kč)

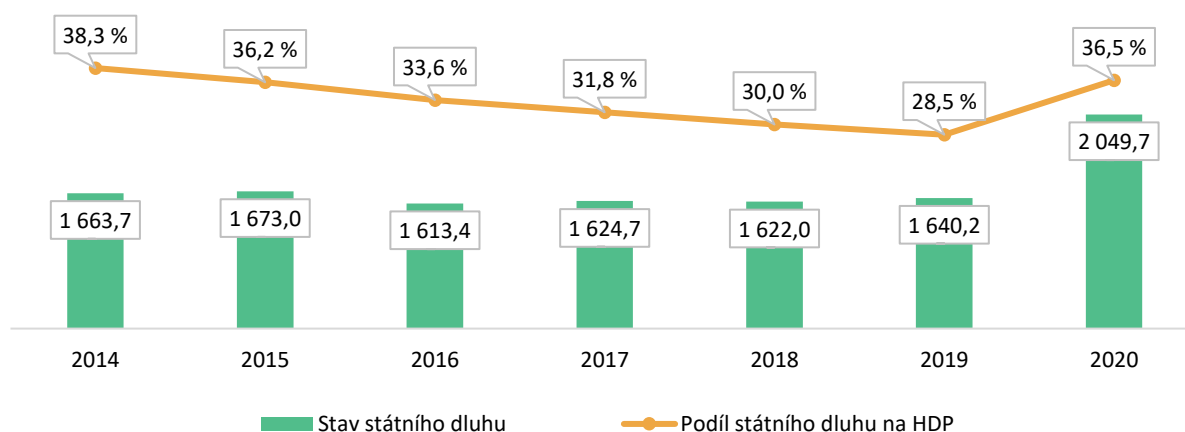
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nároky z nespotřebovaných výdajů	146,6	154,9	151,2	157,7	167,6	131,1	130,1	174,7

Zdroj: IISSP.

Nároky tak budou zatěžovat výdajovou stranu státního rozpočtu (respektive saldo) v následujících letech, kdy může dojít k opětovnému zhoršení hospodaření státního rozpočtu. Největší vliv na pokles celkového stavu mají nároky ze zahraničních zdrojů, které jsou prioritně využívány zejména kvůli zamezení finančních ztrát z celkové alokace z rozpočtu EU.

Státní dluh se meziročně zvýšil o **409,5 mld. Kč** a již během první poloviny roku 2020 překonal hranici dvou bilionů korun. Jeho výsledný stav na konci roku činil **2 049,7 mld. Kč**. Po předchozích letech dobré hospodářské situace, která se projevila na nižším podílu státního dluhu na HDP, došlo v roce 2020 k ekonomickému propadu, který společně s výrazným deficitem státního rozpočtu znamenal zvýšení podílu státního dluhu na **36,5 % HDP**.

Graf č. 8: Státní dluh a jeho podíl na HDP v letech 2014–2020 (v mld. Kč, v %)

Zdroj: Zpráva o řízení státního dluhu České republiky v roce 2020.

Na rok 2021 je schválen schodek státního rozpočtu ve výši **320 mld. Kč**. Takto vysoký schodek počítá nejen s optimistickým ekonomickým růstem ve výši **3,9 %**, ale zejména v něm není zohledněna novela zákona o daních z příjmů³¹, která byla schválena na konci roku 2020 a může navýšit deficit státního rozpočtu až o **100 mld. Kč**³². I z těchto důvodů bude pro zachování dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí nutné zvyšování příjmů nebo šetření na výdajové straně státního rozpočtu, v nejlepším případě obojí.

31 Zákon č. 609/2020 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony.

32 Vláda ČR usnesením ze dne 15. 2. 2021 č. 171 schválila návrh novely zákona o státním rozpočtu na rok 2021, kterým navrhuje navýšit schodek státního rozpočtu z 320 mld. Kč na 500 mld. Kč.

Státní dluh je hlavní součástí dluhu vládního sektoru³³, jehož podíl na HDP se během roku 2020 zvýšil na **37,9 % HDP**³⁴. Ze srovnání uvedeného v tabulce č. 4 vychází ČR stále jako jedna z nejméně zadlužených zemí EU. Dle údajů z publikací³⁵ Evropské komise se ale předpokládá pro ČR na roky 2021 a 2022 vysoké tempo zvyšování zadlužení. V roce 2022 by měl tak dluh vládního sektoru ČR k HDP činit **42,2 %**.

*Dle odhadu Evropské komise by se zadlužení České republiky mělo v roce 2022 zvýšit o **4,3 p. b.** Např. v případě Rakouska se má jednat o nárůst jen o **0,9 p. b.** a v případě Maďarska se má zadlužení dokonce snížit o **0,8 p. b.***

Tabulka č. 4: Dluh vládního sektoru k HDP ve vybraných zemích EU (v %)

	ČR	Slovensko	Polsko	Maďarsko	Rakousko	Německo	Belgie	Řecko	Itálie	Portugalsko	Švédsko	EU-27
2017	34,2	51,7	50,6	72,2	78,5	65,1	102,0	179,2	134,1	126,1	40,7	83,2
2018	32,1	49,9	48,8	69,1	74,0	61,8	99,8	186,2	134,4	121,5	38,9	81,2
2019	30,2	48,5	45,7	65,4	70,5	59,6	98,1	180,5	134,7	117,2	35,1	79,2
2020*	37,9	63,4	56,6	78,0	84,2	71,2	117,7	207,1	159,6	135,1	39,9	93,9
2021*	40,6	65,7	57,3	77,9	85,2	70,1	117,8	200,7	159,5	130,3	40,5	94,6
2022*	42,2	67,6	56,4	77,2	85,1	69,0	118,6	194,8	159,1	127,2	40,3	94,9

Zdroj: Evropská komise: *Statistical Annex of European Economy* (AUTUMN 2020); Evropská komise: *General Government Data – General Government Revenue, Expenditure, Balances and Gross Debt* (AUTUMN 2020).

* Odhady.

PRVOTNÍ EKONOMICKÉ DOPADY PANDEMIE COVIDU-19 V ROCE 2020 UKÁZALY, ŽE STÁTNÍ ROZPOČET NESTOJÍ NA PEVNÝCH ZÁKLADĚCH A PŘI OCHLAZENÍ EKONOMIKY BUDE DOCHÁZET KE ZNAČNÉMU PROHLUBOVÁNÍ JEHO SCHODKU. V ROCE 2019 BYL PODÍL STÁTNÍHO DLUHU NA HDP 28,5 %, V ROCE 2020 SE MEZIROČNĚ ZVÝŠIL NA 36,5 %. DLE ODHADŮ EVROPSKÉ KOMISE VYKAZUJE ČR V DALŠÍCH LETECH JEDNO Z NEJRYCHLEJŠÍCH TEMP ZADLUŽOVÁNÍ. TENTO VÝVOJ JE VÝZNAMNÝM RIZIKEM PRO UDRŽENÍ DLOUHODOBÉ STABILITY VEŘEJNÝCH FINANČÍ.

33 Dluh vládního sektoru je souhrnem dluhů státního rozpočtu, rozpočtů krajů a obcí, mimorozpočtových fondů, veřejnoprávních institucí zřízených státem a územní samosprávou, veřejných podniků včetně zdravotních pojišťoven.

34 Kvalifikovaný odhad Evropské komise provedený na základě skutečnosti k 22. 10. 2020.

35 Evropská komise: *Statistical Annex of European Economy* (AUTUMN 2020);

Evropská komise: *General Government Data – General Government Revenue, Expenditure, Balances and Gross Debt* (AUTUMN 2020).

3. PŘÍJMY STÁTU

Nezbytnou podmínkou naplňování potřeb a cílů výdajových politik státu je tvorba dostatečných zdrojů veřejných financí. Proto prioritou NKÚ trvale zůstává oblast efektivity výběru a správy příjmů státu. Celkové příjmy státního rozpočtu za 1. pololetí 2020 výrazně ovlivnil propad ekonomiky způsobený rozšířením onemocnění covid-19 a zavedením vládních opatření k zastavení šíření nákazy. Mezi nejvýznamnější opatření s dopadem na příjmovou stranu veřejných rozpočtů patří například tzv. liberační balíčky³⁶, možnost individuálního stanovení odlišných záloh daně, zpětné uplatnění daňové ztráty nebo zavedení kompenzačních bonusů. Dále v období od března do srpna 2020 došlo k zavedení šestiměsíčních prázdnin v placení zdravotního a sociálního pojistného pro všechny živnostníky³⁷. Dalším opatřením byl program *Antivirus C*³⁸, který spočíval v prominutí pojistného na sociální zabezpečení placeného zaměstnavatelem.

Na meziročním poklesu příjmů státního rozpočtu se významně podílely daňové příjmy, které meziročně klesly téměř o **57 mld. Kč**, a to především u daně z příjmů fyzických a právnických osob včetně pojistného na sociální zabezpečení. Pokles jednotlivých složek daňových příjmů je přehledně znázorněn tabulkou uvedenou ve vizualizaci. Z rozhodnutí MF byla přijata řada opatření na podporu daňových subjektů, která mj. poplatníkům promínila zálohy na daň z příjmů, došlo k prodloužení lhůty pro podání přiznání k dani a odsunutí jejího zaplacení až do následujícího období. Na druhé straně nárůst zaznamenaly nedaňové a kapitálové příjmy, především díky zvýšeným příjmům z rozpočtu EU/FM, které meziročně vzrostly o více než **10 mld. Kč**, jak je patrné z tabulky č. 5.

Tabulka č. 5: Meziroční srovnání nedaňových a kapitálových příjmů, přijatých transferů SR za roky 2019 a 2020 (v mld. Kč)

	Příjmy z EU/FM	Kapitola SR <i>Všeobecná pokladní správa</i>	Ostatní nedaňové a kapitálové příjmy, ostatní přijaté transfery	Nedaňové a kapitálové příjmy, přijaté transfery celkem
2020	136,17	22,54	58,84	217,55
2019	125,77	23,25	58,49	207,52
Meziroční změna	+10,40	-0,71	+0,35	+10,04

Zdroj: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/pokladni-plneni-sr-40434>.

36 V rámci liberačních balíčků došlo zejména k odložení daňových povinností podnikatelů, jejichž činnost byla bezprostředně omezena nebo zakázána vládními opatřeními. Dále pak došlo k prominutí pokut, úroků, vybraných správních poplatků, prominutí záloh na dani z příjmů a prominutí daně z přidané hodnoty za plnění související s výrobou a dodáním vybraného zboží zdravotnického materiálu.

37 Zákon č. 136/2020 Sb., o některých úpravách v oblasti pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a důchodového pojištění v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020, a zákon č. 134/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

38 Zákon č. 300/2020 Sb., o prominutí pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti placeného některými zaměstnavateli jako poplatníky v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020 a o změně zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Znatelný propad daňových příjmů primárně způsobený zpomalením ekonomiky a pandemií nemoci covid-19 prohlubuje také snížená efektivita jejich výběru

NA MEZIROČNÍM POKLESU PŘÍJMŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU SE VÝZNAMNĚ PODÍLELY DAŇOVÉ PŘÍJMY, KTERÉ MEZIROČNĚ KLESLY TĚMĚŘ O 57 MLD. KČ

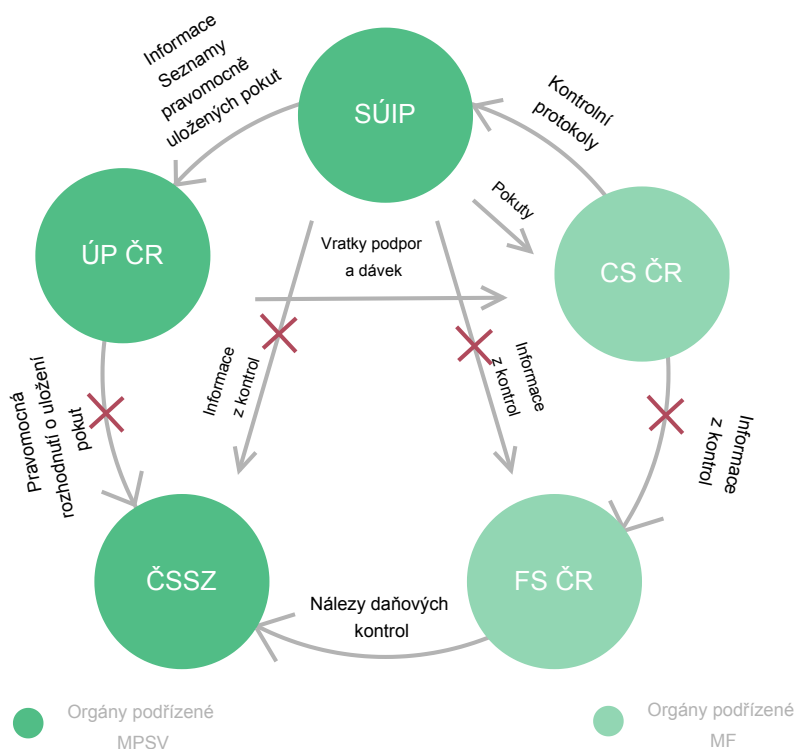
Meziroční srovnání inkasa daňových příjmů SR za roky 2020 a 2019 (v mld. Kč)

	DPH	Spotřební daně včetně energetických daní	Daň z příjmů právnických osob	Daň z příjmů fyzických osob	Pojistné na SZ a příspěvek na SPZ	Daň z nabytí nemovitostí	Daň z hazardních her	Ostatní daně a poplatky
rok 2019	291,3	158,7	123,5	164,5	551,7	13,9	4,9	7,2
rok 2020	287,9	154,8	108,4	154,1	540,5	2,8	5,1	5,2
Meziroční změna	-3,5	-4,0	-15,1	-10,4	-11,2	-11,1	0,2	-2,0

PŘEDÁVÁNÍ INFORMACÍ Z OBLASTI NELEGÁLNÍHO ZAMĚSTNÁVÁNÍ MEZI ORGÁNY ŘÍZENÝMI MF A MPSV BYLO NEFUNKČNÍ A NEDOCHÁZELO TAK K ŘÁDNÉMU STANOVENÍ A DOMĚŘENÍ DANÍ A POJISTNÉHO Z ODMĚN ZA NELEGÁLNÍ PRÁCI

Nefunkční systém předávání informací mezi kontrolovanými osobami*

50 mld. Kč

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí odhadl roční výpadek inkasa daně z příjmů, sociálního pojištění a zdravotního pojištění z důvodu nelegální práce

400 mil. Kč

MF odhadlo únik na dani z příjmů v oblasti nelegálního zaměstnávání v roce 2015

*) Popis jednotlivých vazeb je uveden v KZ č. 18/32

NKÚ v loňském roce dokončil v oblasti příjmů tři kontrolní akce:

- KA č. [18/32](#) – *Příjmy státního rozpočtu vybírané v oblasti zdaňování práce;*
- KA č. [19/12](#) – *Prostředky vybírané na základě zákona na zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání;*
- KA č. [19/34](#) – *Zahraniční pohledávky České republiky ve správě Ministerstva financí.*

Dlouhodobým problémem v otázce efektivního výběru daňových příjmů je oblast zdaňování nelegální práce fyzických osob. Silná poptávka po pracovní síle se v posledních letech projevila mj. i na rostoucím počtu zjištěných nelegálně pracujících osob. Na tuto problematiku byla zaměřena KA č. [18/32](#).

NKÚ zjistil, že předávání informací z oblasti nelegálního zaměstnávání mezi jednotlivými orgány státní správy nebylo funkční, a nedocházelo proto k řádnému stanovení a doměření daní a pojistného z odměn za nelegální práci.

- Finanční orgány³⁹ a orgány sociálního pojištění⁴⁰ z důvodu nedostatku informací od kontrolních orgánů⁴¹ téměř nedoměřovaly daně a pojistné z nelegálně vyplacených odměn. NKÚ na kontrolním vzorku⁴² zjistil, že finanční orgány doměřily daň z příjmů fyzických osob u **15 z 301 plátců** a orgány sociálního pojištění doměřily a vybraly dlužné sociální pojištění pouze v jednom případě. NKÚ dále shledal, že orgány inspekce práce v souvislosti s nelegálním zaměstnáváním uložily v kontrolovaném období celkem **1 144** pravomocných pokut v celkové výši **246 mil. Kč**. Za samotný výkon nelegální práce uložily pokuty pouze **21 fyzickým osobám**, a to občanům ČR. Cizincům však neuložily žádnou pokutu. Přitom se počet cizinců zjištěných při výkonu nelegální práce mezi roky 2016 a 2018 téměř ztrojnásobil. V této souvislosti NKÚ poukázal i na to, že MF nežádalo o vrácení přeplatků na zdravotním pojištění za **221** uchazečů o zaměstnání, které ÚP ČR vyřadil z evidence uchazečů o zaměstnání z důvodu výkonu nelegální práce.

*NKÚ na kontrolním vzorku zjistil, že finanční orgány získaly informace o nelegálním zaměstnávání pouze o **18 zaměstnavatelích ze 400** nahodile vybraných, kterým byla orgány inspekce práce pravomocně uložena pokuta za nelegální zaměstnávání.*

- MPSV ani MF neprovedly v kontrolovaném období 2016–2018 odhad úniků na sociálním pojištění a daních z příjmů v důsledku nelegálního zaměstnávání. Touto problematikou se ve své studii zabýval Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, jehož zřizovatelem je MPSV. Tento ústav v roce 2014 odhadl roční výpadek inkasa daně z příjmů, sociálního a zdravotního pojištění z důvodu nelegální práce⁴³ ve výši **50 mld. Kč**. MPSV výsledky studie odmítlo, avšak vlastní výpočty odhadu dopadů nelegálního zaměstnávání na veřejné rozpočty neprovedlo. Přitom jen za **12 856 osob** zjištěných kontrolní činností orgánů inspekce práce v letech 2015–2018 při nelegální práci odhadl NKÚ možný únik na daních a pojistném aplikovaný na minimální mzdu v částce **1,1 mld. Kč** a na průměrnou mzdu v částce **3 mld. Kč** při výkonu práce v délce jednoho roku.

NKÚ spatřuje přínos své kontrolní činnosti v tom, že SÚIP ještě během kontroly NKÚ vydal závazný metodický pokyn⁴⁴, kterým upravil pravidla pro předávání informací ze své kontrolní činnosti mj. orgánům FS ČR, celním úřadům, ČSSZ a ÚP ČR a popsal, jaké údaje, v jakém rozsahu, v jaké lhůtě a kterému příslušnému úřadu mají být poskytnuty.

Při KA č. [19/12](#), která byla zaměřena na kontrolu prostředků vybíraných na základě zákona na zákonné pojištění odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání /zákonné pojištění/, prověřil NKÚ funkčnost systému zákonného pojištění a jeho soulad s právními předpisy.

39 Finančními orgány jsou míněny orgány Finanční správy ČR.

40 Orgány sociálního pojištění jsou míněny orgány České správy sociálního zabezpečení, tj. jak orgány sociálního zabezpečení, tak orgány nemocenského pojištění.

41 Kontrolními orgány jsou orgány inspekce práce a celní orgány.

42 Kontrolní vzorek byl složen ze 197 rozhodnutí orgánů inspekce práce, která GFŘ jednorázově obdrželo v roce 2017, a 104 podnětů, které byly předány okresními inspektoráty práce přímo místně příslušnému finančnímu úřadu.

43 Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., provedl odhad ročního výpadku inkasa daně z příjmu fyzických osob, sociálního pojištění a zdravotního pojištění z titulu nelegální práce mj. podle definice zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v podmínkách let 2012 a 2013.

44 Metodický pokyn generálního inspektora č. 2/2019 „Předávání informací OIP a SÚIP orgánům státní správy“ vydaný dne 31. října 2019.

Z výsledků kontroly vyplynulo, že právní úprava zákonného pojištění je významně zatížena systémovými nedostatky, které činí systém zákonného pojištění nefunkčním. Od roku 2006 nepodléhá tento systém doзору ani dohledu ze strany státních orgánů ani ze strany České národní banky. V důsledku toho pověřené pojišťovny, Česká pojišťovna a Kooperativa, nevymáhají pojistné po všech povinných subjektech a neověřují systematicky, zda zaměstnavatelé odvádějí pojistné ve správné výši. V případech, kdy pojistné není zapláceno včas, nevymáhají pověřené pojišťovny důsledně úhrady zvýšeného pojistného a přistupují pravidelně k upuštění od jeho vymáhání.

- Jedním ze systémových nedostatků právní úpravy zákonného pojištění je neobvykle vysoká sankce za pozdní úhradu zákonného pojistného stanovená ve výši **10 %** z dlužného pojistného za každý započatý měsíc prodlení. Mimo jiné i z důvodu, že takto vysoká sankce může být až likvidační, přistupovaly pojišťovny i MF ve velké míře k upuštění od vymáhání pohledávek. V letech 2015–2018 bylo upuštěno od vymáhání více než **64 mil. Kč**, tj. téměř **53 %** z celkového předepsaného zvýšeného pojistného. Dalším nedostatkem této právní úpravy byl dle NKÚ neúměrně vysoký limit pro upuštění od vymáhání pohledávek stanovený ve výši **250 tis. Kč**, přičemž pro rozhodování o upuštění od vymáhání není pojišťovnám stanoven jednotný postup. Pojišťovny tak v letech 2015–2018 prominuly zvýšené pojistné v celkové výši **47 mil. Kč**. NKÚ též poukázal na riziko, že Evropská komise může v budoucnu shledat režim zákonného pojištění neslučitelným s vnitřním trhem. Systém provádění zákonného pojištění naplňuje všechny definiční znaky veřejné podpory.

SYSTÉM ZÁKONNÉHO POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU PŘI PRACOVNÍM ÚRAZU NEBO NEMOCI NENÍ PLNĚ FUNKČNÍ A STÁT NAD NÍM NEMÁ KONTROLU. NA VINĚ JE ŠPATNÁ LEGISLATIVA, KTEROU SE OD ROKU 2006 NEPODAŘILO MF A MPSV ZMĚNIT.

V uplynulém roce NKÚ zacíлил svoji pozornost rovněž na oblast zahraničních pohledávek ČR. V rámci KA č. 19/34 prověřil, jak postupovalo MF v letech 2016 až 2018 při správě zahraničních pohledávek a zajišťování jejich návratnosti. Na konci roku 2018 činily tyto pohledávky téměř 19 mld. Kč. Výsledky kontroly ukázaly, že zásady správy a zajišťování návratnosti zahraničních pohledávek schválené vládou ČR v roce 2006 jsou již zastaralé a neodpovídají současným potřebám. MF je přesto neaktualizovalo a ani jejich změnu neiniciovalo.

- NKÚ při kontrole též upozornil na nízkou návratnost pohledávek vymáhaných pomocí deblokátorů⁴⁵ nebo na nedostatečnou rychlost řešení vypořádání pohledávek. NKÚ zkontroloval např. pohledávku vůči Kubě dosahující na konci roku 2018 výše cca **1,3 mld. Kč**. Pohledávku si po rozpadu Československa rozdělily Česká republika a Slovenská republika v poměru 2 : 1. Zatímco Slovensko dokončilo jednání o své části pohledávky v roce 2015, MF ani do doby ukončení kontroly NKÚ dohodu s Kubou neuzavřelo. V důsledku toho MF hradilo bance za správu a vedení této pohledávky ročně poplatky ve výši **3,6 mil. Kč** a jenom v letech 2016 až 2018 tak uhradilo více než **10 mil. Kč**. Dále NKÚ zjistil, že v některých smlouvách s dlužnickými státy nebylo stanoveno přesné datum splatnosti nebo nebylo stanoveno vůbec. MF jej proto v účetnictví určilo fiktivně k 31. 12. 2030. MF nevytvářelo opravné položky vyjadřující přechodné snížení hodnoty pohledávek, jelikož právní předpisy určují jejich tvorbu v návaznosti na datum splatnosti pohledávek. Tvorbou opravných položek při oceňování pohledávek se v účetnictví naplňuje zásada opatrnosti, která je mimo jiné obsahem mezinárodních účetních standardů pro veřejný sektor.

*Při kontrole deblokací zahraničních pohledávek NKÚ zjistil, že u jedné ze tří deblokací MF inkasovalo pouze **1,2 %** ceny za postoupení pohledávky, tj. **0,37 %** původní ceny pohledávky, u druhé neinkasovalo žádnou částku a u třetí získalo **7,2 %**, a to pouze z exekuce.*

45

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., provedl odhad ročního výpadku inkasa daně z příjmu fyzických osob, sociálního pojištění a zdravotního pojištění z titulu nelegální práce mj. podle definice zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v podmínkách let 2012 a 2013.

V NÁVAZNOSTI NA VÝSLEDKY KONTROLY NKÚ POZITIVNĚ HODNOTÍ, ŽE MF SE V RÁMCI NÁPRAVNÉHO OPATŘENÍ CHYSTÁ V TERMÍNU DO 30. 6. 2021 AKTUALIZOVAT ZÁSADY SPRÁVY A ZAJIŠŤOVÁNÍ NÁVRATNOSTI ZAHRANIČNÍCH POHLEDÁVEK ČESKÉ REPUBLIKY TAK, ABY BYLY TRANSPARENTNÍ A VYHOVOVALY SOUČASNÝM POTŘEBÁM.

V oblasti příjmů státu NKÚ soustavně sleduje odezvu na výsledky své kontrolní činnosti.

NKÚ v roce 2012 ukončil KA č. 12/01⁴⁶ zaměřenou na postup finančních úřadů a soudů při ukládání sankcí v souvislosti s plněním povinnosti daňových subjektů ukládat dokumenty do sbírky listin obchodního rejstříku /OR/ u rejstříkového soudu. Z kontroly mj. vyplynulo, že vysoké procento subjektů neplní povinnost zakládat účetní závěrku do sbírky listin OR a že právní úprava týkající se správního deliktu nezveřejnění účetní závěrky podle zákona o účetnictví byla neúčinná. V této souvislosti NKÚ doporučil zvážit účinnější právní úpravu této oblasti spočívající v tom, že daňový subjekt bude mít povinnost předkládat účetní závěrku pouze jednomu orgánu (např. finančnímu úřadu při podání daňového přiznání), čímž tento orgán zmocní k založení uvedených dokumentů do sbírky listin OR. Toto doporučení NKÚ se promítlo do zákona č. 609/2020 Sb.⁴⁷, kterým bylo do zákona o účetnictví⁴⁸ doplněno ustanovení definující zvláštní způsoby zveřejňování účetní závěrky. Účetní jednotky, které jsou obchodními korporacemi, mohou předat účetní závěrku do sbírky listin OR prostřednictvím podání u příslušného správce daně z příjmů, který tuto závěrku předá rejstříkovému soudu. Tato nová právní úprava, odstraňující opakované administrativní povinnosti uvedených daňových subjektů, se poprvé použije za účetní období od začátku roku 2021.

4. VÝDAJE STÁTU NA BOJ S PANDEMIÍ COVIDU-19

NKÚ v rámci své analytické činnosti průběžně monitoroval přijatá opatření k zamezení šíření pandemie covidu-19. MF na konci roku 2020 ve svém pokladním plnění v souvislosti s pandemií evidovalo výdaje SR ve výši **144,6 mld. Kč**. V *Integrovaném informačním systému Státní pokladny /IISSP/* byla tato výsledná částka identifikována nižší, neboť výdaje určené na opatření vztahující se k pandemii lze jednoznačně identifikovat zejména prostřednictvím převodu prostředků mezi kapitolami. Celkově bylo v IISSP identifikováno **102,1 mld. Kč**. Z celkového čerpání výdajů SR ve výši **1 842,9 mld. Kč** se tak jednalo o **5,5 %**⁴⁹.

V souvislosti s opatřeními proti covidu-19 bylo v roce 2020 z rozpočtu kapitol 398 – *Všeobecná pokladní správa /VPS/* a 396 – *Státní dluh* převedeno do rozpočtu výdajů ostatních kapitol SR **117,6 mld. Kč** a na konci roku bylo z těchto prostředků vyčerpáno **84,6 mld. Kč**. Tato částka tvořila převážnou většinu výdajů na pandemická opatření (zjištěno v IISSP na základě účelu).

Jak je patrné z následujícího grafu, každým měsícem docházelo k nárůstu rozpočtu i čerpání těchto výdajů. Závěrem roku došlo ke značnému zvýšení rozpočtu, který během listopadu a prosince vzrostl z říjnových **60,5 mld. Kč** na **117,6 mld. Kč**. K výraznému čerpání výdajů došlo také koncem roku, zejména v prosinci, kdy činilo **32,1 mld. Kč**, čímž se roční čerpání zvýšilo a dosáhlo téměř **72 %** rozpočtu.

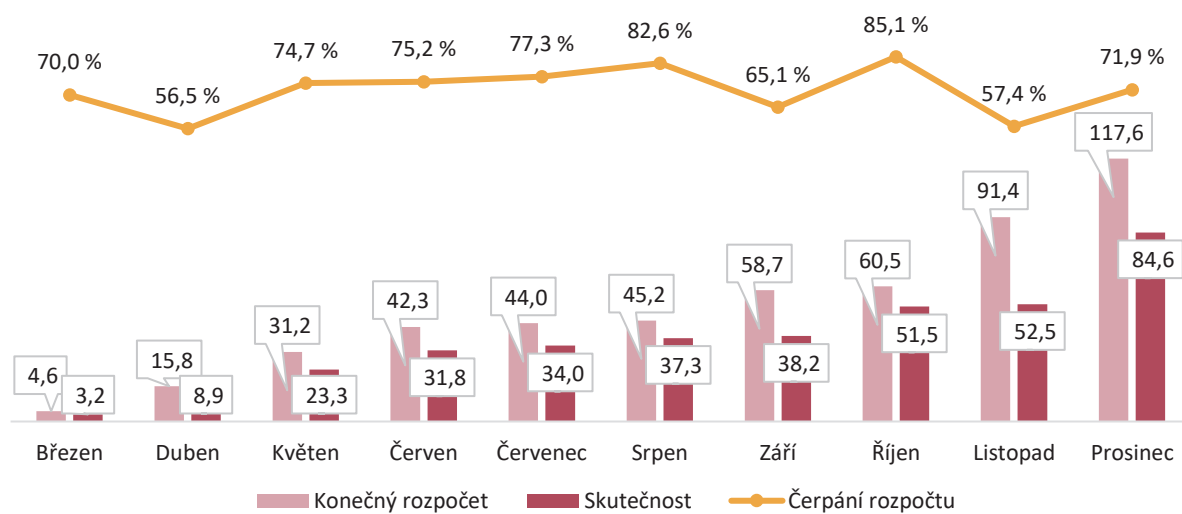
46 KA č. 12/01 – *Příjmy státního rozpočtu plynoucí z pokut ukládaných územními finančními orgány podle zákona o účetnictví, včetně prověření daňových řízení, a z pokut ukládaných soudy v souvislosti s vedením sbírky listin* (KZ byl zveřejněn v části 1/2013 *Věstníku NKÚ*).

47 Zákon č. 609/2020 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony, platný od 31. 12. 2020.

48 Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

49 Uvedené výdaje jsou v IISSP vykázány se speciálně vymezeným znakem vztahujícím se k onemocnění covid-19 (úcel, příjmová a výdajová struktura, akce programového financování).

Graf č. 9: Kumulativní vývoj rozpočtu a čerpání výdajů určených k zamezení šíření pandemie covidu-19 v roce 2020 identifikovaných z IISSP dle účelu (v mld. Kč, v %)

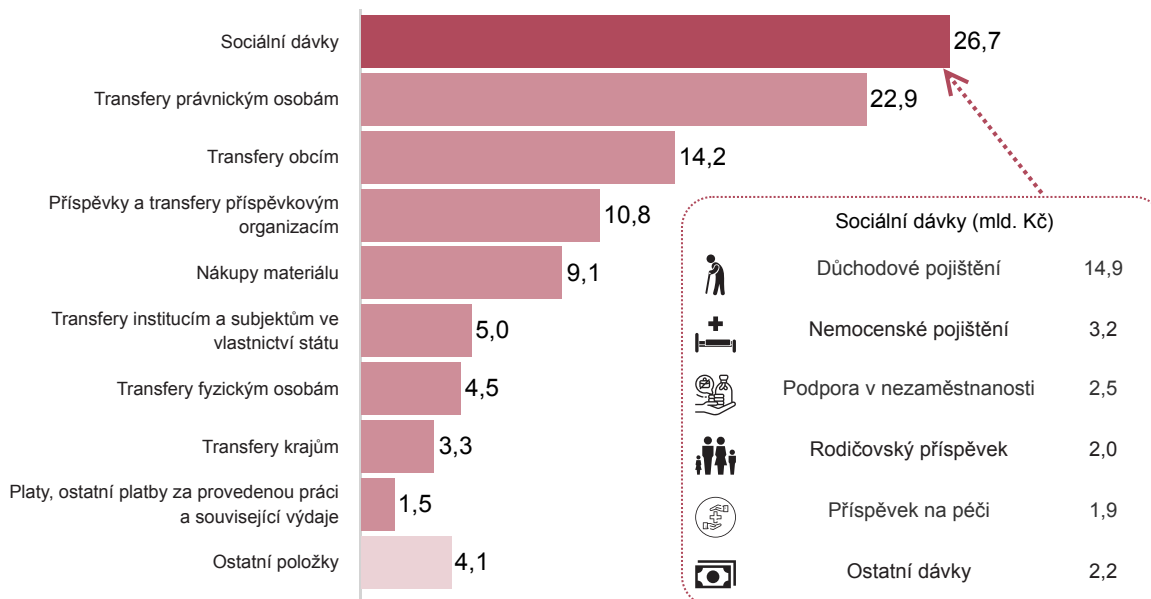
Zdroj: IISSP.

Výrazný meziroční nárůst celkových výdajů státního rozpočtu nebyl způsoben jen opatřeními k zamezení šíření nemoci covid-19

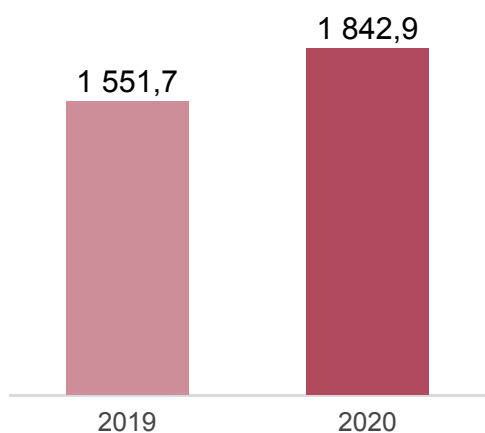
VÍCE NEŽ ČTVRTINU Z VYNALOŽENÝCH PROSTŘEDKŮ IDENTIFIKOVANÝCH V *INTEGROVANÉM INFORMAČNÍM SYSTÉMU STÁTNÍ POKLADNYNA* PANDEMICKÁ OPATŘENÍ V CELKOVÉ VÝŠI 102,1 MLD. KČ TVOŘILY SOCIÁLNÍ DÁVKY

Výdaje vyplacené k zamezení šíření pandemie nemoci covid-19 dle položek (v mld. Kč)

Z MEZIROČNÍHO ZVÝŠENÍ VÝDAJŮ VE VÝŠI 291,2 MLD. KČ MINIMÁLNĚ 146,6 MLD. KČ NESOUVISELO DLE POKLADNÍHO PLNĚNÍ S PANDEMÍ NEMOCI COVID-19

Celkové vyčerpané výdaje SR
v letech 2019 a 2020 (v mld. Kč)

● Výdaje nesouvisející s pandemií covidu-19
● Výdaje vykázané k zamezení šíření pandemie covidu-19

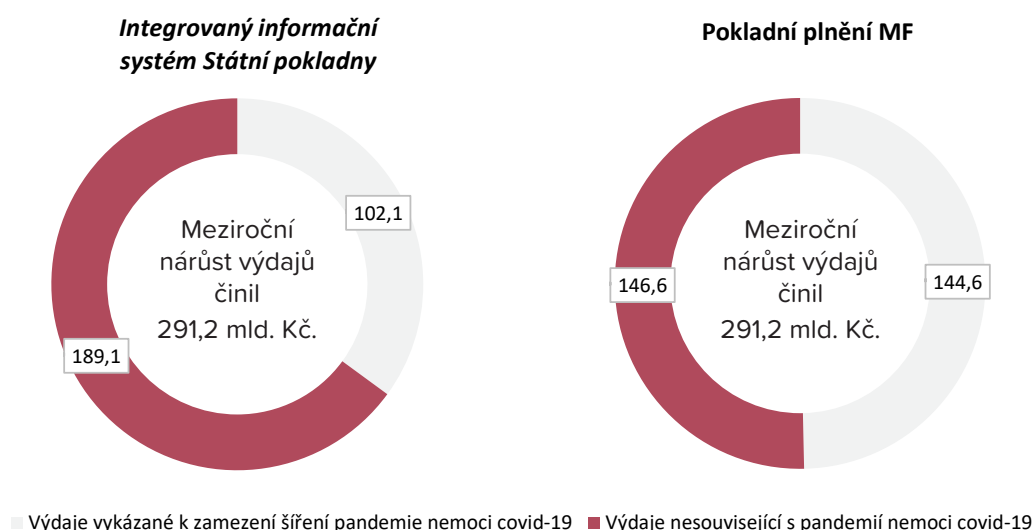

Nejvíce výdajů souvisejících s opatřeními proti šíření nemoci covid-19 bylo dle vykázaných účelů v IISSP čerpáno na podporu v sociální oblasti včetně zaměstnanosti, nákup ochranných prostředků a oddlužení některých nemocnic. Naopak nízké nebo žádné čerpání rozpočtu bylo vykázáno u programů zabývajících se např. ubytováním, kulturou, sportem a cestovním ruchem.

Nejvyšší čerpání výdajů v rámci jednoho účelu bylo vykázáno na jednorázový příspěvek důchodcům, a to téměř **15 mld. Kč**, což tvoří takřka **15 %** všech výdajů určených na opatření proti pandemii covidu-19 identifikovaných v IISSP.

Čerpání celkových výdajů SR bylo v roce 2020 v porovnání s předchozím rokem který nebyl zatížen nemocí covid-19, meziročně vyšší o **291,2 mld. Kč**. Z meziročního nárůstu výdajů dle speciálně vymezeného účelu v IISSP souviselo s pandemií **84,6 mld. Kč**. Tuto částku je nutné navýšit o další čerpání ve výši **17,5 mld. Kč** na celkovou částku **102,1 mld. Kč⁵⁰**, což by činilo **35 %** meziročního nárůstu výdajů. Podle pokladního plnění MF se ale jednalo o částku **144,6 mld. Kč**, což by v přepočtu znamenalo téměř **50 %** meziročního nárůstu. Porovnání pokladního plnění MF s výdaji vykázanými v IISSP znázorňuje graf č. 10.

Graf č. 10: Meziroční nárůst výdajů v roce 2020 rozdělený v souvislosti s pandemií covidu-19 (v mld. Kč)

Zdroj: IISSP, pokladní plnění Ministerstva financí.

Vzniklý rozdíl může být způsoben nejednoznačným určením výdajů v IISSP vztahujících se k pandemii nebo nemožností oddělit výdaje v IISSP na výdaje související s pandemií. Přesto je patrné, že meziroční zvýšení výdajů ve výši minimálně 146,6 mld. Kč nesouviselo s pandemií.

VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU V ROCE 2020 MEZIROČNĚ VÝRAZNĚ VZROSTLY, A TO I BEZ ZAPOČTENÍ PROSTŘEDKŮ VYNALOŽENÝCH NA OPATŘENÍ PROTI COVIDU-19. MF MEZI VÝDAJE SOUVISEJÍCÍ S PANDEMIÍ ZAŘADIL I DISKUTABILNÍ POLOŽKY, KTERÉ S OPATŘENÍMI K ZAMEZENÍ ŠÍŘENÍ PANDEMIE PŘÍMO NESOUVISELY (NAPŘÍKLAD JEDNORÁZOVÝ PŘÍSPĚVEK DŮCHODCŮM, ODDLUŽENÍ NEMOCNIC A DALŠÍ). PO OČIŠTĚNÍ O TYTO POLOŽKY BY PAK PODÍL VÝDAJŮ NA OPATŘENÍ PROTI ŠÍŘENÍ COVIDU-19 NA CELKOVÝCH VÝDAJÍCH SR BYL JEŠTĚ NIŽŠÍ.

50 Dále bylo v IISSP možné zjistit dle speciálních identifikačních znaků, že v rámci kapitoly 398 – *Všeobecná pokladní správa* byl vykázan v souvislosti s pandemií covidu-19 přesun peněžních prostředků ve výši 4 mld. Kč do fondu Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s., na krytí závazků z poskytovaných záruk a příspěvek obcím na zmírnění dopadu poklesu daňových příjmů ve výši 13,4 mld. Kč. Dále také bylo dle programového financování jednoznačně vykázáno v souvislosti s pandemií čerpání v ostatních kapitolách ve výši 0,1 mld. Kč, které nebylo součástí předchozích dělení.

Předmětem finančního plnění prostředků převedených z VPS byly i nákupy osobních ochranných prostředků, dalších zdravotnických prostředků a služeb realizovaných pro účely protiepidemických opatření v souvislosti s výskytem onemocnění covid-19 v České republice. NKÚ se na tuto oblast v roce 2020 zaměřil při KA č. **20/32** s cílem prověřit, zda MZd, MV a Správa státních hmotných rezerv vynakládaly tyto peněžní prostředky v souladu s právními předpisy. Kontrolní akce nebyla do konce roku 2020 ukončena.

Více než polovina z celkového nárůstu výdajů SR v roce 2020 nebyla způsobena opatřeními proti šíření nemoci covid-19, ale nárůstem výdajů na provoz státu, sociální výdaje a další položky.

5. VLÁDNÍ VÝDAJOVÉ OBLASTI

Následující části výroční zprávy jsou věnovány výsledkům kontrolní a analytické činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu ve výdajových oblastech vládních politik, kterými se NKÚ v uplynulém roce zabýval. Ty byly v roce 2020 předmětem více než dvou třetin všech realizovaných kontrolních akcí. Cílem kontrol bylo zejména prověřit, zda byly peněžní prostředky státu vynaloženy v souladu s principy účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti. Tedy zda stát byl schopen přinášet potřebnou hodnotu občanům v souladu s oprávněnými potřebami a plnil tak svojí nezastupitelnou roli. NKÚ tak přináší důležitou zpětnou vazbu tvůrcům politik k uplatnění dobré praxe a lepšímu hospodaření s veřejnými výdaji. Ta by současně měla sloužit zákonodárcům, odborné i nejširší veřejnosti jako objektivní informace o skutečném stavu hospodaření státu.

5.1 DIGITALIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY

Dopady pandemie covidu-19 ukázaly, jak důležitý význam mají digitální aktiva pro naši ekonomiku a jak digitální konektivita, ale také digitální dovednosti podporují fungování hospodářství a společnosti. Současná pandemie měla vliv na klíčové ukazatele týkající se například využívání internetových služeb občany. V průběhu roku 2020 došlo v ČR ke zlepšení ve třech z pěti oblastí sledovaných v rámci indexu úrovně digitalizace hospodářství a společnosti DESI⁵¹: u lidského kapitálu, integrace digitálních technologií a využívání internetových služeb.

Slabým místem však nadále zůstává digitalizace veřejné správy, neboť v této oblasti se ČR dlouhodobě nedaří přiblížit ani k úrovni průměru států EU. Podle zprávy o DESI z roku 2020 se ČR nacházela pod průměrem EU ve všech sledovaných ukazatelích dílčího DESI⁵¹ indexu pro oblast *digitální veřejné služby*, přičemž oproti roku 2019 klesla mezi 28 hodnocenými státy z 20. na 22. místo. K poklesu došlo i přes to, že v celkovém skóre si ČR meziročně polepšila o **2,5 p. b.** Ve stejném období v rámci EU vzrostl průměrný přírůstek indexu o **5 p. b.**

V rámci protiepidemických opatření spočívajících v restrikcích osobních kontaktů a nutnosti pracovat vzdáleně se projevila nedostatečná úroveň vybavenosti zaměstnanců státní správy zejména mobilními pracovními stanicemi (notebooky) vhodnými mj. pro práci z domova, videokonferenční jednání a další způsoby moderní komunikace. Ministerstva v průběhu roku 2020 musela reagovat a definovala ve srovnání s předchozími roky znatelně vyšší požadavky na mobilní pracovní stanice přesahující **650 mil. Kč**.

Česko v dílčím DESI indexu „*lidský kapitál*“ v roce 2019 obsadilo 14. místo, přičemž jeho skóre bylo těsně pod průměrem EU. Vzrostl podíl obyvatel s alespoň základními (62 %) a vyššími než základními (26 %) digitálními dovednostmi. Ty se nejčastěji získávají v rámci školního vzdělávání. V této oblasti má tak nezanedbatelný vliv podpora vzdělávání na úrovni regionálního školství. Rozvoj digitálního vzdělávání je proto dlouhodobě akcentován ve strategických materiálech resortu školství a je i součástí nově schválené *Strategie vzdělávací politiky na období 2030+*. Nicméně regionální školství bylo právě v oblasti informační infrastruktury dlouhodobě podfinancované, na což již v loňském roce upozornil NKÚ ve výsledcích KA č. 18/18⁵².

Situace spojená s pandemií covidu-19 také zvýraznila nedostatečnou vybavenost regionálního školství ICT produkty včetně SW, na což NKÚ rovněž upozorňoval. Potřebné vybavení (zejména notebooky) chybělo nejen žákům, ale i pedagogům. Na zajištění nákupu potřebného ICT vybavení pro online výuku musely být následně vyčleněny mimořádné peněžní prostředky dosahující téměř 1,3 mld. Kč, které byly vyčleněny školám prostřednictvím krajů v rámci navýšeného normativu.

PROSTŘEDKY POSKYTOVANÉ ŠKOLÁM ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU V RÁMCI SYSTÉMU FINANCOVÁNÍ REGIONÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ UMOŽŇUJÍ JEN VELMI OMEZENĚ UDRŽET PROFESIONÁLNÍ SPRÁVU A PRAVIDELNOU OBMĚNU ICT.

NKÚ pozitivně hodnotí, že MŠMT v roce 2020 zpracovalo návrhy opatření, jejichž realizaci ukládá usnesení vlády a která reagují na většinu zjištěných nedostatků. MŠMT mj. analyzovalo situaci a vyčíslilo finanční prostředky potřebné pro zajištění ICT vybavení škol a jeho obnovy, které v podobě záměrů zahrnuje do *Dlouhodobého záměru rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy na období 2019–2023* a do vládní strategie *Digitální ekonomika a společnost*. Dále MŠMT vyjednává o nastavení nového operačního programu (*Operační program Jan Amos Komenský*) a iniciuje schůzky k zapojení nových OP v gesci MMR a MPO.

51 Evropská komise každoročně publikuje výsledky indexu DESI, který sleduje celkovou výkonnost Evropy v digitální oblasti a měří pokrok jednotlivých zemí EU, pokud jde o jejich digitální konkurenceschopnost. DESI hodnotí tyto aspekty: připojení, lidský kapitál, používání internetu, integraci digitálních technologií a digitální veřejné služby.

52 KA č. 18/18 – Podpora rozvoje digitalizace vzdělávání v České republice; KZ byl zveřejněn v částce 4/2019 *Věstníku NKÚ*.

Z dlouhodobého hlediska je sice pozitivní vzrůstající počet ICT projektů předkládaných odboru hlavního architekta /OHA/ u MV, ale zásadní pokrok v elektronizaci veřejné správy to podle dílčího indexu DESI pro *digitální veřejné služby* zatím nepřineslo. Desítky miliard korun deklarovaných na potřebu realizace těchto projektů (viz následující tabulka) tak v celkovém kontextu situace naznačují nízkou efektivitu vynakládaných prostředků.

Tabulka č. 6: Projekty schválené OHA v období 2016–2020

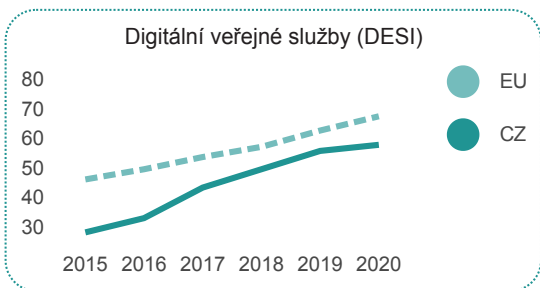
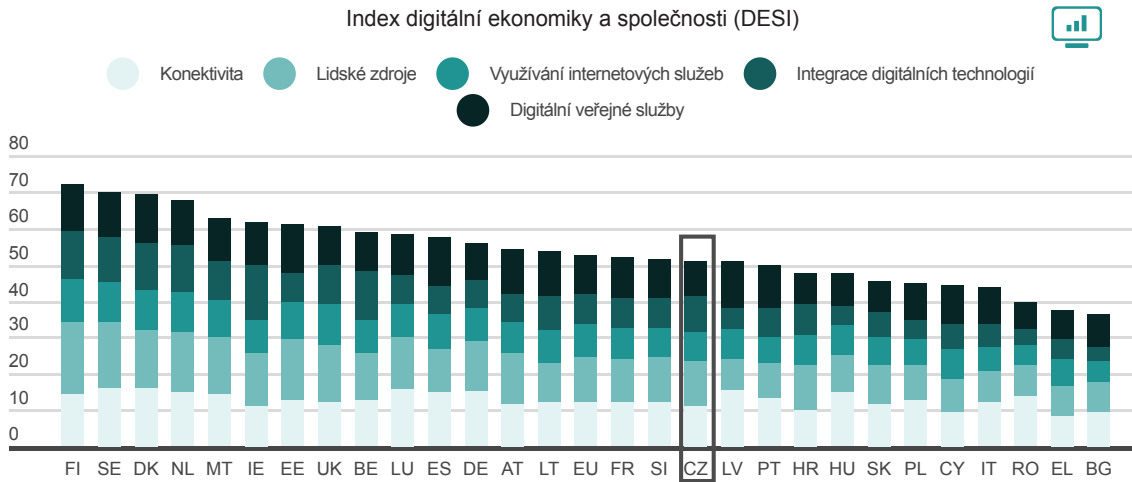
Rok posouzení	Počet předložených žádostí	Finanční objem podaných žádostí (v mld. Kč)	Souhlasné stanovisko OHA	Finanční objem schválených žádostí (v mld. Kč)
2016	119	–	115	19,1
2017	357	24,8	296	22,6
2018	106	14,8	88	10,7
2019	132	30,2	97	28,0
2020	210	18,1	180	15,8

Zdroj: MV.

I přes nárůst finančních prostředků **postupuje elektronizace veřejné správy velmi pomalu** a občané o těchto službách **nemají dostatek informací**

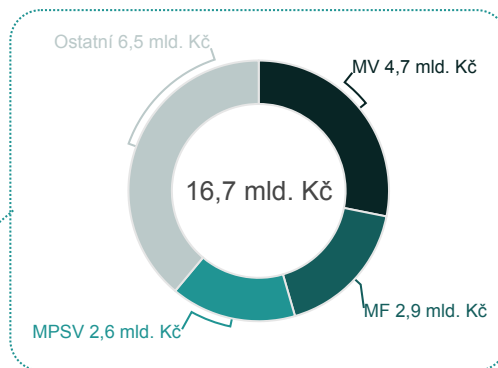
VE SROVNÁNÍ S LEADERY DIGITÁLNÍ EKONOMIKY NENÍ ČESKÝ STÁT DLOUHODOBĚ SCHOPEN VYUŽÍT POTENCIÁL ICT K ZEFEKTIVNĚNÍ STÁTNÍ SPRÁVY

V rámci kontrolní akce **19/14 NKÚ** zjistil, že do ukončení této kontroly bylo na Portálu občana dostupných 29 služeb státní správy s celostátním dosahem. Do konce roku 2020 přibýly na Portálu občana pouze 4 služby

VÝDAJE NA ICT A DIGITALIZACI STÁTNÍ SPRÁVY ROSTOU, PRO OBČANY ALE NEMAJÍ OČEKÁVANÝ PŘÍNOS

Výdaje organizačních složek státu na ICT

V roce 2020 NKÚ ukončil tři kontrolní akce v oblasti digitalizace, které byly zaměřeny na:

- zavedení elektronické identifikace a zajištění elektronického přístupu ke službám veřejné správy (KA č. [19/14](#));
- podporu rozvoje vysokorychlostního přístupu k internetu poskytovanou z operačního programu *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost* (KA č. [19/15](#));
- budování kybernetické bezpečnosti České republiky (KA č. [19/26](#)).

Překážku pomalého rozvoje digitalizace české veřejné správy nelze spatřovat v nepřipravenosti klientů na přístup k digitálním veřejným službám. V roce 2019 podle ČSÚ používalo internet 81 % Čechů starších 16 let a ve vybavení osobními počítači a chytrými telefony české domácnosti nijak nezaostávají za evropským průměrem. Index DESI z roku 2020 dále uvádí, že 92 % domácností mělo možnost rychlého širokopásmového připojení k internetu, což nás řadí nad průměr EU.

Výsledky KA č. 19/15 ukázaly, že MPO z původně určených 13,8 mld. Kč za téměř pět let programového období 2014–2020 neposkytlo žádnou dotaci na rozvoj vysokorychlostního internetu, a to kvůli špatnému počátečnímu nastavení podpory a nedostatečné přípravě programu. Polovina plánovaných prostředků se tak přesunula na jiné operační programy. I přesto již v roce 2018 dosáhla míra pokrytí domácností v ČR vysokorychlostním internetem s rychlostí nad 30 Mb/s téměř 90 % (v roce 2013 se přitom jednalo o 64% pokrytí).

- Nárůst pokrytí byl dosažen hlavně prostřednictvím investic podnikatelských subjektů v elektronických komunikacích. Oproti tomu průměrná hodnota míry pokrytí domácností vysokorychlostním internetem s rychlostí nad 30 Mb/s v členských zemích EU dosahovala v roce 2018 pouze 83 %. V roce 2018 zbývalo v ČR z celkového počtu adresních míst obytných budov na území ČR nepokrytých vysokorychlostním internetem, kam mohly dotace směřovat, jen 76 609 těchto míst, což činilo 3,4 %.

Příčiny pomalého rozvoje digitalizace veřejné správy byly součástí zjištění KA č. 19/14 zaměřené na zavedení elektronické identifikace a zajištění elektronického přístupu ke službám veřejné správy. MV na vybudování dvou klíčových nástrojů eGovernmentu, systém elektronické identifikace a *Portál občana*⁵³ vynaložilo téměř 250 mil. Kč, ale jejich spuštění nepřineslo zásadní změnu v rámci prosazování eGovernmentu ani nepřispělo k řešení životních situací občanů a dalších klientů digitálních služeb veřejné správy.

- Tyto systémy měly umožnit snazší přístup k digitálním službám státní správy. MV se ale nepodařilo zajistit dostatečnou nabídku dostupných elektronických služeb ani významně rozšířit okruh klientů, kteří by aktivně *Portál občana* a elektronickou identifikaci využívali. Během realizace kontroly NKÚ (červen 2019 až únor 2020) prezentovalo MV na *Portálu občana* nabídku 100 dostupných elektronických služeb. NKÚ však zjistil, že ve skutečnosti bylo k dispozici pouze 29 služeb státní správy. Tyto služby MV nevybralo na základě analýzy skutečných potřeb, ale jen podle technologické připravenosti jednotlivých modulů a možnosti integrovat tyto služby do *Portálu občana*. Zájem veřejnosti o využití dostupných elektronických služeb tak byl velmi malý – certifikát pro elektronickou identifikaci si nechalo aktivovat pouze 13 % držitelů elektronických občanských průkazů a *Portál občana* využilo do konce roku 2019 necelých 46 tisíc osob, což představuje pouhých 0,5 % plnoletých občanů ČR. Na základě těchto zjištění se MV zavázalo, že v roce 2021 provede analýzu potřeb občanů a jejich poptávky po digitálních službách.

- Spuštění bankovní identity⁵⁴ v roce 2021 v souvislosti s nově přijatými zákony⁵⁵ sice povede ke skokovému nárůstu počtu potenciálních uživatelů eGovernmentu, ale stát nebude mít na straně digitálních služeb připravenou odpovídající nabídku. Probíhající digitalizace agend státní správy v řadě případů plně nevyužívá autorizovaného přístupu občanů a provázanosti s informačními systémy státní správy a „nutí“ uživatele komunikovat prostřednictvím datových schránek.

V prosinci roku 2020 bylo provozováno 1 175 033 datových schránek, přičemž nadále výrazně převažují datové schránky podnikatelských subjektů.

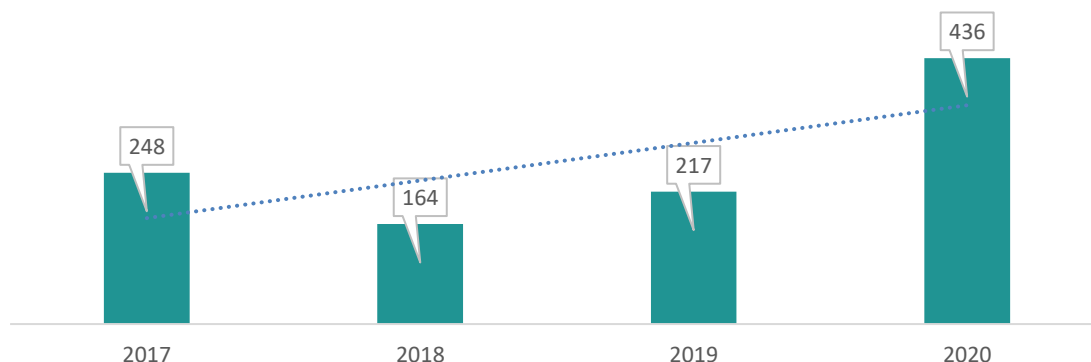
I PŘES SPUŠTĚNÍ NOVÝCH NÁSTROJŮ HODNOTIL NKÚ DOSAVADNÍ ROZVOJ EGOVERNMENTU JAKO NEDOSTATEČNÝ, NEBOŤ SE MV NEPODAŘILO ZAJISTIT DOSTATEČNĚ ŠIROKOU NABÍDKU DOSTUPNÝCH SLUŽEB ANI VÝZNAMNĚ ROZŠÍŘIT OKRUH OBČANŮ, KTERÍ BY JE AKTIVNĚ VYUŽÍVALI.

Při rozvoji digitalizace veřejné správy ČR je nutné zajistit kromě bezproblémového fungování služeb i jejich adekvátní bezpečnost. Bez ní by byla nejen zpochybněna důvěra občanů při on-line komunikaci se státními úřady, ale bylo by ohroženo i samotné zajištění poskytování služeb občanům. Rozvoj digitalizace veřejné správy je tak úzce spjat s budováním kybernetické bezpečnosti zajišťující obranu proti narůstající hrozbě kybernetických útoků. Dle odhadu Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost /NÚKIB/ na zajištění kybernetické bezpečnosti informačních systémů státu podle zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti /ZKB/, vynaložila ministerstva a Úřad vlády ČR v letech 2015 až 2019 téměř **2,8 mld. Kč**.

54 Bankovní identita slouží pro ověření totožnosti občana v online prostředí, využívá se pro komunikaci s bankami, ale zároveň umožňuje komunikaci s úřady i soukromými společnostmi, aniž by bylo nutné vyplňovat další přihlašovací údaje.

55 Zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů; zákon č. 49/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Graf č. 11: Vývoj počtu kybernetických incidentů hlášených vládnímu CERT

Zdroj: NÚKIB.

NKÚ v KA č. 19/26 zjistil, že dle odhadu NÚKIB chybělo resortu MV k roku 2020 pro naplnění požadavků vyplývajících ze ZKB téměř 310 mil. Kč. V této souvislosti MV nerealizovalo část opatření, která byla navržena ke zvládnání rizik, což představuje zvýšené bezpečnostní riziko a může to být do budoucna ohrožením i pro rozvoj digitalizace veřejné správy a její bezpečnosti jako celku.

- Spolupráce mezi NÚKIB a MV nebyla do doby ukončení kontroly formálně nastavena, k čemuž mělo dojít i prostřednictvím naplnění vybraných úkolů *Akčního plánu k Národní strategii kybernetické bezpečnosti České republiky na období let 2015 až 2020*. Mimo jiné měl být vytvořen podrobný model a schéma fungování spolupráce v oblasti kybernetické bezpečnosti. Spolupráce v době probíhající kontroly fungovala zejm. na neformální úrovni a ad hoc v závislosti na aktuálních potřebách, což NKÚ ověřil na případech řešení aktuálních kybernetických útoků. Tento stav podle názoru NKÚ představuje z dlouhodobého hlediska riziko pro udržení kontinuity spolupráce a zachování potřebné akceschopnosti v případě personálních změn u obou nebo i jen jedné z kontrolovaných institucí.
- Kybernetické útoky z přelomu let 2019 a 2020 na zdravotnická zařízení ukázaly, že ač se nejednalo o povinné subjekty podle ZKB, měla by série kybernetických útoků na tato zařízení významný dopad na funkčnost celého zdravotnického systému ČR. Řešení těchto útoků vázalo část kapacit MV a NÚKIB. V reakci na tyto incidenty a závěry kontroly NKÚ vypracoval NÚKIB ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví novelu vyhlášky č. 437/2017 Sb., tj. vyhlášku č. 573/2020 Sb. Díky této novele, účinné od 1. 1. 2021, dochází k rozšíření počtu nemocnic, které jsou určeny jako provozovatelé základních služeb, a to ze stávajících 16 na předpokládaných 46 provozovatelů základních služeb.

I přes deklarovaný nedostatek finančních prostředků ze státního rozpočtu MV nevyužilo výzvy IROP č. 10 – Kybernetická bezpečnost s alokací 1,3 mld. Kč a nečerpalo jejím prostřednictvím prostředky z fondů EU ve prospěch zvyšování kybernetické bezpečnosti.

5.2 DOPRAVA

Cílený rozvoj dopravní infrastruktury je jedním ze základních předpokladů pro dlouhodobý a udržitelný hospodářský rozvoj České republiky. Plnění tohoto strategického cíle a vytváření příznivého legislativního prostředí jsou jedny ze základních úloh státu. NKÚ se na dopravu zaměřuje soustavně, neboť tato oblast dlouhodobě vykazuje neuspokojivý stav. Hlavním cílem NKÚ není jen poukazovat na nedostatky, ale zejména odhalovat příčiny problémů, přispět k zavedení účinných opatření a významně se tak podílet na zefektivnění fungování celého systému.

V roce 2020 NKÚ dokončil v sektoru dopravy dvě kontrolní akce, jimiž prověřil:

- opravy a údržbu silničních mostů (KA č. [19/10](#));
- rekonstrukce a revitalizace osobních nádraží (KA č. [19/16](#)).

Dálniční a silniční mosty jsou kritickými místy dopravní infrastruktury. Jejich špatný stav může významně ovlivnit bezpečnost a plynulost silničního provozu. KA č. [19/10](#) ukázala, že neexistuje jednotný systém evidence mostů obsahující aktuální, úplné a věrohodné informace o jejich stavu a závadách. Evidence stavu mostů na dálnicích a silnicích I. třídy vedená Ředitelstvím silnic a dálnic (ŘSD) je nevěrohodná a údaje o mostech na silnicích II. a III. třídy zveřejňuje ŘSD, aniž by byla zaručena jejich úplnost a aktuálnost. Ze strany MD ani ŘSD navíc nejsou stanoveny žádné konkrétní cíle ani ukazatele pro měření změn celkového stavu mostů a účinků podpory poskytované na jejich opravy a rekonstrukce. NKÚ na základě těchto zjištění vyhodnotil, že systém péče o mosty není plně funkční.

- Dále NKÚ zjistil, že MD od roku 2007 neplnilo svoji zákonnou povinnost vytvořit a vést informační systém veřejné správy Centrální evidence pozemních komunikací⁵⁶. Za návrh vyhlášky a vytvoření vzorové internetové aplikace MD neúčelně vynaložilo⁵⁷ 2,7 mil. Kč, neboť do doby ukončení kontroly nevydalo příslušný prováděcí předpis a nevytvořilo ani informační systém. MD v letech 2001–2007 rovněž podpořilo dotací 5,7 mil. Kč vývoj informačního systému Bridge Management System, který měl poskytovat objektivní informace o stavu mostů včetně finančního plánování jejich údržby a oprav, aniž by se zabývalo rozsahem jeho využití. Samo ho však nevyužívalo vůbec. ŘSD a další subjekty veřejné správy ho využívaly jen částečně. NKÚ u všech 27 kontrolovaných dálničních a silničních mostů zjistil, že evidence jejich stavu je nevěrohodná.

Odborné prohlídky nebyly v pořádku ani u jednoho z 27 kontrolovaných dálničních a silničních mostů. ŘSD nezajistilo jejich provádění v předepsaných termínech, některé byly dokončovány i s několikaletým zpožděním, zprávy z prohlídek obsahovaly rozpory v údajích a v některých případech dokonce neodpovídaly skutečným stavům mostů.

NKÚ VYHODNOTIL, ŽE STÁVAJÍCÍ ZPŮSOB PÉČE O MOSTY NEPOSKYTUJE ZÁRUKU ÚČELNÉHO, HOSPODÁRNÉHO A EFEKTIVNÍHO VYNAKLÁDÁNÍ VEŘEJNÝCH FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ. PŘI SOUČASNÉM POMALÉM TEMPY OPRAV, KTERÉ VEDE K POSTUPNÉMU CHÁTRÁNÍ MOSTŮ, NELZE V DOHLEDNÉ DOBĚ OČEKÁVAT ZLEPŠENÍ JEJICH STAVU.

⁵⁶ Ustanovení § 29a zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích.

⁵⁷ Ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

Na základě výsledků této kontrolní akce MD přislíbilo, že spolu s ČVUT provede audit hospodaření s mosty, které jsou na dálnicích, silnicích I. třídy, na krajských silnicích a železničních tratích. Dále také deklarovalo ustavení pracovní komise, která bude odpovědná za řešení financování oprav mostů⁵⁸.

Pomalé tempo čerpání peněžních prostředků na rekonstrukce a revitalizace osobních nádraží a jeho příčiny odhalily výsledky KA č. 19/16. NKÚ upozornil, že SŽDC v kontrolovaném období vyčerpala na stavební úpravy téměř 2,7 mld. Kč, což bylo v průměru o 36 % méně oproti výši peněžních prostředků předpokládané v Programu rekonstrukce a revitalizace osobních nádraží pro roky 2018–2022. Důvodem nižšího čerpání bylo zejména nezajištění stavební připravenosti ze strany předchozího vlastníka a průtahy ve stavebních a zadávacích řízeních. V důsledku toho docházelo k posouvání termínů realizace stavebních akcí.

- Základní záměr, tedy přizpůsobit osobní nádraží nárokům současné doby, a další cíle uvedené v koncepčních dokumentech byly u všech 24 kontrolovaných akcí naplněny.⁵⁹ SŽDC však do doby ukončení kontroly žádnou akci z hlediska dosažení přínosů nevyhodnotila, neboť nestanovila jednoznačně parametry (indikátory), na jejichž základě by ukončené rekonstrukce a revitalizace budov osobních nádraží mohla hodnotit. Dále u několika kontrolovaných rekonstrukcí NKÚ zjistil nedostatky při úhradách faktur nebo uzavírání dodatků ke smlouvám.
- NKÚ v rámci kontroly též upozornil na skutečnost, že stát za účelem co nejefektivnějšího rozmístění státních institucí včetně minimalizace nákladů na jejich provoz dosud nezohlednil při výkonu své dislokační činnosti nevyužité nově zrekonstruované prostory v budovách osobních nádraží. Nevytvořil tedy podmínky pro přemístění vybraných státních institucí do těchto objektů.

SŽDC k některým smlouvám uzavřela dodatky, jimiž se navyšovala cena stavby nebo prodlužoval termín dokončení, i několik desítek dnů po tom, co měla být stavba podle smlouvy již dokončena.

NEDOSTATEČNÁ STAVEBNÍ PŘIPRAVENOST PROJEKTŮ A PRŮTAHY VE STAVEBNÍCH A ZADÁVACÍCH ŘÍZENÍCH MĚLY ZA NÁSLEDEK PRODLUŽOVÁNÍ REALIZACE PROJEKTŮ A POMALÉ ČERPÁNÍ PENĚŽNÍCH PROSTŘEDKŮ PROGRAMU.

58 Tisková zpráva MD ze dne 14. 8. 2020

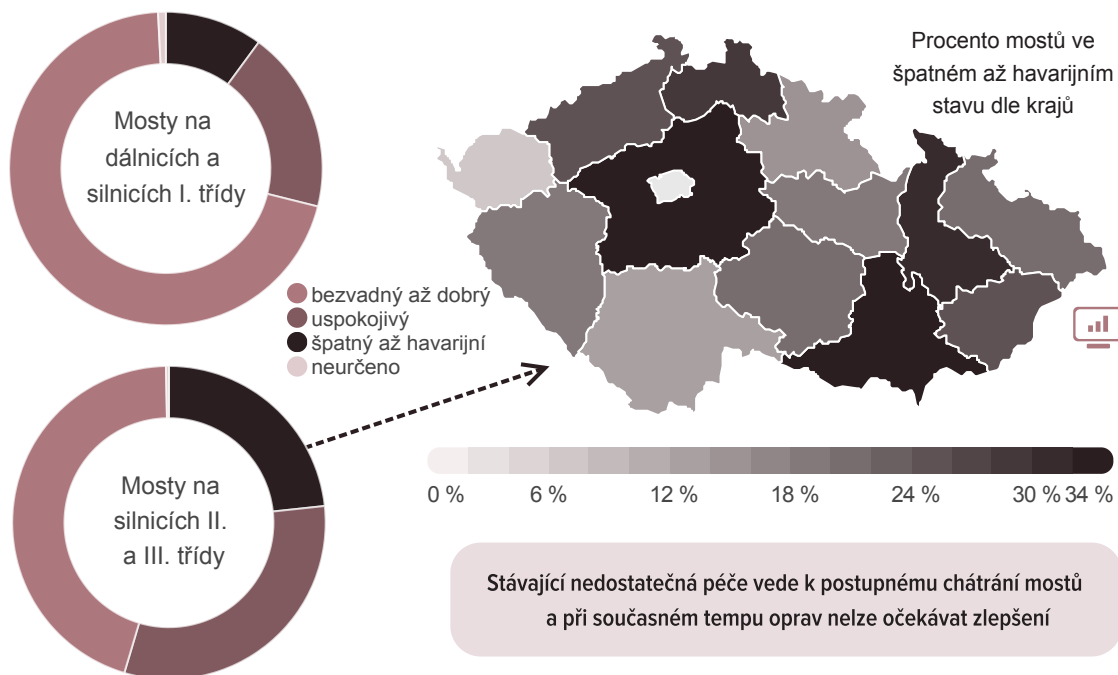
(přístupná zde: <https://www.mdcr.cz/Media/Media-a-tiskove-zpravy/Hospodareni-se-silnicnimi-a-zeleznicnimi-mosty-pro>).

59 Jednalo se především o optimalizaci a zlepšení prostor pro cestující, zajištění bezbariérovosti budov, zajištění jejich hospodárneho provozu, vazbu na liniové dopravní stavby a revitalizaci areálů osobních nádraží včetně alternativního využití volných prostor.

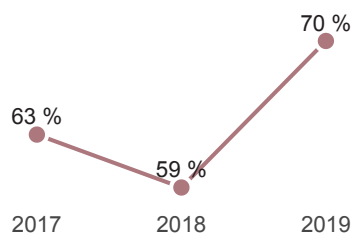
Pomalé tempo přípravy a realizace stavebních akcí dlouhodobě negativně ovlivňuje cílený rozvoj a obnovu dopravní infrastruktury

V ČR JE CELKEM 17,5 TIS. DÁLNIČNÍCH A SILNIČNÍCH MOSTŮ, VE ŠPATNÉM AŽ HAVARIJNÍM STAVU JE 3,4 TISÍCE Z NICH

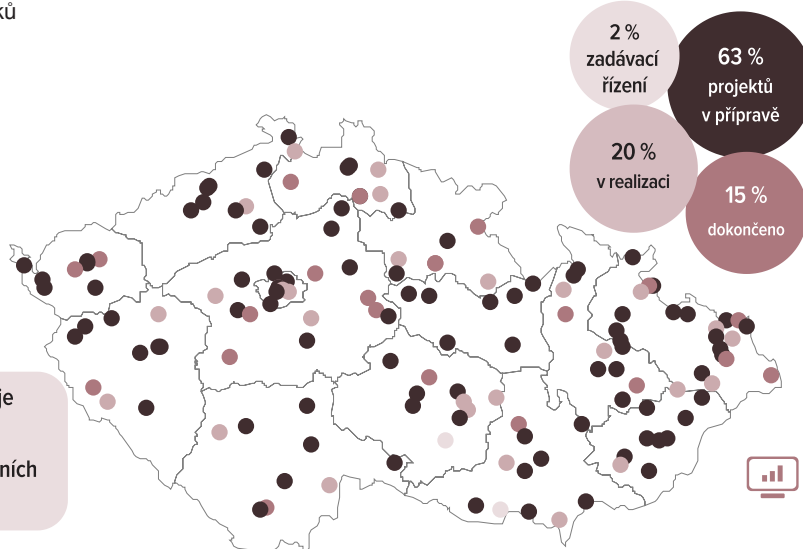

TEMPO ČERPÁNÍ PENĚŽNÍCH PROSTŘEDKŮ NA REKONSTRUKCE A REVITALIZACE OSOBNÍCH NÁDRAŽÍ JE POMALÉ

Vývoj čerpání alokovaných prostředků

Nízká úroveň čerpání prostředků je způsobená zejména stavební nepřipraveností a průtahy ve stavebních a zadávacích řízeních

NKÚ se v minulých letech soustavně zaměřoval na oblast výstavby nové dopravní infrastruktury. V této souvislosti upozorňoval na neplnění koncepčních záměrů dopravní politiky stanovených strategickými dokumenty právě v souvislosti s pomalým tempem realizace investičních akcí stavebního charakteru. Nejvýznamnějším problémem v oblasti silniční či železniční dopravní infrastruktury, jak ukázaly kontroly v oblasti výstavby dálnic⁶⁰, výstavby a modernizace silnic I. třídy⁶¹ nebo v oblasti bezpečnosti železničního provozu⁶², bylo zpoždění realizace akcí a neúměrně dlouhá doba přípravy staveb. Její příčinou byly problémy spojené se získáváním územních rozhodnutí, stavebních povolení a majetkoprávním vypořádáním pozemků. Podle Světové banky byla Česká republika v roce 2019 z hlediska administrativní náročnosti při vyřizování stavebního povolení na **157. místě** ze 188 hodnocených zemí a v rámci zemí EU byla na posledním místě⁶³.

*Tempo výstavby dálnic je v ČR výrazně pomalejší než v sousedním Polsku. V roce 2020 bylo v ČR zprovozněno jen **21,3 km** nových úseků dálnic, zatímco v Polsku **137,8 km**⁶⁴.*

NKÚ opakovaně poukazoval na významné nedostatky právní úpravy v této oblasti a doporučoval neprodleně přijmout účinná legislativní opatření k urychlení přípravy staveb, jde zejména o zjednodušení a zrychlení postupu vydávání územních rozhodnutí a stavebních povolení.

- V návaznosti na legislativní doporučení NKÚ se průtahy ve stavebním řízení a přípravě opakovaně řešily na vládní úrovni. Výsledkem těchto snah bylo schválení novely⁶⁵ liniového zákona (účinné od 1. ledna 2021), která má zamezit účelovému blokování staveb a urychlit vyřízení stavebního povolení, posuzování vlivu stavby na životní prostředí (EIA) a vykupování dotčených pozemků. Zákon obsahuje mimo jiné tzv. polský model vztahující se pouze k dopravním stavbám, jenž umožní státu stavět dálnice a železnice okamžitě poté, co získá přístup k potřebným pozemkům v rámci stavebního povolení. Předpokládá se, že vlivem této právní úpravy bude doba přípravy strategických dopravních staveb zkrácena zhruba o třetinu až polovinu. Zda tyto legislativní změny umožní rychlejší a efektivnější přípravu staveb, bude NKÚ v dalších letech soustavně prověřovat.

60 KA č. 17/05 – *Výstavba, modernizace a rekonstrukce dálnic* (KZ byl zveřejněn v částce 1/2018 *Věstníku NKÚ*).

61 KA č. 18/21 – *Výstavba a modernizace silnic I. třídy* (KZ byl zveřejněn v částce 6/2019 *Věstníku NKÚ*).

62 KA č. 17/33 – *Zajištění bezpečnosti železničního provozu a cestujících* (KZ byl zveřejněn v částce 6/2018 *Věstníku NKÚ*).

63 *Doing Business 2020*, World Bank Group, 2019.

64 ŘSD; General Directorate for National Roads and Motorways, viz: <https://www.gddkia.gov.pl/pl/a/40629/Podsumowanie-2020-roku>.

65 Zákon č. 403/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, s účinností od 1. 1. 2021.

5.3 SOCIÁLNÍ OBLAST A ZAMĚSTNANOST

Mezi společné cíle EU a jejích členských států v sociální oblasti a oblasti zaměstnanosti patří snižování nezaměstnanosti, zlepšování životních a pracovních podmínek či sociální ochrana. Výdaje do této oblasti představují každoročně významný objem finančních prostředků jak ze státního rozpočtu, tak i z prostředků EU. Předpokladem pro vyhodnocení dané politiky z pohledu účelného vynakládání peněžních prostředků je identifikace reálných potřeb a s tím související nastavení měřitelných a relevantních cílů, kterých chce stát těmito prostředky dosáhnout.

V roce 2020 NKÚ ukončil v oblasti sociální politiky a zaměstnanosti dvě kontrolní akce, které byly zaměřeny na podporu:

- demolice budov v sociálně vyloučených lokalitách (KA č. [19/22](#));
- zaměstnanosti osob starších 50 let a politiky pozitivního stárnutí z OPZ (KA č. [19/23](#)).

Oslabenou účelnost podprogramu⁶⁶ ve vztahu k problematice sociálně vyloučených lokalit /SVL/ odhalily výsledky KA č. [19/22](#). Cílem podprogramu bylo podpořit demolice budov v obcích se sociálně vyloučenou lokalitou, resp. v obcích, u kterých je riziko jejího vzniku, a připravit tak území pro další rozvoj a zamezit vzniku oblastí se sociální segregací. NKÚ poukázal na to, že podpora pomáhá obcím zejména s likvidací nepotřebných objektů a s revitalizací území, přínos pro řešení problematiky SVL je však minimální.

- MMR nesledovalo vliv podprogramu na řešení problematiky SVL a ani nenastavilo žádné nástroje, které by sledovaly vliv realizace projektů. Stanoveny byly pouze kvantitativní parametry, které však neumožňují hodnocení dopadu podpory. Každoročně bylo na demolice v SVL vyčleněno **100 mil. Kč**, avšak v letech 2016 až 2018 bylo vyčerpáno v průměru pouze **38 %** alokace, větší část tak zůstala nevyužita. Jedním z důvodů nízkého čerpání alokace byly nadhodnocené ceny demolice v žádostech o podporu, přičemž skutečná finanční potřeba byla cca **o 60 %** nižší než objem požadované dotace. Dalším důvodem byl malý zájem žadatelů o podporu. MMR na nedostatečné čerpání nereagovalo a ponechalo alokaci podprogramu ve stejné výši i pro období 2019–2021. Podle NKÚ selhal na straně MMR i kontrolní systém, jelikož na straně příjemců nekontroloval zadávací řízení. U několika projektů bylo zjištěno porušení právních předpisů nebo podmínek stanovených v rozhodnutích o poskytnutí dotace.

*Z kontrolovaného objemu **46 mil. Kč** bylo u dvou příjemců zjištěno, že nezadali veřejné zakázky celkem **za 9 mil. Kč** v otevřeném řízení, jak požadovaly podmínky podprogramu.*

DOKUMENTACE PODPROGRAMU NERESPEKTOVALA ZÁMĚR ŘEŠIT PROBLEMATIKU SVL, NAPŘ. NEBYLA STANOVENA PODMÍNKA, ŽE PŘEDMĚT DOTACE SE MUSÍ NACHÁZET PŘÍMO V SVL NEBO S NÍ ALESPŇ SOUVISET. MMR DÁLE MEZI PODMÍNKY POSKYTNUTÍ DOTACE NEZAHRNULO POVINNOST VYPRACOVAT SITUAČNÍ ANALÝZU ANI POVINNOST PŘEDLOŽIT VYHODNOCENÍ, JAK PROJEKT PŘÍSPĚL K ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY SVL.

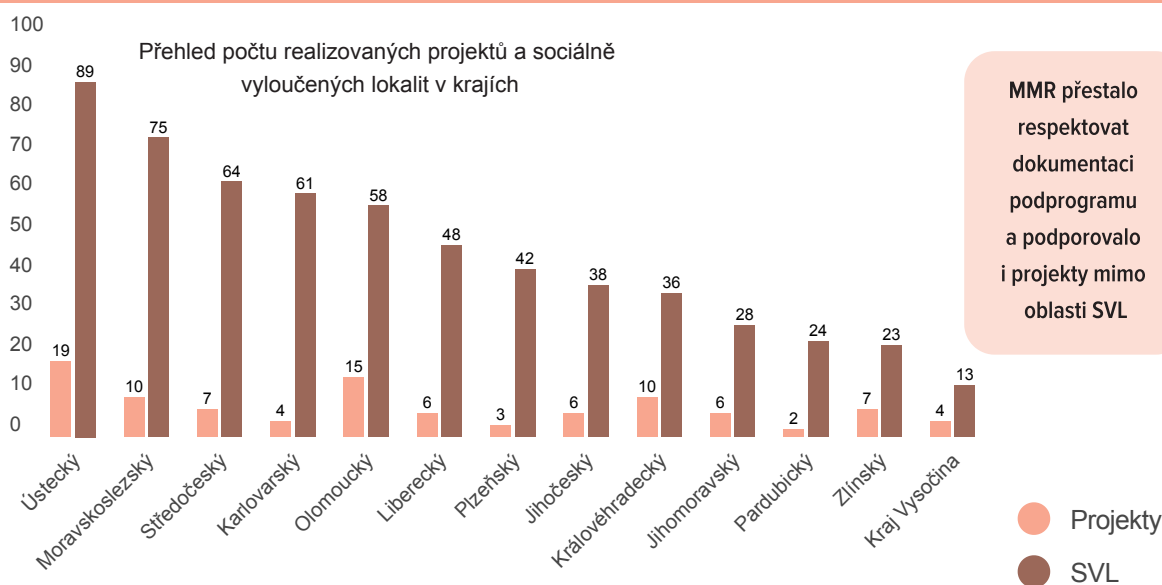
Na základě výsledků kontrolní akce vláda uložila MMR realizovat nápravná opatření. MMR deklarovalo, že:

- v rámci závěrečného vyhodnocení provede evaluaci programu *Podpora revitalizace území*. Evaluace by měla odpovědět i na to, jaký měl podprogram *Demolice budov v sociálně vyloučených lokalitách* vliv na danou problematiku. Dále by také měla přispět k nastavení konkrétnějších parametrů v budoucích programech;
- napraví zjištěné nedostatky týkající se řídicího a kontrolního systému, zejména zavedením kontrol zadávacích řízení, detekcí nezpůsobilých výdajů a posuzování hospodárnosti před vydáním právního aktu;
- nově zavedlo kontrolu čtyř očí v rámci hodnocení žádostí a kontrolu správnosti údajů v rozhodnutích o poskytnutí dotace.

Ministerstva **nenastavila ukazatele pro sledování dopadů** projektů a jejich přínosy jsou nejasné

ROČNÍ ALOKACI NA DEMOLICE V SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALITÁCH STANOVILO MMR PŘED ZPRACOVÁNÍM DOKUMENTACE A PŘEDEVŠÍM PŘED ANALÝZOU SKUTEČNÝCH POTŘEB OBCÍ

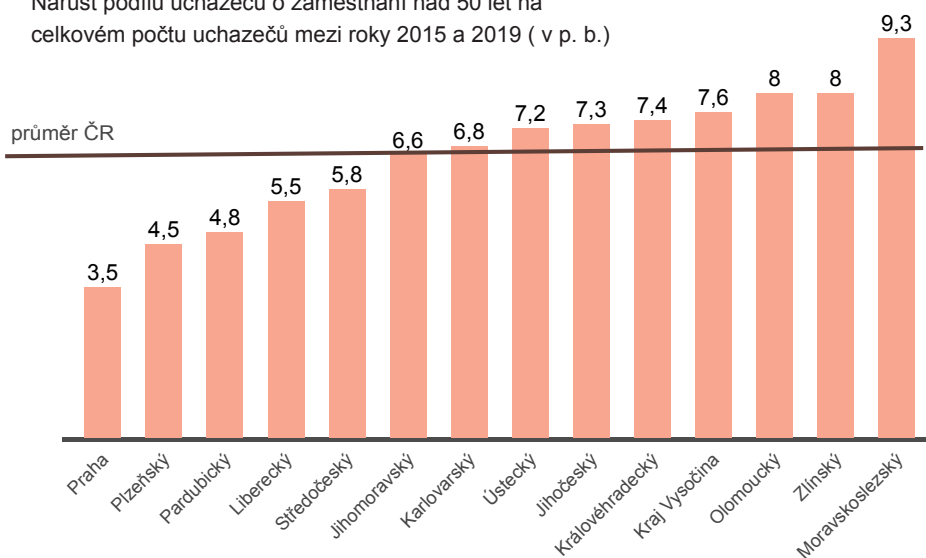

AČKOLIV PENĚŽNÍ PROSTŘEDKY Z OPZ PO DOBU REALIZACE PROJEKTŮ PŘÍSPÍVALY KE ZVÝŠENÍ ZAMĚŠTNANOSTI PODPOŘENÝCH OSOB, NEBYLO MOŽNÉ ZJISTIT, ZDA JEJICH POZITIVNÍ EFEKT TRVÁ I PO SKONČENÍ PROJEKTŮ

Nárůst podílu uchazečů o zaměstnání nad 50 let na celkovém počtu uchazečů mezi roky 2015 a 2019 (v p. b.)

průměr ČR

I přes vynaložené prostředky se podíl uchazečů o zaměstnání starších 50 let ve všech krajích mezi roky 2015 a 2019 navýšil

Stárnutí populace a s ním související dopady nejsou problémem jen České republiky, jedná se o aktuální téma i pro celou Evropskou unii. Proměna věkové struktury společnosti přináší mj. změny v rozložení sil na trhu práce, přičemž dle programového dokumentu OPZ jsou do skupiny nejvíce ohrožených osob na trhu práce zahrnuty osoby ve věku 50 a více let. Jak ukázala KA č. [19/23](#), peněžní prostředky z OPZ přispívaly ke zvýšení zaměstnanosti podpořených osob pouze po dobu realizace projektů. V rámci OPZ však nebyl stanoven samostatný specifický cíl, který by byl zaměřen právě na podporu zaměstnanosti starších osob. Kromě toho v České republice chybí strategie, která by priority, cíle a opatření pro přípravu společnosti na stárnutí deklarovala.

- MPSV v roce 2019 předložilo vládě návrh STRAPSS⁶⁷, který nebyl vládou ČR ani do ukončení kontroly NKÚ schválen. Přestože MPSV vyčíslilo úhrnnou podporu projektů zaměřených na osoby starší 50 let z OPZ na částku téměř **6,5 mld. Kč**, tak podíl těchto osob na celkovém počtu uchazečů v evidenci ÚP ČR soustavně rostl. NKÚ na kontrolovaném vzorku **12 projektů** s celkovými náklady **326 mil. Kč** upozornil, že projekty po dobu své realizace přispívaly ke zvýšení zaměstnanosti podpořených osob. MPSV však v právních aktech o poskytnutí podpory nestanovilo způsob sledování a vyhodnocování dopadů projektů ani kritéria pro ověření dosažení plánovaných cílů. V důsledku toho není znám dlouhodobý přínos projektů. V rámci kontrolovaného vzorku projektů byly zjištěny nedostatky v administraci projektů na straně MPSV, jako například nezajištění předběžné kontroly plánovaných a připravovaných operací či absence klíčové aktivity v rozhodnutí o poskytnutí dotace, ale i nedostatky u příjemců podpory.

Ve všech krajích ČR mezi roky 2015 a 2019 vzrostl podíl uchazečů o zaměstnání starších 50 let na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání. Zatímco v roce 2015 dle evidence Úřadu práce ČR tvořili tito uchazeči necelých 31 % všech uchazečů, v roce 2019 to bylo takřka 38 %.

5.4 ŠKOLSTVÍ

Mezi trvalé priority kontrolní činnosti NKÚ patří oblast rozvoje vzdělávání jako základního předpokladu pro rozvoj ČR a zvyšování její konkurenceschopnosti. Úspěch společnosti je do značné míry podmíněn právě vzdělávacím systémem. Jedním z jeho základních předpokladů je vytvoření dostatečných výukových kapacit a také adekvátní materiální zabezpečení. V neposlední řadě je to také rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání pro všechny žáky. Ten by měl garantovat koncept společného, tj. inkluzivního vzdělávání, který by měl mimo jiné pomoci žákům se speciálními vzdělávacími potřebami /SVP/ překonat jejich znevýhodnění, ať už se jedná o zdravotní znevýhodnění, odlišné kulturní prostředí či životní podmínky. Oblast sociálního začleňování je na regionální úrovni pokryta obecnou zastřešující strategií, kterou je *Strategický plán sociálního začleňování*, jehož nositeli jsou obce a svazky obcí. Na oblast vzdělávání je zaměřena jeho část nazvaná *Místní plán inkluze ve vzdělávání*.

V roce 2020 NKÚ dokončil v oblasti školství dvě kontrolní akce, ve kterých prověřil:

- podporu společného vzdělávání žáků (KA č. [19/19](#));
- investiční programy MŠMT (KA č. [19/28](#)).

NKÚ se v KA č. [19/19](#) zaměřil na podporu společného vzdělávání žáků v ČR z operačních programů *Výzkum, vývoj a vzdělávání /OP VVV/, Praha – pól růstu ČR /OP PPR/ a z Integrovaného regionálního operačního programu /IROP/. MŠMT, hl. m. Praha a MMR rozdělily k datu 30. 6. 2019 prostředky z evropských fondů i státního rozpočtu na projekty inkluzivního vzdělávání ve výši 32,3 mld. Kč. MŠMT spustilo nejvýznamnější legislativní změny týkající se společného vzdělávání žáků v září 2016, aniž by na ně pedagogy v běžných školách plošně a s dostatečným předstihem připravilo. U kontrolovaného vzorku projektů byly peněžní prostředky poskytovány a používány účelně pouze částečně, zejména v případě systémového projektu financovaného z OP VVV, který realizoval Úřad vlády ČR, byla účelnost poskytovaných a čerpaných prostředků omezená.*

- Výsledky kontroly ukázaly, že významnou měrou jsou podporovány i projekty z OP VVV, které skutečné začlenění žáků se SVP a sociálně znevýhodněných žáků do běžných škol nezaručují. Jedním z důvodů byly nedostatky v nastavení cílů a monitorovacích indikátorů a v nastavení strategických dokumentů ze strany MŠMT, které nenastavilo ve výzvách OP VVV u finančně nákladných projektů udržitelnost aktivit, na což NKÚ upozorňoval již v předchozích kontrolách⁶⁸. V důsledku toho není garantováno, že výstupy, např. ve formě metodik nebo plánů, budou ve skutečnosti příjemci podpory nebo koncovými uživateli využity. Investiční projekty zajišťující bezbariérovost škol lze považovat za přínosné k zajištění rovného přístupu ke vzdělávání. Výsledky dotazníkového šetření NKÚ⁶⁹ provedeného u 1 789 škol ukazují nespokojenost škol se skutečností, že zapojení odborných pracovníků do činnosti škol je hrazeno výhradně z prostředků evropských strukturálních a investičních fondů. Na druhé straně téměř **93 %** škol hodnotilo kladně spolupráci s poradenskými zařízeními. Na straně poskytovatelů podpory NKÚ identifikoval nedostatky v kontrolní činnosti řídicích orgánů OP VVV a OP PPR, tedy MŠMT a HMP.

Více než 63 % respondentů v dotazníkovém šetření uvedlo, že nebyli přizváni k přípravným jednáním před spuštěním legislativních změn týkajících se inkluze s účinností od září 2016.

68 KA č. 14/24 – Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu poskytnuté na úhradu výdajů národních projektů v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (KZ byl zveřejněn v částce 3/2015 Věstníku NKÚ); KA č. 15/06 – Peněžní prostředky strukturálních fondů Evropské unie a státního rozpočtu určené na financování operačních programů z hlediska udržitelnosti projektů (KZ byl zveřejněn v částce 1/2016 Věstníku NKÚ).

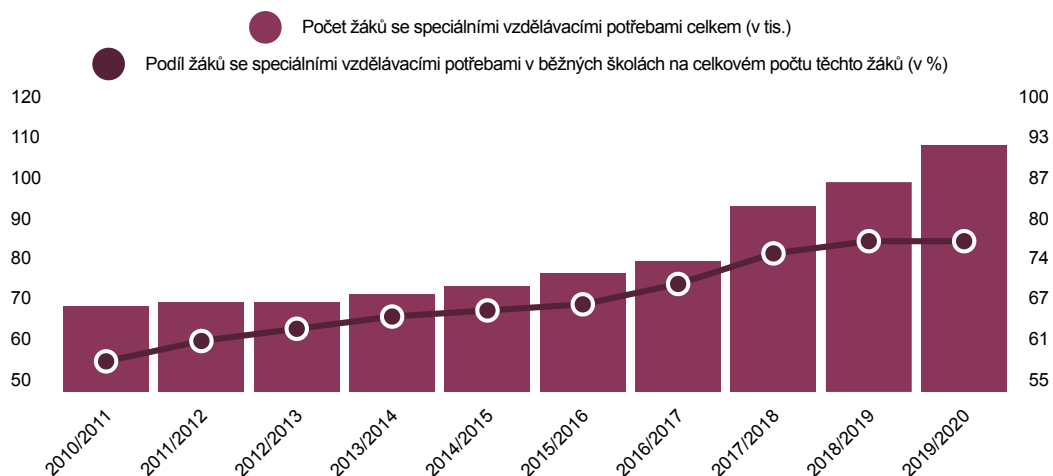
69 Výsledky dotazníkového šetření jsou vizualizovány zde: <https://www.nku.cz/scripts/detail.php?id=11151>.

FINANCOVÁNÍ OPATŘENÍ K ZAJIŠTĚNÍ ROVNÝCH PODMÍNEK PRO KVALITNÍ VZDĚLÁVÁNÍ PRO VŠECHNY ŽÁKY JE ZÁVISLÉ NA PROSTŘEDCÍCH ESI FONDŮ, PRO BĚŽNÉ ŠKOLY TO ZNAMENÁ RIZIKO, ŽE PO UKONČENÍ STÁVAJÍCÍHO PROGRAMOVÉHO OBDOBÍ NEBUDOU MÍT NA ZAMĚŠTNÁVÁNÍ ODBORNÝCH PRACOVNÍKŮ (SPECIÁLNÍ PEDAGOG, ŠKOLNÍ PSYCHOLOG) SE SPECIALIZACÍ NA ŽÁKY SE SVP DOSTATEK FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ.

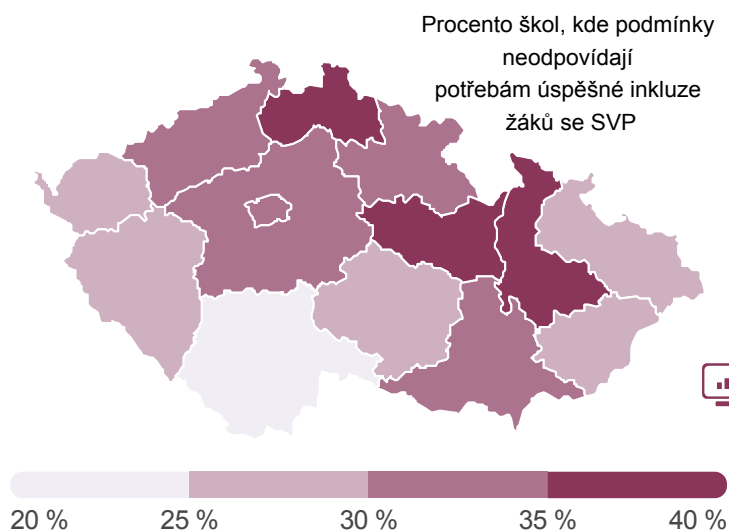

Závislost financování inkluze na prostředcích EU je rizikem pro budoucí udržitelnost

V SOUVISLOSTI S NARŮSTAJÍCÍM POČTEM ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI, KTERÝ SE OD ROKU 2010 NAVÝŠIL O VÍCE NEŽ POLOVINU, LZE PŘEDPOKLÁDAT STÁLE SE ZVYŠUJÍCÍ NÁROKY NA ZABEZPEČENÍ FINANČNÍCH ZDROJŮ

Vynaložené prostředky MŠMT, MMR a HMP na projekty a programy související s podporou společného vzdělávání žáků (inkluze)

Výsledky dotazníku NKÚ

Největší překážkou inkluze je nadbytečná administrativa a vysoké počty žáků v třídách

Největším přínosem inkluze je zlepšení výsledků dotčených žáků a jejich socializace v kolektivu

Pro zajištění kvalitních vzdělávacích podmínek pro všechny žáky je potřeba mj. vytvoření adekvátního materiálního zabezpečení a nových výukových kapacit. Proto NKÚ v KA č. [19/28](#) prověřil poskytování a užití peněžních prostředků státu vynakládaných MŠMT v letech 2016–2018 na dva vybrané programy reprodukce majetku zaměřené na speciální a regionální školství⁷⁰. Tyto programy měly prostřednictvím dotací mj. zlepšit podmínky v dětských domovech, výchovných ústavech a speciálních školách zřizovaných MŠMT, resp. vytvořit nové výukové kapacity v regionálních školách zřizovaných obcemi, městy či kraji.

Na straně MŠMT upozornil NKÚ na nedostatky u obou programů, zejména na neúčelnost, ne hospodárnost a netransparentnost při poskytování peněžních prostředků státu. MŠMT vytvářelo pro příjemce dotací diskriminační podmínky a v některých případech tak docházelo k jejich znevýhodňování. MŠMT sice nastavilo podrobné podmínky a pokyny, avšak jejich dodržování důsledně nekontrolovalo a nevymáhalo. Na straně příjemců NKÚ zjistil, že 10 z 11 kontrolovaných příjemců dotací nepostupovalo v souladu s právními předpisy a stanovené podmínky nedodržovalo. Tato zjištění NKÚ vyhodnotil jako skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně.

- MŠMT při poskytování prostředků z *Programu regionálního školství* nerespektovalo skutečné potřeby vytvoření nových výukových kapacit, neboť podpořilo dvě akce v celkové výši poskytnuté dotace **17 mil. Kč**, které měly termín ukončení již před schválením dokumentace programu. MŠMT dále poskytlo z tohoto programu peněžní prostředky ve výši téměř **47 mil. Kč** neúčelně, neboť podpořilo žádosti dvou akcí, aniž by byla splněna stanovená kritéria. Ve dvou vyhlášených výzvách *Programu speciálního školství* postupovalo MŠMT netransparentně, když předložené žádosti o poskytnutí dotace nehodnotilo dle stanovených kritérií. Při přípravě a realizaci dvou akcí postupovalo MŠMT nehospodárně, neboť vynaložilo peněžní prostředky v celkové výši **6,3 mil. Kč**, aniž by v řídicí dokumentaci akcí promítlo do účasti státního rozpočtu vzniklou úsporu nákladů.
- Kontrola NKÚ byla provedena také u 11 příjemců dotací, kterým MŠMT na realizaci vybraného vzorku 18 akcí poskytlo dotace v celkové výši téměř **260 mil. Kč**. U 16 z těchto akcí nepostupovali příjemci dotací v souladu s právními předpisy⁷¹ nebo nedodržovali stanovené podmínky dle řídicí dokumentace akcí. Zjištěné nedostatky u 8 příjemců dotací vyhodnotil NKÚ jako porušení rozpočtové kázně až do výše **86 mil. Kč** a předal oznámení příslušnému správci daně. NKÚ také podal trestní oznámení na jednoho příjemce dotace.

Nejzávažnější nedostatky NKÚ zjistil u dvou stavebních akcí. MŠMT na tyto akce poskytlo dotace v celkové výši 14,8 mil. Kč, ale skutečné stavební práce byly provedeny pouze ve výši 6,5 mil. Kč.

NKÚ UPOZORŇUJE, ŽE NASTAVENÁ KONTROLNÍ ČINNOST MŠMT JAKOŽTO SPRÁVCE PROGRAMU BYLA NEÚČINNÁ, NEFUNKČNÍ A POUZE FORMÁLNÍ. MŠMT ŘÁDNĚ NEPROVĚŘOVALO A NEVYMÁHALO DODRŽOVÁNÍ STANOVENÝCH PODMÍNEK U OBOU PROGRAMŮ A JEJICH DOLOŽENÍ SPRÁVNÝMI A ÚPLNÝMI DOKLADY.

Vzhledem k opakujícím se výsledkům kontrol NKÚ v oblasti poskytování dotací ze strany MŠMT⁷² doporučuje NKÚ přijmout opatření k nápravě, která povedou ke zlepšení řídicí a kontrolní činnosti při poskytování dotací tak, aby peněžní prostředky byly příjemcům poskytovány transparentně a nediskriminačně a bez rizika následných sankcí způsobených nedostatky v činnosti poskytovatele.

70 Program 133 100 *Rozvoj a obnova materiálně technické základny speciálních škol a systému náhradní výchovné péče /Program speciálního školství/* a program 133 310 *Rozvoj výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných územně samosprávnými celky /Program regionálního školství/*.

71 Viz např. zákon č. 218/2000 Sb.; zákon č. 320/2001 Sb.; zákon č. 137/2006 Sb.; zákon č. 134/2016 Sb.; zákon č. 563/1991 Sb.; zákon č. 340/2015 Sb.

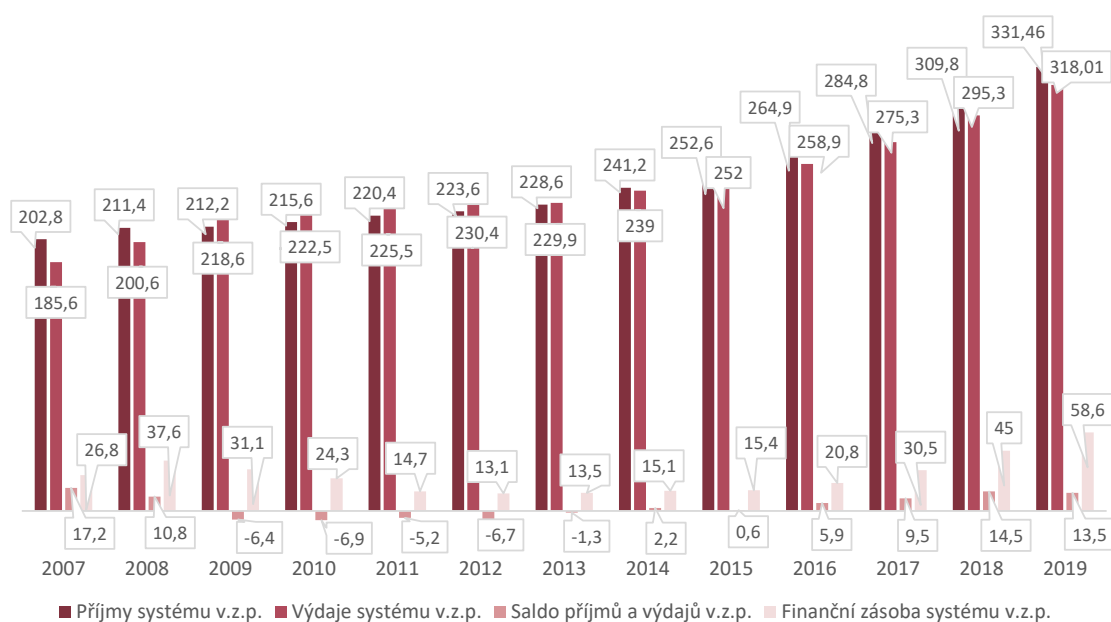
72 KA č. 17/17 – *Peněžní prostředky státu poskytované na podporu práce s dětmi a mládeží*; KA č. 16/20 – *Peněžní prostředky státu vynakládané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy na rozvoj a obnovu materiálně technické základny sportu a tělovýchovy*; KA č. 14/04 – *Peněžní prostředky státu poskytované na vybrané programy ukazatele státního rozpočtu Všeobecná sportovní činnost*.

5.5 ZDRAVOTNICTVÍ

Dlouhodobá udržitelnost financování zdravotnictví by měla být pro ČR prioritou. NKÚ ale ve svých stanoviscích k SZÚ opakovaně poukazuje na problematiku finanční udržitelnosti a odolnosti systému veřejného zdravotního pojištění /v.z.p./ vůči případným vlivům souvisejícím s demografickým vývojem či ekonomickým cyklem. Systém v.z.p. dosáhl v roce 2019 kladného salda hospodaření ve výši **13,5 mld. Kč**. Současně s tím došlo ke zvýšení zůstatků na běžných účtech zdravotních pojišťoven na **58,6 mld. Kč**, což bylo více než **18 %** celkových výdajů systému. Tyto rezervy se tak oproti předešlému roku zvýšily o téměř **3 %**.

Původně plánované příjmy a výdaje systému v.z.p. pro rok 2020 předpokládaly příjmy ve výši **350 mld. Kč** a výdaje ve výši **357 mld. Kč**. V souvislosti s onemocněním covid-19 ale došlo v roce 2020 k zásadní změně finančních ukazatelů systému v.z.p. V souvislosti s dalším šířením onemocnění covid-19 se ukazatele budou dále měnit. Určitou představu o rozsahu změn lze získat pohledem na hospodaření VZP ČR. V plánu pro rok 2020 VZP ČR počítala s navýšením výdajů na zdravotní služby. Zvýšení výdajů na zdravotní služby v roce 2020 bylo částečně kompenzováno výrazným navýšením plateb za státní pojištěnce v průběhu roku. Předpokládaný schodek VZP ČR v roce 2020 by měl být pokrýván také z kumulovaných finančních rezerv⁷³.

Graf č. 12: Vývoj ukazatelů systému v.z.p. v letech 2009–2019 (v mld. Kč)

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR; zdravotnické ročenky 2004–2018, zdravotnické statistiky ČR; souhrnná hodnocení vývoje systému veřejného zdravotního pojištění v letech 2007–2018; usnesení vlády České republiky ze dne 7. září 2020 č. 892, k hodnocení vývoje systému veřejného zdravotního pojištění v roce 2019 zpracovaného na základě údajů návrhů výročních zpráv a účetních závěrek zdravotních pojišťoven za rok 2019.

73

Tuto informaci uvedl ředitel VZP ČR Ing. Zdeněk Kabátek ve své prezentaci *Aktuální vývoj a veřejné zdravotní pojištění* na konferenci ke zdravotnictví v září 2020.

SOUČASNÁ SITUACE ZDŮRAZNILA VÝZNAM VYTVÁŘENÍ DOSTATEČNÝCH REZERV VE FONDECH ZDRAVOTNÍCH POJIŠTOVEN JAKO STABILIZUJÍCÍHO PRVKU FINANČNÍ UDRŽITELNOSTI VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ. NA JEJICH NEDOSTATEČNOU TVORBU NKÚ V MINULOSTI PRAVIDELNĚ UPOZORŇOVAL.

Jedním z problémů zdravotnictví je stárnutí lékařů i nelékařských zdravotnických pracovníků. Zejména v některých oborech by tak mohlo dojít k nedostatku zdravotnických profesionálů, což by mohlo ohrozit dostupnost a úroveň poskytovaných zdravotních služeb. Ve spolupráci MZd a MŠMT bylo připraveno dlouhodobé finanční opatření k navýšení kapacit lékařských fakult pro zajištění udržitelného navýšení počtu jejich studentů. Na základě těchto skutečností a z nich vyplývajících rizik NKÚ v roce 2020 dokončil KA č. [19/06](#), ve které prověřil poskytování a užití peněžních prostředků státu, které v letech 2015–2018 poskytovalo MZd na zajištění postgraduálního vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví.

Za zásadní nedostatek NKÚ považuje skutečnost, že MZd, které zastřešuje celý systém specializačního vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, nevyhodnocovalo jeho nastavení a fungování a nezkoumalo jeho hospodárnost, efektivnost a dosahované výsledky. Na jeho podporu v letech 2015–2018 vynaložilo 1,7 mld. Kč, přičemž tyto výdaje měly meziročně stoupající tendenci. I navzdory poskytnutým prostředkům sloužícím k podpoře dalšího vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví je systém specializačního vzdělávání roztržitý a složitý. Transformace systému specializačního vzdělávání lékařů, se kterou MZd započalo zapojením univerzit již v roce 2011, není dokončena.

- Při stanovování částek dotací poskytovaných na spolufinancování školicích míst pro lékaře i nelékařské zdravotnické pracovníky MZd neposuzovalo hospodárnost takto přidělovaných prostředků a každoročně je nesystémově měnilo. Obdobně tomu bylo v případě dotací univerzitám na specializační vzdělávání lékařů, kdy MZd vyplácelo dotace v řádech desítek milionů korun bez jakékoliv analýzy reálné ekonomické náročnosti poskytovaných služeb. Ze srovnání, které NKÚ provedl, vyplynulo, že v důsledku způsobu nastavení úhrad získávala jedna z univerzit každoročně v přepočtu na evidovaného školence minimálně osminásobně vyšší částku z dotace na zapojenou lékařskou fakultu⁷⁴ než ostatní. NKÚ dále upozornil na nedostatky u příjemců dotací, ti nedodrželi právní předpisy v oblasti výběrových řízení na místa školenců a v několika případech čerpali dotaci na úhradu nákladů v rozporu s rozhodnutím o poskytnutí dotace.

V letech 2015–2018 se výše dotací na vzdělávání v základním kmeni každoročně nesystémově měnila v rozmezí 10–25 tis. Kč na měsíc za školence.

MZD NASTAVENÝ SYSTÉM ADMINISTRACE DOTACÍ S NEDOSTATEČNĚ VYMEZENÝMI KOMPETENCEMI UMOŽŇOVAL CHYBY A ROZHODOVÁNÍ O PŘIDĚLENÍ DOTACÍ BYLO NETRANSPARENTNÍ.

Na základě zjištění uvedených v kontrolním závěru se MZd zavázalo k následujícím nápravným opatřením. Např. k vypracování expertní analýzy postgraduálního vzdělávání a využití jejích výsledků k provedení systémové změny v podpoře specializačního vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví. Dále k vytvoření předpisu procesu administrace dotací na rezidenční místa vedoucího k eliminaci chyb. MZd se také zavázalo ke zprůhlednění procesu hodnocení žádostí a zlepšení finanční kontroly.

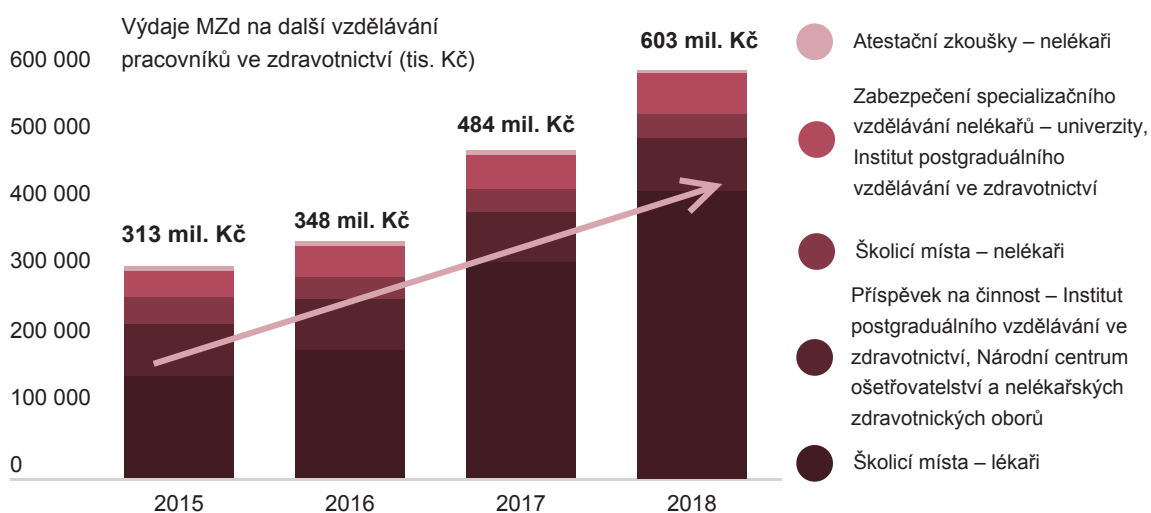
74

Kromě dotace na zapojenou lékařskou fakultu je součástí výsledné částky dotace také platba za evidovaného školence, za atestační zkoušku a za zkoušku po základním kmeni.

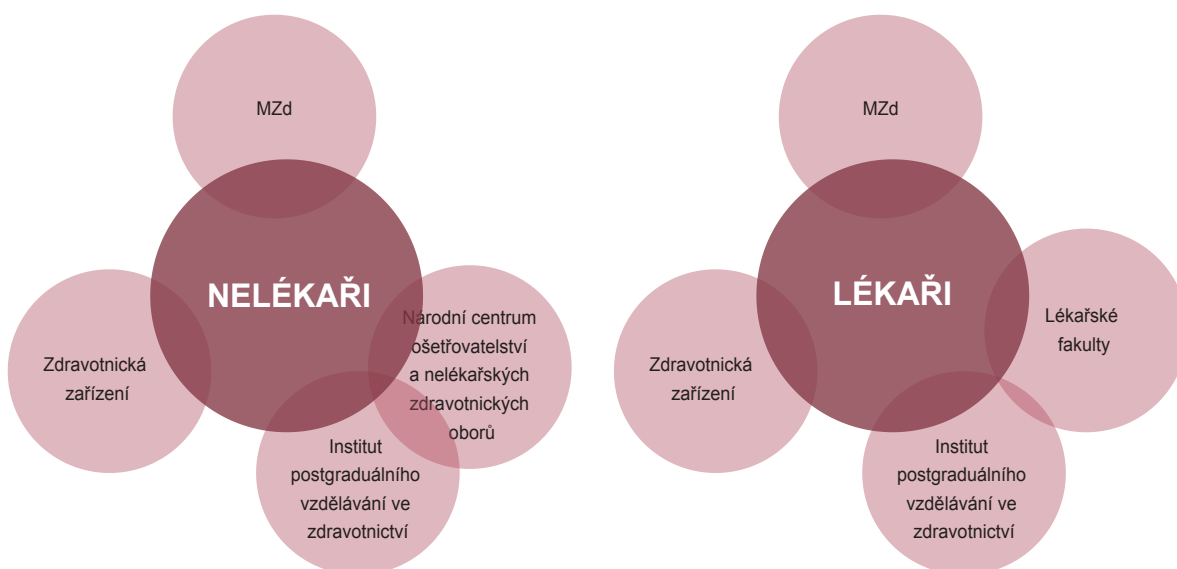

Systém specializačního vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví je třeba zjednodušit a vyhodnocovat z hlediska hospodárnosti, efektivity a dosahování výsledků

VÝDAJE MZD NA DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ VE ZDRAVOTNICTVÍ SE MEZI ROKY 2015 A 2018 TĚMĚŘ ZDOVNÁSOBILY

CELÝ SYSTÉM SPECIALIZAČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ ZŮSTÁVÁ SLOŽITÝ A TRANSFORMACE VZDĚLÁVÁNÍ LÉKAŘŮ NENÍ DOKONČENA

5.6 OBRANA, BEZPEČNOST A MEZINÁRODNÍ VZTAHY

Jednou ze základních funkcí státu je garance bezpečnosti občanů a vytváření podmínek k omezení vnitřních a vnějších bezpečnostních hrozeb. Nezbytným předpokladem zajištění bezpečnosti je dostatek lidských a peněžních zdrojů. Zajištění peněžních prostředků deklarovala např. *Smlouva koaličních stran o zajištění obrany České republiky*⁷⁵ z roku 2014, podle níž měly obranné výdaje dosáhnout do roku 2020 úroveň 1,4 % HDP⁷⁶. Schopnost státu reagovat na bezpečnostní hrozby přitom prověřila v roce 2020 mimo jiné pandemie nemoci covid-19, kdy stěžejní úlohu sehrála vedle Hasičského záchranného sboru ČR a Policie ČR /PČR/ právě Armáda ČR /AČR/, která se významným způsobem podílela na boji s pandemií.

V roce 2020 NKÚ ukončil pět kontrolních akcí v oblasti obrany, bezpečnosti a mezinárodních vztahů, tyto kontroly byly zaměřeny především na účelnost, efektivnost a hospodárnost vynaložených peněžních prostředků a jejich přínos pro občany ČR. Konkrétně se jednalo o:

- pořízování výzbroje Armádou České republiky v KA č. [20/03](#);
- obrněnou techniku Armády České republiky v KA č. [19/13](#);
- vysokoškolské vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků ozbrojených sil v KA č. [19/20](#);
- majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit Vězeňská služba České republiky, v KA č. [19/07](#);
- peněžní prostředky státu poskytované mezinárodními organizacím a další související výdaje v KA č. [19/05](#).

Vybavení moderní technikou a výzbrojí je základním předpokladem plnění úkolů AČR. Náhrada zastaralé techniky a výzbroje a zajištění bojeschopnosti té stávající je jedním z hlavních úkolů MO. NKÚ se proto každoročně zaměřuje na akviziční činnost MO a hodnocení plnění cílů koncepčních dokumentů MO na základě realizovaných projektů, které se týkají jak movitého, tak nemovitého majetku /NM/.

NKÚ v KA č. [20/03](#) vyhodnotil, že systém pořízování výzbroje je neefektivní. MO smluvně nezajišťovalo náhradní díly na dobu životního cyklu výzbroje, pořízovalo výzbroj na etapy namísto uzavření rámcové dohody a také opakovalo zadávací řízení z důvodu chybně specifikovaných parametrů. To v důsledku vedlo ke zvýšeným nárokům na finanční a personální zdroje a celý akviziční proces zpochybňovalo. MO tak nebuduje bojové schopnosti Armády ČR v požadovaném čase.

- NKÚ v kontrole také zjistil, že MO použilo peněžní prostředky ve výši **3,4 mil. Kč** neúčelně, neboť ke kulometům pořídilo denní zaměřovače, které jsou pro tento typ výzbroje nevhodné a vojákům nevyhovují. MO i přes uvedené nedostatky pořídilo příslušenství dále na kulometech používá. MO opakovalo zadávací řízení z důvodu chybně specifikovaných parametrů ve třech z osmi kontrolovaných případech pořízování výzbroje a náhradních dílů; ve dvou ze čtyř kontrolovaných investičních akcí na pořízení výzbroje nezajistilo smluvně náhradní díly na dobu životního cyklu výzbroje již při jejím pořízení. MO v těchto případech pořídilo výzbroj a pouze omezené množství náhradních dílů, v důsledku toho je pak jeho pozice při vyjednávání s dodavatelem významně ztížena.

*MO při pořízování kulometů MINIMI opakovalo zadávací řízení čtyřikrát, přičemž od prvního uveřejnění zadávací dokumentace do vydání rozhodnutí o výběru dodavatele uběhlo celkem **437 dní**.*

75 Viz: <https://www.mocr.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/smlouva-koalicnich-stran.pdf>.

76 Programové prohlášení vlády České republiky z roku 2018 obsahuje upravený závazek: „postupně navýšíme rozpočet na obranu s cílem dosáhnout podílu 1,4 % na HDP do konce volebního období, tedy do roku 2021“.

NKÚ v KA č. 19/13 vyhodnotil, že MO neúčelně a neefektivně vynakládalo peněžní prostředky na pořízení, opravy a udržování obrněné techniky AČR, protože se při jejím pořízení nezabývalo celkovými náklady životního cyklu a stalo se závislé na dodavateli servisních služeb a náhradních dílů s příslušnou licenci, což vedlo k navyšování peněžních prostředků vynakládaných na zajištění provozu této techniky.

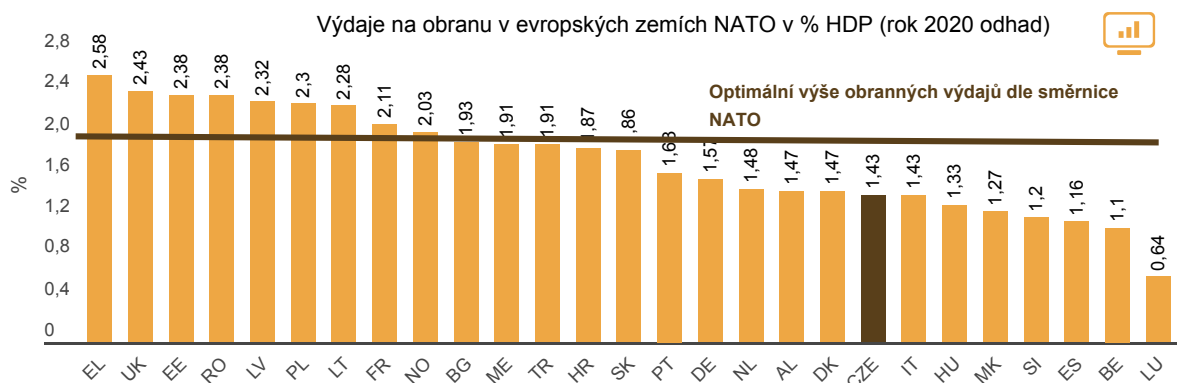
- NKÚ v kontrole např. zjistil, že rámcovou dohodu na servis kolových bojových vozidel pěchoty /KBVP/ a kolových obrněných transportérů /KOT/ na roky 2017–2019 uzavřelo MO s dohodnutou částkou ve výši téměř **1,1 mld. Kč**. Oproti předchozí smlouvě na roky 2014–2016, kdy servis zajišťoval dodavatel vozidel, došlo k nárůstu částky o **795 mil. Kč** (tj. o **270 %**). Navýšení peněžních prostředků na servis vozidel bylo způsobeno rovněž nedostatečnými dílenskými, technickými a personálními kapacitami AČR k zabezpečení základních úkolů údržby a oprav. V důsledku nedostatku náhradních dílů trvala v letech 2016–2019 vysoká neprovoznost vozidel, která může vést až k ohrožení bojeschopnosti AČR. MO dále neúčelně a neefektivně vynaložilo **85,9 mil. Kč** na technické zhodnocení obrněného vozidla, neboť z důvodu jeho přetížení muselo zmenšit ráži zbraňového systému a snížit počet vojáků obsluhujících zadní část vozidla. Investiční potřeby AČR definovalo MO v dokumentech rozdílně a realizace investičních akcí se často zpožďovala. Přitom velká část obrněné techniky již významně překročila svou technickou životnost.

ÚČELNOST A EFEKTIVNOST PENĚŽNÍCH PROSTŘEDKŮ STÁTU VYNALOŽENÝCH NA MODERNIZACI ARMÁDY ČR SNIŽUJÍ NEDOSTATKY AKVIZIČNÍHO PROCESU. TO OHROŽUJE BUDOVÁNÍ SCHOPNOSTÍ ARMÁDY ČR V POŽADOVANÉM ČASE A POTŘEBNÉ KVALITĚ.

Zvyšování výdajů na obranu a bezpečnost je nutné spojit s jejich účelným a efektivním vynakládáním a prokazatelnými přínosy

VÝDAJE ČR NA OBRANU JSOU VE SROVNÁNÍ S ČLENSKÝMI ZEMĚMI NATO PODPRŮMĚRNÉ A NAPLNĚNÍ ZÁVAZKU 2 % HDP SE DLOUHODOBĚ ODKLÁDÁ

MO SE PŘI POŘIZOVÁNÍ OBRNĚNÉ TECHNIKY NEZABÝVALO JEJÍMI NÁKLADY ŽIVOTNÍHO CYKLU A NÁSLEDNÉ PROBLÉMY SE ZAJIŠTĚNÍM SERVISU A NÁHRADNÍCH DÍLŮ VEDLY K JEJÍ DLOUHODOBÉ NEPROVOZUSCHOPNOSTI

Počet, životnost a stáří obrněné techniky Armády ČR

Kategorie obrněné techniky	Počet kusů	Průměrná životnost* (v letech)	Průměrné stáří (v letech)
Obrněné automobily	189	15	11
Lehká obrněná vozidla	126	20,8	9
KBVP a KOT	107	30	8
Tanky	131	20,5	28,4
Speciální technika	61	21,1	3,2
Samohybné houfnice	89	20	34,7
Starší bojová vozidla pěchoty, transportéry a další	333	19,6	27,1
Ostatní starší obrněná technika	52	23,9	31,2

* Životnost stanovená MO v Informačním systému logistiky

20 let
Průměrné stáří
obrněné techniky

méně než 70 %
provozuschných
kolových bojových vozidel
pěchoty a kolových obrněných
transportérů

méně než 43 %
provozuschných
modernizovaných tanků v letech
2016–2018

NKÚ v souvislosti s provedenými kontrolami pozitivně hodnotí tyto změny:

- Na základě opatření MO realizovaných v souvislosti s KA č. [19/13](#) došlo mimo jiné ke zlepšení stavu provozuschopnosti obrněné techniky, dle porovnání let 2018 a 2019 se míra provozuschopnosti KOT zvýšila ze **76 % na 84 %**, KBVP ze **70 % na 81 %** a tanků z **55 % na 69 %**. Dále došlo ke zvýšení kapacity a schopností vojenských oprav a k nastavení zajištění a sledování nákladů životního cyklu obrněné techniky. Dalším opatřením bylo nastavení vymahatelných smluvních podmínek pro zabezpečení včasného provedení oprav obrněné techniky podle potřeb AČR.
- V oblasti nemovitého majetku předložilo MO v červenci 2020 vyhodnocení opatření přijatých ke KZ z KA č. **18/02**⁷⁷. Na základě opatření provedených MO došlo k nárůstu ukončených výběrových řízení na odprodej nepotřebných nemovitostí o **35 %** a zvýšilo se procento úspěšnosti nalezení kupce nemovitostí podle ceny vyhlášené v 1. kole výběrového řízení z **65 %** v roce 2018 na **87 %** v roce 2019. Skutečná výše dosažených příjmů z prodeje nepotřebných nemovitostí v roce 2019 činila **86,3 mil. Kč**, což bylo o **23 %** více, než činil plán MO.
- V oblasti výstroje předložilo MO v září 2020 vyhodnocení opatření přijatých ke KZ z KA č. **18/17**⁷⁸. MO v rámci opatření zařadilo výstroj mezi prioritní oblasti zabezpečení vojsk. Výstrojní služba AČR začala zpracovávat každoročně *plán zabezpečení výstrojním materiálem* a v oblasti distribuce výstroje zavedlo MO v lednu 2020 elektronický objednávkový katalog, který slouží vojákovi k objednání výstrojních součástek.

Důležitým předpokladem k zajištění bezpečnosti je také dostatek kvalifikovaných sil. NKÚ proto i v roce 2020 pokračoval v cyklu kontrolních akcí zaměřených na resortní vzdělávání pro bezpečnostní sbory a ozbrojené síly. V návaznosti na KA č. **18/30**⁷⁹ zaměřenou na středoškolské policejní vzdělávání a vzhledem k plánovanému posilování početního stavu vojáků a policistů NKÚ provedl KA č. [19/20](#). Ta byla zaměřena na kontrolu zabezpečování vzdělávacích potřeb PČR a AČR prostřednictvím Policejní akademie ČR v Praze /PA ČR/ a Univerzity obrany v Brně /UNOB/⁸⁰, které jako jediné dvě státní vysoké školy vzdělávají odborníky zejména pro bezpečnostní sbory a pro ozbrojené síly.

NKÚ v kontrole vyhodnotil, že MV nezabezpečovalo vzdělávací potřeby PČR prostřednictvím PA ČR koncepčně a věcně správně, protože nastavilo požadavky na počty přijímaných studentů bez ohledu na reálné potřeby policie. MO prostřednictvím UNOB nezabezpečovalo efektivně vzdělávací potřeby AČR, protože objem peněžních prostředků státu vynaložených MO na vysokoškolské vzdělávání vzrostl o 15 %, tj. o 188 mil. Kč, při současném poklesu počtu absolventů UNOB (vojáků z povolání) o 47 %, přičemž požadavky MO při přijímání nových uchazečů v období let 2016 až 2019 byly naplněny pouze na 64 %.

77 KA č. 18/02 – *Nemovitý majetek a peněžní prostředky státu související s tímto majetkem určené na zabezpečení úkolů Armády České republiky* (KZ byl zveřejněn v částce 6/2018 *Věstníku NKÚ*).

78 KA č. 18/17 – *Majetek a peněžní prostředky státu vynakládané na pořízení a distribuci výstroje příslušníků Armády České republiky* (KZ byl zveřejněn v částce 3/2019 *Věstníku NKÚ*).

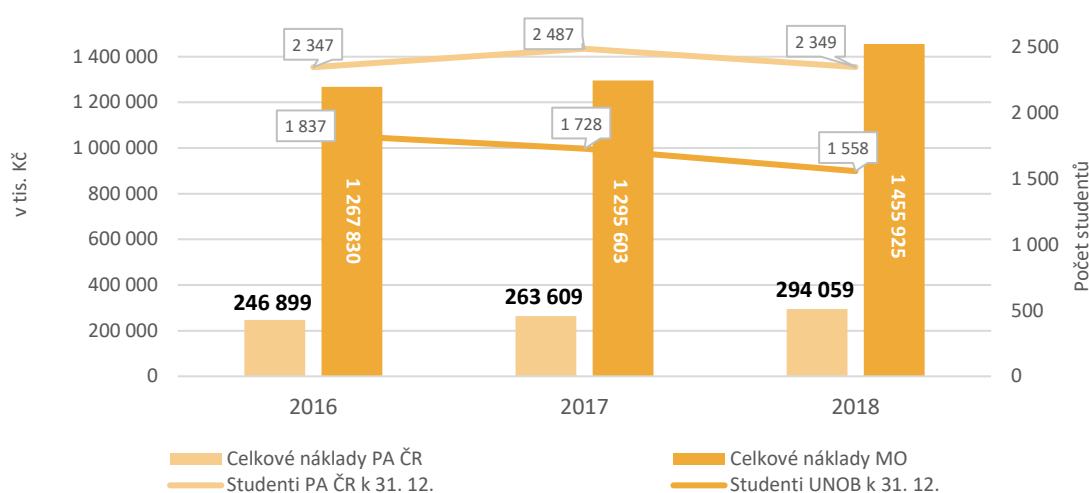
79 KA č. 18/30 – *Peněžní prostředky a majetek státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané policejní školy Ministerstva vnitra* (KZ byl zveřejněn v částce 4/2019 *Věstníku NKÚ*).

80 Ustanovení § 94 odst. 1 a 2 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

- NKÚ také v kontrole zjistil, že MV a MO nevyhodnocovaly efektivitu fungování státních vysokých škol, protože mj. nesledovaly náklady na jednoho studenta nebo využívání nemovitostí, se kterými školy hospodaří. Rozpočet státních vysokých škol byl tvořen pouze na základě čerpání rozpočtu v předchozích letech bez přímé souvislosti např. s počtem studentů. MV také neplnilo cíle stanovené v koncepčních dokumentech vysokoškolského vzdělávání, např. stanovení oboru vzdělání pro konkrétní systemizované služební místo nebo maximalizace využití absolventů vybraných studijních programů PA ČR. Zpoždění v plnění cílů činilo v době ukončení kontroly NKÚ asi rok a půl. PČR měla ke konci srpna 2019 o **223 %** více policistů s vysokoškolským vzděláním, než bylo požadováno její systemizací. Zároveň ale pouze **31 %** z celkového počtu vysokoškolsky vzdělaných policistů tvořili v roce 2019 absolventi PA ČR. NKÚ dále zjistil, že MV ani PČR nepovažovaly PA ČR v období 2016 až 2019 za „profesní akademii policistů“, kdežto MO stanovilo UNOB jako hlavní rekruční zdroj pro doplňování důstojnického sboru AČR.

21 % (PA ČR) a 54 % (UNOB) jsou podíly absolventů státní vysoké školy, kteří se uplatnili na vedoucích pozicích u policie a v armádě ke konci srpna 2019.

Graf č. 13: Meziroční srovnání vývoje nákladů na činnost PA ČR a UNOB a počtu studentů těchto škol

Zdroj: Monitor státní pokladny (výkaz zisků a ztráty PA ČR), informace PA ČR a informace MO (náklady resortu zahrnují náklady MO, Armádní Servisní, p. o., a organizace Vojenská lázeňská a rekreační zařízení, p. o., které se vztahují k vysokoškolskému vzdělávání).

MV A MO SOUSTAVNĚ ZVYŠOVALY VYNAKLÁDANÉ PROSTŘEDKY NA ZABEZPEČOVÁNÍ VZDĚLÁVACÍCH POTŘEB PČR A AČR, ANIŽ BY VYHODNOCOVALY JEJICH EFEKTIVITU A SKUTEČNÝ PŘÍNOS.

NKÚ pozitivně hodnotí, že v červenci roku 2020 předložilo MV vyhodnocení opatření přijatých ke KZ z KA č. **18/30**, v rámci které NKÚ mj. vyhodnotil, že reorganizace policejních škol realizované Ministerstvem vnitra nebyly provedeny účelně a efektivně, neboť nebylo dosaženo předpokládaných úspor peněžních prostředků a nedošlo k zefektivnění systému policejního vzdělávání. Přijatá opatření MV měla za cíl především zvýšit počet absolventů, kteří nastoupí do služebního poměru k PČR, alespoň na **50 %** a zavést systém sledování a vyhodnocování nákladů na studující. MV provedlo i některé úspory navržené Nejvyšším kontrolním úřadem.

V návaznosti na rizika v oblasti vězeňství v ČR, jako jsou např. přeplněnost věznic, zaměstnávání vězňů a každoroční zvyšování výdajů vězeňství, provedl NKÚ KA č. **19/07**, jejímž cílem bylo prověřit, zda Vězeňská služba České republiky /VS ČR/ hospodařila s majetkem a peněžními prostředky účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolou u VS ČR byly zjištěny jednotlivé případy porušení právních předpisů v oblasti pronajímání majetku, zadávání veřejných zakázek a zveřejňování smluv v registru smluv. MS v rozporu se svou povinností⁸¹ zpracovávat koncepci svěřeného odvětví a analyzovat dosahované výsledky neprovedlo celkové vyhodnocení naplnění *Koncepce rozvoje českého vězeňství 2015*. V navazující *Koncepci vězeňství do roku 2025* pouze konstatovalo, že cíle a záměry předchozí koncepce se nepodařilo naplnit. NKÚ zjistil nedostatky také v této navazující koncepci, kde MS mj. nevyšlo peněžní prostředky potřebné ke splnění jejích cílů, nestanovilo priority ani časovou osu jejich plnění ani měřitelné cíle pro hodnocení jejich plnění. MS rovněž neprovádělo průběžné hodnocení stavu plnění cílů *Koncepce vězeňství do roku 2025*.

- Ze statistik Rady Evropy vyplynulo, že k 31. 12. 2018 bylo v ČR celkem **21 577** vězňených osob, což byl po přepočtu na 100 tis. obyvatel (**203** vězňených osob) jeden z nejvyšších počtů v Evropě.⁸² MS a VS ČR nezajistily dostatečnou kapacitu věznic a realizovaná opatření neřešila problém nevyhovujícího stavebního uspořádání většiny věznic. VS ČR měla za úkol do konce roku 2018 vybudovat **2 300** nových ubytovacích míst, ale do začátku roku 2019 jich vybudovala pouze **462**. Vzhledem k současnému poklesu počtu vězňených osob je sice reálné, že v brzké době dojde k dosažení požadované ubytovací plochy 4 m²/osobu, ale ubytovací plocha se nepřiblíží moderním evropským požadavkům ubytovacího standardu 6 m²/osobu. MS zatím nepřistoupilo k legislativní změně, která by navýšila požadavky na ubytovací plochu. Kapacitu věznic v budoucnu může negativně ovlivnit i skutečnost, že tisíce odsouzených (k 31. 12. 2018 to bylo 2 949 osob) nenastoupily výkon trestu odnětí svobody. VS ČR se také nepodařilo v oblasti zajištění práce pro zaměstnatelné odsouzené vytvořit podmínky pro pracovní činnost cca **40 %** zaměstnatelných odsouzených.

Z mezinárodního srovnání NKÚ mj. vyplynulo, že denní výdaje na vězňenou osobu v ČR v roce 2017 činily 46,5 €, což je srovnatelné se sousedním Slovenskem (43,70 €).

V oblasti mezinárodních vztahů prověřil NKÚ u MZV a MŠMT v KA č. [19/05](#) na úrovni systému účelnost prostředků ve výši **12,6 mld. Kč** poskytnutých mezinárodními organizacím /MEO/ v období 2014–2018. ČR spolupracuje s téměř **500** mezinárodními organizacemi, kterým poskytuje povinné a další příspěvky. Gestory spolupráce s těmito MEO jsou správci jednotlivých kapitol státního rozpočtu v závislosti na věcném zaměření. Nejvýznamnějším gestorem z pohledu výše peněžních prostředků poskytnutých v rámci povinných příspěvků MEO bylo v roce 2018 MZV s částkou **990,2 mil. Kč**, následovalo MO (**686,4 mil. Kč**) a MŠMT (**618,9 mil. Kč**). V řadě případů byly tyto peněžní prostředky poskytnuty MEO nevládního charakteru, které nespádají mezi MEO zásadního zahraničněpolitického významu.

81 Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

82 Rada Evropy *Statistiques Pénales Annuelles du Conseil de l'Europe* (SPACE I – 2019).

NKÚ vyhodnotil, že nebyly naplněny předpoklady pro účelné poskytování prostředků MEO. Opatření stanovená vládou ČR⁸³, která mimo jiné sledovala dosažení úspor, nebyla řádně plněna. Nedůsledné plnění stanovených úkolů se týkalo postupů před vznikem spolupráce s MEO, sledování a vyhodnocování přínosů spolupráce a koordinace.

- NKÚ v kontrole zjistil, že docházelo ke vzniku nových spoluprací a nových finančních závazků vůči MEO bez informování vlády nebo MZV, ačkoliv gestoři spolupráce s MEO měli povinnost s MZV tyto návrhy projednat a předložit je vládě. MZV mohlo uvedené případy identifikovat a prověřit až zpětně na základě informací z pravidelného monitoringu, nicméně tyto informace nevyužívalo. NKÚ vyhodnotil monitoring jako neúčelný, protože MZV nespécifikovalo jeho kritéria, informace od jednotlivých gestorů tak nebyly porovnatelné a úplné, tudíž neodpovídaly požadavkům usnesení vlády. MZV tak nemělo informace pro potřeby sledování spolupráce s MEO a hodnocení jejich přínosů, což bylo jedním z předpokladů zvýšení efektivity spolupráce ČR s MEO. NKÚ dále zjistil, že resorty nevyhodnocovaly přínosy spolupráce s některými MEO, protože si nestanovily cíle, kterých chtějí spoluprací dosáhnout. NKÚ také poukázal na nesprávné vykazování peněžních prostředků na příspěvky MEO, což v důsledku ovlivňuje spolehlivost údajů evidovaných v *Integrovaném informačním systému Státní pokladny*. Z dostupných zdrojů tak nelze získat spolehlivé informace o tom, s kolika MEO ČR spolupracuje a jaká je celková výše peněžních prostředků poskytnutých mezinárodními organizacím. Vzhledem k absenci ucelených informací o spolupráci s MEO a jejich přínosech oslovil NKÚ všechny správce kapitol a ČNB a příslušné informace o spolupráci a přínosech za rok 2018 získal dotazníkovým šetřením⁸⁴. Z tohoto šetření např. vyplynulo, že přínos spolupráce byl v roce 2018 vyhodnocen pouze u **49 %** MEO.

NKÚ VYHODNOTIL, ŽE V OBLASTI SPOLUPRÁCE S MEO NEDOŠLO KE ZVÝŠENÍ EFEKTIVNOSTI, KTERÉ POŽADOVALA VLÁDA ČR, PROTOŽE DEKLAROVANÉ KROKY BYLY RESORTY REALIZOVÁNY POUZE FORMÁLNĚ, ÚSPORY BYLY SPÍŠE VÝJIMKOU A MEZIRESORTNÍ KOORDINACE SE NEZLEPŠILA.

NKÚ pozitivně hodnotí, že v reakci na výše uvedená zjištění vláda ČR přijala usnesení⁸⁵, na jehož základě se MZV zavázalo v rámci nápravných opatření vypracovat indikátory pro monitoring spolupráce s MEO a také jednoznačně definovat významný finanční závazek vůči MEO, jehož vznik bude podmíněn schválením vlády. Výsledky kontroly byly kladně přijaty na jednání zahraničního výboru PS PČR s tím, že výbor navrhl projednání a řešení tématu za přítomnosti jednotlivých gestorů spolupráce s MEO.

83 Od roku 2012 přijímala vláda ČR systémová opatření týkající se spolupráce s MEO s cílem zefektivnit spolupráci, posílit mezikolortní koordinaci a přinést finanční úspory. Zejména se jednalo o usnesení vlády České republiky ze dne 2. května 2013 č. 317, *ke členství České republiky v mezinárodních organizacích*.

84 Dotazníkové šetření NKÚ: <https://www.nku.cz/scripts/detail.php?id=11033>.

85 Usnesení vlády České republiky ze dne 14. září 2020 č. 916, *ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/05 „Peněžní prostředky státu poskytované mezinárodními organizacím a další související výdaje“*.

5.7 ZEMĚDĚLSTVÍ

Zvýšení efektivity a konkurenceschopnosti českého zemědělství patří k hlavním prioritám zemědělské politiky ČR do roku 2030.⁸⁶ Jedním z významných zdrojů financování podpory deklarovaného cíle jsou dotace poskytované Podpůrným a garančním rolnickým a lesnickým fondem, a.s. /PGRLF/, který se zaměřuje především na poskytování finančních podpor podnikatelským subjektům v sektoru zemědělské prvovýroby, zpracování zemědělských produktů či lesního hospodářství a zpracování dřeva.

Na podporu zemědělského sektoru poskytovanou tímto fondem se zaměřil NKÚ při KA č. 19/18 s cílem prověřit, jak Ministerstvo zemědělství /MZe/ řídí činnost PGRLF, a vyhodnotit systém poskytování a nastavení podpor včetně podmínek pro jejich čerpání. Kontrola se také zaměřila na to, jak MZe plní svou roli zakladatele a současně jediného akcionáře, resp. vlastníka fondu. V kontrolovaných letech 2014 až 2018 PGRLF prostřednictvím 16 programů vyplatil příjemcům zhruba **6,2 mld. Kč**, z toho **82 %** tvořily nenávratné podpory a **18 %** úvěry.

Zásadní nedostatky NKÚ zjistil u MZe v oblasti strategického řízení činnosti PGRLF. U programů podpor nestanovilo konkrétní, měřitelné a časově vymezené cíle. Rovněž nestanovilo vhodné ukazatele, díky kterým by mohlo sledovat, zda a jak poskytované prostředky přispívají k rozvoji zemědělství a lesnictví, což je rizikem pro účelnost vynakládaných prostředků SR. Ukazatele byly velmi obecné a neobsahovaly očekávané cílové hodnoty. Současně MZe schvalovalo z pozice jediného akcionáře některé významné strategické a plánovací dokumenty důležité pro řízení PGRLF s velkým zpožděním. Je tedy otázkou, zda a jak je pak mohlo využít k efektivnímu výkonu akcionářských práv vůči fondu.

- NKÚ již v minulosti při KA č. 05/10⁸⁷ upozornil na nevhodnost právní formy PGRLF. I v této kontrole NKÚ vyhodnotil, že právní forma PGRLF jako akciové společnosti neodpovídá obecným principům stanoveným ve vládní *Strategii vlastnické politiky státu*. Ta uvádí, že obchodní společnosti vlastněné státem vznikají kvůli podnikání, jako hlavní cíl mají dosahování zisku a měly by být na vlastníkově maximálně finančně nezávislé. PGRLF je sice obchodní společností, v jeho činnosti ale zcela převažuje podpora hospodářské politiky státu v sektoru zemědělství, a to zejména formou poskytování subvencí zemědělcům. Rozhodujícím zdrojem prostředků pro činnost fondu jsou dotace ze státního rozpočtu. PGRLF je tak při plnění svých úkolů finančně zásadně závislý na státu jakožto jediném akcionáři. NKÚ dále upozornil na omezení svých kontrolních pravomocí vůči PGRLF plynoucí z jeho soukromoprávní formy obchodní společnosti. Ačkoliv dominantní činností PGRLF je poskytování návratných a nenávratných podpor zemědělcům, nemohla kontrola NKÚ proběhnout v plném rozsahu jako u veřejných institucí, které obdobně poskytují finanční podpory konečným příjemcům v rámci naplňování politik státu. Za současného právního stavu nemá NKÚ mandát kontrolovat prostředky a činnost celého PGRLF. Ten zase nemá povinnost oddělovat procesy, které souvisejí s nakládáním s dotacemi ze státního rozpočtu, od jiných svých činností. NKÚ také nemohl zkontrolovat přímo zemědělce jako konečné příjemce, protože PGRLF jako soukromoprávní společnost s nimi uzavírá smlouvy o podpoře svým jménem, nikoliv jménem státu.

MZe určovalo s velkou prodlevou hodnotící ukazatele pro členy představenstva, kteří tak v letech 2014–2017 vykonávali své funkce 5 až 10 měsíců v roce bez schválených ukazatelů, podle kterých by se měla určovat výše jejich ročních odměn.

86 Usnesení vlády České republiky ze dne 2. května 2016 č. 392, o *Strategii resortu Ministerstva zemědělství ČR s výhledem do roku 2030*.

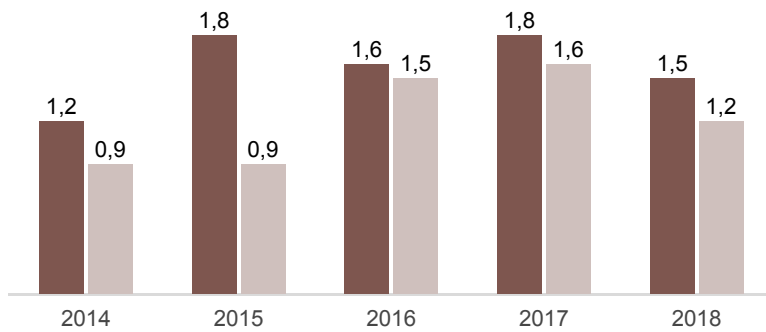
87 KA č. 05/10 – *Podpora zemědělství a lesního hospodářství poskytovaná prostřednictvím Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a. s.* (KZ byl zveřejněn v části 4/2005 *Věstníku NKÚ*).

Z důvodu nesprávných řídicích postupů nemůže MZe hodnotit účelnost ani přínosy vyplacené podpory

I PŘES VÝZNAMNÝ OBJEM FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ NEMOHLA KVŮLI NEVHODNÉ PRÁVNÍ FORMĚ PROBĚHNOUT KONTROLA PGRLF V PLNÉM ROZSAHU JAKO U JINÝCH VEŘEJNÝCH INSTITUCÍ, POSKYTOVATELŮ DOTACÍ A PŘÍJEMCŮ DOTACÍ

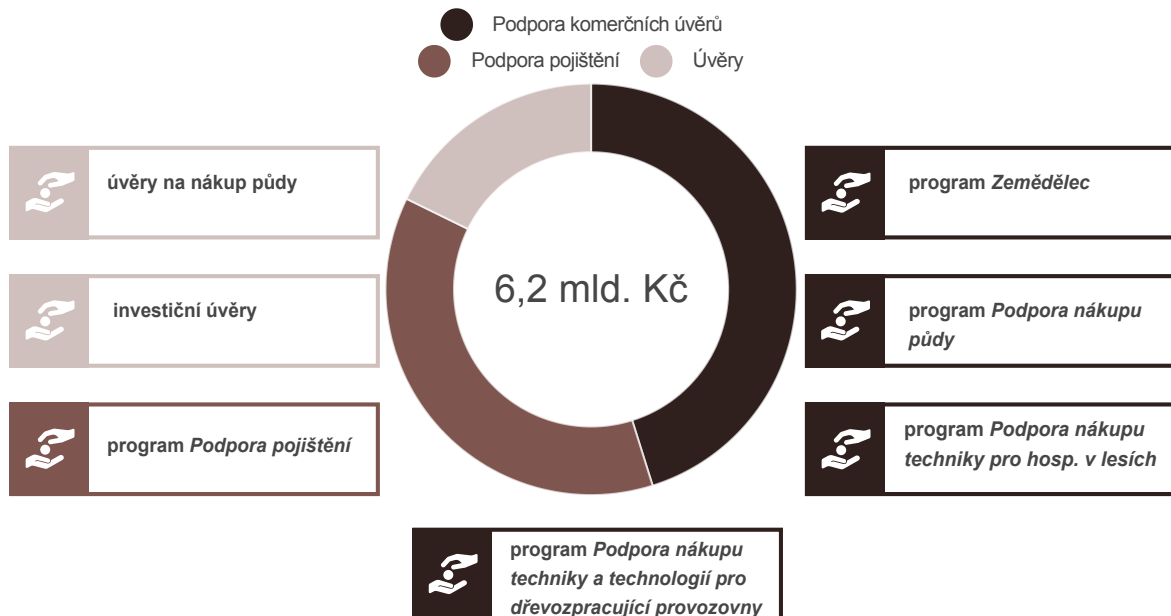
Výše dotací poskytnutých Podpůrnému a garančnímu rolnickému a lesnickému fondu ze státního rozpočtu a výše podpor vyplacených tímto fondem (v mld. Kč)

Právní forma PGRLF jako akciové společnosti s ohledem na úkoly, které plní, dle názoru NKÚ neodpovídá obecným principům schváleným vládou ve *Strategii vlastnické politiky státu*

● Výše poskytnuté dotace ● Vyplacené podpory včetně úvěrů PGRLF

Přehled celkově vyplacených podpor za jednotlivé programy v letech 2014–2018 a vybrané programy v gesci PGRLF

NKÚ MINISTERSTVU ZEMĚDĚLSTVÍ V RÁMCI PROJEDNÁVÁNÍ JEHO STANOVISKA PRO VLÁDU ČR NAVRHL ZVÝŠIT TRANSPARENTNOST DOHLEDU NAD POSKYTOVÁNÍM PROSTŘEDKŮ STÁTU A PRAVIDELNĚ PROVÁDĚT KONTROLU VYUŽÍVÁNÍ DOTACÍ UDELENÝCH PODPŮRNÉMU A GARANČNÍMU ROLNICKÉMU A LESNICKÉMU FONDU ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU VE SMYSLU NAPLNĚNÍ PŘÍSLUŠNÉHO USTANOVENÍ ZÁKONA O ZEMĚDĚLSTVÍ⁸⁸.

MZe v návaznosti na výsledky kontroly NKÚ přijalo opatření, že v rámci meziresortní pracovní skupiny pro *Strategii vlastnické politiky státu* bude řešit otázku právní formy a dalšího směřování PGRLF a o výsledcích bude informovat vládu. Dále MZe deklarovalo pravidelné provádění kontrol využívání dotací přidělovaných PGRLF a umožní NKÚ na jeho žádost v rámci kontrolních akcí přístup k výsledkům těchto kontrol včetně podkladů, ze kterých výsledky kontrol vycházejí.

V předchozích kontrolních akcích NKÚ poukázal na systémové nedostatky v systému poskytování národních⁸⁹ i evropských⁹⁰ dotací. V této souvislosti NKÚ považuje za velmi důležité, že MZe přijalo doporučení NKÚ jako účinnou pomoc a na základě výsledků kontrol přijalo řadu opatření směřujících ke zlepšení systému poskytování národních i evropských dotací.

- V rámci národních dotací MZe převedlo od začátku roku 2020 systém poskytování těchto dotací na SZIF, který je akreditovanou platební agenturou pro oblast zemědělství v ČR. Tím by mělo dojít ke zkvalitnění administrace žádostí a jejich důslednější kontrole. Současně MZe vypracovalo nové metodické pokyny pro administraci některých národních dotací, kde podrobně stanovilo postup při podávání žádostí, výběru žádostí včetně dokládání uznatelných nákladů, čímž by měla být zajištěna lepší kontrola účelnosti a hospodárnosti výdajů.
- V rámci evropských dotací MZe provedlo změny pravidel pro poskytování dotací na projekty financované z *Programu rozvoje venkova*. Tyto změny mají vést ke zlepšení administrace a kontroly projektů, lepší specifikaci způsobilosti výdajů, včetně zavedení limitů výdajů. Dle vyjádření MZe by v programovém období 2021–2027 mělo dojít k lepšímu nastavení dotací a podmínek pro žadatele ve smyslu větší podpory malých a středních podniků a podpory projektů, které by více odpovídaly prioritám ČR a potřebám zemědělců, na což v poslední době často poukazyval NKÚ i další kontrolní instituce včetně EÚD.

⁸⁸ Ustanovení § 2da zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

⁸⁹ KA č. 15/09 – *Peněžní prostředky vynakládané na podporu vzdělávání a na poradenství a propagaci v resortu Ministerstva zemědělství* (KZ byl zveřejněn v částce 4/2016 *Věstníku NKÚ*) a KA č. 18/08 – *Peněžní prostředky vynakládané na podpory v sektoru živočišné výroby* (KZ byl zveřejněn v částce 3/2019 *Věstníku NKÚ*).

⁹⁰ KA č. 14/26 – *Peněžní prostředky vynakládané na projekty Programu rozvoje venkova* (KZ byl zveřejněn v částce 2/2015 *Věstníku NKÚ*); KA č. 15/09 – (viz předchozí poznámka pod čarou); KA č. 17/06 – *Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu vynaložené na podporu lesnictví* (KZ byl zveřejněn v částce 1/2018 *Věstníku NKÚ*); KA č. 17/26 – *Peněžní prostředky určené na opatření Spolupráce v rámci Programu rozvoje venkova ČR na období 2014–2020* (KZ byl zveřejněn v částce 3/2018 *Věstníku NKÚ*); KA č. 18/08 (viz předchozí poznámka pod čarou).

5.8 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Hlavním cílem státní politiky v oblasti životního prostředí je zajistit zdravé a kvalitní životní prostředí pro občany, výrazně přispět k efektivnímu využívání veškerých zdrojů a minimalizovat negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí. Realizace efektivní ochrany životního prostředí byla vymezena *Státní politikou životního prostředí České republiky 2012–2020*, jejíž součástí byla také oblast zmírňování dopadů nebezpečí, včetně mimořádných událostí a krizových situací (katastrof). V posledních letech je jejich výskyt výrazně ovlivněn prohlubujícími se projevy změny klimatu, zejména častějším výskytem sucha a dalších nebezpečných hydrometeorologických jevů, jako jsou povodně, přívalové srážky nebo silný vítr. Těmto hrozbám nelze beze zbytku zabránit, proto je třeba klást důraz na systém preventivních, mitigačních a zejména adaptačních opatření v souvislosti s projevy změny klimatu v podmínkách ČR. NKÚ se v roce 2020 v oblasti životního prostředí zaměřil na to, jak je stát připraven čelit přírodním katastrofám a jak plní některá z výše uvedených opatření.

V roce 2020 NKÚ dokončil v této oblasti dvě kontrolní akce, ve kterých prověřil:

- systém a realizaci podpory protipovodňových opatření (KA č. [19/04](#));
- hospodaření státního podniku Lesy České republiky včetně postupu tohoto podniku při řešení kůrovcové kalamity (KA č. [19/33](#)).

Povodně představují podle MŽP pro Českou republiku největší přímé nebezpečí v oblasti přírodních katastrof a jsou příčinou závažných krizových situací, které způsobují nejenom rozsáhlé materiální škody, ale rovněž ztráty na životech. Přesto, jak ukázala KA č. [19/04](#), odpovědné orgány nevytvářely předpoklady pro předcházení vzniku povodní a minimalizaci jejich škod dle požadavků koncepčních a strategických dokumentů. NKÚ upozornil na systémové nedostatky v podobě zpoždění realizace protipovodňových opatření, malého rozsahu uskutečňování přírodně blízkých opatření včetně revitalizací a renaturací či systémový nedostatek v podobě výstavby v aktivních zónách záplavových území.

- MŽP a MZe stanovily ve vládou schválených plánech v období 2015 až 2021 realizovat **135** protipovodňových opatření, z nichž více než **50 %** nebude do roku 2021 ani zahájeno. Průměrnou roční potřebu finančních zdrojů odhadly ve výši **4,2 mld. Kč**. Ve skutečnosti MŽP a MZe v letech 2016–2018 vynaložily průměrně pouze **1,4 mld. Kč** za rok. Dále NKÚ zjistil, že kontrolované státní podniky povodí⁹¹ v letech 2010–2018 v případě stavebních projektů realizovaly zejména technická opatření (např. stavby hrází) z prostředků MZe a pouhá **4 %** opatření připadla na přírodně blízká protipovodňová opatření podporovaná MŽP prostřednictvím OPŽP. NKÚ též důrazně upozornil na závažný problém spočívající v nové výstavbě v aktivních zónách záplavových území, přestože takovou výstavbu vodní zákon⁹² zakazuje. Na vzorku 40 staveb dokončených v letech 2015 až 2018 bylo kontrolou vydávání stanovisek správců povodí mj. zjištěno, že v 11 případech nebylo v době vydání stanoviska správce povodí stanoveno záplavové území včetně aktivní zóny.

HLAVNÍ PŘÍČINY, PROČ NEJSOU VYTVÁŘENY PŘEDPOKLADY PRO PŘEDCHÁZENÍ VZNIKU POVODNÍ, SPATŘUJE NKÚ VE ZPOŽDĚNÍ REALIZACE PROTIPOVODŇOVÝCH OPATŘENÍ, V MALÉM ROZSAHU PROSAZOVÁNÍ PŘÍRODNĚ BLÍZKÝCH OPATŘENÍ A V REALIZACI VÝSTAVBY V AKTIVNÍCH ZÓNÁCH ZÁPLAVOVÝCH ÚZEMÍ.

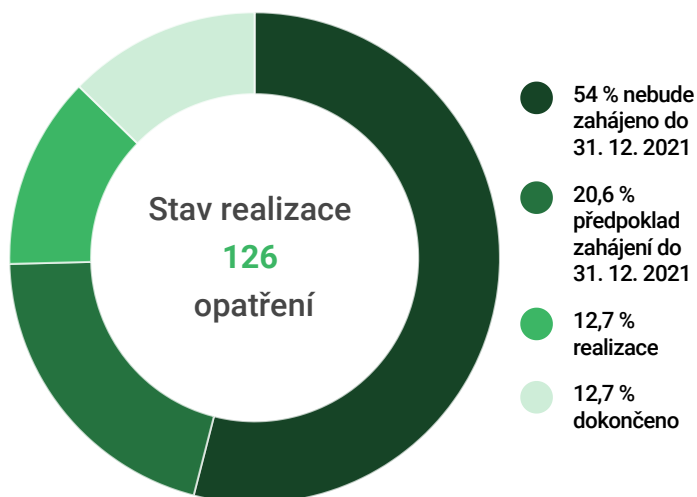
91 Povodí Labe, s. p., Povodí Moravy, s. p., Povodí Odry, s. p., Povodí Vltavy, s. p.

92 Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

Stát nerealizuje včas opatření v souvislosti s mimořádnými přírodními událostmi

POMALOU REALIZACÍ PROTIPOVODŇOVÝCH OPATŘENÍ STÁT PODCEŇUJE RIZIKO VZNIKU POVODNÍ

i

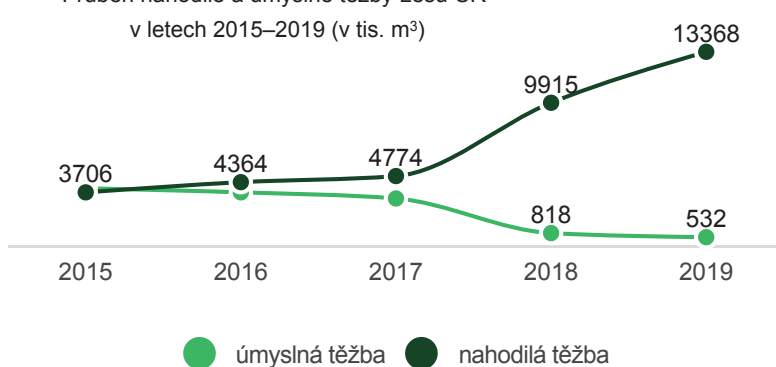
Deset nejrozsáhlejších povodní si v posledních letech vyžádalo až 135 obětí na životech a vyčíslená škoda na majetku činila více než 186 mld. Kč

NKÚ spatřuje systémový nedostatek v tom, že stát umožňuje výstavbu v aktivních zónách záplavového území

MZE A LESY ČR REAGOVALY POZDĚ NA EXTRÉMNÍ ROZŠÍŘENÍ KŮROVCE A LESY ČR ZVOLILY PRO PRODEJ DŘEVA NEVÝHODNÝ OBCHODNÍ MODEL, KTERÝ NAVÍC NEGATIVNĚ OVLIVNIL ASANOVÁNÍ KŮROVCOVÉHO DŘEVÍ

Průběh nahodilé a úmyslné těžby Lesů ČR v letech 2015–2019 (v tis. m³)

NKÚ pozitivně hodnotí skutečnost, že na základě jeho zjištění LČR přepracovaly model hospodaření a obchodování s dřívím

Aktuálním nebezpečím v oblasti přírodních katastrof je kůrovcová kalamita. Jak ukázaly výsledky KA č. 19/33, MZe i Lesy ČR přijaly opatření reagující na rozšíření kůrovce s velkou časovou prodlevou. Za nejzávažnější nedostatek považuje NKÚ skutečnost, že Lesy ČR až do roku 2019 nereagovaly na extrémní rozšíření kůrovce změnou Strategie Lesů ČR 2015–2019, přestože kůrovcová kalamita začala gradovat již v roce 2016. Lesy ČR na to reagovaly jen dílčími opatřeními, ačkoli bylo zřejmé, že přijímaná opatření nejsou dostatečně účinná. MZe nepožadovalo, resp. ani nenavrhovalo adekvátní opatření k omezení šíření kůrovce a zmenšení dopadů kůrovcové kalamity. Systémové řešení přijaly Lesy ČR až v roce 2019 ve strategii na období let 2019 až 2024.

- NKÚ posouzením jednotlivých způsobů prodeje dříví prokázal, že Lesy ČR oproti rokům 2016 a 2017 realizovaly v roce 2018 prodej dříví méně výhodným způsobem. Do roku 2017 byl pro Lesy ČR výhodnější obchodní model spočívající v tom, že náklady na těžbu jsou zcela nebo částečně přeneseny na odběratele. Tento model ovšem při extrémní kůrovcové kalamitě už nebyl výhodný, zejména kvůli zvýšeným nákladům a zároveň nižším prodejním cenám dříví. Lesy ČR vzhledem k dlouhodobým komplexním smlouvám nebyly schopny v době kalamity včas reagovat na situaci, kdy rostla nahodilá těžba, klesaly ceny dřeva a na trhu byl nedostatek pracovních sil a lesnické techniky. Výhodnějším druhým modelem spočívajícím v prodeji sortimentů ve vlastní režii, který přinášel i nejvyšší zpeněžení, Lesy ČR v roce 2018 realizovaly pouze 7 % z celkového objemu prodaného dříví. Navíc Lesy ČR v komplexních smlouvách přenesly na odběratele povinnost asanovat vytěžené dříví napadené kůrovcem, čímž se zbavily přímého vlivu na tyto asanace. Dle NKÚ to představovalo významné riziko z hlediska včasného asanování kůrovcového dříví, což vedlo ke zhoršení kalamitní situace.

Cena zpeněžení dříví dosažená LČR v roce 2018 činila prostřednictvím modelu prodeje sortimentů 1 263 Kč/m³, prostřednictvím prodeje v aukci 613 Kč/m³ a prostřednictvím „obchodního modelu P“⁹³ 786 Kč/m³.

NKÚ pozitivně hodnotí skutečnost, že na základě výsledků KA č. 19/33 Lesy ČR přijaly strategický materiál Konceptu strategického rozvoje LČR na období od 1. 9. 2019 do 31. 12. 2024, kde v souvislosti s kůrovcovou kalamitou přepracovaly model hospodaření a obchodování s dřívím. Došlo zejména k radikálnímu nárůstu objemu dříví dodávaného přímo zpracovatelům, posílení vlastních výrobních kapacit, zavedení nových kanálů pro výrobu vlastního dříví (dynamický nákupní systém, rámcové dohody) a vytvoření vlastní kompletní obchodní struktury v rámci státního podniku. Nový obchodní model umožňuje pružněji reagovat na změny vnějších podmínek.

V oblasti ochrany životního prostředí NKÚ soustavně sleduje odezvu na výsledky své kontrolní činnosti. V roce 2019 ukončil KA č. 18/27⁹⁴ zaměřenou na opatření realizovaná v resortech zemědělství a životního prostředí z důvodu zmírnění dopadů sucha a nedostatku vody. Kontrola NKÚ na základě dat za roky 2013 až 2018 zejména poukázala na skutečnost, že zásadní opatření pro boj se suchem chybí, stejně jako chybí potřebná právní úprava. MZe a MŽP vykazují na boj se suchem značné množství vyplácených dotací, ale zpravidla jde o dotační programy, které fungují již řadu let a nejsou primárně určeny a zacíleny na boj se suchem a nedostatkem vody. Nové programy se rozjíždějí velmi pomalu a se značným zpožděním. Výsledky kontroly vyvolaly rozsáhlou mediální reakci a otevřely diskusi o této problematice. Stanovisko MZe a MŽP ke kontrolnímu závěru včetně navržených opatření k nápravě bylo projednáno vládou i výborem pro životní prostředí PS PČR.

93 V „obchodním modelu P“ je část nákladů na těžební práce přenesena na odběratele (soustředění, přiblížení a odvoz), vyrobené dříví nevstupuje do zásob LČR. Obchodní model „P“ se nazývá podle lokality prodeje (pařez), na které dochází po skácení stromu a po nezbytných kontrolách k přechodu vlastnického práva k dříví. LČR využívají obchodní model „P“ na lesních správách.

94 KA č. 18/27 – Opatření realizovaná v resortech zemědělství a životního prostředí z důvodu zmírnění dopadů sucha a nedostatku vody (KZ byl zveřejněn v částce 6/2019 Věstníku NKÚ).

V návaznosti na výsledky KA č. 18/27 došlo ze strany MZe a MŽP k posunu v řešení problematiky sucha, např.:

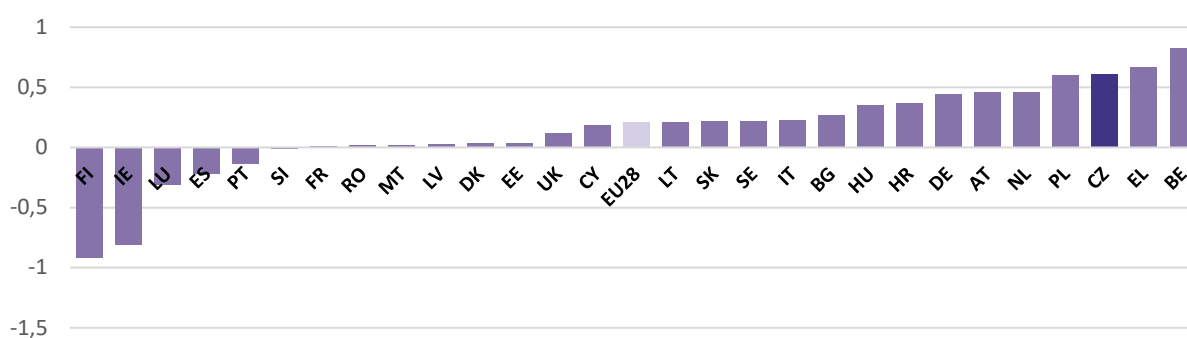
- v prosinci 2020 byla schválena novela zákona o vodách⁹⁵, která stanovuje plán pro zvládnání sucha a stavu nedostatku vody; také definuje pojmy a postupy pro zvládnání sucha;
- MZe zpracovalo desetiletý *Plán opatření pro řešení sucha prostřednictvím pozemkových úprav a adaptací hydromeliorací v horizontu 2030* – nově bude součástí pozemkových úprav i využití starých melioračních systémů;
- *Generel chráněných území pro akumulaci povrchových vod* byl rozšířen o 21 lokalit;
- od roku 2021 platí pravidlo o omezení pole s jednou plodinou na maximálně 30 hektarů pro veškerou ornou půdu, nikoli pouze pro půdu erozně ohroženou.

95 Zákon č. 544/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

5.9 VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE

Výzkum, vývoj a inovace /VaVal/ jsou významným zdrojem hospodářského růstu a konkurenceschopnosti. Oblast VaVal je však oblastí, ve které má ČR výrazné problémy. Ve srovnání s ostatními zeměmi EU intenzita celkových výdajů ČR na VaVal vyjádřená procentuálním podílem na HDP neustále roste. Jak ukazuje graf č. 14, intenzita výdajů na VaVal v % HDP vzrostla mezi roky 2010 a 2019 o **0,61** procentního bodu, což byl třetí největší nárůst mezi zeměmi EU. Naopak inovační výkonnost ČR (měřená pomocí souhrnného inovačního indexu) trvale klesá. Zatímco průměrně EU mezi roky 2010 a 2019 zvýšila svou inovační výkonnost o více než **9 %**, inovační výkonnost ČR se v tomto období snižovala (viz vizualizace). To řadí ČR v tomto ohledu mezi jedny z nejhorších zemí EU. Důležitým aspektem tedy nejsou jen vynaložené objemy finančních prostředků, ale především jejich efektivní využití.

Graf č. 14: Změna intenzity výdajů na VaVal mezi roky 2010 a 2019 (v % HDP)

Zdroj: Eurostat.

Součástí priorit podpory VaVal, která měla dle strategického dokumentu *Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací* přispět ke zvýšení inovační výkonnosti, byla podpora bezpečnostního a zdravotnického výzkumu.

V roce 2020 NKÚ v oblasti výzkumu, vývoje a inovací dokončil dvě kontrolní akce, které byly zaměřeny na podporu:

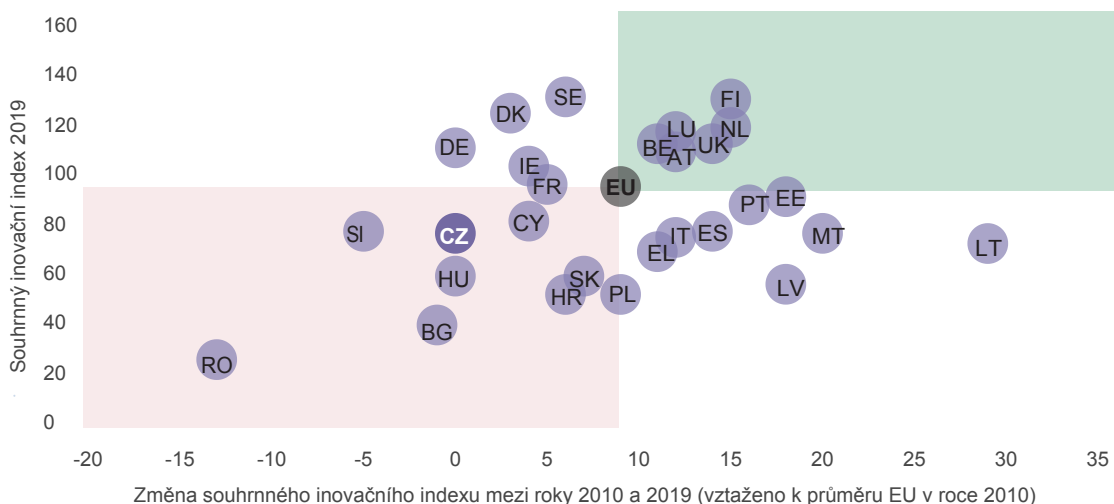
- bezpečnostního výzkumu (KA č. [19/11](#));
- zdravotnického výzkumu (KA č. [19/17](#)).

Výsledky obou kontrolních akcí potvrdily, že klíčovým nedostatkem v oblasti podpory VaVal je absence monitorování a vyhodnocování dopadů poskytované podpory, tzn. nesledování efektivnosti podpory. MV i MZd nesprávně stanovily soustavu indikátorů, což jim znemožnilo vyhodnocovat využití výsledků výzkumných projektů v praxi. To v konečném důsledku způsobuje, že nelze vyhodnotit, zda a do jaké míry podpora poskytnutá bezpečnostnímu výzkumu přispěla ke zlepšení bezpečnosti státu a jeho občanů a podpora poskytnutá zdravotnickému výzkumu přispěla ke zlepšení zdraví české populace a k zabezpečení aktuálních potřeb zdravotnictví.

MV a MZd nesledovaly ani nevyhodnocovaly využití výsledků bezpečnostního a zdravotnického výzkumu v praxi

V EVROPSKÉM SROVNÁNÍ MÁ VÝŠE PODPORY VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ V ČR JASNĚ ROSTOUCÍ VÝVOJ, ALE INOVAČNÍ VÝKONNOST JE POD PRŮMĚREM EU A STAV SE NELEPŠÍ

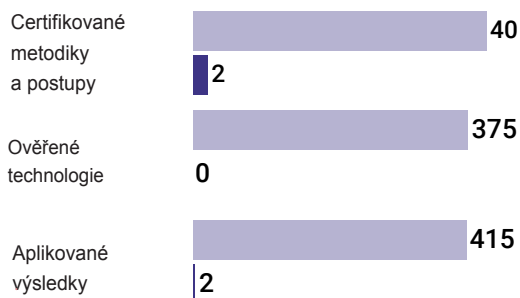

ZÁVAŽNÝM NEDOSTATKEM V OBLASTI PODPORY VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ ZE STRANY MV A MZD BYLA NESPRÁVNĚ NASTAVENÁ SOUSTAVA INDIKÁTORŮ

Bezpečnostní výzkum

Zdravotnický výzkum

- plán
- skutečnost

I po změně MV významně podhodnotilo očekávané počty výstupů bezpečnostního výzkumu. MZd naopak u stanovených ukazatelů nesplnilo cíle

- NKÚ při KA č. 19/11 zjistil, že MV na podporu bezpečnostního výzkumu⁹⁶ poskytlo v letech 2015 až 2018 v rámci dvou programů více než **1,5 mld. Kč**. Systém posuzování a výběru projektů nastavilo sice účelně, ale s dílčími nedostatky, v jejichž důsledku byl v případě jednoho z kontrolovaných projektů⁹⁷ podpořen výzkum částkou ve výši **1,5 mil. Kč** i přesto, že stejnou problematiku řešila již výzkumná organizace v působnosti MD. Stalo se tak navzdory tomu, že MD bylo zastoupeno v orgánu, který tento duplicitní projekt navrhl a doporučil k realizaci. U dalšího podpořeného projektu neprovádělo MV důsledně průběžnou kontrolu a neodhalilo, že předpokládané výsledky projektu již existovaly jako řešení v rámci předchozího realizovaného výzkumu. NKÚ v rámci kontroly provedl vlastní šetření na vzorku **12** projektů podpořených celkovou částkou ve výši **157 mil. Kč**. Sedm z nich vyhodnotil jako účelné, efektivní a hospodárné, u čtyř konstatoval omezenou účelnost nebo efektivnost a jeden projekt vyhodnotil jako zcela neúčelný a neefektivní a zároveň i nehospodárný.
- V rámci KA č. 19/17 NKÚ také odhalil, že MZd ani v jednom ze tří kontrolovaných programů zdravotnického aplikovaného výzkumu⁹⁸ nestanovilo indikátory s důrazem na skutečnou využitelnost ve zdravotnictví, ale pouze indikátory kvantitativní, jako např. počet podpořených projektů či dosažených výsledků. Výsledkem podpory, která měla směřovat především na výzkum využitelný v praxi, pak byly většinou pouze články a publikace. Přitom na první program, který skončil v roce 2015, poskytlo MZd přes **3 mld. Kč** a na druhý doposud vyplatilo **4,2 mld. Kč**. Alarmující je skutečnost, že stejným způsobem MZd nastavilo indikátory i pro nový program na roky 2020 až 2026 s alokací **5,5 mld. Kč**. Z důvodu zajišťování administrace podpory zdravotnického výzkumu zřídilo MZd Agenturu pro zdravotnický výzkum ČR, aniž by jí jednoznačně nastavilo kompetence a stanovilo odpovědnosti. Nastavený způsob komunikace mezi MZd a touto agenturou vedl k administrativní náročnosti, časovým prodlevám a dalším nedostatkům.

Jako zcela neúčelný a neefektivní vyhodnotil NKÚ projekt Unikátní všestranná bezpečnostní kamera založená na nanotechnologiích podpořený částkou přesahující 25 mil. Kč, protože kamera nebyla k datu ukončení projektu dokončena, nebylo dosaženo všech deklarovaných výsledků a navíc výsledek tohoto projektu neměl podobu unikátního řešení.

U Resortního programu výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví III. s podporou přes 3 mld. Kč předpokládalo MZd 415 aplikovaných výsledků, vznikly pouze dva. Naproti tomu místo plánovaných 180 publikačních výstupů vzniklo 2 945 článků a publikací.

MV A MZD NEVYHODNOCOVALY SKUTEČNÝ PŘÍNOS PROGRAMŮ BEZPEČNOSTNÍHO A ZDRAVOTNICKÉHO VÝZKUMU, TEDY ANI EFEKTIVNOST CELÉ PODPORY, A TO ZEJMÉNA Z DŮVODU NESTANOVENÍ SMART CÍLŮ A NA NĚ NAVAZUJÍCÍCH INDIKÁTORŮ, JEJICHŽ POMOCÍ JE MOŽNÉ SLEDOVAT VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ V PRAXI.

96 Jednalo se o dotace pro příjemce například na zabezpečení sítí, analýzu obrazových dat, vývoj bezpečnostních kamer, inteligentních bezpečnostních systémů apod.

97 Projekt *Vliv reklamních zařízení na bezpečnost silničního provozu*.

98 *Resortní program výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví III.* realizovaný v letech 2010–2015 (první program); *Program na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu na léta 2015–2022* (druhý program); *Program na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu na léta 2020–2026* (nový program).

V souvislosti s kontrolní akcí č. [19/11](#) NKÚ pozitivně hodnotí vyjádření MV, že kontrola ukázala slabá místa systému poskytování podpory VaVal a svými závěry přispěla k dalšímu zlepšení činnosti MV jako gestora bezpečnostního výzkumu. Dále v návaznosti na doporučení NKÚ a vládou uložená opatření MV deklarovalo:

- v systému výběru projektů zajistit průkaznou auditní stopu a stanovit žadatelům povinnost potvrdit, že obdobný výzkum není jiným způsobem financován z prostředků SR a očekávané výsledky již neexistují jako výsledek jiného výzkumu;
- důsledně provádět průběžné kontroly projektů se zaměřením na hodnocení, zda projekt dosáhne požadovaných výsledků uvedených ve smluvním dokumentu;
- sledovat soustavou indikátorů plnění cílů programu i využití výsledků/výstupů v praxi a cílové hodnoty indikátorů stanovit na reálné úrovni.

V návaznosti na zjištění NKÚ při KA č. [19/17](#) MZd deklarovalo, že vypracuje evaluační metodiky pro vyhodnocení přínosů a dopadů programů podpory zdravotnického výzkumu. Současně v nových programech podpory nastaví cíle a indikátory ve vzájemné spojitosti, aby stanovené indikátory reálně vypovídaly o plnění určených cílů. MZd se též zavázalo vyhodnocovat přínosy a dopady jednotlivých ukončených projektů.

6. MANAGEMENT INSTITUCÍ

Kontrolní a analytická činnost NKÚ je vedle jednotlivých výdajových politik státu zaměřena též na management státních institucí, který v sobě zahrnuje široké spektrum činností spojených s jejich hospodařením, řízením a kontrolou. Při prověřování jejich řídicích a kontrolních systémů se NKÚ soustřeďuje především na to, jak prověřované instituce hospodaří se svěřeným majetkem a peněžními prostředky státu při plnění svého poslání a zajišťování svého provozu. Velkou pozornost při kontrolních akcích věnuje NKÚ také řízení finančních prostředků poskytnutých ČR ze zahraničních zdrojů, především z rozpočtu EU.

V této kapitole jsou shrnuty poznatky NKÚ z uvedených oblastí. Na základě nedostatků zjištěných při kontrolách plnění pravidel hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti NKÚ i nadále spatřuje prostor pro zlepšení výše uvedených činností.

6.1 HOSPODAŘENÍ INSTITUCÍ

Jednou z pravidelně sledovaných oblastí kontrolní činnosti NKÚ je hospodaření státních institucí. V poslední době, kdy NKÚ zaměřuje své kontroly především na hlavní výdajové oblasti vládních politik a jejich účinnost, je jejich součástí také kontrola hospodaření státních institucí. V roce 2020 NKÚ dokončil v této oblasti celkem pět kontrolních akcí zaměřených na:

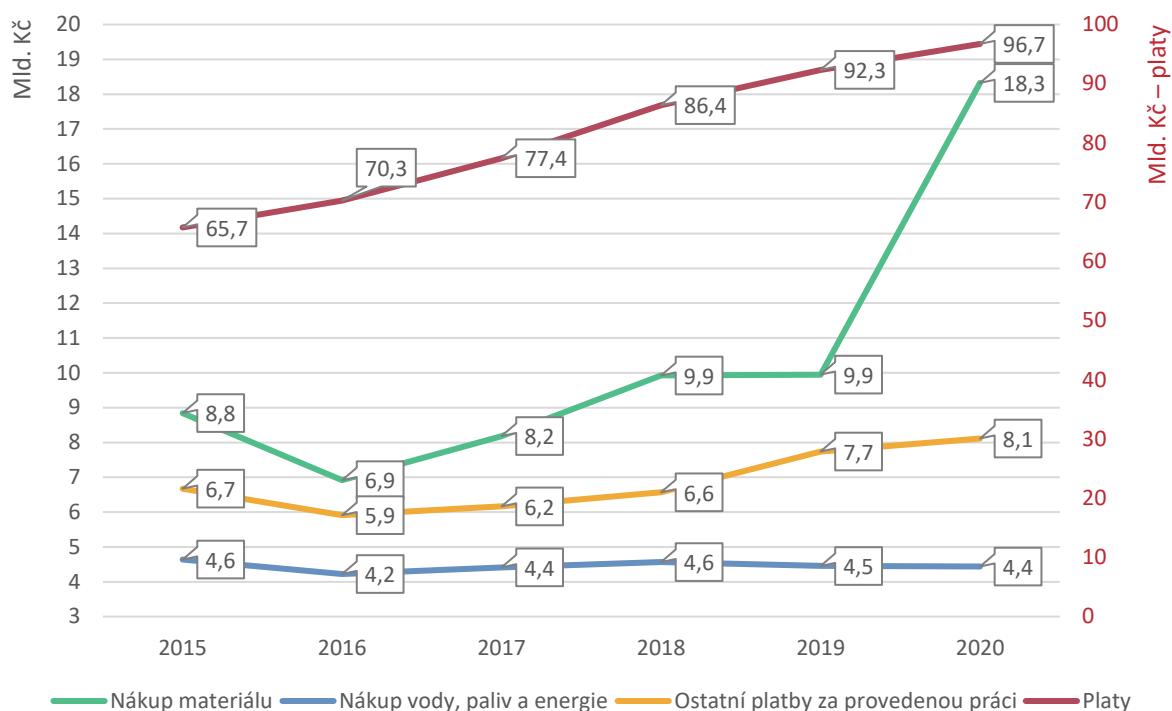
- hospodaření Vězeňské služby (KA č. [19/07](#)), Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (KA č. [19/24](#)), Správy úložišť radioaktivních odpadů (KA č. [19/25](#));
- ochranu sbírek muzejní povahy ve vlastnictví ČR (KA č. [19/09](#));
- hospodaření státního podniku Lesy České republiky (KA č. [19/33](#)).

NKÚ i v uplynulém roce monitoroval výdaje SR související s provozem státních institucí a se správou majetku státu. Na meziročním nárůstu celkových výdajů SR v roce 2020 se velkou měrou podílely běžné výdaje, mezi nimiž dominovaly mandatorní a kvazimandatorní výdaje. Rostly ale také některé běžné výdaje, které jsou součástí provozních výdajů státních organizací. Výrazný nárůst výdajů byl potvrzen ve Zprávě o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2020 i aktuálními údaji, které jsou podrobně popsány v kapitole II.2 této výroční zprávy.

Státní závěrečný účet za rok 2019 uvádí, že na platy a ostatní platby za provedenou práci bylo v roce 2019 vynaloženo celkem **106,6 mld. Kč**, z toho platy dosáhly **98,2 mld. Kč** při meziročním nárůstu o **6,3 mld. Kč**, tj. o **6,9 %** více než v roce 2018. Ostatní platby za provedenou práci činily **8,4 mld. Kč** při meziročním nárůstu o **1,2 mld. Kč** (tj. o **16,5 %**). Oproti roku 2018 se meziročně snížily neinvestiční nákupy a související výdaje celkem o **3,2 mld. Kč** (tj. o **2,9 %**), což bylo ovlivněno především poklesem výdajů souvisejících s neinvestičními nákupy, příspěvky, náhradami a věcnými dary (o **3,4 mld. Kč**), výdajů na úroky a ostatních finančních výdajů (o **1,2 mld. Kč**) a výdajů na nákup vody, paliv a energie (o **0,1 mld. Kč**). Na druhé straně se meziročně nejvíce zvýšily výdaje na nákup služeb (o **1,5 mld. Kč**).

Vývoj vybraných položek neinvestičních výdajů ministerstev v roce 2020 potvrzuje negativní trend nárůstu běžných výdajů u některých položek. Jak ukazuje graf č. 15, v rámci vybraných položek těchto výdajů došlo oproti roku 2019 kromě nárůstu výdajů na platy také k výraznému zvýšení u výdajů na nákup materiálu, a to o **8,4 mld. Kč** (tj. o cca **85 %**). Toto skokové navýšení bylo způsobeno opatřeními realizovanými v souvislosti se snahou zamezit šíření onemocnění covid-19. Platy v roce 2020 dosáhly **96,7 mld. Kč** při meziročním nárůstu o **4,4 mld. Kč** (tj. o **4,6 %**). Na druhé straně výdaje na nákup vody, paliv a energie v průběhu let stagnují.

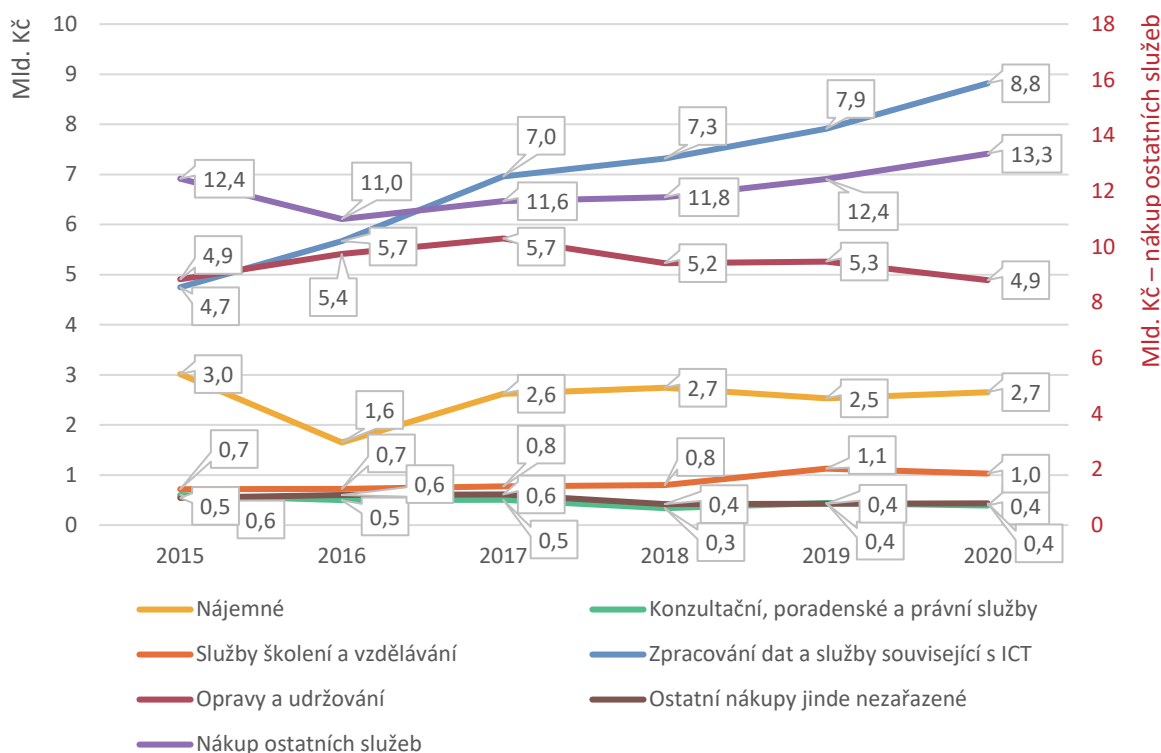
Graf č. 15: Vývoj vybraných položek neinvestičních výdajů ministerstev v letech 2015–2020 (v mld. Kč)

Zdroj: IISSP.

Součástí neinvestičních nákupů jsou i nákupy služeb. Graf č. 16 ukazuje, jaký byl vývoj výdajů ministerstev na nákupy vybraných druhů služeb. Je zřejmé, že z konkrétních položek potvrdily výrazný a setrvalý každoroční nárůst výdaje na zpracování dat a služby související s informačními a komunikačními technologiemi. Významný nárůst v roce 2020 zaznamenaly výdaje na nákup ostatních služeb, a to meziročně o **0,9 mld. Kč** (tj. o 7,3 %). Nárůst těchto výdajů je patrný již od roku 2017. U výdajů na nákup konzultačních, poradenských a právních služeb zůstal stav nezměněn, stejně tak je tomu u výdajů na ostatní jinde nezařazené nákupy. Naopak výdaje na opravy a udržování poklesly o **0,4 mld. Kč** oproti roku 2019. Po poklesu výdajů na nájemné v minulém roce nastává opět růst zpět na **2,7 mld. Kč**.

Graf č. 16: Vývoj výdajů ministerstev na vybrané služby v letech 2015–2020 (v mld. Kč)

Zdroj: IISSP.

NKÚ SOUSTAVNĚ A DLOUHODOBĚ SLEDUJE VÝDAJE SOUVISEJÍCÍ S PROVOZEM STÁTNÍCH ORGANIZACÍ A SE SPRÁVOU MAJETKU STÁTU NEJEN Z HLEDISKA JEJICH VÝŠE, ALE ZEJMÉNA JE VYHODNOCUJE Z HLEDISKA ÚČELNOSTI A HOSPODÁRNOSTI. V DODRŽOVÁNÍ TĚCHTO ZÁKLADNÍCH PRINCIPŮ NKÚ SPATŘUJE VÝZNAMNÝ PROSTOR PRO OPTIMALIZACI VÝDAJŮ STÁTU.

Při KA č. [19/25](#) prověřil NKÚ, zda Správa úložišť radioaktivních odpadů /SÚRAO/ v letech 2014 až 2019 hospodařila s peněžními prostředky a majetkem státu v souladu s právními předpisy, účelně a hospodárně. Při kontrole se NKÚ zaměřil také na postup přípravy hlubinného úložiště⁹⁹ a s tím související výdaje.

V procesu výběru lokality a přípravy hlubinného úložiště radioaktivního odpadu NKÚ zjistil skutečnosti, které dokládají, že výdaje SÚRAO na přípravu a výběr lokality pro hlubinné úložiště nebyly dostatečně účelné a hospodárné. Příprava probíhá více než 23 let a SÚRAO na ni vynaložila za tuto dobu přes 1,8 mld. Kč. Termín výběru finální lokality je stále posouván. Zúžení počtu lokalit na čtyři preferované lokality MPO vládě ČR do doby ukončení kontroly nepředložilo, přestože tak podle usnesení vlády¹⁰⁰ mělo učinit již v lednu 2019.¹⁰¹ SÚRAO v souvislosti s procesem výběru čtyř lokalit jen v kontrolovaném období vynaložila téměř 566 mil. Kč. Důvodem odkladů je i nesouhlas dotčených obcí a také to, že do doby ukončení kontroly nebyl schválen zákon, který by upravoval jejich zapojení do výběru lokality pro úložiště¹⁰².

99 Úložiště pro radioaktivní odpady a vyhořelé jaderné palivo, které jsou nepřijatelné do přípovrchových úložišť.

100 Usnesení vlády ČR ze dne 18. července 2018 č. 464, k Výroční zprávě o činnosti Správy úložišť radioaktivních odpadů v roce 2017.

101 MPO splnilo tento úkol v prosinci 2020 a vláda ČR schválila výběr čtyř lokalit svým usnesením ze dne 21. prosince 2020 č. 1350.

102 Návrh věcného záměru zákona o zapojení obcí do výběru lokality vláda schválila svým usnesením ze dne 21. prosince 2020 č. 1349.

- S procesem přípravy hlubinného úložiště souvisí vynakládání peněžních prostředků na testovací podzemní pracoviště Bukov. SÚRAO na přípravu a vybudování podzemního výzkumného pracoviště Bukov, jeho provoz a na realizaci výzkumného experimentálního programu vynaložila celkem 506 mil. Kč. Z toho bylo 328 mil. Kč vynaloženo na provoz pracoviště, ale zároveň i na provoz dolu Rožná¹⁰³, kterého je pracoviště součástí, a to bez možnosti vyčlenit výdaje týkající se samotného pracoviště Bukov. Část z výdajů, které SÚRAO uhradila státnímu podniku DIAMO na provoz pracoviště, nepovažuje NKÚ za dostatečně účelné a hospodárné. NKÚ také zjistil, že přestože SÚRAO měla k dispozici řadu studií a posudků, které poukázaly na slabé stránky pracoviště, a účelnost a hospodárnost výdajů na pracoviště nebyly prokázány, plánují SÚRAO a MPO vydat do roku 2030 dalších 2,3 mld. Kč na rozšíření a provoz pracoviště Bukov.

Z celkových výdajů 506 mil. Kč SÚRAO vyplatila státnímu podniku DIAMO na přípravu a vybudování podzemního výzkumného pracoviště Bukov 444 mil. Kč, na vlastní výzkumný program 60 mil. Kč a na externí posudky 2 mil. Kč.

NKÚ V ROCE 2020 TAKÉ UPOZORNIL NA PŘÍPAD, KDY SNAHA O ÚSPORU A OPTIMALIZACI NÁKLADŮ SLOUČENÍM DVOU VEŘEJNÝCH INSTITUCÍ MĚLA OPAČNÝ EFEKT A NEPŘÍSPĚLA K EFEKTIVNĚJŠÍMU HOSPODAŘENÍ. OBECNĚ LZE KONSTATOVAT, ŽE SLUČOVÁNÍ ORGANIZACÍ BY MĚLA PŘEDCHÁZET DŮKLADNÁ, OBJEKTIVNÍ ANALÝZA, KTERÁ BY PROKÁZALA VÝHODNOST TAKOVÉHO KROKU.

NKÚ v KA č. 19/24 ověřil, zda Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský /ÚKZÚZ/ při svém hospodaření nakládá s prostředky státu účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. Současně byla kontrola zaměřena na proces přípravy a průběh transformace ÚKZÚZ a Státní rostlinolékařské správy /SRS/ na základě zákona č. 279/2013 Sb.¹⁰⁴ a také ověřila, zda bylo dosaženo stanovených cílů.

Kontrola ukázala, že MZe ani ÚKZÚZ nemají žádné dokumenty či informace, které by dokládaly strategická rozhodnutí učiněná při přípravě transformace, ale ani dokumenty, které by dokladovaly proces nastavení cílů, jejich reálnost, přínosy anebo úspory. MZe nenastavilo transformační cíle dostatečně konkrétní, termínované a měřitelné. V době kontroly neznalo MZe celkové reálné dopady transformace. V oblasti nakládání s majetkem a peněžními prostředky státu nebyly na kontrolním vzorku v hodnotě 625 mil. Kč zjištěny u ÚKZÚZ zásadní nedostatky s negativním dopadem na hospodárnost a účelnost vynaložených prostředků.

- Náklady na sloučení ÚKZÚZ a SRS nebyly sledovány, a proto není možné vyčíslit vynaloženou částku na tuto transformaci. MZe nemá ani informaci, jak se sloučení zdařilo, tedy zda bylo dosaženo stanovených cílů a úspor státního rozpočtu. Snížení výdajů státního rozpočtu byl jediný konkrétní transformační cíl, jehož plnění mohl NKÚ vyhodnotit. Kontrolou však bylo zjištěno, že transformace nepřinesla úspory výdajů v deklarované výši. MZe nesledovalo např. ani to, zda došlo k odstranění duplicit činností obou institucí či zda se snížila byrokratická zátěž. V oblasti hospodaření nezjistil NKÚ na kontrolním vzorku žádné zásadní nedostatky. NKÚ doporučil MZe a ÚKZÚZ vypracovat dlouhodobou strategii pro řízení hospodaření s majetkem s cílem přehodnotit strukturu a potřebnost majetku, se kterým je ÚKZÚZ příslušný hospodařit.

Očekávané úspory transformace ÚKZÚZ a SRS měly být v roce 2015 oproti roku 2012 ve výši 96,3 mil. Kč. K tomu ale nedošlo, v roce 2015 byly výdaje dokonce o 36,9 mil. Kč vyšší.

103 Důl Rožná je majetkem státu a právo hospodařit s ním má státní podnik DIAMO, který na základě smlouvy o poskytnutí služeb zajišťuje provozuschopnost a běžnou údržbu pracoviště Bukov a ostatních částí dolu Rožná.

104 Zákon č. 279/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

NKÚ DLOUHODOBĚ POUKAZUJE NA PŘÍPADY, KDY STÁTNÍ INSTITUCE NEPLNÍ SVÉ ZÁKONNÉ POVINNOSTI A NEDOSTATEČNĚ CHRÁNÍ MAJETEK STÁTU, KTERÝ JIM BYL SVĚŘEN DO UŽÍVÁNÍ. SOUČASNĚ NEVYUŽÍVAJÍ DŮSLEDNĚ VŠECH PRÁVNÍCH PROSTŘEDKŮ PŘI UPLATŇOVÁNÍ A HÁJENÍ PRÁV STÁTU JAKO VLASTNÍKA.

Na výše uvedené skutečnosti poukázala KA č. [19/09](#), která prověřila u Ministerstva kultury /MK/ a 10 vybraných správců sbírek, zda nastavený a realizovaný systém zajišťoval řádnou a účelnou ochranu sbírek muzejní povahy /sbírky/ ve vlastnictví státu. Kontrola byla zaměřena zejména na nastavená pravidla této ochrany a jejich dodržování ze strany uvedených institucí.

Za zásadní nedostatek považuje NKÚ skutečnost, že ani po 20 letech od nabytí účinnosti zákona o ochraně sbírek¹⁰⁵ nebyly všechny sbírky zapsány do centrální evidence sbírek /CES/. Dokonce o již zapsaných sbírkách CES nepodávala věrný a aktuální přehled, a tudíž nesloužila jako nástroj jejich účelné ochrany. Právní úprava ochrany sbírek byla velmi obecná a zastaralá. Proto MK metodicky stanovilo konkrétní pravidla správy a ochrany sbírek. Ta však nebyla jednotná ani závazná pro všechny správce sbírek ve vlastnictví státu. Dodržování nastavených pravidel MK nevyžadovalo důsledně a jeho kontrolní činnost byla nedostatečná. MK dokonce nestanovilo správcům sbírek postup pro případy nedohledání sbírkových předmětů. Správci sbírek odpovědnost za ztrátu sbírkových předmětů až na výjimky neřešili a po určité době neúspěšného dohledávání je vyřadili z evidence.

- NKÚ také vyhodnotil, že v důsledku nedostatků při provádění inventarizace sbírek nebo jejich částí nepodávaly sbírkové evidence pravdivý přehled o skutečném stavu sbírek, čímž je snižována efektivnost jejich využití a zvyšuje se riziko ztráty či krádeže sbírkových předmětů. Systém správy a evidence sbírek byl roztržštěný, komplikovaný a administrativně velmi náročný, zejména kvůli velkému množství používaných listinných i elektronických evidencí, informačních systémů, databází a jejich vzájemné nekompatibilitě. Problém pro účelnou ochranu sbírek představoval i formální přístup MK při povolování a monitorování vývozu sbírkových předmětů do zahraničí. MK např. udělovalo povolení k vývozu i v případech, kdy správci sbírek nedoložili veškeré potřebné doklady, jako jsou smlouvy o výpůjčce nebo pojištění. O realizovaných vývozech nemělo MK kompletní a spolehlivé informace. NKÚ zjistil i případy, kdy byly sbírkové předměty v zahraničí po určitou dobu bez platného povolení. Za účelem odstranění výše uvedených nedostatků doporučil NKÚ Ministerstvu kultury navrhnout zpřesnění právní úpravy ochrany sbírek.

Osm z deseti kontrolovaných správců sbírek při inventarizacích v letech 2016–2018 nedohledalo 2 869 sbírkových předmětů.

6.2 ŘÍZENÍ PROSTŘEDKŮ POSKYTNUTÝCH ČR ZE ZAHRANIČÍ

V průběhu roku 2020 ukončil NKÚ celkem osm kontrolních akcí, jejichž předmětem byly vedle prostředků státního rozpočtu také prostředky poskytnuté ČR ze zahraničí. V těchto kontrolních akcích, které představovaly prakticky čtvrtinu všech provedených kontrol, se jednalo o peněžní prostředky poskytnuté v rámci tematických operačních programů /OP/ na spolufinancování společných projektů s EU. Tyto kontrolní akce byly zaměřeny na následující oblasti:

- na stavební práce a dodávky zahrnující opravy a údržbu silničních mostů (KA č. [19/10](#)) a rekonstrukce a revitalizace osobních nádraží (KA č. [19/16](#)) financované prostřednictvím Státního fondu dopravní infrastruktury a rovněž z OP *Doprava /OPD/* a z IROP;

- na projekty z oblasti informačních a komunikačních technologií, konkrétně na projekty zavedení elektronické identifikace a zavedení elektronického přístupu ke službám veřejné správy (KA č. [19/14](#)) financované z IROP, na podporu rozvoje vysokorychlostního přístupu k internetu (KA č. [19/15](#)) s předpokládaným financováním z OP *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost* /OP PIK/ a na opatření k posílení kybernetické bezpečnosti České republiky (KA č. [19/26](#)) financovaná z kapitoly Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost a z IROP;
- na podporu protipovodňových opatření (KA č. [19/04](#)) s finanční účastí státu prostřednictvím programů MZe a MŽP, s příspěvím krajů a spolufinancováním z OP *Životní prostředí* /OPŽP/;
- na opatření v oblasti školství a vzdělávání (KA č. [19/19](#)) zaměřená na podporu společného vzdělávání žáků (inkluze) a financovaná z prostředků státního rozpočtu a zároven z prostředků OP *Vzdělávání pro konkurenceschopnost* /OPVK/, OP *Výzkum, vývoj a vzdělávání* /OP VVV/ nebo z IROP;
- na podporu zaměstnanosti osob starších 50 let a politiky pozitivního stárnutí (KA č. [19/23](#)) především s finanční účastí OP *Zaměstnanost* /OPZ/.

Poznatky z výše uvedených kontrolních akcí jsou vyhodnoceny v souladu s jejich prioritním zaměřením na věcně příslušné výdajové oblasti v předchozích částech této výroční zprávy. Ve vztahu k čerpání podpory z fondů EU lze u těchto oblastí charakterizovat řadu společných systémových i procesních nedostatků. Z hlediska četnosti jejich výskytu se jedná o tyto skupiny nedostatků:

- **Cíle strategických dokumentů promítnuté do programové úrovně nebyly dostatečně konkrétní a měřitelné, z tohoto důvodu nebylo možné sledovat a vyhodnotit přínosy realizace jednotlivých projektů.**

Tato skutečnost byla zvýrazněna absencí monitorovacích indikátorů nebo zvolením nevhodných indikátorů pro sledování změn stavu v podporované oblasti, např. u projektů zaměřených na začleňování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a sociálně znevýhodněných žáků do běžných škol – podpora byla čerpána z OP VVV a OP PPR (KA č. [19/19](#)).

- **Alokované prostředky nebyly vyčerpány z důvodu nedostatečné absorpční kapacity podporovaných oblastí.**

V rámci dotačního programu *Vysokorychlostní internet* řídicí orgán za téměř pět let žádnou dotaci z OP PIK neposkytl a polovina prostředků byla přesunuta do jiných operačních programů (KA č. [19/15](#)).

- **Nastavení a fungování řídicích a kontrolních systémů /ŘKS/, zejména nedostatky v administraci žádostí, monitorování průběžných výsledků, přijímání opatření a provádění účinné kontroly.**

Tak tomu bylo v případě provádění projektů financovaných z OPZ, kdy řídicí orgán nečinil žádné kroky ke zvýšení úrovně sledování efektivnosti podporovaných projektů (KA č. [19/23](#)). Obdobně správce kapitoly SR neprováděl soustavné monitorování a vyhodnocování hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti vynakládaných výdajů na projekty kybernetické bezpečnosti ve své kapitole (KA č. [19/26](#)).

- **Hodnocení pro výběr projektů nevycházelo ze zásad účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti.**

Například významnou měrou byly z prostředků OP VVV podporovány rovněž projekty, které inkluzi žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a sociálně znevýhodněných žáků do běžných škol nezaručovaly (KA č. [19/19](#)).

- **Pochybení v procesu zadávání veřejných zakázek.**

Výběr dodavatelů nebyl prováděn v souladu s platnými předpisy, např. zadavatel zadal veřejnou zakázku na řešení havarijního stavu mostu na dálnici D1 v hodnotě přesahující 50 mil. Kč v jednacím řízení bez uveřejnění, aniž by byly splněny zákonné podmínky (KA č. [19/10](#)).

Tabulka č. 7: Zastoupení charakteristických nedostatků v uvedených kontrolních akcích

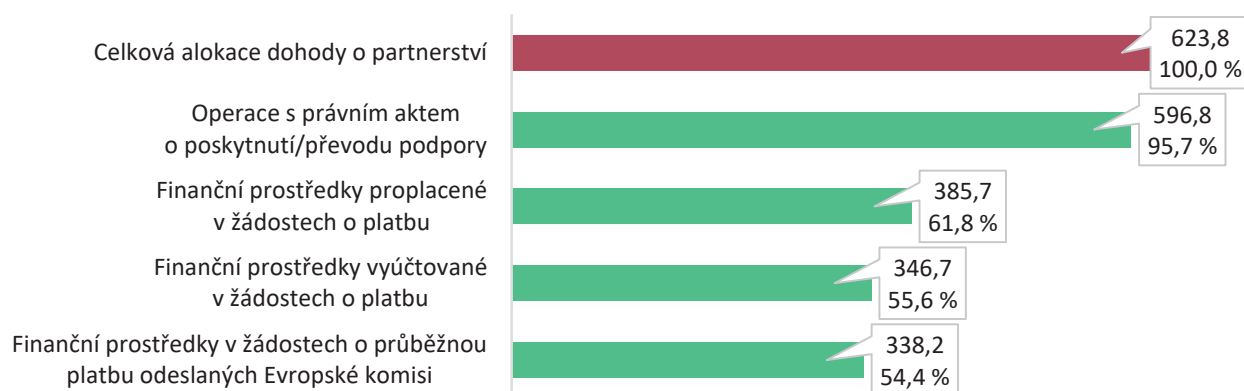
Nedostatek	KA 19/04	KA 19/10	KA 19/14	KA 19/15	KA 19/16	KA 19/19	KA 19/23	KA 19/26
Cíle programů		●	●		●	●	●	
Výběr projektů						●		
Nastavení a fungování ŘKS						●	●	●
Zadávání veř. zakázek		●						
Nedočerpání alokace	●			●	●			

Zdroj: NKÚ.

V ROCE 2020 SE POTVRDIL TREND ZRYCHLENÍ VÝVOJE JEDNOTLIVÝCH UKAZATELŮ CHARAKTERIZUJÍCÍCH ČERPÁNÍ PODPORY Z EVROPSKÝCH STRUKTURÁLNÍCH A INVESTIČNÍCH FONDŮ /ESI FONDŮ/. ČESKÁ REPUBLIKA SE TAK VÍCE PŘIBLIŽILA EVROPSKÉMU PRŮMĚRU.

Stav čerpání znázorňuje graf č. 17. V poměru k celkové alokaci dosáhl objem finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí podpory **96 %**, proplaceny byly prostředky v objemu **62 %** a žádosti o průběžnou platbu odeslané Evropské komisi dosáhly **54 %**. V porovnání s údaji vykázanými na konci roku 2019 představují tyto hodnoty zvýšení v průměru o **12,5** procentního bodu. Navíc od 1. ledna 2020 se již sledované ukazatele vztahují k celkové alokaci¹⁰⁶ zahrnující i tzv. výkonnostní rezervu. Reálně tak v porovnání s rokem 2019 došlo k ještě většímu růstu těchto ukazatelů.

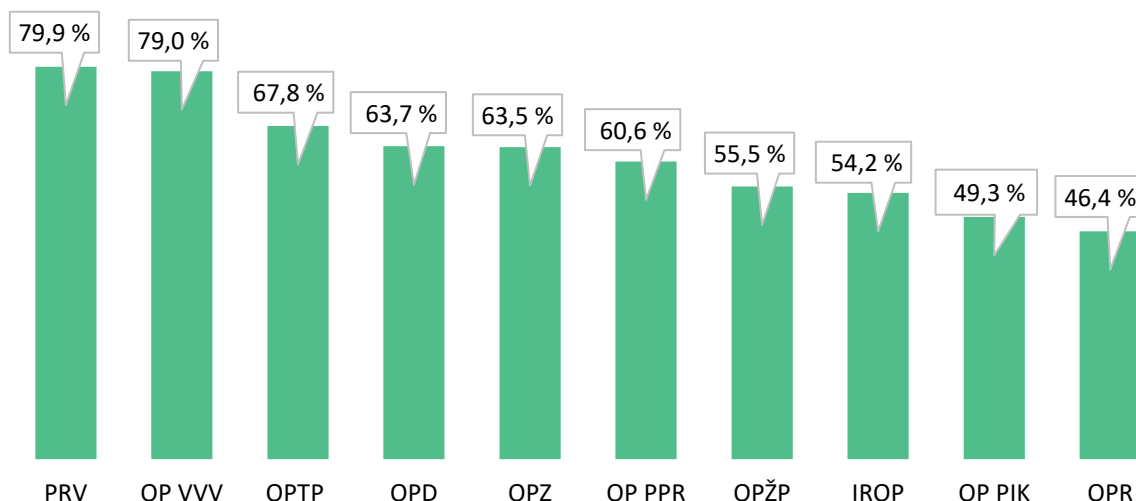
Graf č. 17: Čerpání prostředků ESI fondů v mld. Kč a v % k celkové alokaci k 31. 12. 2020

Zdroj: Měsíční informace o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014–2020, prosinec 2020, data generovaná 7. ledna 2021; vydal MMR-NOK pod identifikačním číslem 2020_12.

Na pozitivním vývoji se podle měsíční informace MMR-NOK za prosinec 2020 podílel především *Program rozvoje venkova na období 2014–2020 /PRV/*, který dosáhl míry čerpání alokace **80 %**¹⁰⁷. Druhým nejúspěšnějším programem je OP VVV, který vyčerpal již **79 %** alokace. Naopak nejmenší čerpání vykázal OP *Rybářství 2014–2020* (**46 %**) a OP PIK (**49 %**). V ukazateli „podíl uzavřených právních aktů“ vykázal nejmenší hodnotu OP *Praha – pól růstu ČR /OP PPR/*, a to **85 %** z alokace.

Graf č. 18: Podíl peněžních prostředků v proplacených žádostech o platbu vůči hlavní alokaci u jednotlivých operačních programů ČR k 31. prosinci 2020 (v %)

Zdroj: Měsíční informace o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014–2020, prosinec 2020, data generovaná 7. ledna 2021; vydal MMR-NOK pod identifikačním číslem 2020_12.

OP PIK VYKÁZAL V ROCE 2020 PODOBNĚ JAKO V PŘEDCHOZÍCH LETECH VELMI NÍZKOU PRŮBĚŽNOU MÍRU ČERPÁNÍ PROSTŘEDKŮ. PŘITOM Z HLEDISKA OBJEMU PŘIDĚLENÝCH PROSTŘEDKŮ PATŘÍ K FINANČNĚ NEJVÝZNAMNĚJŠÍM PROGRAMŮM – JEHO ALOKACE DOSÁHLA PO ÚPRAVĚ HODNOTY 109 MLD. KČ.

Splnit pravidlo n+3 v roce 2020, tedy dočerpat alokaci stanovenou pro rok 2017 do konce roku 2020, se podařilo u všech OP, a to již ke konci 3. čtvrtletí 2020. Tyto údaje vyplývají z čtvrtletní zprávy MMR-NOK publikované 12. listopadu 2020¹⁰⁸.

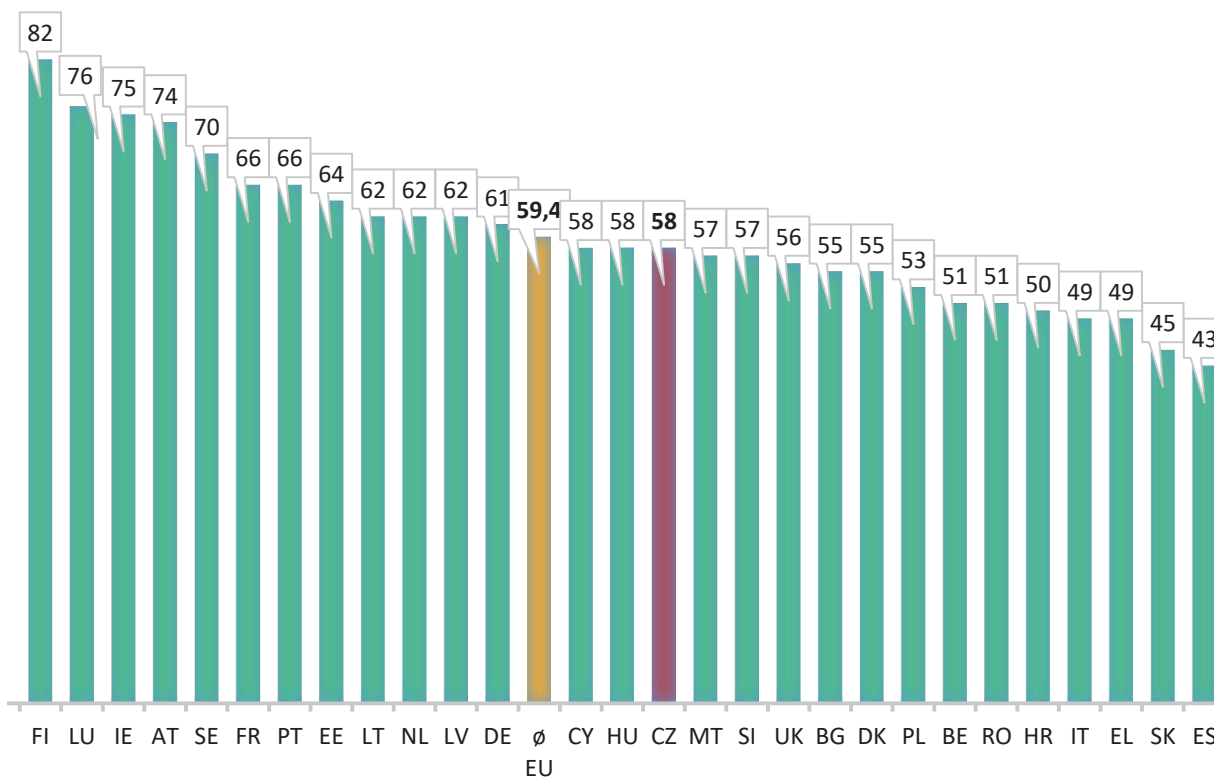
Zintenzivnění čerpání podpory z ESI fondů v průběhu roku 2020 se projevilo i posunem ČR v žebříčku úspěšnosti čerpání přidělené alokace jednotlivými členskými státy EU. Z dostupných údajů prezentovaných Evropskou komisí vyplynulo, že do konce roku 2019 činil v ČR podíl prostředků v uzavřených právních aktech ve vztahu k celkové alokaci jen **82 %** se ztrátou cca 6,5 procentního bodu na průměr EU, přičemž horší plnění ukazatele vykazovaly jen tři další členské státy. Na konci roku 2020 již Česká republika dosáhla v tomto ukazateli **89 %**, zaujala 22. místo a do průměru jí chyběly 4 procentní body.

107 Vyšší míry čerpání bylo dosaženo mj. díky nárokovým/plošným podporám, které jsou zemědělcům vypláceny v pravidelných intervalech na základě jednotné žádosti obdobně, jako je tomu u přímých plateb.

108 Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014–2020, III. čtvrtletí 2020, data generovaná 6. října 2020; vydal MMR-NOK pod identifikačním číslem 2020-3Q.

Ke konci roku 2020 bylo České republice z rozpočtu EU vyplaceno z celkové částky alokované podle *Dohody o partnerství pro programové období 2014–2020* více než **58 %**, což představuje **13. až 15. pozici** z 28 členských států. Přitom od průměru EU ji dělilo jen **1,4 p. b.** (viz graf č. 19).

Graf č. 19: Podíl prostředků vyplacených do konce roku 2020 členskými státy EU v poměru k celkové alokaci těchto států (v %)

Zdroj: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/overview>.

7. STANOVISKA NKÚ K VYKAZOVANÝM FINANČNÍM INFORMACÍM STÁTU

7.1 STANOVISKO K NÁVRHU STÁTNÍHO ZÁVĚREČNÉHO ÚČTU

NKÚ se v roce 2020 v rámci svého *Stanoviska k návrhu státního závěrečného účtu ČR za rok 2019* vyjádřil i ke správnosti vykázaných údajů¹⁰⁹, tj. k úplnosti a správnosti vykázání příjmů a výdajů státního rozpočtu uvedených v návrhu SZÚ.

Nástrojem využívaným NKÚ k prověřování těchto dat jsou zejména kontroly typu finanční audit, kterými jsou systematicky ověřovány závěrečné účty jednotlivých kapitol, údaje předkládané pro hodnocení plnění státního rozpočtu z hlediska jejich druhového zařazení rozpočtovou skladbou a údaje účetních závěrek.

Vedle toho byla použita metoda porovnání údajů¹⁰⁹ SZÚ uvedených v sešitech G a H s údaji v relevantních rozpočtových a účetních informačních systémech a dále kontrola konzistence těchto sešitů a údajů hodnotících zpráv.

V rámci sešitu H byl ověřen touto metodou rozsah údajů uvedený v následující tabulce.

Tabulka č. 8: Přehled počtu ověřovaných údajů, které jsou uvedeny v textové části sešitu H státního závěrečného účtu za rok 2019 a týkají se rozpočtového hospodaření kapitol SR

Absolutní vyjádření				Relativní vyjádření			
Celkový počet číselných údajů	Počet zjištěných nesouladů	Počet ověřených a odsouhlasených údajů	Počet neověřených údajů	Podíl ověřených údajů na celku	z toho podíl zjištěných nesouladů na celku	z toho podíl ověřených a odsouhlasených údajů na celku	Podíl neověřených číselných údajů na celku
4 985	74	4 578	333	93,3 %	1,5 %	91,8 %	6,7 %

Zdroj: SZÚ 2019 – sešit H, CSÚIS.

NKÚ VYJÁDŘIL NÁZOR, ŽE ÚDAJE¹⁰⁹ OBSAŽENÉ V NÁVRHU SZÚ ZA ROK 2019 JE MOŽNÉ POVAŽOVAT ZA SPRÁVNÉ¹¹⁰. NKÚ VŠAK ZÁROVEŇ DLOUHODOBĚ UPOZORŇUJE NA SKUTEČNOST, ŽE ZÁVĚREČNÉ ÚČTY VYUŽÍVAJÍ AKRUÁLNÍ ÚDAJE Z ÚČETNÍCH ZÁVĚREK JEN MINIMÁLNĚ. VZHEDEM K VYSOKÉ VYPOVÍDACÍ SCHOPNOSTI AKRUÁLNÍCH ÚDAJŮ O HOSPODAŘENÍ KAPITOL STÁTNÍHO ROZPOČTU POVAŽUJE NKÚ ZA VHODNÉ, ABY PŘÍSLUŠNÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY NASTAVILY VYUŽÍVÁNÍ TĚCHTO ÚDAJŮ V ZÁVĚREČNÝCH ÚČTECH VE VYŠŠÍ MÍŘE.

109 Jedná se o údaje návrhu SZÚ za rok 2019 uvedené v sešitu G – *Tabulková část k návrhu státního závěrečného účtu ČR* a v sešitu H – *Výsledky rozpočtového hospodaření kapitol*.

110 Bližší ke stanovisku ke správnosti údajů SZÚ viz: <https://www.nku.cz/cz/publikace-a-dokumenty/stanoviska-nku-ke-statnimu-rozpoctu/stanovisko-nku-k-navrhu-statniho-zaverecneho-uctu-cr-za-rok-2019-id11437/>.

7.2 STANOVISKA K VYKÁZANÝM FINANČNÍM INFORMACÍM STÁTU

Smyslem pravidelného prověřování vykazovaných finančních informací státu je získat a podat informaci o jejich spolehlivosti a vypovídací schopnosti, což umožňuje zvyšovat míru důvěry uživatelů v tyto informace a přispívat též k jejich správnosti. Účetní jednotky pomocí finančních informací skládají účty o svém hospodaření, tyto údaje pak mají sloužit pro monitorování a řízení veřejných financí. Využitelnost těchto informací je však podmíněna jejich spolehlivostí. Proto NKÚ prostřednictvím kontrol typu finanční audit /FA/ věnuje část své kapacity ověřování spolehlivosti účetních závěrek /ÚZ/, závěrečných účtů /ZÚ/ i údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu.

NKÚ v roce 2020 dokončil následující čtyři kontrolní akce typu finanční audit, u kterých vydal stanovisko k vykázaným finančním informacím:

- KA č. [19/08](#) – Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo dopravy za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva dopravy za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018 /KA č. 19/08 MD/;
- KA č. [19/21](#) – Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo pro místní rozvoj za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva pro místní rozvoj za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem pro místní rozvoj pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018 /KA č. 19/21 MMR/;
- KA č. [19/29](#) – Účetní závěrka České správy sociálního zabezpečení za rok 2019 a údaje předkládané Českou správou sociálního zabezpečení pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2019 /KA č. 19/29 ČSSZ/;
- KA č. [19/31](#) – Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy za rok 2019, účetní závěrka Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy za rok 2019 a údaje předkládané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2019 /KA č. 19/31 MŠMT/.

Ve dvou případech se jednalo o ex-post audity, kdy předmětem kontroly je již uzavřené účetní období (KA č. 19/08 MD a KA č. 19/21 MMR), a ve dvou případech o průběžné audity, kdy kontrola z části probíhá v aktuálním účetním období a kontrolovaná osoba /KO/ má možnost provést opravy (KA č. 19/29 ČSSZ a KA č. 19/31 MŠMT).

Tabulka č. 9: Výsledky kontrol typu FA ve vztahu k vykázaným finančním informacím státu (v mld. Kč)

Číslo KA	KO	Typ kontroly typu FA	Výsledky kontrol typu FA ve vztahu k účetní závěrce				Výsledky kontrol typu FA ve vztahu k finančním výkazům				Výsledky kontrol typu FA ve vztahu k závěrečnému účtu		
			Kontrolovaný objem				Vyčíslené nesprávnosti	Stanovisko k ÚZ	Kontrolovaný objem		Vyčíslené nesprávnosti	Spolehlivost finančních výkazů	Spolehlivost údajů v ZÚ
			Aktiva netto / pasiva	Náklady	Výnosy	Podrozvaha			Příjmy	Výdaje			
19/08	MD	Ex post	51,695	48,669	14,990	76,650	5,941	ÚZ je v některých položkách výkazů R, VZZ a P (viz graf č. 21) nespolehlivá ¹¹¹	22,875	51,513	3,767	Významné nesprávnosti v rámci odvětvového členění výdajů ¹¹²	Nevýznamné nesprávnosti s výjimkou ojedinělého případu nesprávného vykázaní výdajů dle odvětvového členění
19/21	MMR	Ex post	13,218	22,346	18,445	57,301	5,425	ÚZ je v některých položkách výkazů R, VZZ, P a PVK (viz graf č. 21) nespolehlivá ¹¹³	4,255	2,257	0,011	Nevýznamné nesprávnosti s ohledem na celkové vykázané údaje ¹¹⁴	Nevýznamné nesprávnosti s ohledem na celkové vykázané údaje
19/29	ČSSZ	Průběžná	34,312	506,877	539,877	21,204	0,000	ÚZ je spolehlivá	534,308	499,396	0,000	Nebyly zjištěny nesprávnosti	Závěrečný účet nebyl předmětem kontroly
19/31	MŠMT	Průběžná	251,590	209,745	11,106	52,547	0,090	ÚZ je spolehlivá ¹¹⁵	5,014	38,538	0,808	Nevýznamné nesprávnosti s ohledem na celkové vykázané údaje ¹¹⁶	Nevýznamné nesprávnosti s ohledem na celkové vykázané údaje
Celkem			350,815	787,637	584,418	207,702	11,456		566,452	591,704	4,586		

Zdroj: kontrolní závěry z jednotlivých KA.

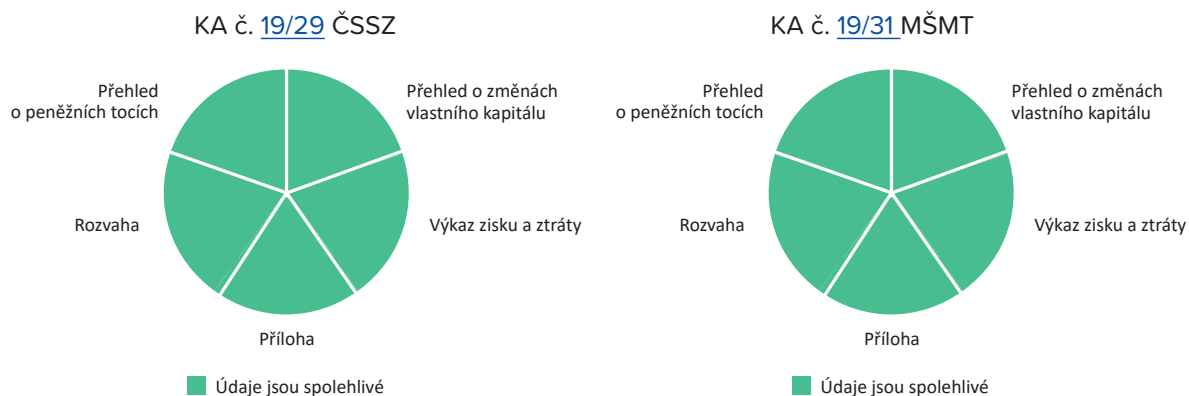
- 111 Nejvýznamnější pochybení: nesprávné vykázaní nákladů z titulu poskytnutých náhrad na kompenzaci slev jízdného (2,07 mld. Kč) a souvisejících neuhrazených závazků (0,55 mld. Kč), nesprávné vykázaní použití prostředků rezervního fondu (0,72 mld. Kč), vykázaní neexistujících podmíněných pohledávek (2,41 mld. Kč).
- 112 Nejvýznamnější pochybení: chybné zařazení výdajů dle odvětvového členění RS na obecný paragraf místo na paragraf konkrétního odvětví.
- 113 Nejvýznamnější pochybení: nesprávné účtování o nákladech z titulu poskytnutí dotace (0,659 mld. Kč), nesprávné účtování o opravách předcházejících účetních období (0,453 mld. Kč), neúplnost podrozvahy z důvodu nesystémového navýšení významnosti (min. 1,537 mld. Kč), neúplnost podrozvahových závazků z titulu soudních sporů (0,288 mld. Kč), nesprávné účtování o rezervách (0,209 mld. Kč), nedostatky v přehledu o změnách vlastního kapitálu (0,208 mld. Kč).
- 114 Nejvýznamnější pochybení: chybné zařazení výdaje za nákup roční licence k programovému vybavení.
- 115 Nejvýznamnější pochybení: nesprávné účtování o dlouhodobosti záloh poskytnutých v rámci programového financování (0,040 mld. Kč), nesprávné účtování a vykazování vratek dotačních prostředků (0,019 mld. Kč).
- 116 Nejvýznamnější pochybení: chybné zařazení výdajů dle odvětvového členění RS na obecný paragraf místo na paragraf konkrétního odvětví.

VÝSLEDKY KONTROL VE VZTAHU K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

Hlavní pozornost při kontrolách typu finanční audit je věnována vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky. NKÚ prověřoval, zda kontrolované osoby vedou účetnictví takovým způsobem, aby na jeho základě sestavená účetní závěrka podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví.

Z výsledků kontrol vyplynulo, že průběžné audity, při kterých mají KO možnost opravovat zjištěné nedostatky ještě během kontroly, významným způsobem přispívají ke spolehlivosti vykazovaných údajů.

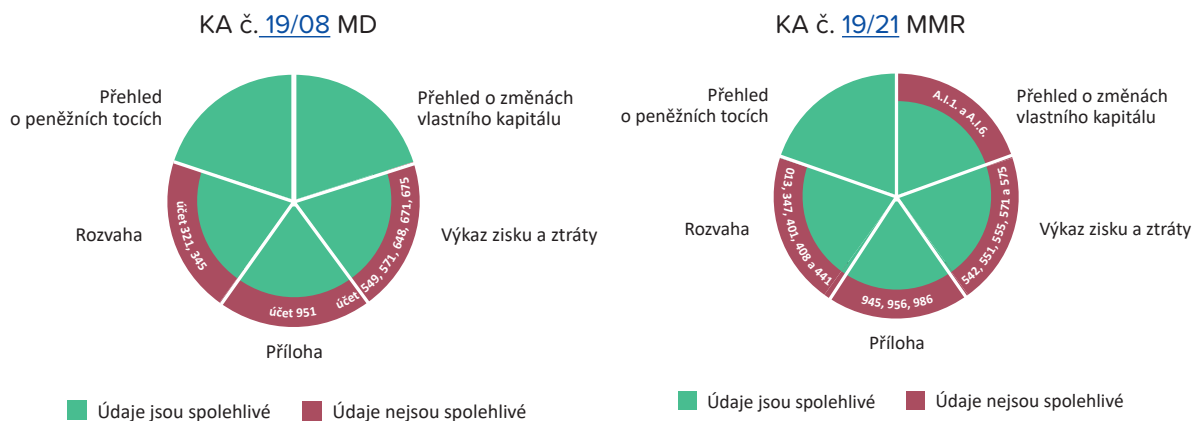
Graf č. 20: Stanoviska k ÚZ vydaná v rámci průběžných auditů

Zdroj: informace z KA.

V případě průběžného auditu provedeného u MŠMT ještě před uzavřením účetních knih došlo v účetnictví k opravě nesprávností, jejichž celková výše přesáhla 49 mld. Kč¹⁷.

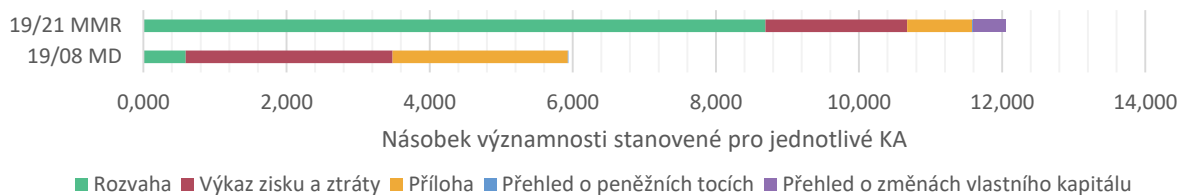
Graf č. 21: Stanoviska k ÚZ vydaná v rámci ex post auditů

Zdroj: informace z KA.

¹⁷ Jednalo se zejména o nesprávné zachycování změn stavů dohadných položek v rámci přehledu o peněžních tocích (46,5 mld. Kč) a dále o nesprávné zachycování dlouhodobých podmíněných závazků souvisejících s členskými příspěvky mezinárodním organizacím (2,9 mld. Kč).

Graf č. 22: Nesprávnosti v účetní závěrce dle jednotlivých výkazů – ex post auditu

Zdroj: informace z KA.

Z hlediska rozsahu chyb byly nespolehlivými údaji zasaženy zejména výkazy rozvaha (nesprávné účtování oprav z předchozích období, nesprávné účtování rezerv, nesprávné vykázání neuhrazeného závazku z titulu poskytnutí náhrad na kompenzace slev jízdného), výkaz zisku a ztráty (vykázání nákladů v nesprávné kategorii) a příloha účetní závěrky (chyběly/přebývaly nebo byly nesprávně vykázány informace o podmíněných pohledávkách a závazcích).

VÝSLEDKY KONTROL VE VZTAHU K FINANČNÍM VÝKAZŮM

NKÚ při svých kontrolách typu FA kontroluje rovněž údaje pro hodnocení plnění státního rozpočtu a z nich sestavené finanční výkazy /FV/.

V rámci kontrolovaných FV byly zjištěny významné nesprávnosti pouze u KA č. [19/08](#), a to v oblasti odvětvového členění, v ostatních KA byly zjištěné nesprávnosti s ohledem na celkové vykázané finanční údaje nevýznamné.

VÝSLEDKY KONTROL VE VZTAHU K ZÁVĚREČNÝM ÚČTŮM KAPITOL SR

V průvodních zprávách kontrolovaných závěrečných účtů byly zjištěny ojedinělé nedostatky týkající se neuvedení některých informací vyžadovaných právními předpisy. V číselných sestavách a v tabulkových přílohách obsahujících údaje z FV byly zjištěny nesprávnosti, které by ani v souhrnu neměly významný vliv na vypovídací schopnost závěrečných účtů.

NKÚ v rámci kontrol závěrečných účtů opakovaně konstatoval vhodnost vyššího využívání akruálních údajů, včetně jejich využití pro potřeby zpracování závěrečných účtů, a uváděl i srovnání některých akruálních a peněžně založených informací (např. v KA č. [19/21](#))¹¹⁸.

OPATŘENÍ K NÁPRAVĚ ZJIŠTĚNÝCH NEDOSTATKŮ

Kontrolní závěr z KA č. [19/08](#) byl v roce 2020 projednán vládou ČR. Ze stanoviska kontrolované osoby ke kontrolnímu závěru vyplynula snaha o odstranění zjištěných nedostatků, kontrolované ministerstvo reagovalo na všechny zjištěné nedostatky uvedené v KZ.

Součástí kontrol typu FA je i systematické ověřování plnění opatření k nápravě z předchozích KA.

Tabulka č. 10: Přehled plnění opatření k nápravě z předchozích KA

Číslo KA	Kontrolovaná osoba	Číslo předchozí KA	Počet opatření přijatých k nápravě nedostatků	Počet opatření realizovaných úplně a správně	Počet opatření realizovaných částečně	Počet nerealizovaných opatření	Počet již nerelevantních opatření (např. díky změně předpisu)
19/08	Ministerstvo dopravy	13/39	18	12	x	x	6
19/21	Ministerstvo pro místní rozvoj	17/08	17	11	5	1	x
19/29	Česká správa sociálního zabezpečení	14/38	3	1	2	x	x
19/31	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	15/35	7	2	x	x	5

Zdroj: kontrolní závěry z jednotlivých KA.

Z tabulky č. 10 vyplývá, že kontrolované osoby ve většině případů na uložená opatření reagují.

118 V případě KA č. [19/21](#) bylo zjištěno, že pokud by hodnocení rozpočtového hospodaření MMR probíhalo na bázi peněžních toků, MMR by za rok 2018 dosahovalo dle finančních výkazů přebytek ve výši 2,01 mld. Kč. Naproti tomu pokud by jeho hospodaření bylo hodnoceno na akruální bázi, výsledkem dle výkazu zisku a ztráty by byla ztráta ve výši -3,90 mld. Kč. Tento rozdíl vznikl zejména tím, že MMR v roce 2018 inkasovalo peněžní prostředky od Národního fondu jako náhradu z rozpočtu EU za transfery předfinancované ze státního rozpočtu, pohledávku a s ní související výnos však MMR zaučtovalo již v předchozích letech. **Tato situace je příkladem rozdílu mezi výnosy představujícími přírůstek ekonomického užítka a příjmy, které jsou reálným pohybem peněz.**

Účetní závěrka založená na akruálním principu v rámci výkazu „příloha“ dále obsahovala informaci o výši podmíněných závazků (48,3 mld. Kč), které jsou tvořeny z 94,4 % dlouhodobými podmíněnými závazky z transferů z titulu již vydaných rozhodnutí o poskytnutí dotace, z 3,5 % dlouhodobými podmíněnými závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení a z 2,1 % dlouhodobými podmíněnými závazky z jiných smluv. Všechny tyto podmíněné závazky představují potenciální nároky na rozpočty dalších období.

Stejně tak informace z výkazu zisku a ztráty o výši nákladů z činnosti MMR (1,66 mld. Kč) nevytváří obraz o realizovaných výdajích na činnost (1,83 mld. Kč), ale o celkové spotřebě zdrojů na činnost MMR v roce 2018. Ze struktury těchto nákladů je zřejmé, že nejvýznamnější položkou z hlediska hodnoty jsou služby (36,46 % z celkových nákladů z činnosti) a z nich přes 50 % tvoří náklady na licence a podporu programového vybavení a datové služby a zpracování dat. Až druhé v pořadí jsou mzdové náklady, které tvoří 26,96 % z celkových nákladů z činnosti (bližší viz kontrolní závěr z KA č. [19/21](#)).

VÝSLEDKY KONTROL V OBLASTI VÝKAZNICTVÍ VE VZTAHU K VNITŘNÍMU KONTROLNÍMU SYSTÉMU

Součástí kontrol typu FA je i prověřování vnitřního kontrolního systému. Je kontrolováno, zda u testovaných operací je vnitřní kontrolní systém nastaven v souladu s příslušnými právními předpisy¹¹⁹, a dále jsou testovány vybrané kontrolní mechanismy v systémech vedení účetnictví. Účinné a spolehlivé fungování vnitřního kontrolního systému má zásadní vliv na úplnost, průkaznost a správnost informací zobrazovaných v účetních závěrkách a dalších výkazech. Při kontrolách typu FA byly zjištěny některé nedostatky a rizika zejména v oblasti finanční kontroly, spolehlivosti vykazovaných informací a nakládání s majetkem státu (KA č. [19/21](#)).

7.3 PODPORA DOBRÉ ÚČETNÍ A AUDITNÍ PRAXE

NKÚ je ze své podstaty nejen kontrolní, ale i odbornou institucí. Dlouhodobě se věnuje mezinárodní standardizaci v oblasti účetnictví i auditu a možnosti využití mezinárodně uznávané dobré praxe výkaznictví ve veřejném sektoru ČR.

NKÚ svou kontrolní činností napomáhá pojmenovávat systémová rizika a problémy při vykazování účetních a rozpočtových údajů, hledá možnosti jejich řešení a podporuje prohlubování využívání akruálních účetních údajů o finanční situaci a výkonnosti státu. Jedná se o proces, jehož cílem je zajištění využitelných a spolehlivých údajů pro potřeby skládání účtů a rozhodování.

Poznatky z kontrol spolehlivosti vykazovaných účetních a rozpočtových informací využil NKÚ v roce 2020 při připomínkových řízeních k návrhům novel právních předpisů (novely vyhlášek č. 410/2009 Sb. a č. 323/2002 Sb.) či k jiným materiálům (návrh věcného záměru zákona o účetnictví, který byl po vypořádání připomínek schválen vládou ČR v říjnu 2020):

- obsahem novely vyhlášky č. 410/2009 Sb., která je účinná od 1. 1. 2021, je především úprava obsahového vymezení některých položek přehledu o peněžních tocích, čímž MF reagovalo na kontrolní zjištění uvedené v KA č. **18/05**;
- v rámci připomínek k návrhu věcného záměru zákona o účetnictví Legislativní rada vlády upozornila na nedostatky ve zveřejňování informací z konsolidovaných výkazů ve veřejném sektoru a na absenci účelu vedení účetnictví v podobě tzv. „skládání účtů“, což odpovídá i dlouhodobě zveřejňovanému názoru NKÚ v této oblasti.

V souvislosti s pandemií nemoci covid-19 se NKÚ zapojil do činnosti pracovní skupiny EUROSAL, jejíž náplní je výměna zkušeností souvisejících s vlivem pandemie na průběh kontrolních akcí typu finanční audit.

V říjnu 2020 se rovněž uskutečnil třídní mezinárodní odborný seminář, na kterém si NKÚ vyměnil zkušenosti s prováděním kontrolních akcí typu finanční audit s Nejvyšším kontrolním úřadem Slovenské republiky.

119

Jedná se zejména o ustanovení § 3 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

III. FINANČNÍ ZHODNOCENÍ KONTROLNÍ ČINNOSTI

1. CELKOVÉ FINANČNÍ ZHODNOCENÍ KONTROLNÍCH AKCÍ

Prostřednictvím ukazatele celkového objemu zkontrolovaných finančních prostředků, majetku a závazků se každoročně sleduje celkové finanční zhodnocení kontrolní činnosti. Jedná se o informativní údaj, který vypovídá o celkovém zkontrolovaném rozsahu příjmů a výdajů státního rozpočtu, majetku státu a závazků, finančních prostředků poskytnutých ČR ze zahraničí a ostatních finančních prostředků (např. prostředků státních fondů nebo prostředků vybíraných na základě zákona). Výši tohoto ukazatele ovlivňuje počet kontrolních akcí, jejich cíle a předměty zaměření a délka kontrolovaného období.

Zkontrolovaný celkový objem finančních prostředků a majetku je ve výši **108 mld. Kč**. Tento objem vychází z kontrolních akcí, jejichž seznam je uveden v příloze č. 2. Uvedená částka neobsahuje údaje z kontrolních akcí zaměřených na kontrolu závěrečných účtů kapitol státního rozpočtu (viz kapitola II.7.2 této výroční zprávy) ani údaje o finančních prostředcích posuzovaných pouze na úrovni systému (např. při kontrole strategických a koncepčních materiálů nebo při kontrole finančních prostředků programů v rámci kontroly činnosti jejich správců nebo zprostředkujících subjektů). Hodnota finančních prostředků zkontrolovaných na úrovni systému představovala v kontrolních akcích ukončených v minulém roce částku **171 mld. Kč**.

2. PLNĚNÍ OZNAMOVACÍ POVINNOSTI PODLE ZÁKONA Č. 280/2009 SB., DAŇOVÝ ŘÁD

Na základě zjištěných skutečností oznamuje NKÚ příslušným správcům daně zjištěné nedostatky uvedené v kontrolních protokolech, které mají vztah k daňovým povinnostem kontrolovaných osob. Konkrétní kontrolní zjištění mohou být využita příslušnými správci daní k zahájení řízení, které může vést k vydání rozhodnutí o nařízení odvodu za porušení rozpočtové kázně.

V roce 2020 bylo v rámci oznamovací povinnosti příslušným správcům daně odesláno **z devíti kontrolních akcí celkem 21 oznámení**, která souvisela se správou daní. Celková částka finančních prostředků vyčíslená v těchto oznámeních činila **229 mil. Kč**. Oznámení se týkala porušení povinností zjištěných u příjemců dotací (12) a dále porušení povinností organizačních složek státu a státních příspěvkových organizací (9).

IV. ZHODNOCENÍ OSTATNÍ ČINNOSTI

1. SOUČINNOST S ORGÁNY ČINNÝMI V TRESTNÍM ŘÍZENÍ V ROCE 2020

V roce 2020 podal NKÚ podle ustanovení § 8 odst. 1 trestního řádu na základě zjištění **ze čtyř** kontrolních akcí **čtyři** oznámení nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin.

Tato oznámení se týkala podezření na spáchání trestného činu dotačního podvodu, trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku, trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti, trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění a trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby.

Orgány činné v trestním řízení si v roce 2020 vyžádaly součinnost NKÚ celkem v **sedmi** případech. Na základě těchto žádostí poskytoval NKÚ kontrolní materiály ze **dvou** kontrolních akcí. Prezident NKÚ v roce 2020 podle § 23 zákona o NKÚ zbavil z důvodu důležitého veřejného zájmu celkem **devět** zaměstnanců NKÚ povinnosti mlčenlivosti.

2. STANOVISKA K NÁVRHŮM PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ ZA ROK 2020

V meziresortním připomínkovém řízení podle *Legislativních pravidel vlády* se NKÚ vyjadřoval k návrhům právních předpisů, které se vztahovaly k jeho působnosti nebo se jej týkaly jako organizační složky státu. V roce 2020 obdržel NKÚ k posouzení celkem **143** legislativních návrhů a dalších materiálů vztahujících se k právní regulaci. Konkrétní připomínky, vycházející především z poznatků z kontrolní činnosti, NKÚ uplatnil k **56** návrhům.

Z významnějších návrhů legislativních úprav se NKÚ v roce 2020 vyjadřoval mj. k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, zaslanému do připomínkového řízení Ministerstvem pro místní rozvoj. Návrh novely tohoto zákona reaguje zejména na obsah stanoviska Evropské komise, které se týkalo nedostatečné transpozice některých pravidel stanovených v evropských zadávacích směrnici. NKÚ dále uplatnil připomínky k vládnímu návrhu novely zákona o svobodném přístupu k informacím, zaslanému do připomínkového řízení Ministerstvem vnitra, k vládnímu návrhu zákona o ochraně oznamovatelů, zaslanému do připomínkového řízení Ministerstvem spravedlnosti, či k vládnímu návrhu zákona o elektronizaci zdravotnictví, zaslanému do připomínkového řízení Ministerstvem zdravotnictví.

NKÚ se v roce 2020 podílel rovněž na připomínkovém řízení organizovaném Ministerstvem financí k návrhu aktualizované verze *Národní strategie na ochranu finančních zájmů Evropské unie*, který zohledňuje nové právní předpisy přijaté v této oblasti jak na národní úrovni, tak na úrovni EU.

Legislativní návrhy, k nimž se NKÚ vyjadřoval v minulých obdobích, tj. vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, ohledně rozšíření působnosti NKÚ na kontrolu hospodaření s veřejnými prostředky a s prostředky poskytnutými z veřejných rozpočtů, jakož i na kontrolu hospodaření s majetkem územních samosprávných celků (krajů a obcí s rozšířenou působností) a s majetkem právnických osob, ve kterých mají stát nebo územní samosprávný celek většinový podíl na základním kapitálu nebo vůči kterým jsou v postavení ovládající osoby (sněmovní tisk 360), jakož i poslanecký návrh zákona řešící stejnou problematiku (sněmovní tisk 230), byly Poslaneckou sněmovnou projednány v druhém čtení v lednu 2020. Související návrh novely Ústavy ČR (sněmovní tisk 229) byl Poslaneckou sněmovnou schválen ve třetím

čtení 12. února 2020. Třetí čtení návrhů zákonů novelizujících zákon o NKÚ bylo Poslaneckou sněmovnou přerušeno do doby projednání návrhu novely Ústavy ČR v Senátu. Návrh novely Ústavy ČR byl ve výborech Senátu projednáván v 1. pololetí roku 2020. Stálá komise Senátu pro Ústavu České republiky a parlamentní procedury jej projednala v prosinci 2020, k jeho projednání na schůzi Senátu však do konce roku 2020 nedošlo.

Další poslanecký návrh zákona, kterým se mění zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, řeší rozšíření působnosti NKÚ na kontrolu hospodaření s majetkem Českého rozhlasu a České televize (sněmovní tisk 626). Tento návrh Poslanecká sněmovna do konce roku 2020 v prvním čtení neprojednala.

3. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

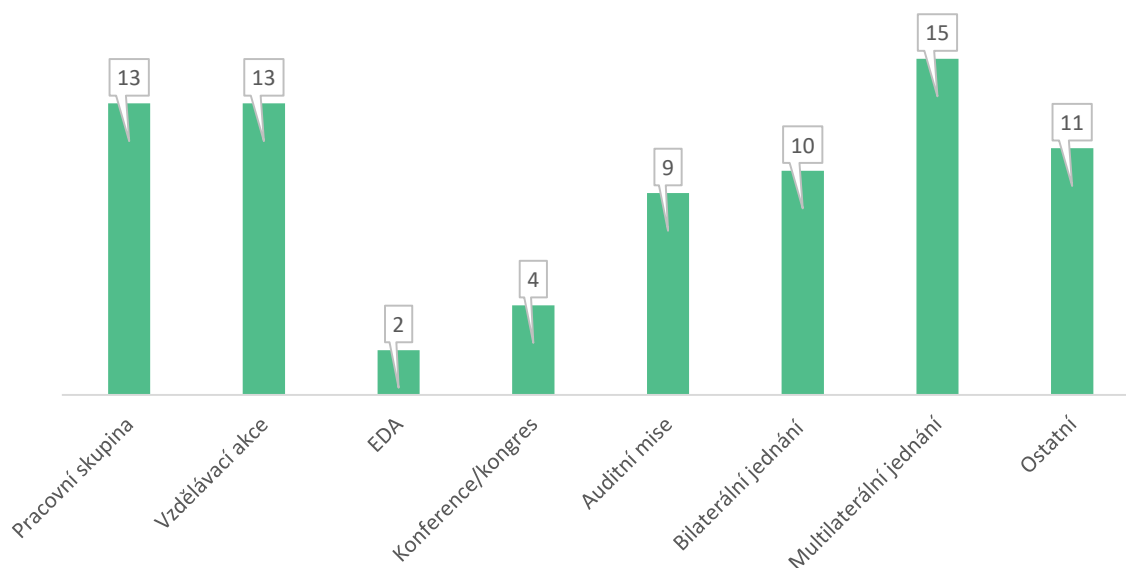
Společným jmenovatelem pro mezinárodní spolupráci v roce 2020 se stala zejména pandemie covidu-19. V této souvislosti se mezinárodní spolupráce nejvyšších kontrolních institucí /SAI/ promítla především do koordinace mimořádných kontrol zaměřených na vládní opatření proti šíření nového typu koronaviru a přesunula se od jednacího stolu do on-line prostředí.

Začátek roku 2020 proběhl ve znamení intenzivních příprav na XI. kongres EUROSAI, který se měl konat ve dnech 31. května až 4. června 2020 v Praze. Z důvodu pandemie a kvůli zavedení cestovních omezení ve většině evropských států rozhodla Řídící rada EUROSAI, že XI. kongres EUROSAI bude uspořádán v dubnu 2021 virtuální formou. V této souvislosti se NKÚ prodlužuje vedení pracovní skupiny EUROSAI pro cíl 1 – *profesní spolupráce* do dubna 2021. NKÚ na XI. kongresu 2021 převezme předsednictví organizace EUROSAI od turecké SAI. Mandát předsednictví EUROSAI je tříletý a NKÚ povede celou organizaci v rozmezí let 2021–2024, tj. s ročním odkladem oproti původnímu termínu 2020–2023.

Také plánované aktivity pracovních skupin INTOSAI, EUROSAI, EÚD či jednání v rámci Kontaktního výboru byly buď zrušeny, přesunuty na rok 2021, nebo proběhly (ve většině případů) on-line. Na druhou stranu pandemie významně prohloubila spolupráci mezi kontrolními úřady. Dala vzniknout novým multilaterálním pracovním skupinám a virtuálním platformám pro mezinárodní kooperaci. V neposlední řadě krize podpořila také rozvoj mezinárodních vzdělávacích aktivit a odborných virtuálních konferencí vedoucích ke zvýšení profesionality v kontrolní činnosti.

MEZINÁRODNÍ AKTIVITY NKÚ V ČR A V ZAHRANIČÍ

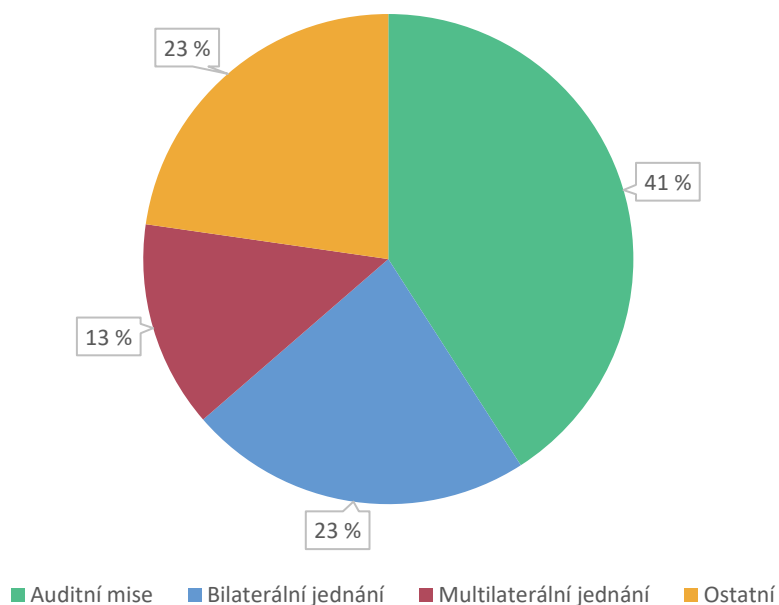
Graf č. 23: Mezinárodní akce v ČR a v zahraničí

Adaptace nejvyšších kontrolních institucí na probíhající pandemii, inovace v kontrolách, digitalizace veřejné správy, kybernetická bezpečnost, klimatické změny a cíle udržitelného rozvoje OSN /SDGs/ se v roce 2020 staly na mezinárodní úrovni důležitými tématy diskuzí.

Navzdory pandemii a jejím důsledkům se v roce 2020 zástupci NKÚ zúčastnili celkem 77 mezinárodních akcí (tj. o 12 akcí více než v předchozím roce), které se v 64 případech uskutečnily v on-line prostředí. Do mezinárodních aktivit se promítly i auditní mise EÚD, zapojení NKÚ do činnosti Evropské obranné agentury /EDA/ a návštěva zástupců Výboru pro rozpočtovou kontrolu Evropského parlamentu v sídle NKÚ.

Graf č. 24: Zahraniční návštěvy v ČR a on-line jednání organizovaná NKÚ

Začátkem roku 2020, ještě před vyhlášením nouzového stavu dne 12. března 2020, NKÚ postupně navštívili nejvyšší představitelé polské, slovenské a izraelské kontrolní instituce.

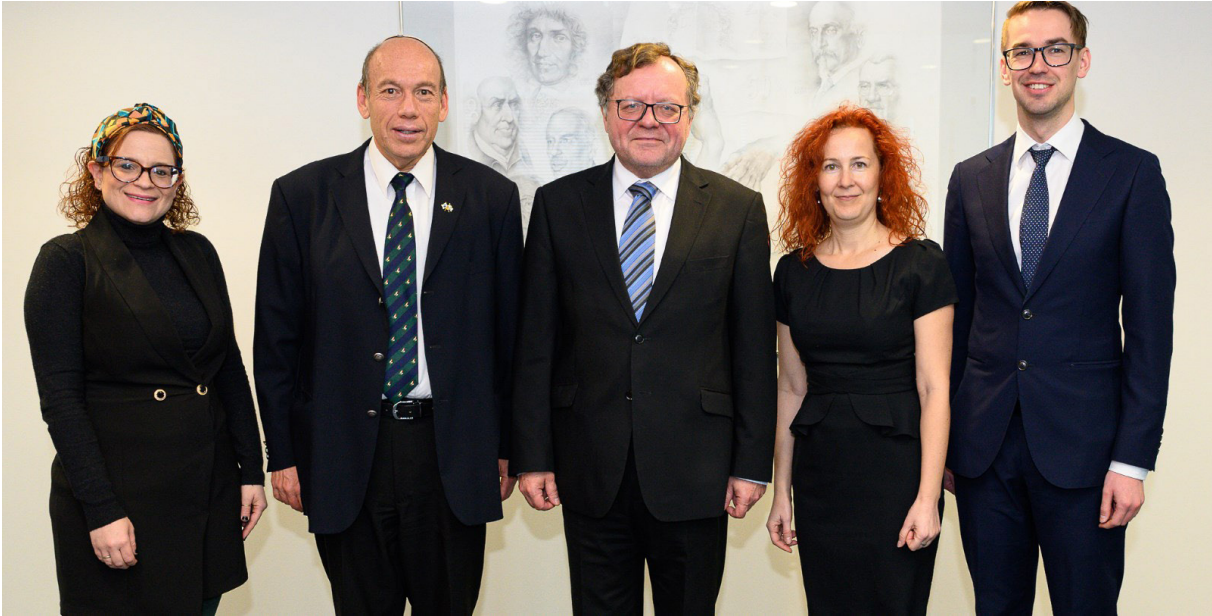
Ve dnech 16. a 17. ledna 2020 navštívila NKÚ delegace z Nejvyššího kontrolního úřadu Polska /NIK/ v čele s prezidentem Marianem Banašem. NIK je společně s NKÚ členem Řídící rady a taktéž viceprezidentem organizace EUROSAI. Tématem jednání byly výsledky kontrol např. z oblasti hazardu, zdravotnictví a výběru mýtného. Probírala se budoucí spolupráce během českého předsednictví organizace EUROSAI i kooperace v rámci skupiny V4+2.

Dne 23. ledna 2020 se v Brně, tedy na půli cesty mezi oběma úřady, setkal prezident českého NKÚ s předsedou Nejvyššího kontrolního úřadu Slovenské republiky Karolem Mitrikem s cílem diskutovat o společných pracovních aktivitách v roce 2020. Obsahem jednání byly především dvě koordinované kontroly. Jedna (již ukončená) se týkala vybraných oblastí klimaticko-energetické politiky a druhá (probíhající) se zaměřuje na správu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Další návštěva se uskutečnila koncem února, kdy NKÚ svou přítomností poctil státní kontrolor a ombudsman Izraele pan Matanyahu Englman. Kromě představení výsledků práce NKÚ se jednání týkalo hlavně hlubší kooperace v rámci EUROSAI, a to i včetně budoucího předsednictví NKÚ. Představitelé izraelského úřadu projevili vážný zájem převzít po NKÚ předsednictví organizace EUROSAI a vést ji následující tři roky.

Významnou událostí, která proběhla v pražském sídle NKÚ ve dnech 3. až 6. března 2020, byl historicky první *Mezinárodní hackathon nejvyšších kontrolních institucí*. Sešlo se na něm 68 programátorů, datových analytiků a kontrolorů z 21 převážně evropských zemí. Porota vybrala z celkového počtu 11 aplikací tři vítězné projekty, kterým se podařilo z veřejně přístupných dat vytvořit aplikace a vizualizace, které mohou usnadnit práci v kontrolách a podpořit sdílení informací mezi kontrolory různých zemí.

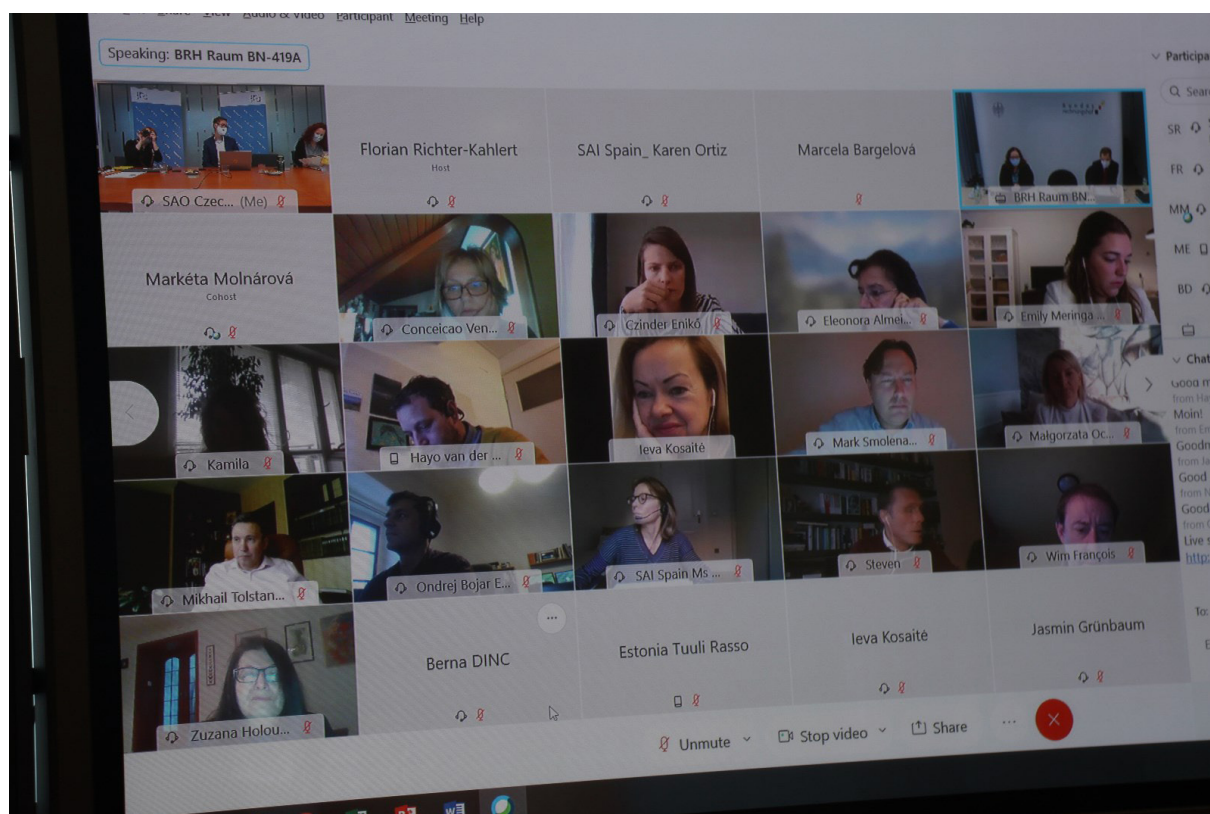

Na pracovní schůzce konající se v sídle NKÚ 10. března 2020, tedy těsně před vyhlášením nouzového stavu, diskutovali kontrolóri NKÚ se zástupci portugalského a rakouského účetního dvora o roli kontrolních úřadů v boji proti korupci.

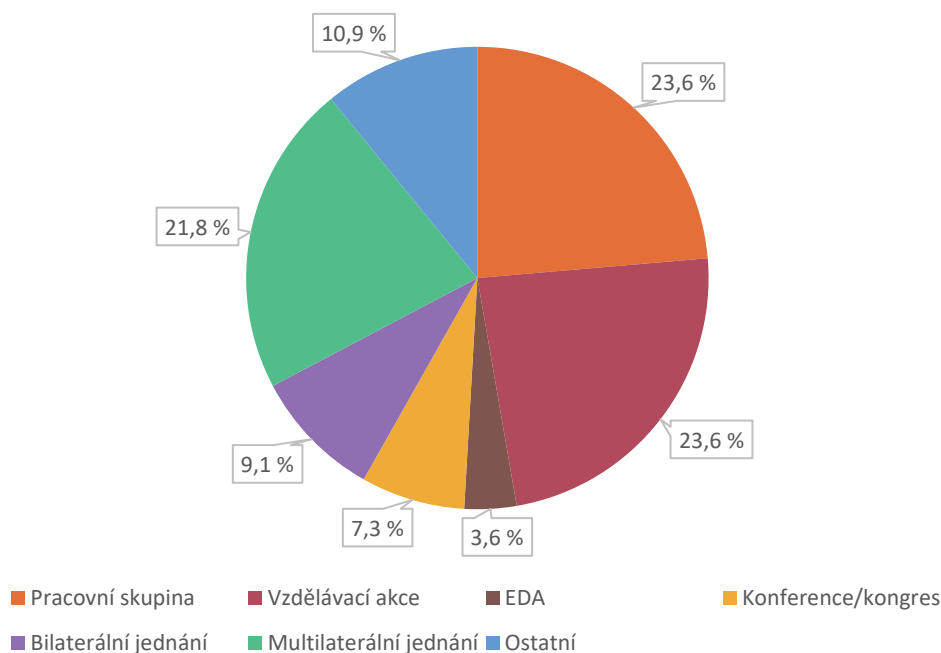
Březnové setkání s prezidentkou španělského účetního dvora a zároveň s generální tajemnicí organizace EUROSAI paní Mariou José de la Fuente y de la Calle proběhlo již on-line a bylo zaměřeno na organizaci a agendu XI. kongresu EUROSAI a průběh oslav 30. výročí EUROSAI. Nejvyšší představitelé španělského a českého kontrolního úřadu společně prodiskutovali vizi a vzájemnou spolupráci během předsednictví NKÚ v EUROSAI v letech 2020–2023.

Dne 3. června 2020 si Evropská komise vyžádala součinnost NKÚ v souvislosti se *Zprávou o stavu právního státu*. Představitelé EK se virtuálně sešli s právními zástupci Nejvyššího kontrolního úřadu k problematice činnosti NKÚ v oblasti boje proti korupci či spolupráce s ostatními státními orgány v ČR apod.

Dne 3. prosince 2020 se online konala 4. schůzka týmu pro implementaci strategického cíle 1 EUROSAI. Tento tým vede NKÚ společně s německou nejvyšší kontrolní institucí. Celkem 41 účastníků z 15 kontrolních institucí, kteří jsou zapojeni do sedmi projektových skupin v rámci *Strategického plánu EUROSAI pro roky 2017–2023*, projednalo pokrok v jednotlivých projektech. Zástupci NKÚ všechny zúčastněné informovali o změnách a plánech v souvislosti s organizací XI. kongresu EUROSAI.

Graf č. 25: Zahraniční cesty a účast zaměstnanců a představitelů NKÚ na mezinárodních virtuálních událostech

BILATERÁLNÍ A MULTILATERÁLNÍ JEDNÁNÍ A KONFERENCE S ÚČASTÍ ZÁSTUPCŮ NKÚ

Největší podíl (31 %) na mezinárodních aktivitách zaujímala bilaterální a multilaterální jednání. Ve dnech 19.–20. února 2020 se kontrolóři finančního auditu setkali ve Vídni se svými rakouskými a nizozemskými kolegy nad problematikou posílení kvality informací o veřejných financích a debata se dotkla i oblasti EPSAS. Zástupci ze systémové podpory kontrolní činnosti diskutovali v nizozemském Haagu 25. února 2020 o vizuální komunikaci a publikování výstupů z kontrolní činnosti.

Na bilaterální úrovni byl NKÚ v již tradičním nejužším spojení s kolegy z NKÚ Slovenské republiky. Slovensští auditoři přijeli v únoru do Prahy na dvoudenní pracovní schůzku věnovanou výměně zkušeností z kontrol v oblasti zdravotnictví. Prostřednictvím videokonferenčního hovoru proběhla ve dnech 13.–14. května 2020 a 1. prosince 2020 jednání ke kontrole správy pojistného na sociální zabezpečení. V červenci byla publikována společná zpráva NKÚ a NKÚ Slovenska o provádění koordinovaných kontrol zaměřených na podporu ve vybraných oblastech klimaticko-energetické politiky s důrazem na zachování dlouhodobé udržitelnosti veřejných příjmů. Dne 24. září 2020 kontrolóři obou SAI virtuálně jednali o koordinaci kontrol v oblasti oprav a údržby silničních mostů a v termínu od 12.–14. října 2020 proběhla pod vedením NKÚ ČR třídenní odborná stáž, která se specializovala na plánování a realizaci finančního auditu.

V červnu a v listopadu se formou videokonferencí konala dvě jednání Řídící rady organizace EUROSAL, jichž se zúčastnili všichni její členové, tj. NKÚ, SAI Turecka, Španělska, Polska, Finska, Lotyšska, Moldavska a Nizozemska. Řídící rada rozhodovala o záležitostech důležitých pro chod a fungování organizace, např. schválila prodloužení mandátů auditorů účetní závěrky organizace, prodloužení předsednictví pracovních skupin o další rok či rozpočet za léta 2017 až 2020. Na listopadové schůzce si členové připomněli 30. výročí vzniku EUROSAL a většinou odsouhlasili přijetí 51. člena organizace EUROSAL, jímž se od 1. ledna 2021 stává nejvyšší kontrolní instituce Kosovské republiky.

Dva webináře uspořádané ve dnech 16. července 2020 a 8. prosince 2020 kontrolními úřady Nizozemska a Velké Británie byly zaměřeny na tzv. investigativní činnost (auditní praxe používaná zejména britskou SAI, spočívá v provádění rychlých kontrol založených pouze na faktech) a na možnosti, jak lze tuto investigativní činnost využít při kontrolách zaměřených na reakce a opatření vlád během koronavirové pandemie.

Hlavním tématem zářijové třídní virtuální konference EUROSAL a OLACEFS, organizované Státním kontrolním úřadem Maďarska, bylo zvyšování dopadu činností nejvyšších kontrolních institucí. 22 zástupců NKÚ jednalo se svými zahraničními kolegy z dalších 55 kontrolních institucí o tématech jako protikorupční jednání, vztahy s orgány činnými v trestním řízení, prevence a potírání korupce, digitální nástroje, indikátory měření apod.

Zástupci NKÚ se 9.–11. září 2020 účastnili pracovního jednání v lucemburském sídle EÚD, jehož účelem bylo seznámení se s nastavením a fungováním systémů řízení kvality kontrolní činnosti a výměna zkušeností se zajištěním kvality výstupů z kontrolní činnosti, kvality doporučení a vyhodnocování jejich plnění.

ÚČAST NA MEZINÁRODNÍCH VZDĚLÁVACÍCH AKTIVITÁCH

Významné byly i aktivity týkající se odborného vzdělávání, které měly 24% podíl na celkovém počtu mezinárodních aktivit. Více než 60 zástupců NKÚ se zúčastnilo odborných e-seminářů a webinářů, tyto vzdělávací akce se týkaly např. implementace a modifikace finančních nástrojů, nefinančního výkaznictví, evropského práva o poskytování státní podpory, finančního řízení a kontroly strukturálních fondů EU, používání inovativních jazykových technologií v kontrolní činnosti apod. Toto vzdělávání bylo zajištěno např. Asociací autorizovaných účetních znalců, Institutem OSN pro vzdělávání, Evropskou komisí, Evropskou konfederací institucí interního auditu či Evropskou akademií pro daně, ekonomiku a právo.

ZAPOJENÍ NKÚ DO MEZINÁRODNÍCH PRACOVNÍCH SKUPIN

Během roku 2020 se NKÚ aktivně zapojil do činnosti několika nových mezinárodních pracovních skupin pod záštitou EUROSAI, EÚD a INTOSAI.

Dne 3. března 2020 byla ve Švýcarsku uspořádána formou workshopu schůzka pracovní skupiny EUROSAI pro informační technologie (skupinu od června 2020 vede SAI Estonska) s cílem ohodnotit vlastní informační systémy a kontroly v IT oblasti. Další schůzka této pracovní skupiny, mající více než 30 členů, proběhla ve formátu videokonference dne 12. listopadu 2020 se záměrem sdílet informace a zkušenosti kontrolních úřadů v oblasti digitalizace státní správy, digitální strategie pro kontrolní úřady, možnosti zapojení IT auditů do komplexního auditu apod. Na této schůzce připravili zástupci NKÚ pro své zahraniční kolegy jeden z workshopů na téma mapování kompetencí kontrolorů, kteří se věnují IT problematice.

V dubnu a v září se uskutečnily dvě schůzky pracovní skupiny EUROSAI pro audit v oblasti životního prostředí /EWGEA/, kterou od června 2020 vede SAI Polska. V současné době je členem EWGEA celkem 43 nejvyšších kontrolních úřadů. Tématem první schůzky, organizované SAI Malty a SAI Estonska, byla udržitelná energie. Druhé a zároveň výroční zasedání EWGEA pořádal polský NIK s cílem diskutovat o kvalitě ovzduší a městské dopravě. Na této schůzce představili zástupci NKÚ výsledky kontrolní akce č. 18/04 – *Peněžní prostředky určené na podporu kvality ovzduší*. EWGEA také ve spolupráci s Finským institutem pro životní prostředí organizovala ve dnech 4.–5. listopadu 2020 *Evropské fórum environmentálních hodnotitelů*, jehož hlavním tématem byly cíle udržitelného rozvoje OSN.

V reakci na jarní mimořádnou situaci způsobenou pandemií nemoci covid-19 vznikla v rámci EUROSAI z iniciativy britské a finské SAI projektová skupina k auditu reakce na pandemii covidu-19, která byla potenciálním zájemcům z řad členů EUROSAI představena na webináři dne 4. června 2020. Cílem projektové skupiny je koordinovat a usnadnit výměnu informací týkajících se kontrol finančních prostředků vynaložených na boj proti pandemii. NKÚ pro tento účel nabídl zahraničním partnerům portál BIEP jako primární platformu pro sdílení informací a dokumentů v rámci celé skupiny. Následně se 17. června 2020 a 2. července 2020 skupina tvořená zástupci 31 kontrolních institucí sešla na dvou online jednáních, při nichž si všichni účastníci mohli vyměnit zkušenosti z probíhajících a plánovaných kontrol zaměřených na opatření zaváděná v souvislosti s pandemií nemoci covid-19.

Portál BIEP pro svou práci nově využije i projektová skupina s názvem „Příprava na budoucí rizika a klimatickou krizi: Čas na dlouhodobý pohled na audit?“, která vznikla z iniciativy EÚD a SAI Finska se záměrem zkoumat prognostické metody a dlouhodobé přístupy k budování odolnosti a řešení rizik, kterým mohou kontrolní úřady v budoucnu čelit.

Zástupci NKÚ se dále nově zapojili do dvou pracovních skupin vedených a řízených EÚD. Jedna skupina se věnuje auditu výkonnosti v oblasti dopravy a sdružuje odborníky z celkem 11 kontrolních institucí. Druhou pracovní skupinu tvoří síť styčných pracovníků pro mezinárodní profesní standardy INTOSAI; do této skupiny jsou kromě NKÚ aktivně zapojeny kontrolní úřady Polska, Slovenska, Slovinska, Maďarska a Rakouska.

Kontroloři NKÚ jsou také zastoupeni v nové platformě EÚD s názvem TiNA. Tato platforma sdružuje auditory, datové vědce, odborníky na vizualizaci dat a IT experty z nejvyšších kontrolních institucí členských států EU, přičemž zohledňuje konkrétní institucionální, politické a regulatorní podmínky, v nichž působí nejvyšší kontrolní instituce členských států EU.

V rámci celosvětové organizace INTOSAI také proběhlo několik jednání pracovních skupin. Ve dnech 24.–26. března 2020 se uskutečnila schůzka řídicí rady pracovní skupiny INTOSAI pro kontrolu v oblasti životního prostředí /INTOSAI WGEA/, která v současné době čítá celkem 76 členů z řad nejvyšších kontrolních institucí. Jednání se týkalo zejména několika konkrétních cílů udržitelného rozvoje /SDG/. INTOSAI WGEA zorganizovala 24. září 2020 webinář se zaměřením na klimatické změny a vývoj SDG.

Jak v EUROSAI, tak i v rámci celosvětové organizace INTOSAI vznikla nová expertní skupina zaměřená na strategickou úlohu kontrolních institucí při řešení výzev spojených s pandemií covidu-19. Vznik této skupiny iniciovala Dozorčí rada INTOSAI pro aktuální problémy a její členové se virtuálně setkali na dvou webinářích. Na prvním, konaném dne 22. června 2020, probírali zástupci NKÚ se svými zahraničními kolegy kontrolní témata a priority pro kontrolní instituce v době pandemie. Na druhém webináři dne 20. listopadu 2020 účastníci řešili, jak se mohou kontrolní instituce přizpůsobit novému normálu práce za použití nástrojů pro virtuální komunikaci. Zástupci NKÚ se podělili o své zkušenosti se zajištěním interní komunikace i komunikace se zahraničními spolupracovníky a partnery.

Zaměstnanci čtyřiceti sedmi členských kontrolních institucí pracovní skupiny INTOSAI pro audit informačních technologií se setkali 16. října 2020 nad tématy jako kybernetická bezpečnost, analýza dat či zabezpečení komunikace místních správ a vlády a jejich jednotné propojení.

Pracovní skupina INTOSAI pro boj proti korupci a praní špinavých peněz uspořádala 24. listopadu 2020 pro svých 34 členských kontrolních úřadů výroční schůzku, na níž prezentovala výsledky a výstupy své činnosti. Zástupci některých úřadů představili své národní programy pro boj proti korupci.

4. ČINNOST NKÚ VE VZTAHU K VEŘEJNOSTI

4.1 POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

V roce 2020 NKÚ obdržel 19 písemných žádostí o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „informační zákon“). Na deset žádostí NKÚ poskytl požadované informace v plném rozsahu, např. informace o výsledcích kontrolní činnosti, o zadávaných zakázkách a o pozemcích, k nimž má NKÚ právo hospodaření. Jednu žádost, v níž byly požadovány informace z průběhu kontrolní akce, NKÚ podle § 11 odst. 4 písm. d) informačního zákona odmítl. K jedné žádosti NKÚ poskytl část požadovaných informací a část žádosti, v níž byly požadovány neexistující informace, odmítl z faktických důvodů. Pět žádostí NKÚ odložil podle § 14 odst. 5 písm. c) informačního zákona, protože se požadované informace netýkaly působnosti NKÚ. K jedné žádosti o poskytnutí několika set informací z různých oblastí činnosti NKÚ a o zaslání mnoha dokumentů v listinné podobě NKÚ požadované informace vyhledal a oznámil žadateli výši úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledávání informací a za pořízení kopií požadovaných dokumentů. Následně pro nezaplacení úhrady v zákonné lhůtě NKÚ tuto žádost odložil v souladu s § 17 odst. 5 informačního zákona. U jedné žádosti, z níž nebylo zřejmé, jaké konkrétní informace jsou požadovány, NKÚ požádal žadatele o upřesnění žádosti. Žadatel svou žádost ve třicetidenní lhůtě neupřesnil, a proto NKÚ podle § 14 odst. 5 písm. b) informačního zákona rozhodl o od-

mítnutí žádosti. Proti tomuto rozhodnutí podal žadatel odvolání. O odvolání rozhodoval podle § 20 odst. 5 informačního zákona Úřad pro ochranu osobních údajů, který odvolání zamítl a postup NKÚ při vyřizování žádosti potvrdil. Proti postupu NKÚ při vyřizování žádostí bylo podáno pět stížností (čtyři proti odložení žádosti, jedna proti požadování úhrady nákladů). O stížnostech rozhodoval Úřad pro ochranu osobních údajů, který postup NKÚ při vyřizování žádostí potvrdil.

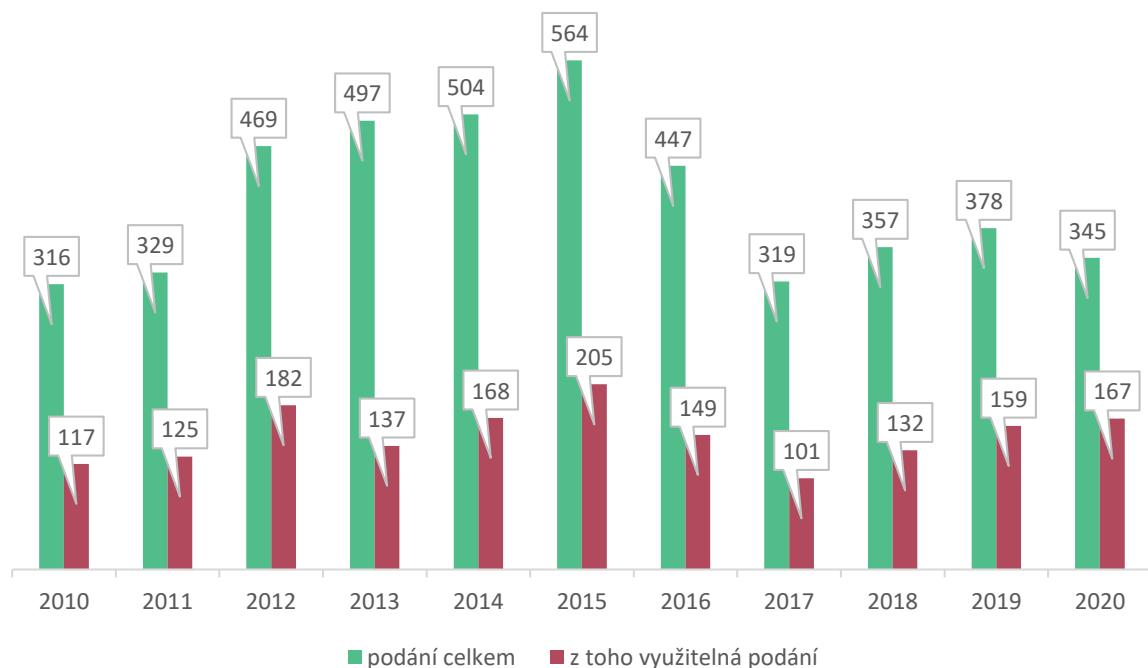
Všechny žádosti o informace byly vyřízeny v zákonných lhůtách.

4.2 PODÁNÍ OBČANŮ

V roce 2020 zaevidoval odbor komunikace NKÚ celkem 345 písemných podání (podnětů, stížností, žádostí, dotazů atd.) občanů a právnických osob. Obsah všech podání je posuzován ve vztahu k působnosti NKÚ a z hlediska možného využití v kontrolní činnosti. Podání, která se týkají oblastí, na něž se vztahuje působnost NKÚ, jsou využívána jako doplňkový informační materiál v rámci věcně odpovídajících plánovaných kontrol a při přípravě námětů na zaměření kontrol v dalším období. V roce 2020 NKÚ obdržel 167 takto využitelných vnějších podnětů, tj. 48 % z celkového počtu doručených podání.

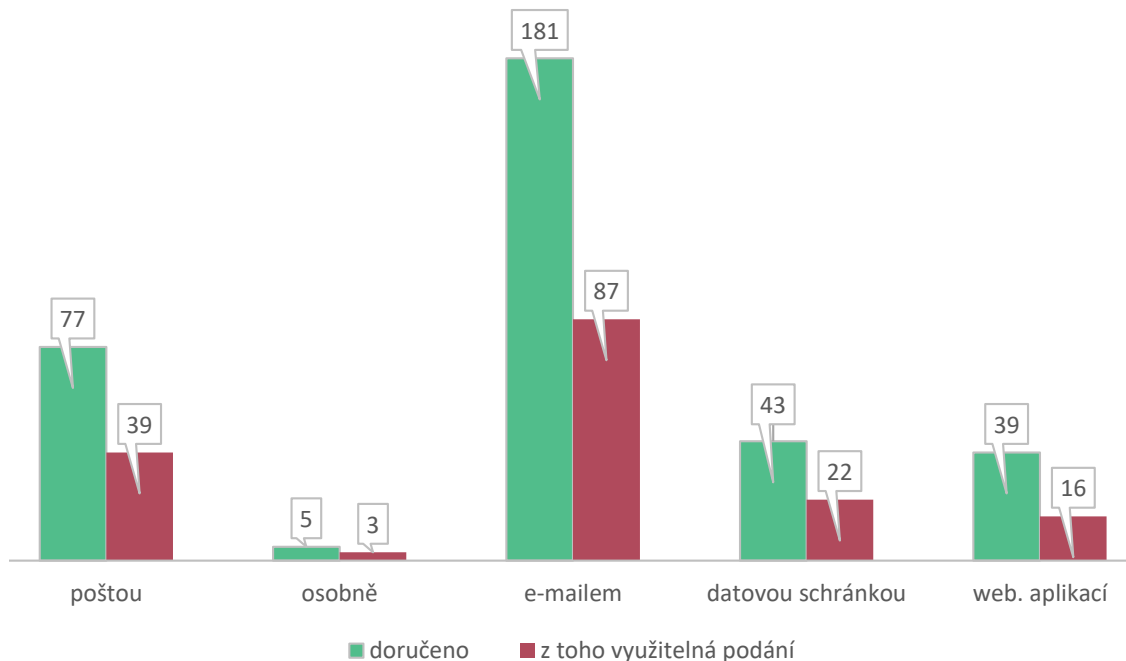
Ve své kontrolní činnosti NKÚ využíval poznatky z podání zaměřených zejména na hospodaření s majetkem státu a s prostředky státního rozpočtu a na užití účelových dotací poskytovaných z národních zdrojů a z evropských fondů různým příjemcům; těchto oblastí se týkalo 147 podání, tj. 88 % využitelných vnějších podnětů.

Graf č. 26: Přehled celkového počtu podání a jejich využitelnosti pro kontrolní činnost NKÚ za roky 2010 až 2020

Převažujícím způsobem komunikace občanů s NKÚ byly i v roce 2020 elektronické formy, tj. e-mail, datová schránka a aplikace *Napište nám* na webu NKÚ, a to u 76 % podání.

Graf č. 27: Přehled počtu podání za rok 2020 podle způsobu doručení a jejich využitelnost

5. HOSPODAŘENÍ S ROZPOČTOVÝMI PROSTŘEDKY KAPITOLY NKÚ V ROCE 2020

5.1 PLNĚNÍ ZÁVAZNÝCH UKAZATELŮ KAPITOLY NKÚ

Schválený rozpočet kapitoly 381 – *Nejvyšší kontrolní úřad* na rok 2020 byl stanoven zákonem č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2020.

Přehled o plnění stanovených závazných ukazatelů v roce 2020 je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 11: Přehled o plnění stanovených závazných ukazatelů v roce 2020

	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách (RZ)	Konečný rozpočet (R3)	Skutečnost	% plnění k RZ	% plnění k R3
Souhrnné ukazatele						
Příjmy celkem	518	518		709,42	136,92	–
Výdaje celkem	644 751	644 751	665 019	623 587,13	96,72	93,77
Specifické ukazatele – příjmy						
Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem	518	518		709,42	136,92	–
v tom: příjmy z rozpočtu Evropské unie bez společné zemědělské politiky celkem	0	0	–	0,00	–	–
ostatní nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem	518	518		709,42	136,92	–
Specifické ukazatele – výdaje						
Výdaje na zabezpečení plnění úkolů NKÚ	644 751	644 751	665 019	623 587,13	96,72	93,77
Průřezové ukazatele						
Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci	343 194	343 194	343 194	341 360,36	99,47	99,47
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	116 000	116 000	116 000	114 897,92	99,05	99,05
Převod fondu kulturních a sociálních potřeb	6 275	6 275	6 275	6 261,87	99,80	99,80
Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech	313 726	313 726	313 726	313 574,65	99,95	99,95
Platy zaměstnanců na služebních místech dle zákona o státní službě					–	–
Výdaje spolufinancované zcela nebo částečně z rozpočtu Evropské unie bez společné zemědělské politiky celkem	–	–	–	–	–	–
v tom: ze státního rozpočtu	–	–	–	–	–	–
podíl rozpočtu Evropské unie	–	–	–	–	–	–
Výdaje vedené v informačním systému programového financování EDS/SMVS celkem	52 000	52 000	63 000	54 962,05	105,70	87,24

PŘÍJMY

Schválený rozpočet příjmů kapitoly NKÚ ve výši 518,14 tis. Kč byl plněn částkou 709,42 tis. Kč, tj. na 136,92 %.

VÝDAJE

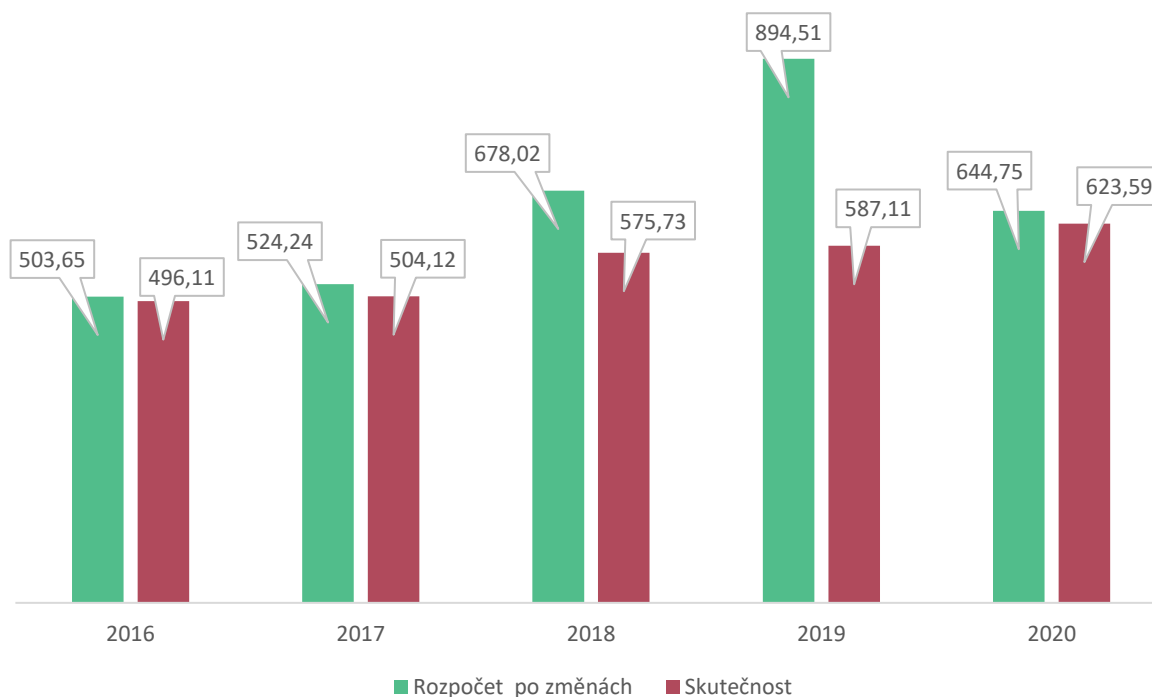
Schválený rozpočet výdajů kapitoly ve výši **644 751,49 tis. Kč** byl upravován. Do rozpočtu byly započteny úspory z minulých let v celkové částce 20 268 tis. Kč. Konečný rozpočet výdajů dosáhl výše 665 019,49 tis. Kč a byl čerpán částkou 623 587,13 tis. Kč, tj. na 96,72 % schváleného rozpočtu a na 93,77 % rozpočtu konečného.

Nejvyšší podíl z rozpočtu (456 358 tis. Kč, tj. 73,18 %) zaujímají výdaje na platy a ostatní platby za provedenou práci (včetně výdajů na platy představitelů NKÚ) a s nimi související výdaje, tj. zákonné pojistné.

VŠECHNY ZÁVAZNÉ UKAZATELE ROZPOČTOVÉ KAPITOLY NKÚ BYLY V ROCE 2020 DODRŽENY.

Přehled výdajů kapitoly 381 – *Nejvyšší kontrolní úřad* za roky 2016 až 2020 znázorňuje graf č. 28. Od roku 2016 do roku 2020 vzrostl rozpočet po změnách o 141 102 tis. Kč. Hlavním důvodem růstu rozpočtu jsou prostředky na platy včetně odvodů, které vzrostly od roku 2016 o 113 593 tis. Kč, a v roce 2020 také prostředky ve výši 32 000 tis. Kč na výstavbu sídla.

Graf č. 28: Výdaje kapitoly 381 – *Nejvyšší kontrolní úřad* dle rozpočtu po změnách a čerpání rozpočtu za roky 2016 až 2020 (v mil. Kč)

5.2 NÁROKY Z NESPOTŘEBOVANÝCH VÝDAJŮ

Ke dni 1. 1. 2020 byl evidován stav nároků z nespotřebovaných výdajů v celkové výši 748 542,47 tis. Kč. K 31. 12. 2020 dosáhl stav nároků z nespotřebovaných výdajů celkové výše 728 274,47 tis. Kč. V roce 2020 byly zapojeny do rozpočtu nároky ve výši 20 268 tis. Kč. Celkový stav nároků z nespotřebovaných výdajů tak k 1. 1. 2021 činí 769 706,83 tis. Kč.

5.3 VÝDAJE NA FINANCOVÁNÍ PROGRAMŮ REPRODUKCE MAJETKU

Schválený rozpočet výdajů na financování programů reprodukce majetku činil 52 000 tis. Kč. Do rozpočtu byly následně zapojeny nároky z nespotřebovaných výdajů ve výši 11 000 tis. Kč. Konečný rozpočet tedy činil 63 000 tis. Kč. Rozpočet byl čerpán částkou 54 962,05 tis. Kč.

Od roku 2020 se program 18101 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny NKÚ od roku 2011* využívá pouze k výstavbě sídla a k zajištění jeho vybavení, a to prostřednictvím subtitulu 181V0120. Po zapojení nároků z nespotřebovaných profilujících výdajů ve výši 11 000 tis. Kč dosáhl konečný rozpočet částky 43 000 tis. Kč a jeho čerpání činilo 42 159,35 tis. Kč.

Program 08101 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny NKÚ od roku 2020* zahrnuje období let 2020–2022. Výše účasti státního rozpočtu na financování programu je stanovena na maximálně 69 050 tis. Kč. Pro rok 2020 byl schválen rozpočet ve výši 20 000 tis. Kč. Cílem programu je zajistit materiální a technické podmínky pro výkon kontrolní činnosti a pro práci zaměstnanců NKÚ, a to v celorepublikové působnosti. Souhrn finančních prostředků vynaložených na realizaci programu v roce 2020 dosáhl částky 12 802,69 tis. Kč.

5.4 INFORMACE O VNĚJŠÍCH KONTROLÁCH V NKÚ

Ze strany externích orgánů byly v Nejvyšším kontrolním úřadu v roce 2020 provedeny níže uvedené kontroly:

- Pražská správa sociálního zabezpečení provedla v termínu od 3. 2. 2020 do 13. 2. 2020 mimořádnou kontrolu plnění povinností v nemocenském pojištění, v důchodovém pojištění a při odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti stanovených zákonem č. 187/2006 Sb., zákonem č. 582/1991 Sb. a zákonem č. 589/1992 Sb. z důvodu zaměstnavatelem zaslaných opravných přehledů o výši pojistného.

Z výsledku kontroly vyplynulo, že nebyly zjištěny žádné nedostatky, které by předpokládaly další řešení.

- Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR provedla dne 29. 6. 2020 kontrolu plateb pojistného na veřejné zdravotní pojištění a kontrolu dodržování ostatních povinností plátce pojistného dle zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, a zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění.

Provedenou kontrolou nebyly k datu 30. 6. 2020 zjištěny splatné závazky vůči VZP ČR.

- Zaměstnanecská pojišťovna Škoda provedla ve dnech 30. 9. 2020 a 1. 10. 2020 kontrolu plateb pojistného na veřejné zdravotní pojištění dle ustanovení § 22 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění. Předmětem kontroly bylo především dodržování termínů a plateb odvodu pojistného.

Provedenou kontrolou nebyly k datu 2. 10. 2020 zjištěny splatné závazky ani jiné evidenční nedostatky vůči Zaměstnanecské pojišťovně Škoda.

5.5 POVINNÝ AUDIT

Roční účetní závěrka NKÚ byla ve smyslu ustanovení § 33 odst. 3 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ověřena auditorem. Podle výroku auditora „účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv organizace Nejvyšší kontrolní úřad k 31. 12. 2020 a nákladů a výnosů a výsledku jejího hospodaření za období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020, v souladu s českými účetními předpisy“.

6. INTERNÍ AUDIT

Základními právními a regulatorními normami upravujícími činnost odboru interního auditu v roce 2020 byly zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a *Mezinárodní rámec profesní praxe interního auditu*.

Odbor interního auditu je organizačně oddělen od řídicích a výkonných struktur, je funkčně nezávislý a podřízený přímo prezidentovi NKÚ. Účel, pravomoci a odpovědnosti interního auditu byly stanoveny ve směrnici prezidenta NKÚ č. 77, o zajištění interního auditu v Nejvyšším kontrolním úřadu. Kvalitní a efektivní výkon interních auditů, konzultací a metodické činnosti podporuje dále dokumentace odboru sp. zn. 227/20-NKU70/214/20. Průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců, kteří vykonávali ve sledovaném roce interní audit, činil 5.

Ze *Strategie odboru interního auditu pro roky 2019–2021* vychází plán činnosti odboru interního auditu na rok 2020, který byl schválen prezidentem Nejvyššího kontrolního úřadu dne 7. ledna 2020. Hlavním podkladem pro jeho vypracování byla souhrnná analýza rizik Nejvyššího kontrolního úřadu, včetně rizik identifikovaných při výkonu interního auditu, a audit universe¹²⁰. Dále roční plán vycházel ze střednědobého plánu interního auditu na období let 2019 až 2021, z výsledků kontrol provedených u NKÚ externími orgány, z výsledků předchozích interních auditů, z požadavků vedoucích zaměstnanců NKÚ, z plnění požadavků zákona o finanční kontrole a zákona o kybernetické bezpečnosti na zajištění provedení interních auditů a z kapacitních možností odboru interního auditu.

Odbor interního auditu na základě schváleného ročního plánu na rok 2020 realizoval celkem pět auditů a jednu konzultaci.

120

V souladu s naplněním *Mezinárodního standardu pro profesní praxi interního auditu 2010 – Plánování a Doporučením pro praxi 2010 – 1* představuje audit universe seznam všech možných interních auditů, které by mohly být v NKÚ provedeny.

Tabulka č. 12: Počet realizovaných zakázek dle plánu interního auditu na rok 2020

Počet ukončených interních auditů, které byly obsaženy v ročním plánu	Počet ukončených konzultací, které byly obsaženy v ročním plánu	Počet ukončených interních auditů a konzultací, které nebyly obsaženy v ročním plánu
5	1	0

Zdroj: zprávy o zjištěních odboru interního auditu.

Při sestavování programů jednotlivých auditů a ve výběru šetřeného vzorku operací byl cíl testování zaměřen především na:

- dopad fungování NKÚ a plnění stanovených úkolů;
- nastavení řídicích a kontrolních mechanismů dílčích oblastí v provozní a finanční činnosti NKÚ;
- posouzení úrovně souladu výkonu činností s legislativními a vnitřními předpisy;
- stav plnění opatření ke zjištěným nedostatkům z předchozích interních auditů, konzultací a externích kontrol provedených v NKÚ;
- stanovení kritérií hospodárnosti, účelnosti a efektivity k plnění schváleného rozpočtu NKÚ;

a k možným rizikům, která se vztahovala k auditovaným oblastem, a jejich potenciálnímu dopadu.

Interní audity měly prověřit zejména:

- soulad činnosti odboru interního auditu s požadavky mezinárodních standardů pro profesní praxi interního auditu;
- fungování a účinnost vnitřního kontrolního systému;
- výkon práce mimo pracoviště zaměstnavatele – příležitostný výkon práce z domova;
- ochranu osobních údajů;
- dodržování příslušných ustanovení zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti), ve znění pozdějších předpisů.

V rámci konzultace skupina auditorů monitorovala sjednocení a centralizaci agendy související s riziky NKÚ, která za účinné IT podpory byla přenesena do nového funkčního subsystému *Řízení rizik*. Současně se poskytovala koordinační podpora jednotlivým útvarům NKÚ při zavedení jimi řízených rizik do nového softwarového nástroje.

Výsledky auditů a konzultací ukončených v roce 2020 byly projednány s vedoucími zaměstnanci auditovaných útvarů a svými zjištěními přinesly přidanou hodnotu v podnětech k návrhům úprav některých vnitřních předpisů či metodik v zájmu jejich uvedení do souladu s obecně závaznými právními předpisy, ve výčtu rizikových míst, detekci chyb nebo v potvrzení, že vybrané auditované procesy jsou nastaveny a jsou dostatečně funkční. Nedostatky byly zjištěny především v oblasti krizového řízení a kybernetické bezpečnosti.

Z hlediska provedených interních auditů a konzultací nic nenasvědčuje tomu, že by účetní závěrka NKÚ neposkytovala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví. V roce 2020 odbor interního auditu nezjistil nedostatky s významným rizikem pro hospodaření s veřejnými prostředky.

Ke všem nedostatkům zjištěným při výkonu interního auditu a konzultací byla přijata adresná, konkrétní a termínovaná opatření. O stavu plnění opatření jsou auditovaní povinni informovat prezidenta NKÚ. Odbor interního auditu plnění přijatých opatření pravidelně vyhodnocuje a sleduje až do jejich úplného splnění. Schválená opatření k termínu plnění 31. 12. 2020 byla odpovědnými zaměstnanci realizována.

Při výkonu interních auditů nebyla identifikována žádná závažná zjištění ve smyslu ustanovení § 22 odst. 5 zákona o finanční kontrole. Nebyly zaznamenány možnosti vzniku korupce ani podvodu. Nebylo zjištěno porušení *Etického kodexu NKÚ*.

Odbor interního auditu rovněž během celého roku 2020:

1. zajišťoval konzultační činnost a metodickou činnost především v oblasti:

- vnitřních předpisů,
- dodavatelsko-odběratelských vztahů,
- realizace plnění opatření z akčních plánů,
- krizového řízení,
- základních registrů,
- katalogu služeb,
- personální,
- protikorupčních opatření;

2. plnil plán průběžného profesního rozvoje interních auditorů;

3. poskytoval součinnost externí auditorské firmě BDO Audit s.r.o. za účelem řádného provedení auditu účetních a finančních výkazů a roční účetní závěrky NKÚ za rok 2020, a to v rozsahu potřebném pro ověření účinnosti vnitřního kontrolního systému;

4. analyzoval výsledky externích kontrol provedených v NKÚ;

5. podílel se na dobrovolnické činnosti během nouzového stavu¹²¹.

121 Nouzový stav byl vyhlášen usnesením vlády ČR ze dne 12. 3. 2020 č. 194.

Prezident Nejvyššího kontrolního úřadu Ing. Miloslav Kala dne 11. 2. 2021 převzal a podepsal Roční zprávu o výsledcích interního auditu za rok 2020. Tato zpráva obsahuje následující prohlášení o vnitřní kontrole: „Na základě výsledku auditních šetření lze poskytnout ujištění, že v auditovaném období ve vybraných dílčích oblastech vnitřního provozního a finančního řízení je nastavení řídicích a kontrolních mechanismů přiměřené a účinné s výjimkou nedostatků střední a nízké významnosti. Tyto zjištěné nedostatky však nebyly takového charakteru, aby zásadním způsobem ovlivnily ochranu veřejných prostředků, výkon finančního řízení a funkčnost nastaveného vnitřního kontrolního systému. Jsou však podporou pro zvýšení kvality kontrolního prostředí, aktualizaci a dodržování vnitřních předpisů, vzdělávání zaměstnanců, ochranu práv a oprávněných zájmů Úřadu.“

Program pro zabezpečení a zvyšování kvality odboru interního auditu zahrnuje jak interní hodnocení v souladu s mezinárodním standardem 1311, tak externí hodnocení ve smyslu mezinárodního standardu 1312. Externí hodnocení musí být provedeno minimálně jednou za pět let. V NKÚ bylo provedeno externím nezávislým hodnotitelem a další proběhne v roce 2021. Ředitelka odboru interního auditu informuje pravidelně prezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu o výsledcích *Programu pro zabezpečení a zvyšování kvality* ve smyslu mezinárodního standardu 1320.

7. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ

Odbor bezpečnostní má na starosti úkoly, které Nejvyššímu kontrolnímu úřadu ukládají předpisy o ochraně utajovaných informací, zajišťuje také ostrahu objektů, ochranu a bezpečnost při práci nebo vnitřní ochranu dat a informací NKÚ. Do kompetence odboru patří i plnění úkolů k přípravě obrany státu a úkolů, které souvisejí s civilní ochranou a řízením krizových situací.

V roce 2020 nebyla žádná oblast našeho státu, které by se krizový stav a související opatření v důsledku pandemie nedotkly. Nejvyšší kontrolní úřad velmi rychle zareagoval na vzniklou situaci. S ohledem na prevenci nebezpečí vzniku a šíření onemocnění covid-19 způsobené koronavirem SARS-CoV-2 v Nejvyšším kontrolním úřadu **odbor bezpečnostní ve spolupráci s ostatními útvary NKÚ analyzoval opatření vlády, aktualizoval dílčí rizika nezajištění ochrany zdraví zaměstnanců Nejvyššího kontrolního úřadu a průběžně přijímal opatření při provozu úřadu.** Předmětné materiály byly také projednávány se zástupci odborové organizace v souladu s ustanoveními kolektivní smlouvy pro roky 2020 a 2021 a byly jimi odsouhlaseny.

Prioritou sociální politiky NKÚ je totiž zachování sociálního smíru, kdy zaměstnavatel věnuje velkou pozornost spolupráci s odborovou organizací. NKÚ má v kontextu běžné praxe zaměstnavatelů v ČR nadstandardní přístup k politice sladování pracovního a rodinného života a v průběhu roku 2020 se konala pravidelná setkání zaměstnavatele se zástupci odborové organizace, v rámci kterých byly projednávány informace v souladu s platným zákoníkem práce a dalšími legislativními předpisy majícími vliv na činnost NKÚ.

V souvislosti se zaváděním preventivních opatření a možnými riziky nákazy nemocí covid-19 odbor bezpečnostní organizoval zajištění a později i nákup osobních ochranných a dezinfekčních prostředků.

V oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se činnost dále zaměřila na odstraňování závad zjištěných při prověrkách BOZP nebo běžnou kontrolní činností. V souvislosti s poskytováním pracovnělékařských služeb zajistil odbor bezpečnostní prostřednictvím poskytovatelů těchto služeb, kterými jsou nemocnice Na Bulovce a praktičtí lékaři zaměstnanců Nejvyššího kontrolního úřadu, celkem 90 pracovnělékařských prohlídek (viz tabulky č. 13 a č. 14).

Tabulka č. 13: Počet zaměstnanců, kteří absolvovali vstupní lékařskou prohlídku nebo periodickou lékařskou prohlídku v nemocnici Na Bulovce od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020

Druh prohlídky	Počet osob
Vstupní lékařská prohlídka	35
Periodická lékařská prohlídka, včetně řidičů referentů	14
Periodická lékařská prohlídka u řidičů z povolání	3
Lékařská prohlídka u řidičů z povolání	3

Tabulka č. 14: Počet zaměstnanců, kteří periodickou lékařskou prohlídku či mimořádnou lékařskou prohlídku po MtD či RD a po nemoci absolvovali u svého praktického lékaře od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020

Druh prohlídky	Počet osob
Periodická lékařská prohlídka nebo mimořádná lékařská prohlídka po MtD či RD a po nemoci absolvovaná u praktického lékaře	35

V době nouzového stavu v roce 2020 bylo možné vstupní lékařskou prohlídku nahradit čestným prohlášením o zdravotní způsobilosti k výkonu sjednané práce. Tohoto postupu nikdo z řad uchazečů o zaměstnání v NKÚ nevyužil. Všichni absolvovali vstupní lékařskou prohlídku v Nemocnici Na Bulovce.

Kromě stanovených typů prohlídek byly prostřednictvím smluvního poskytovatele služeb provedeny prohlídky zaměřené i na dohled na pracovištích v rámci prověrek BOZP.

Odbor bezpečnostní v rámci zabezpečení svých územních odborů realizoval 7 smluvních vztahů o poskytování servisních služeb se společností Trade FIDES, a.s. V roce 2018 nabyl účinnosti nový pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 40/2018 ze dne 17. 8. 2018 (viz SIAR HZS ČR částka 40/2018), který změnil podmínky u nových i stávajících zařízení dálkového přenosu systému EPS s tím, že přenos informací v dalším období musí být zabezpečen dvěma nezávislými kanály. Z tohoto důvodu bylo ve školicím středisku Přestavky instalováno nové zařízení pro přenos požárního poplachu z výstupu EPS do systému centralizované ochrany HZS ČR. Také byl zpracován projekt zabezpečení nového pracoviště územního odboru v Českých Budějovicích a po jeho schválení odborem technické ochrany Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje v Českých Budějovicích byla provedena instalace bezpečnostního systému. Zprovoznění tohoto systému bylo provedeno počátkem roku 2021.

Dále se odbor bezpečnostní podílel na zpracování dokumentace k výstavbě nového sídla NKÚ. V oblasti zajištění bezpečnosti musel odbor skloubit požadavky Ochranné služby Policie ČR, odboru ochrany objektů zvláštního významu, s požadavky prováděcích předpisů v oblasti ochrany utajovaných informací a kybernetické bezpečnosti. V této oblasti došlo k úzké spolupráci s oddělením investiční výstavby NKÚ.

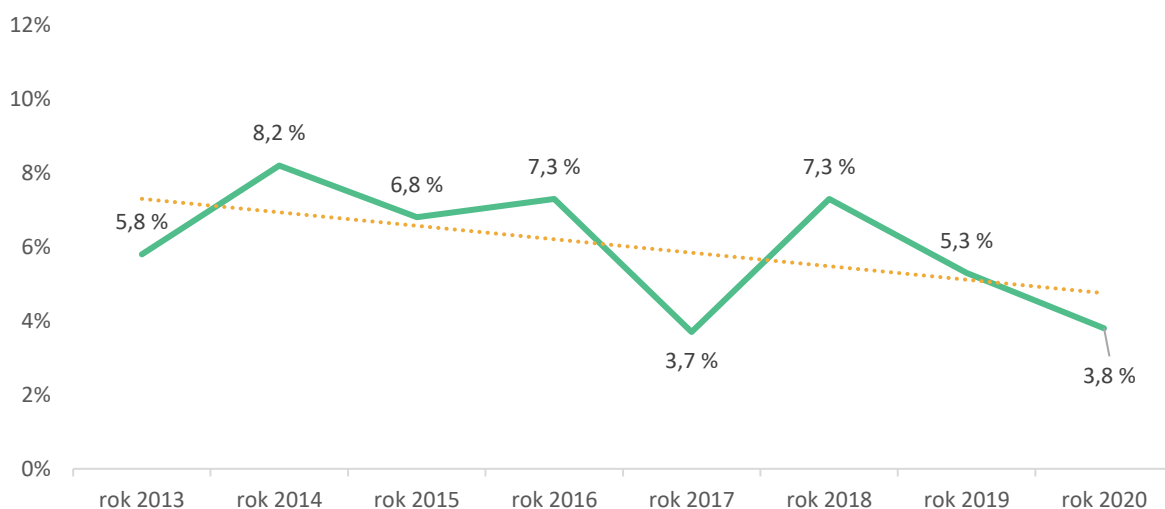
V oblasti ochrany utajovaných informací byly v roce 2020 Nejvyššímu kontrolnímu úřadu doručeny utajované dokumenty v různých stupních utajení, a to jak v rámci ČR, tak z NATO. Zároveň v loňském roce byla zahájena jedna kontrolní akce, při které se nakládá s utajovanými informacemi (KA č. 20/29). V oblasti personální bezpečnosti došlo k vydání „oznámení o splnění podmínek pro přístup k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené“ zaměstnancům Nejvyššího kontrolního úřadu, kteří byli v rámci kontrolní činnosti zařazeni svým nadřízeným do kontrolní akce, kde je nezbytně nutné mít přístup k utajovaným informacím tohoto stupně utajení. Pokud zaměstnanec Nejvyššího kontrolního úřadu potřebuje přístup k utajovaným informacím vyšších stupňů utajení, musí mít od Národního bezpečnostního úřadu vydané „osvědčení fyzické osoby“ pro příslušný stupeň utajení. Přístup k utajovaným informacím všech stupňů utajení je realizován v souladu s *Rozhodnutím bezpečnostního ředitele Nejvyššího kontrolního úřadu*,

kterým se schvaluje přehled funkcí a pracovních míst v působnosti Nejvyššího kontrolního úřadu, na kterých je nezbytné mít přístup k utajovaným informacím včetně utajovaných informací Evropské unie a Organizace Severoatlantické smlouvy.

8. PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ ČINNOSTI NKÚ

V roce 2020 pracovalo na NKÚ 480 zaměstnanců¹²², z toho 321 zaměstnanců v kontrolní sekci, tj. 66,88 % z celkového průměrného evidenčního počtu zaměstnanců NKÚ v roce 2020. V průběhu roku 2020 bylo nově přijato 38 zaměstnanců a další 3 nastoupili do zaměstnání po ukončení rodičovské dovolené. Pracovní poměr ukončilo 30 zaměstnanců. Míra fluktuace v roce 2020 činila 3,75 %. Graf č. 29 ukazuje vývoj roční míry fluktuace zaměstnanců NKÚ od roku 2013 do roku 2020.

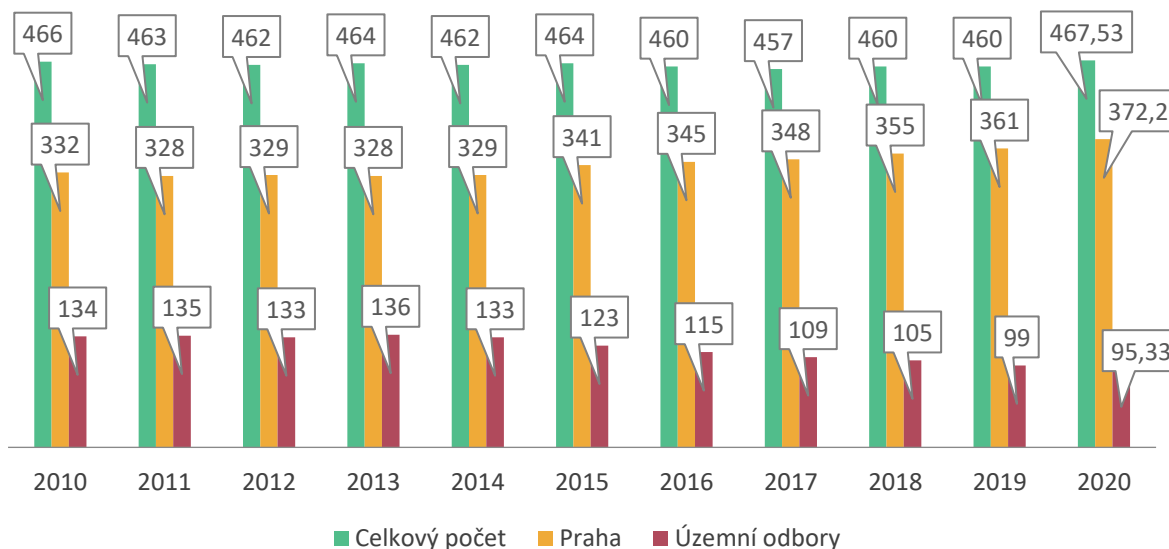
Graf č. 29: Vývoj roční míry fluktuace zaměstnanců NKÚ za období let 2013–2020

122 Průměrný evidenční stav zaměstnanců za rok 2020.

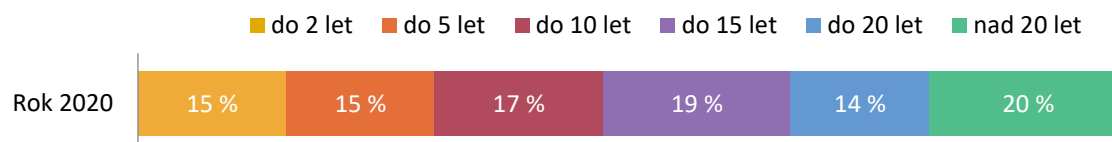
Průměrný přepočtený počet zaměstnanců NKÚ za rok 2020 byl 467,53 zaměstnanec, průměrný přepočtený počet zaměstnanců v kontrolní sekci za rok 2020 byl 372,2 zaměstnanců. Graf č. 30 ukazuje vývoj průměrného přepočteného počtu zaměstnanců NKÚ a zaměstnanců pražských a územních odborů za období let 2010 až 2020.

Graf č. 30: Vývoj průměrného přepočteného počtu zaměstnanců NKÚ za období let 2010–2020

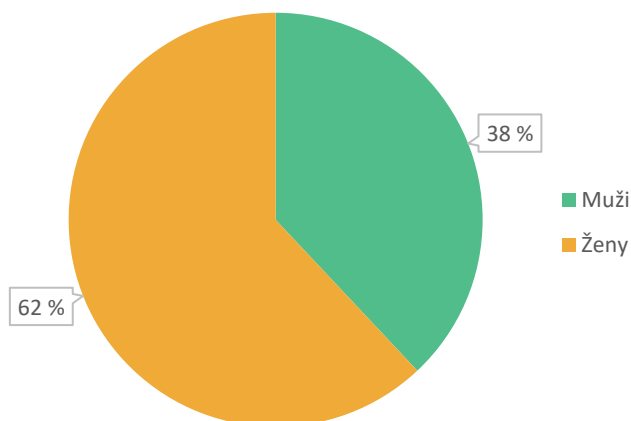
Graf č. 31 znázorňuje dobu trvání pracovního poměru zaměstnanců u NKÚ k 31. 12. 2020. K uvedenému datu bylo v pracovním poměru u NKÚ 14,53 % z celkového počtu zaměstnanců méně než dva roky. Hraniční 20 let trvání pracovního poměru u NKÚ překročilo 19,57 % z celkového počtu zaměstnanců.

Graf č. 31: Přehled doby trvání pracovního poměru zaměstnanců u NKÚ k 31. 12. 2020 (v %)

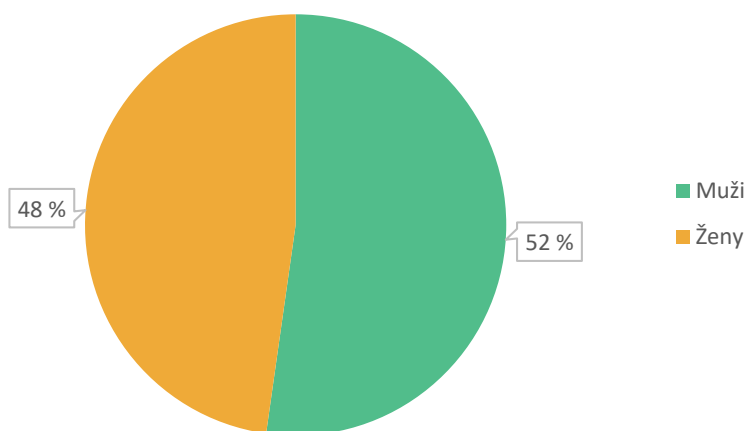
NKÚ svým zaměstnancům nabízí rovné pracovní podmínky a příležitosti. Graf č. 32 znázorňuje poměrné zastoupení mužů a žen zaměstnaných v NKÚ v roce 2020.

Graf č. 32: Poměrné zastoupení mužů a žen zaměstnaných v NKÚ v roce 2020 (v %)

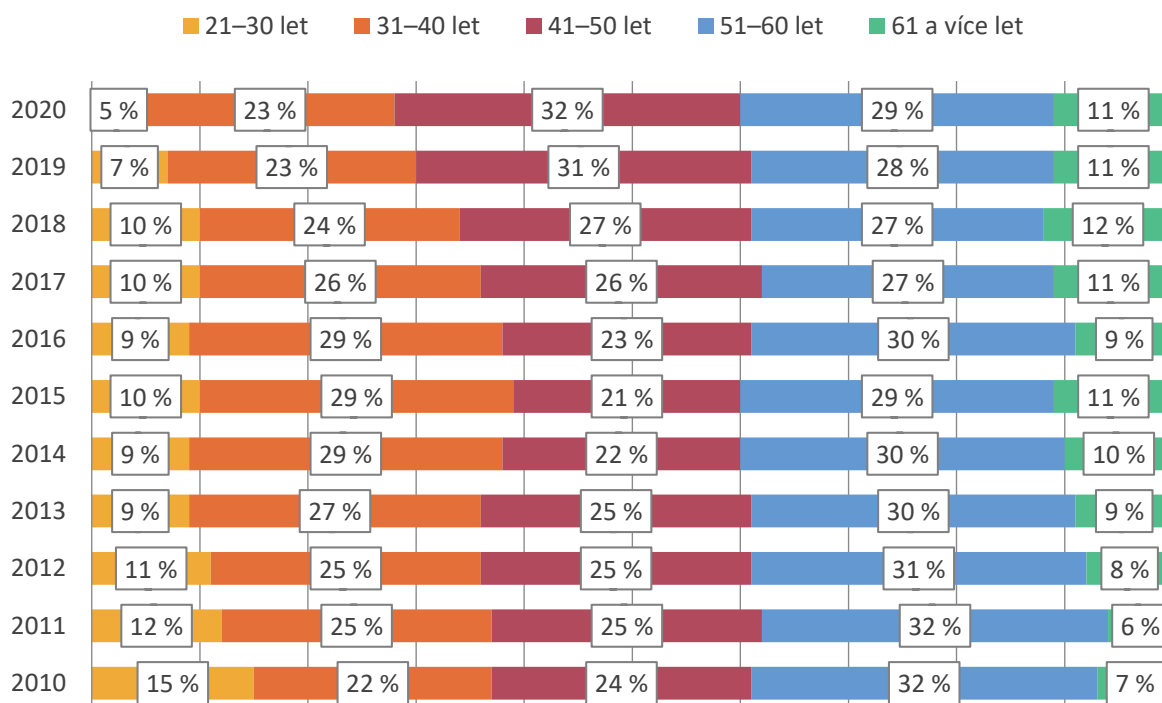
Graf č. 33 znázorňuje poměrné zastoupení mužů a žen ve vedoucích funkcích NKÚ ke dni 31. 12. 2020.

Graf č. 33: Zastoupení mužů a žen ve vedoucích funkcích NKÚ, stav k 31. 12. 2020 (v %)

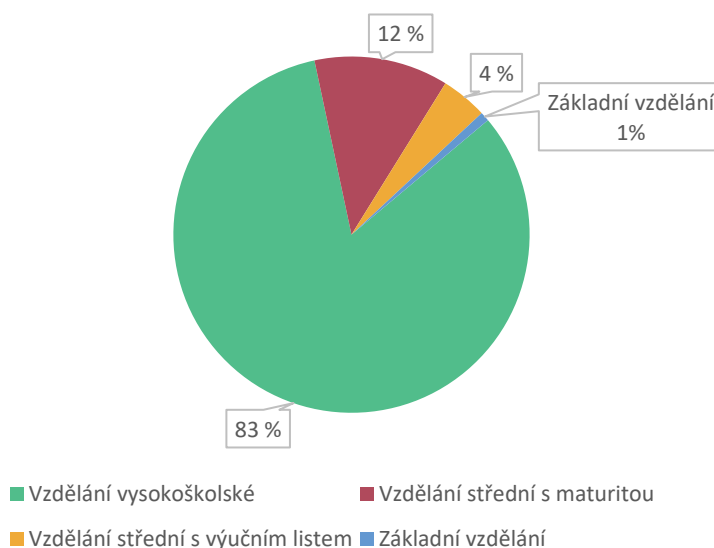
Průměrný věk zaměstnanců NKÚ v roce 2020 byl 48 let. Věkovou strukturu zaměstnanců NKÚ k 31. 12. 2020 a porovnání s lety 2010 až 2019 znázorňuje graf č. 34.

Graf č. 34: Přehled věkové struktury zaměstnanců NKÚ za období 2010–2020 (porovnání stavů k 31. 12. vybraných let)

K 31. 12. 2020 pracovalo na NKÚ 82,98 % vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců. Přehled vzdělanostní struktury zaměstnanců NKÚ k 31. 12. 2020 ukazuje graf č. 35.

Graf č. 35: Kvalifikační struktura zaměstnanců NKÚ podle dosaženého vzdělání k 31. 12. 2020

Pracovníprávní, mzdové i jiné nároky zaměstnanců NKÚ byly uspokojovány v souladu s platnou kolektivní smlouvou.

VZDĚLÁVÁNÍ A ROZVOJ

I v roce 2020 bylo vzdělávání v NKÚ důležitým nástrojem pro rozvoj lidského kapitálu. Stálá potřeba prohlubování a rozšiřování profesních znalostí a dovedností zaměstnanců NKÚ jako reakce na externí prostředí byla realizována v souladu s plánem vzdělávání a rozvoje.

Velkou část roku se oblast vzdělávání potýkala s nutností využívání nových technologických prvků. Pro zabezpečení odborných znalostí i dovedností byly vzdělávací aktivity realizovány prostřednictvím webinářů, videokonferencí či e-learningových kurzů a došlo tak z velké části k nahrazení standardní prezenční formy vzdělávání. Na technologické platformě *Articulate* byla zahájena výroba vlastních e-learningových kurzů, které se staly nedílnou součástí výukových nástrojů.

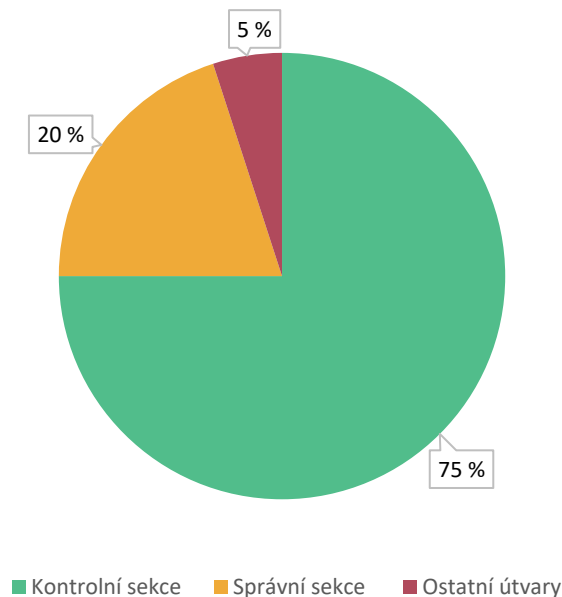
V oblasti odborných vzdělávacích aktivit v kontrolní sekci došlo k novému komplexnímu nastavení vyšší úrovně vzdělávacího programu *Kontrolor II.* tak, aby bylo umožněno zaměstnancům NKÚ obstát v prostředí vysokých nároků na znalosti, dovednosti a zkušenosti.

Celkovou obměnou prošlo rovněž vstupní vzdělávání nových zaměstnanců v adaptačním procesu.

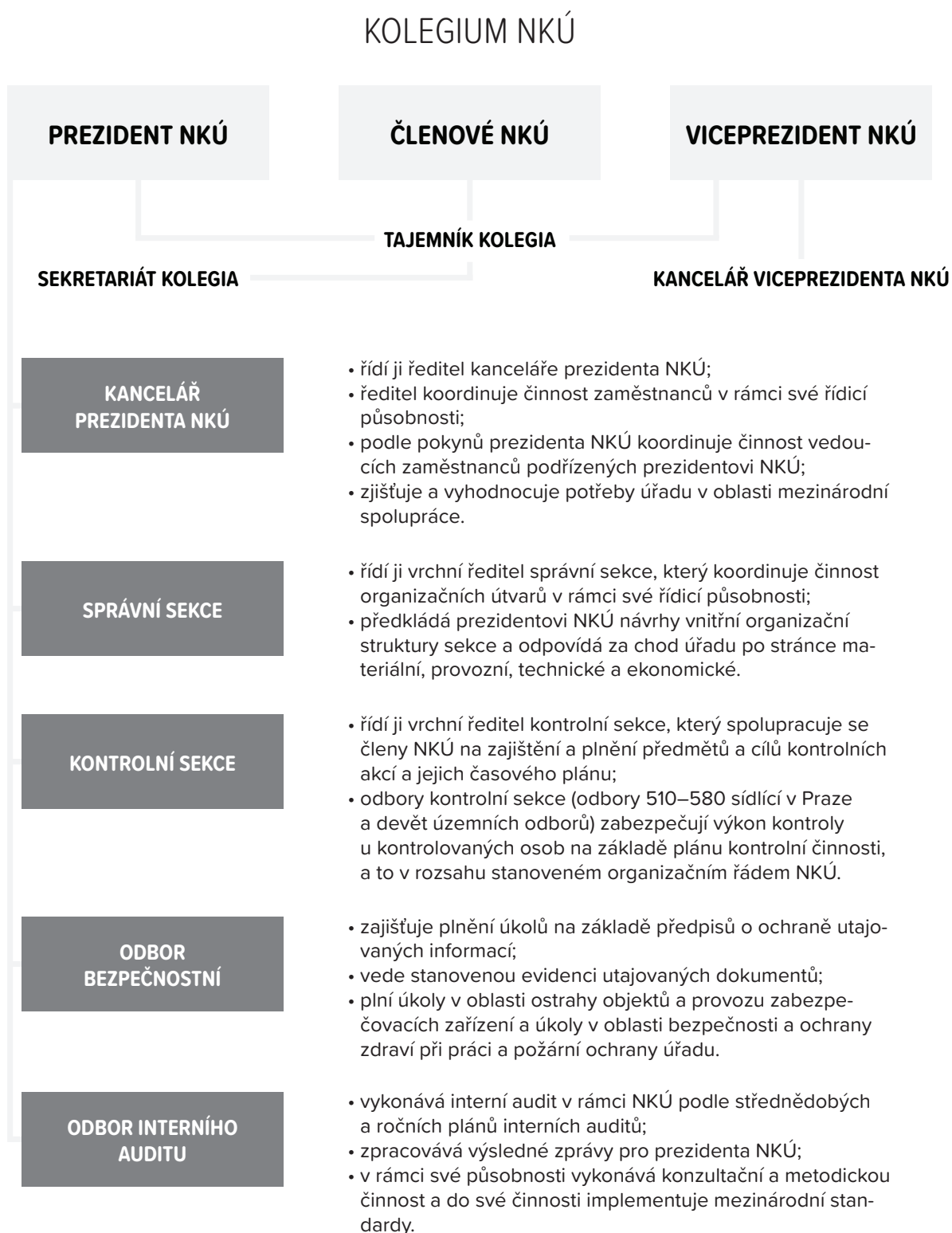
Významnou měrou se na vzdělávání podílela jazyková výuka, která podporuje přípravu zaměstnanců na období, v němž bude NKÚ předsedat Evropské organizaci nejvyšších kontrolních institucí (EUROSAI). Jazyková výuka byla taktéž oblastí, kde byly využity alternativní formy výuky zapojením online technologií.

Strukturu vzdělávání zaměstnanců NKÚ podle útvarů v roce 2020 ukazuje následující graf.

Graf č. 36: Struktura vzdělávání zaměstnanců NKÚ podle útvarů v roce 2020

9. ORGANIZAČNÍ SCHÉMA NKÚ

Příloha č. 1: Kontrolní akce zařazené do plánu kontrolní činnosti na rok 2020

Číslo KA	Předmět kontroly	Zahájení KA (měsíc/rok)	Předložení KZ ke schválení (měsíc/rok)	Správce kapitoly	KZ vypracovává člen NKÚ	KZ schvaluje
20/01	Správa pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti	1/2020	2/2021	MPSV	JUDr. Ing. Kalivoda	Kolegium NKÚ
20/02	Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušný hospodařit Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových	1/2020	12/2020	MF	RNDr. Koniček	Kolegium NKÚ
20/03	Pořizování výzbroje Armádou České republiky	1/2020	12/2020	MO	Ing. Procházka	Kolegium NKÚ
20/04	Intervence k zajištění udržitelné jakosti vod	2/2020	5/2021	MZd, MZe, MŽP	RNDr. Neuvirt	Kolegium NKÚ
20/05	Podpora energetických úspor u veřejných budov	2/2020	2/2021	MF, MPO, MŽP	RNDr. Neuvirt	Kolegium NKÚ
20/06	Peněžní prostředky státu poskytované veřejným vysokým školám	3/2020	3/2021	MŠMT	RNDr. Neuvirt	Kolegium NKÚ
20/07	Peněžní prostředky vynakládané na informační a komunikační technologie v resortu Ministerstva zemědělství	3/2020	2/2021	MZe	Ing. Vedral	Kolegium NKÚ
20/08	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Ministerstvo průmyslu a obchodu</i> za rok 2019, účetní závěrka Ministerstva průmyslu a obchodu za rok 2019 a údaje předkládané Ministerstvem průmyslu a obchodu pro hodnocení plnění státního rozpočtu	Kontrolní akce byla vyřazena z plánu kontrolní činnosti				
20/09	Hospodaření vybraných organizací v resortu Ministerstva pro místní rozvoj	Kontrolní akce byla vyřazena z plánu kontrolní činnosti				
20/10	Peněžní prostředky státu vynakládané na plnění vybraných cílů migrační politiky České republiky	5/2020	4/2021	MV	Ing. Kinšt	Kolegium NKÚ
20/11	Výstavba, údržba a opravy cyklistické infrastruktury	5/2020	2/2021	MD, MMR	Ing. Málek	Kolegium NKÚ
20/12	Peněžní prostředky státu poskytované na programy protidrogové politiky	5/2020	4/2021	MS, MŠMT, MZd, ÚV	Ing. Beznoska	Kolegium NKÚ

Číslo KA	Předmět kontroly	Zahájení KA (měsíc/rok)	Předložení KZ ke schválení (měsíc/rok)	Správce kapitoly	KZ vypracovává člen NKÚ	KZ schvaluje
20/13	Investiční pobídky	6/2020	1/2021	MPO	Ing. Beznoska	Kolegium NKÚ
20/14	Podpora využívání veřejné hromadné dopravy ve městech v elektrické trakci z operačního programu <i>Doprava 2014–2020</i>	6/2020	3/2021	MD	Ing. Málek	Kolegium NKÚ
20/15	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Kancelář veřejného ochránce práv</i> za rok 2019, účetní závěrka Kanceláře veřejného ochránce práv za rok 2019 a údaje předkládané Kanceláří veřejného ochránce práv pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2019	Kontrolní akce byla vyřazena z plánu kontrolní činnosti				
20/16	Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit příspěvková organizace Národní památkový ústav	6/2020	4/2021	MK	RNDr. Koniček	Kolegium NKÚ
20/17	Projekty a aktivity k zajištění modernizace veřejné správy a k optimalizaci výkonu vybraných agend	Kontrolní akce byla vyřazena z plánu kontrolní činnosti				
20/18	Peněžní prostředky určené k plnění národních cílů strategie <i>Evropa 2020</i>	10/2020	8/2021	MMR, ÚV	Ing. Kinšt	Kolegium NKÚ
20/19	Opatření ke snížení energetické náročnosti bytových domů podporovaná z <i>Integrovaného regionálního operačního programu</i> a z programu <i>Nová zelená úsporám</i>	7/2020	5/2021	MMR, MŽP	RNDr. Neuvirt	Kolegium NKÚ
20/20	Peněžní prostředky operačního programu <i>Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost</i> poskytované malým a středním podnikatelům na poradenství, marketing a vzdělávání a v souvislosti s nálezem Covid 19	8/2020	4/2021	MPO	Ing. Hrnčíř	Kolegium NKÚ
20/21	Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušné hospodařit Generální finanční ředitelství	8/2020	6/2021	MF	Ing. Reisiel, MPA	Kolegium NKÚ
20/22	Peněžní prostředky státu na investice v oblasti sociálních služeb	9/2020	5/2021	MPSV	Ing. Vedral	Kolegium NKÚ
20/23	Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie poskytované na potravinovou a materiální pomoc nejchudším osobám a na opatření ke snižování plýtvání s potravinami	9/2020	7/2021	MPSV, MZe	Ing. Procházka	Kolegium NKÚ

Číslo KA	Předmět kontroly	Zahájení KA (měsíc/rok)	Předložení KZ ke schválení (měsíc/rok)	Správce kapitoly	KZ vypracovává člen NKÚ	KZ schvaluje
20/24	Prostředky vybírané na základě zákona ve prospěch Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky	11/2020	12/2021	MZd	Ing. Stárek	Kolegium NKÚ
20/25	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Ministerstvo spravedlnosti</i> za rok 2020, účetní závěrka Ministerstva spravedlnosti za rok 2020 a údaje předkládané Ministerstvem spravedlnosti pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2020	10/2020	8/2021	MS	Ing. Steidlová	Kolegium NKÚ
20/26	Účetní závěrka Úřadu práce České republiky za rok 2020, údaje předkládané Úřadem práce České republiky pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2020	Kontrolní akce byla vyřazena z plánu kontrolní činnosti				
20/27	Majetek a peněžní prostředky státu určené na zajištění činnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů	11/2020	6/2021	GIBS	Ing. Vedral	Kolegium NKÚ
20/28	Elektronizace v resortu Ministerstva spravedlnosti	Kontrolní akce byla vyřazena z plánu kontrolní činnosti				
20/29	Majetek a peněžní prostředky státu určené na zajištění činnosti Vojenského zpravodajství České republiky	11/2020	8/2021	MO	Ing. Stárek	Senát NKÚ
20/30	Vybraný majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušné hospodařit Ministerstvo zahraničních věcí	Kontrolní akce byla vyřazena z plánu kontrolní činnosti				
20/31	Správa silniční daně	Kontrolní akce byla vyřazena z plánu kontrolní činnosti				
20/32	Peněžní prostředky vynaložené v souvislosti s epidemiologickou situací v České republice	6/2020	1/2021	MV, MZd, SSHR	Ing. Kubiček	Kolegium NKÚ
20/33	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Grantová agentura České republiky</i> za rok 2020, účetní závěrka Grantové agentury České republiky za rok 2020 a údaje předkládané Grantovou agenturou České republiky pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2020	9/2020	6/2021	GAČR	Ing. Vedral	Kolegium NKÚ
20/34	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Ministerstvo průmyslu a obchodu</i> za rok 2020, účetní závěrka Ministerstva průmyslu a obchodu za rok 2020 a údaje předkládané Ministerstvem průmyslu a obchodu pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2020	9/2020	7/2021	MPO	Ing. Steidlová	Kolegium NKÚ

Příloha č. 2: Přehled kontrolních akcí se schváleným kontrolním závěrem v průběhu roku 2020

Číslo KA	Předmět kontroly	Správce kapitoly	KZ vypracoval člen NKÚ	KZ schválil	Datum schválení KZ	Zveřejnění ve Věstníku NKÚ částka/rok
18/32	Příjmy státního rozpočtu vybírané v oblasti zdaňování práce	MF, MPSV	Ing. Kubiček	Kolegium NKÚ	9. 3. 2020	3/2020
19/04	Podpora protipovodňových opatření	MZe, MŽP	RNDr. Neuvirt	Kolegium NKÚ	10. 2. 2020	1/2020
19/05	Peněžní prostředky státu poskytované mezinárodním organizacím a další související výdaje	MŠMT, MZV	Ing. Kubiček	Kolegium NKÚ	27. 4. 2020	3/2020
19/06	Peněžní prostředky poskytované k zajištění vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví	MŠMT, MZd	Ing. Beznoska	Kolegium NKÚ	24. 2. 2020	1/2020
19/07	Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit Vězeňská služba České republiky	MS	Ing. Procházka	Kolegium NKÚ	24. 2. 2020	3/2020
19/08	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Ministerstvo dopravy</i> za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva dopravy za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018	MD	Ing. Reisiegel, MPA	Kolegium NKÚ	10. 2. 2020	3/2020
19/09	Ochrana sbírek muzejní povahy ve vlastnictví České republiky	MK	JUDr. Ing. Kalivoda	Kolegium NKÚ	9. 3. 2020	3/2020
19/10	Opravy a údržba silničních mostů	MD, MMR	Ing. Málek	Kolegium NKÚ	20. 7. 2020	4/2020
19/11	Podpora bezpečnostního výzkumu poskytovaná z rozpočtové kapitoly <i>Ministerstvo vnitra</i>	MV	Ing. Kinšt	Kolegium NKÚ	24. 2. 2020	1/2020
19/12	Prostředky vybírané na základě zákona na zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání	MF, MPSV	Ing. Hykšová	Kolegium NKÚ	6. 4. 2020	3/2020
19/13	Obrněná technika Armády České republiky	MO	RNDr. Neuvirt	Kolegium NKÚ	6. 4. 2020	3/2020

Číslo KA	Předmět kontroly	Správce kapitoly	KZ vypracoval člen NKÚ	KZ schválil	Datum schválení KZ	Zveřejnění ve Věstníku NKÚ částka/rok
19/14	Zavedení elektronické identifikace a zajištění elektronického přístupu ke službám veřejné správy	MV	Ing. Vedral	Kolegium NKÚ	15. 6. 2020	4/2020
19/15	Podpora rozvoje vysokorychlostního přístupu k internetu poskytovaná z operačního programu <i>Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost</i>	MPO	Ing. Hrnčír	Kolegium NKÚ	6. 4. 2020	3/2020
19/16	Rekonstrukce a revitalizace osobních nádraží	MD	Ing. Málek	Kolegium NKÚ	15. 6. 2020	4/2020
19/17	Peněžní prostředky státu poskytnuté na účelovou podporu zdravotnického výzkumu z rozpočtové kapitoly Ministerstva zdravotnictví	MZd	RNDr. Neuvirt	Kolegium NKÚ	18. 5. 2020	3/2020
19/18	Podpory poskytované Podpůrným a garančním rolnickým a lesnickým fondem, a.s.	MZe	Ing. Kinšt	Kolegium NKÚ	18. 5. 2020	4/2020
19/19	Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu vynakládané na podporu společného vzdělávání žáků	MŠMT, MMR, ÚV	Ing. Beznoska	Kolegium NKÚ	17. 8. 2020	4/2020
19/20	Vysokoškolské vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků ozbrojených sil	MO, MV	Ing. Stárek	Kolegium NKÚ	9. 11. 2020	6/2020
19/21	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Ministerstvo pro místní rozvoj</i> za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva pro místní rozvoj za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem pro místní rozvoj pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018	MMR	Ing. Steidlová	Kolegium NKÚ	20. 7. 2020	6/2020
19/22	Peněžní prostředky státu určené na demolice budov v sociálně vyloučených lokalitách	MMR	Ing. Hykšová	Kolegium NKÚ	20. 7. 2020	4/2020
19/23	Podpora zaměstnanosti osob starších 50 let a politiky pozitivního stárnutí z operačního programu <i>Zaměstnanost</i>	MPSV	Ing. Vedral	Kolegium NKÚ	14. 9. 2020	4/2020
19/24	Hospodaření Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského s majetkem státu a s prostředky státního rozpočtu po jeho transformaci	MZe	Ing. Hrnčír	Kolegium NKÚ	17. 8. 2020	4/2020
19/25	Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit Správa úložišť radioaktivních odpadů	MPO	Ing. Stárek	Kolegium NKÚ	31. 8. 2020	6/2020

Číslo KA	Předmět kontroly	Správce kapitoly	KZ vypracoval člen NKÚ	KZ schválil	Datum schválení KZ	Zveřejnění ve Věstníku NKÚ částka/rok
19/26	Budování kybernetické bezpečnosti České republiky	MV, NÚKIB	Ing. Procházka	Kolegium NKÚ	14. 9. 2020	6/2020
19/28	Peněžní prostředky vynakládané na vybrané investiční programy v kapitole <i>Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy</i>	MŠMT	Ing. Hrnčář	Kolegium NKÚ	30. 11. 2020	1/2021
19/29	Účetní závěrka České správy sociálního zabezpečení za rok 2019 a údaje, které jsou Českou správou sociálního zabezpečení předkládány jako podklad pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2019	MPSV	Ing. Reisiegel, MPA	Kolegium NKÚ	17. 8. 2020	4/2020
19/31	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy</i> za rok 2019, účetní závěrka Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy za rok 2019 a údaje předkládané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2019	MŠMT	Ing. Vedral	Kolegium NKÚ	5. 10. 2020	6/2020
19/33	Vybraný majetek státu, s nímž má právo hospodařit státní podnik Lesy České republiky	MZe	RNDr. Koniček	Kolegium NKÚ	27. 4. 2020	3/2020
19/34	Zahraniční pohledávky České republiky ve správě Ministerstva financí	MF	Ing. Reisiegel, MPA	Kolegium NKÚ	18. 5. 2020	4/2020
20/03	Pořizování výzbroje Armádou České republiky	MO	Ing. Procházka	Kolegium NKÚ	14. 12. 2020	6/2020

Příloha č. 3: Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2020 projednán kontrolním výborem PS PČR

Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády čj.	Usnesení vlády č.	Shrnutí usnesení výboru
200	18. 11. 2020	35	18/09	451/19 728/20	682/19	KV I. bere na vědomí: a) KZ 18/09, b) stanovisko MPSV obsažené v části IV materiálu vlády čj. 451/19, c) usnesení vlády č. 682/19, d) informaci MPSV o plnění opatření obsaženou v části II materiálu vlády čj. 728/20; II. žádá ministryni práce a sociálních věcí, aby do 31. 12. 2020 předložila KV zprávu o stavu projednávání a vypořádání uplatněných připomínek k návrhu novely zákona o sociálních službách.
193	10. 9. 2020	33	17/20	779/18	718/18	KV bere na vědomí: a) KZ 17/20, b) stanovisko MPSV obsažené v části IV materiálu vlády čj. 779/18, c) usnesení vlády č. 718/18.
192	10. 9. 2020	33	17/17	347/18 1167/19	390/18	KV bere na vědomí: a) KZ 17/17, b) stanovisko MŠMT obsažené v části III materiálu vlády čj. 347/18, c) usnesení vlády č. 390/18, d) informaci MŠMT o plnění opatření ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 1167/19; II. žádá ministra školství, mládeže a tělovýchovy, aby do 30. 8. 2021 předložil KV vyhodnocení <i>Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020</i> .
190	11. 6. 2020	32	17/07	229/18	385/18	KV bere na vědomí: a) KZ 17/07, b) stanovisko MV obsažené v části IV materiálu vlády čj. 229/18, c) usnesení vlády č. 385/18.
189	11. 6. 2020	32	18/20	803/19	670/19	KV I. bere na vědomí: a) KZ 18/20, b) stanovisko MV, MO a MS obsažené v části III materiálu vlády čj. 803/19, c) usnesení vlády č. 670/19; II. podává NKÚ podnět podle § 17 odst. 3 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, k provedení kontroly <i>Peněžní prostředky státu určené na prevenci kriminality</i> .

Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády čj.	Usnesení vlády č.	Shrnutí usnesení výboru
188	11. 6. 2020	32	16/20	1161/17	785/17	KV bere na vědomí: a) KZ 16/20, b) stanovisko MŠMT obsažené v části III materiálu vlády čj. 1161/17, c) usnesení vlády č. 785/17, d) informaci ministra školství, mládeže a tělovýchovy o plnění nápravných opatření vyplývajících ze stanoviska MŠMT ke KZ ze dne 21. 3. 2019, čj. PS 2019/4138.
180	14. 5. 2020	31	17/09	611/18	714/18	KV prodlužuje do 30. 9. 2020 lhůtu uvedenou v usnesení KV č. 159 ze dne 6. 2. 2020 pro předložení materiálu <i>Analýza alternativ systémového financování sítě silnic II. a III. třídy</i> uvedeného v usnesení KV č. 106 ze dne 12. 6. 2019.
179	14. 5. 2020	31	16/01	454/17	463/17	KV bere na vědomí: a) KZ 16/01, b) stanovisko MPO obsažené v části IV materiálu vlády čj. 454/17, c) usnesení vlády č. 463/17.
178	14. 5. 2020	31	15/33	567/17 161/18	782/17	KV bere na vědomí: a) KZ 15/33, b) stanovisko MF a GŘC obsažené v části III materiálu vlády čj. 567/17, c) usnesení vlády č. 782/17, d) informaci MF o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 161/18.
177	14. 5. 2020	31	17/02	764/18 1186/19	48/19	KV I. bere na vědomí: a) KZ 17/02, b) stanovisko MPSV obsažené v části IV materiálu vlády čj. 764/18, c) stanovisko ÚP ČR obsažené v části V materiálu vlády čj. 764/18, d) stanovisko Úřadu vlády ČR obsažené v části VI materiálu vlády čj. 764/18, e) usnesení vlády č. 48/19, f) informaci MPSV o realizaci opatření uvedených ve stanovisku MPSV ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 1186/19, g) zprávu ÚP ČR o plnění opatření k nápravě č. 1, č. 3 a č. 4 na základě KZ za období od 1. 10. 2018 do 30. 9. 2019 obsaženou v části III materiálu vlády čj. 1186/19, h) informaci Úřadu vlády ČR k realizaci opatření ve stanovisku ke KZ obsaženou v části IV materiálu vlády čj. 1186/19; II. doporučuje výboru pro sociální politiku PS PČR, aby se zabýval tímto KZ.

Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády čj.	Usnesení vlády č.	Shrnutí usnesení výboru
176	14. 5. 2020	31	18/08	787/19 289/20	681/19	KV bere na vědomí: a) KZ 18/08, b) stanovisko MZe obsažené v části III materiálu vlády čj. 787/19, c) usnesení vlády č. 681/19, d) informaci MZe o stavu plnění nápravných opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 289/20.
175	14. 5. 2020	31	17/03	214/18 89/19	202/18	KV bere na vědomí: a) KZ 17/03, b) stanovisko MZd obsažené v části III materiálu vlády čj. 214/18, c) usnesení vlády č. 202/18, d) zprávu o plnění nápravných opatření ke KZ obsaženou v části III materiálu vlády čj. 89/19.
171	30. 4. 2020	30	16/27	85/18	195/18	KV bere na vědomí: a) KZ 16/27, b) stanovisko SÚJB obsažené v příloze č. 1 části IV materiálu vlády čj. 85/18, c) stanovisko ÚOOÚ obsažené v příloze č. 2 části IV materiálu vlády čj. 85/18, d) stanovisko ÚPV obsažené v příloze č. 3 části IV materiálu vlády čj. 85/18, e) usnesení vlády č. 195/18.
170	30. 4. 2020	30	16/22	844/17	787/17	KV bere na vědomí: a) KZ 16/22, b) stanovisko MD obsažené v části IV materiálu vlády čj. 844/17, c) usnesení vlády č. 787/17.
169	30. 4. 2020	30	16/02	293/17 47/18	232/17	KV bere na vědomí: a) KZ 16/02, b) stanovisko MV obsažené v části IV materiálu vlády čj. 293/17, c) usnesení vlády č. 232/17, d) zprávu o realizaci opatření přijatých k výsledkům kontroly NKÚ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 47/18.

Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády čj.	Usnesení vlády č.	Shrnutí usnesení výboru
167	30. 4. 2020	30	15/31	230/17 162/18	230/17	KV bere na vědomí: a) KZ 15/31, b) stanovisko MF a GFŘ obsažené v části III materiálu vlády čj. 230/17, c) usnesení vlády č. 230/17, d) informaci MF o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 162/18.
166	30. 4. 2020	30	17/01	74/18 1093/18	196/18	KV bere na vědomí: a) KZ 17/01, b) stanovisko MK obsažené v části IV materiálu vlády čj. 74/18, c) usnesení vlády č. 196/18, d) informaci MK o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 1093/18.
165	30. 4. 2020	30	18/30	1034/19	837/19, 694/20	KV I. bere na vědomí: a) KZ 18/30, b) stanovisko MV obsažené v části III materiálu vlády čj. 1034/19, c) usnesení vlády č. 837/19; II. žádá ministra vnitra, aby do 31. 5. 2020 předložil KV studii k přechodu absolventů středních škol k Policii ČR.
164	30. 4. 2020	30	18/16	969/19	836/19, 566/20	KV I. bere na vědomí: a) KZ 18/16, b) stanovisko MD obsažené v části IV materiálu vlády čj. 969/19, c) usnesení vlády č. 836/19; II. žádá ministra dopravy, aby do 31. 5. 2020 předložil KV studii Ministerstva zemědělství ke kompenzačním opatřením.
—	30. 4. 2020	30	17/02	764/18 1186/19	48/19	Přerušeno.
159	6. 2. 2020	27	17/09	611/18	714/18	KV prodlužuje do 31. 3. 2020 lhůtu pro předložení materiálu <i>Analýza alternativ systémového financování sítí silnic II. a III. třídy</i> uvedeného v usnesení KV č. 106 ze dne 12. 6. 2019.

Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády čj.	Usnesení vlády č.	Shrnutí usnesení výboru
156	6. 2. 2020	27	17/27	921/18 1104/19	44/19	KV bere na vědomí: a) KZ 17/27, b) stanovisko MV a st. p. Česká pošta obsažené v části III materiálu vlády čj. 921/18, c) usnesení vlády č. 44/19, d) informaci MV o realizaci opatření plynoucích z KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 1104/19.
155	6. 2. 2020	27	16/18	912/17	790/17	KV bere na vědomí: a) KZ 16/18, b) stanovisko MZd obsažené v části IV materiálu vlády čj. 912/17, c) usnesení vlády č. 790/17.
154	6. 2. 2020	27	16/17	523/17 581/19	791/17	KV I. bere na vědomí: a) KZ 16/17, b) usnesení vlády č. 791/17, c) informaci MZV o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 581/19; II. žádá ministra zahraničních věcí, aby předložil KV: a) do 1. 6. 2020 informaci o průběhu výběrového řízení na nový účetní systém, b) pravidelně vždy k 1. 6. a 1. 12. příslušného kalendářního roku informaci o přípravě a zavádění nového účetního systému.

Příloha č. 4: Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2020 projednán vládou ČR

Usnesení vlády č.	Datum jednání	Materiál vlády čj.	Číslo KA	Opatření KO na vědomí	Vládou uložená opatření	Termín opatření
916	14. 9. 2020	1013/20	19/05	Ne	<p>Vláda I. ukládá:</p> <p>1. členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy:</p> <p>a) průběžně vyhodnocovat a trvale usilovat o maximální efektivitu výkonu členství ve všech mezinárodních organizacích v jejich gesci,</p> <p>b) každoročně podávat do 31. března ministru zahraničních věcí informaci o výkonu členství v mezinárodních vládních organizacích v jejich gesci za předchozí kalendářní rok,</p> <p>c) každoročně podávat do 31. března místopředsedkyni vlády a ministryni financí informaci o platbách převedených mezinárodním organizacím v jejich gesci za předchozí kalendářní rok,</p> <p>d) nevstupovat do případných nových významných finančních závazků ve vztazích vůči mezinárodním organizacím, tj. závazků ve výši minimálně 1 mil. € či ekvivalentní výši v jiné měně za kalendářní rok, bez předchozího souhlasu vlády;</p> <p>2. ministrům zahraničních věcí a školství, mládeže a tělovýchovy zajistit realizaci opatření obsažených ve stanoviscích uvedených v části IV materiálu čj. 1013/20 a informovat o jejich realizaci vládu do 28. února 2021;</p> <p>3. ministru zahraničních věcí svolat každoročně po 31. březnu koordinační schůzi věcně příslušných gestorů za účelem projednání výkonu členství České republiky v mezinárodních organizacích;</p> <p>II. mění:</p> <p>1. usnesení vlády ze dne 25. července 2012 č. 581, k vyhodnocení nákladů spojených s členstvím České republiky v mezinárodních organizacích, tak, že vypouští bod II/1 b),</p> <p>2. usnesení vlády ze dne 2. května 2013 č. 317, k členství České republiky v mezinárodních organizacích, tak, že vypouští body III/1 e) a f).</p>	28. 2. 2021
915	14. 9. 2020	999/20	19/17	Ne	Vláda ukládá ministru zdravotnictví předložit vládě do 31. července 2021 informaci o plnění přijatých opatření vyplývajících ze stanoviska uvedeného v části III materiálu čj. 999/20.	31. 7. 2021
914	14. 9. 2020	780/20	19/04	Ne	<p>Vláda ukládá ministrům zemědělství a životního prostředí:</p> <p>1. realizovat opatření obsažená ve stanoviscích uvedených v části III materiálu čj. 780/20 do 22. prosince 2021,</p> <p>2. informovat vládu o plnění nápravných opatření přijatých ke zjištění uvedeným v kontrolním závěru NKÚ do 6 měsíců od schválení tohoto usnesení.</p>	22. 12. 2021
913	14. 9. 2020	798/20	19/08	Ne	Neuloženo.	–

Usnesení vlády č.	Datum jednání	Materiál vlády čj.	Číslo KA	Opatření KO na vědomí	Vládou uložená opatření	Termín opatření
912	14. 9. 2020	1003/20	19/15	Ne	Vláda ukládá místopředsedovi vlády, ministru průmyslu a obchodu a ministru dopravy realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 1003/20 a informovat vládu do 6 měsíců od přijetí tohoto usnesení vlády o jejich plnění.	Do šesti měsíců (14. 3. 2021)
722	13. 7. 2020	716/20	19/07	Ne	Vláda ukládá ministryni spravedlnosti realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 716/20 a informovat vládu o jejich plnění v termínu do 6 měsíců od přijetí tohoto usnesení.	Do šesti měsíců (13. 1. 2021)
721	13. 7. 2020	689/20	19/06	Ne	Vláda ukládá ministru zdravotnictví předložit vládě v termínu do 30. června 2021 informaci o plnění přijatých opatření vyplývajících ze stanoviska uvedeného v části III materiálu čj. 689/20.	30. 6. 2021
720	13. 7. 2020	674/20	17/22	Ne	Vláda ukládá ministryni práce a sociálních věcí zajistit realizaci opatření obsažených ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 674/20 a informovat vládu o jejich plnění v termínu do 6 měsíců od přijetí tohoto usnesení.	Do šesti měsíců (13. 1. 2021)
719	13. 7. 2020	651/20	18/27	Ne	Vláda ukládá ministrům zemědělství a životního prostředí realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části III materiálu čj. 651/20 a informovat vládu o jejich plnění do 6 měsíců od přijetí tohoto usnesení.	Do šesti měsíců (13. 1. 2021)
718	13. 7. 2020	580/20	19/11	Ne	Vláda ukládá 1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části III materiálu čj. 580/20 a informovat vládu do 28. února 2021 o jejich plnění.	28. 2. 2021
689	29. 6. 2020	373/20	19/02	Ne	Vláda ukládá místopředsedkyni vlády a ministryni financí realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části III materiálu čj. 373/20 a informovat vládu o jejich plnění do 6 měsíců od přijetí tohoto usnesení.	Do šesti měsíců (29. 12. 2020)
688	29. 6. 2020	338/20	18/36	Ne	Vláda ukládá ministru kultury: 1. zajistit realizaci opatření obsažených ve stanovisku a realizaci opatření Ministerstva kultury uvedených v části IV materiálu čj. 338/20, 2. do 31. prosince 2020 informovat vládu o plnění těchto opatření.	31. 12. 2020
687	29. 6. 2020	275/20	18/22	Ne	Neuloženo.	—
182	9. 3. 2020	187/20	19/03	Ne	Vláda ukládá ministru kultury realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 187/20 a informovat vládu o jejich plnění do 31. ledna 2021.	31. 1. 2021
181	9. 3. 2020	169/20	18/21	Ne	Neuloženo.	—

Usnesení vlády č.	Datum jednání	Materiál vlády čj.	Číslo KA	Opatření KO na vědomí	Vládou uložená opatření	Termín opatření
180	9. 3. 2020	168/20	19/01	Ne	Vláda ukládá místopředsedovi vlády, ministru průmyslu a obchodu a ministru dopravy předložit vládě v termínu do 31. srpna 2020 informaci o plnění přijatých opatření vyplývajících ze stanoviska uvedeného v části IV materiálu čj. 168/20.	31. 8. 2020
141	24. 2. 2020	1177/19	18/23	Ne	Vláda ukládá ministru životního prostředí: 1. realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části III materiálu čj. 1177/19, 2. informovat vládu v termínu do 6 měsíců od přijetí tohoto usnesení o postupu plnění daných opatření.	Do šesti měsíců (24. 8. 2020)
140	24. 2. 2020	64/20	18/18	Ne	Vláda ukládá ministru školství, mládeže a tělovýchovy realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části III materiálu čj. 64/20 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	Do šesti měsíců (24. 8. 2020)
139	24. 2. 2020	98/20	18/24	Ne	Vláda ukládá ministryni pro místní rozvoj realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 98/20 a informovat vládu o plnění přijatých opatření do 6 měsíců od přijetí tohoto usnesení.	Do šesti měsíců (24. 8. 2020)
138	24. 2. 2020	109/20	18/29	Ne	Vláda ukládá místopředsedovi vlády, ministru průmyslu a obchodu a ministru dopravy: 1. průběžně vyhodnocovat již přijatá nápravná opatření v relevantních programech ICT programu <i>Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost</i> a přijímat nová potřebná opatření k zamezení jakýchkoliv pochybení při jejich implementaci a řádném čerpání prostředků dotační podpory, 2. informovat vládu do 30. června 2020 o plnění přijatých opatření vyplývajících ze stanoviska uvedeného v části IV materiálu čj. 109/20.	30. 6. 2020
12	6. 1. 2020	1042/19	18/25	Ne	Vláda ukládá ministryni spravedlnosti realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 1042/19 a informovat vládu o jejich plnění v termínu do 6 měsíců od přijetí tohoto usnesení.	Do šesti měsíců (6. 7. 2020)
11	6. 1. 2020	1129/19	18/19	Ne	Vláda ukládá ministru kultury zajistit realizaci opatření obsažených ve stanovisku a opatření uvedených v části IV materiálu čj. 1129/19 a informovat vládu o jejich plnění v termínu do 30. června 2020.	30. 6. 2020
10	6. 1. 2020	1102/19	18/26	Ne	Vláda ukládá ministryni práce a sociálních věcí zajistit realizaci opatření obsažených ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 1102/19 a informovat vládu o jejich plnění v termínu do 6 měsíců od přijetí tohoto usnesení.	Do šesti měsíců (6. 7. 2020)
9	6. 1. 2020	1105/19	18/28	Ne	Vláda ukládá ministryni práce a sociálních věcí realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části III/a materiálu čj. 1105/19 a informovat vládu do 30. listopadu 2020 o jejich plnění.	30. 11. 2020

Příloha č. 5: Zdroje k vizualizacím**Veřejné finance**

Makroekonomické údaje – zdroj: ČSÚ, IISSP.

Open Budget Survey 2019 mapa – zdroj: <https://www.internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2019/czech-republic>.

Výdaje na boj s pandemií covidu-19

Výdaje vyplacené k zamezení šíření pandemie covidu-19 dle položek – zdroj: IISSP.

Celkové vyčerpané výdaje SR v letech 2019 a 2020 a struktura meziročního nárůstu celkových výdajů – zdroj: IISSP, pokladní plnění MF.

Příjmy státu

Meziroční srovnání inkasa daňových příjmů SR za rok 2020 a 2019 (v mld. Kč) – zdroj: IISSP.

Nefunkční systém předávání informací mezi kontrolovanými osobami – zdroj: KZ č. [18/32](#), vlastní zpracování NKÚ.

Digitalizace veřejné správy

Index digitální ekonomiky a společnosti (DESI) – zdroj: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-economy-and-society-index-desi>.

Digitální veřejné služby (DESI) – zdroj: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-public-services>.

Výdaje organizačních složek státu na ICT – zdroj: IISSP; rozpočtové položky 5042, 5162, 5168, 5172, 6111 a 6125.

Doprava

Stav dálničních a silničních mostů – zdroj: ŘSD, přehledy z Informačního systému o silniční a dálniční síti ČR, stav k 1. 7. 2019.

Vývoj čerpání alokovaných prostředků – zdroj: informace SŽDC, vlastní zpracování NKÚ.

Stav oprav a investic – zpracováno podle materiálu předloženého Ministerstvem dopravy pro jednání vlády dne 25. 11. 2019 (čj. 938/19) a přílohy č. 1 kontrolního závěru NKÚ 19/16.

Sociální oblast a zaměstnanost

Přehled počtu realizovaných projektů a sociálně vyloučených lokalit v krajích – zdroj: MMR; Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR, MPSV 2015.

Nárůst podílu uchazečů o zaměstnání nad 50 let z celkového počtu uchazečů mezi roky 2015 a 2019 (v p. b.) – zdroj: ÚP ČR.

Školství

Podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných školách na celkovém počtu těchto žáků v % – zdroj: KZ č. [19/19](#).

Vynaložené prostředky MŠMT, MMR a HMP na projekty a programy související s podporou společného vzdělávání žáků (inkluzi) – zdroj: KZ č. [19/19](#), vlastní zpracování NKÚ.

Procento škol, kde podmínky neodpovídají potřebám úspěšné inkluze žáků ze SVP – zdroj: KZ č. [19/19](#), dotazníkové šetření NKÚ.

Zdravotnictví

Výdaje MZd na další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví – zdroj: závěrečné účty kapitoly 335 – Ministerstvo zdravotnictví za roky 2015–2018.

Systém specializačního vzdělávání – zdroj: KZ č. [19/06](#), vlastní zpracování NKÚ.

Obrana, bezpečnost a mezinárodní vztahy

Výdaje na obranu v evropských zemích NATO v % HDP (rok 2020 odhad) – zdroj: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_178975.htm.

Počet, životnost a stáří obrněné techniky Armády ČR – zdroj: MO.

Zemědělství

Výše poskytnutých dotací PGRL ze státního rozpočtu a výše vyplacených podpor PGRLF (v mld. Kč) – zdroj: rozhodnutí o dotaci, finanční vypořádání se státním rozpočtem, výroční zpráva PGRLF za rok 2018.

Přehled celkově vyplacených podpor za jednotlivé programy v letech 2014–2018 a vybrané programy podpor poskytované PGRLF – zdroj: výroční zpráva PGRLF za rok 2018.

Životní prostředí

Stav realizace protipovodňových opatření – zdroj: informace kontrolovaných státních podniků povodí.

Průběh nahodilé a úmyslné těžby Lesů ČR v letech 2015–2019 (v tis. m³) – zdroj: výroční zpráva státního podniku Lesy ČR za rok 2019.

Výzkum, vývoj a inovace

Mezinárodní srovnání inovační výkonnosti měřené souhrnným indexem inovací – zdroj: European Innovation Scoreboard 2020.

Bezpečnostní výzkum – zdroj: KZ č. [19/11](#); dokumenty MV.

Zdravotnický výzkum – zdroj: KZ č. [19/17](#).

SEZNAM ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
BIEP	projekt mezinárodní výměny informací (z angl. Benchmarking Information Exchange Project)
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CERT	vládní koordinační centrum pro okamžitou reakci na počítačové incidenty (z angl. Computer Emergency Response Team)
CES	centrální evidence sbírek
CS ČR	Celní správa České republiky
CSÚIS	Centrální systém účetních informací státu
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ	Český statistický úřad
DESI	index digitalizace hospodářství a společnosti (z angl. <i>Digital Economy and Society Index</i>)
EDA	Evropská obranná agentura
EIA	vyhodnocení vlivů na životní prostředí (z angl. environmental impact assessment)
EK	Evropská komise
EPSAS	evropské účetní standardy pro veřejný sektor
ESI fondy	evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EU-27	dvacet sedm členských států Evropské unie (již bez Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku)
EÚD	Evropský účetní dvůr
EUROSAI	Evropská organizace nejvyšších kontrolních institucí (z angl. European Organization of Supreme Audit Institutions)
EWGEA	pracovní skupina EUROSAI pro audit v oblasti životního prostředí
FA	finanční audit
FM	finanční mechanismy Evropského hospodářského prostoru a Norska
FS ČR	Finanční správa České republiky
FV	finanční výkazy
GAČR	Grantová agentura České republiky
GFŘ	Generální finanční ředitelství
GIBS	Generální inspekce bezpečnostních sborů
GŘC	Generální ředitelství cel
HDP	hrubý domácí produkt
HMP	hlavní město Praha
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
ICT	informační a komunikační technologie
IISSP	<i>Integrovaný informační systém Státní pokladny</i>
INTOSAI WGEA	pracovní skupina INTOSAI pro kontrolu v oblasti životního prostředí
INTOSAI	Mezinárodní organizace nejvyšších kontrolních institucí (z angl. International Organization of Supreme Audit Institutions)
IROP	<i>Integrovaný regionální operační program</i>
IS	informační systém
IT	informační technologie
KA	kontrolní akce Nejvyššího kontrolního úřadu
KBVP	kolová bojová vozidla pěchoty
KO	kontrolovaná osoba
Kontaktní výbor	Kontaktní výbor vedoucích představitelů nejvyšších kontrolních institucí a Evropského účetního dvora

SEZNAM ZKRATEK

KOT	kolové obrněné transportéry
KV	kontrolní výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky
KZ	kontrolní závěr z kontrolní akce NKÚ
MD	Ministerstvo dopravy
MEO	mezinárodní organizace
MF	Ministerstvo financí
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MMR-NOK	Národní orgán pro koordinaci (odbor Ministerstva pro místní rozvoj)
MO	Ministerstvo obrany
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MtD	mateřská dovolená
MV	Ministerstvo vnitra
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NATO	Severoatlantická aliance (z angl. North Atlantic Treaty Organization)
NIK	Nejvyšší kontrolní úřad Polska (z pol. Najwyższa Izba Kontroli)
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NM	nemovitý majetek
NÚKIB	Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (z angl. Organisation for Economic Co-operation and Development)
OHA	odbor hlavního architekta Ministerstva vnitra
OLACEFS	Organizace sdružující nejvyšší kontrolní instituce Latinské Ameriky a Karibiku
OP PIK	operační program <i>Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost</i>
OP PPR	operační program <i>Praha – pól růstu</i>
OP VVV	operační program <i>Výzkum, vývoj a vzdělávání</i>
OP	operační program
OPD	operační program <i>Doprava</i>
OPPI	operační program <i>Podnikání a inovace</i>
OPR	operační program <i>Rybářství</i>
OPTP	operační program <i>Technická pomoc</i>
OPVK	operační program <i>Vzdělávání pro konkurenceschopnost</i>
OPZ	operační program <i>Zaměstnanost</i>
OPŽP	operační program <i>Životní prostředí</i>
OR	obchodní rejstřík
OSN	Organizace spojených národů
P	účetní výkaz „příloha účetní závěrky“
p. b.	procentní bod
PA ČR	Policejní akademie ČR v Praze
PČR	Policie České republiky
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s.
PRV	<i>Program rozvoje venkova</i>
PS PČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
PVK	účetní výkaz „přehled o změnách vlastního kapitálu“
R	účetní výkaz „rozhaha“
RD	rodičovská dovolená
RS	rozpočtová skladba (obsažena ve vyhlášce č. 323/2002 Sb.)
ŘKS	řídící a kontrolní systém

ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SAI	nejvyšší kontrolní instituce
sbírky	sbírky muzejní povahy (ve vlastnictví státu)
SDGs	cíle udržitelného rozvoje OSN
SG1	pracovní skupina EUROSAI pro profesní spolupráci
SIAR HZS ČR	Sbírka interních aktů řízení generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
SMART	metoda nastavení cílů – cíle musí být: konkrétní, měřitelné, dosažitelné, realistické a časově vymezené (zkratka SMART pochází z angl. Specific, Measurable, Achievable, Realistic, Time-bound)
SPZ	státní politika zaměstnanosti
SR	státní rozpočet
SRS	Státní rostlinolékařská správa
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SÚIP	Státní úřad inspekce práce
SÚJB	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
SÚRAO	Správa úložišť radioaktivních odpadů
SVL	sociálně vyloučené lokality
SVP	speciální vzdělávací potřeby
SW	software
SZ	sociální zabezpečení
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZÚ	státní závěrečný účet
SŽDC	Správa železniční dopravní cesty (po změně názvu Správa železnic, státní organizace)
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
UNOB	Univerzita obrany v Brně
ÚOOÚ	Úřad pro ochranu osobních údajů
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ÚPV	Úřad průmyslového vlastnictví
ÚV	Úřad vlády České republiky
ÚZ	účetní závěrka
v. v. i.	veřejná výzkumná instituce
v.z.p.	veřejné zdravotní pojištění
V4+2	neformální uskupení nejvyšších kontrolních institucí států Visegrádské skupiny (Česká republika, Maďarsko, Polsko, Slovensko) + Rakouska a Slovinska
VaVal	výzkum, vývoj a inovace
VPS	kapitola státního rozpočtu 398 – <i>Všeobecná pokladní správa</i>
VS ČR	Vězeňská služba České republiky
VZP ČR	Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky
VZZ	účetní výkaz „výkaz zisku a ztráty“
WEF	Světové ekonomické fórum (z angl. World Economic Forum)
zákonné pojištění	zákonné pojištění odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání
ZKB	zákon o kybernetické bezpečnosti
ZÚ	závěrečný účet

Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu

Ročník 29.

Vydavatel:

Nejvyšší kontrolní úřad, Jankovcova 1518/2, 170 04 PRAHA 7

Redakce:

Odbor komunikace NKÚ; tel.: 233 045 430

E-mail: vestnik@nku.cz

Částka 2/2021 vyšla dne 31. března 2021

ISSN 1210-9703 (Print)

ISSN 1804-0608 (On-line)

